

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 20 korona. Félévre 14 korona.
Megyédíjra 7 korona. Egy hónapra 8 korona 40 fillér.
Egyre ez az helyben és vidéken is 6040.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szerkesztésért és kiadói részért
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 702. Kiadóhivatal 704.

Resurrexit . . .

Írta: Dr. Kmetz Károly.

Gunyolták, üldözték, keresztre feszítették, eltemették és dicsőségesen feltámadott és szelleme meghódította az emberiséget. Tanítása nyomán emberré lett az ember, kibe egyaránt isteni szikra olatott . . .

A keresztény világ áhitattal üli a feltámadás, a megváltás és krisztusi szeretet gyönyörű ünnepét, melyen az ádáz társadalmi és politikai harcok zaja is elcsendesül, hogy ne zavarja az ájtatos emlékeztést . . .

A mi magyar nemzetünket majd ezer éve vezérlik földi útján a megváltó tanításai. Magasztos tanúsága a történetnek, hogy a pogány magyarság ősi nemzeti tulajdonságainak u. n. géniusánan megőrzése mellett mily harmonikusak illeszkedett be a keresztény világrendbe.

Sem a kereszténység felvétele, sem az államformának egyidejűleges megváltozása és királysággá alakulása nem irították ki a magyar nemzet legsajátosabb vonásait, a szabadság szeretetét, a nemzeti büszkeséget és halálmegvető vitézséget.

A pogány nemzetből a keresztény Európának ősi védelmezője volt, mely a mohamedanizmus rombolásával századokon át szembeszállva Nyugat-Európának örök háláját érdemelte ki.

Mily guny a sorstól, hogy a hála helyett nemcsak hálátlan részvétlenség lett Európa részéről osztályrészünk, de épp nyugat felől kaján irigységgel tekin-

tenek századok óta nemzeti egyéniségünkre, szabad állami életünkre s az általunk megvédelmezettek ellen kellett később a béke és hatalom minden eszközeivel ezt a szabadságot megmentenünk.

De megmentettük . . . megőriztük, rendíthetetlen szívóssággal és folytonos véráldozatokkal, melyet nem kimélt e nemzet soha, ha vérrel áztatott szabad hazájának önálló életéről volt szó.

Mohács, Szatmár, Világos és még több gyászos emlékeztető állomása történelmünknek eltemetni látszottak a nemzeti szabadságot, de az elföldelés rövid ideig tartott, valamint csak három napig feküdt sírjában a Megváltó. A temetés után újra és újra feltámadás következett, mert az eszme, a magyar szabadság eszméje meg nem halt soha.

Bizalommal hisszük, hogy a feltámadott nemzeti szellem szavát nem érti félre a nemzet hatalmának és dicsőségének legfőbb letéteményese: a koronás fejedelem sem és hogy a kölcsönös bizalom és megértés boldogabb korszakát fogja megérni a mai és a jövő generáció.

A történetet hívjuk tanuságul, hogy a magyar nemzet elnyomására irányított törekvések mindig kudarczczal végződtek, s hogy a történet csak egy utat jelöl ki azok elé, kiket sorsuk a nemzet sorsával összekapcsolt . . . a teljes szabadság és függetlenség útját.

Minden más út romlásba vezet . . . csak a függetlenség felé vezető ut kapuja felett ragyog a hit és remény, hogy „Resurgimus.“

A paktum válsága.

Írta: Mezei Ernő.

Nemsokára már közkeletű szálloigéink közé fogjuk iktatni ezt a kérdést is: Mi a paktum? És mint a „bakparádé“ ismeretes kérdésénél mindenki nyomban megadja a választ: Paktum? Bizony az paktum. Valami, a mi persze magától értetődik és mégis más mint a mit gondoltunk. Valami, a miről azt hittük, hogy kemény és határozott, mint a sarokkő, mégis oly nyujthatónak és telíthetőnek bizonyul, mint a szivacs. Valami, a minek van egy külső értelme és ez a magyar látszat, de van belső értelme is, a mi osztrák titok. Egy szóval mintaszerű osztrák-magyar megegyezés ez is, nekünk magyaroknak új bécsi Pandoraszelencze, a melyből egyre gomolyognak felénk a jó-rossz veszedelmek, kellemetlen meglepetések. No de illő kárpótlásul mindig visszamarad számunkra a mithologiai reménység ott a fenéken, a mely oly bűvészi finomsággal van készítve, hogy mindig mélyebbre sülyed és már szinte feneketlennek látszik. Pedig ebben az esetben a sorsteljes fazéknak ürtartalmát már előre is kikötöttük — bécsi mérték szerint.

Betelik-e ez a bécsi mérték valaha? Minekutána a magyar koalíció rendben és rendesen beváltotta paktumos tartozásait, sőt ezentul is szállította a föl-emelt katonai költségeket és az új hadihajókat, most egyre szorongatóbban, fenyegetőbben, válságterhebben zudul felénk az új katonai követelés: a tisztí-

Regény utközben.

Írta: Bede Jób.

(Utánnemzés illus.)

I.

Az Ér vizének elbujó és ujra felbukkanó kanyarulatai mellől ment a vonat lankás, leégett nyári vidékeken át és csendesesen haladt, hogy elérje a hegyeket, melyekből fent erőszakos források törnek elő és nyitnak utat a kősziklák között.

Ment a vonat, de minden falu mellett megállt és valamennyi község határánál, meg az urasági tanyák szomszédságában pihenőt tartott. Tarka nép gyülekezett a vasuti házak elé és csodálkozásával, mely ahányszor csak vonat érkezett, megújult, ünnepelte az eseményt, míg a munkások egy-egy csomagot vettek le, mást pedig felraktak.

Csupa harmadosztályú vagonokból állott a viczinális. Uríbb kocsi egyetlen egy volt, annak is csak fele első osztályú, az átnyiló már második.

Három kupé tele van lakadalmas néppel, amelyik az Érmellék felől jön a szakácsii fogadótól, ahonnan az asszonyt a felsővidék kopár világába viszi Rén Márton, a híres, erős Rének

idősebbik fia. Amikor megáll a vonat, hallatszik, hogy lakodalmi nótákat énekelnek és a buja keleti dallamok elnyulnak a nyár forró levegőjébe, tovaterjednek kigyózza, megejtő álmos lassúsággal, mintha a kéklő délibáb vizei és virágai mellé kíváncznának vágyakozó szerelemmel. Az öregebb emberek és asszonyok leszállanak, a nótákat dudorászva mennek a kúthoz, vizet merítenek és arcukat a nap felé fordítják, amíg egy percze elhallgatnak, a vének imádkoznak aztán és isznak. A többiek is lejönnek. Süteményeket hoznak. Előkerülnek a leányok, körülfogva egy nagy fekete asszonyos némbert, akinek fehér batiszt ruhája lázadva csuszik le a nyakánál és lejjebb hozzátapad csodálatos idomához, lihegő kebléhez és nagy, fejlett csipőjéhez. Aikai a bünt ígérő piros, duzzadt ajkak, szemei az ígéretek csábításával fénylenek.

Eszter . . . te — járnak körülötte a leányok — merre szaladsz?

Az már kibontakozott közülök, végigsietett a vasuti kocsik mellett. Egyre felugrott és bekaczagott az ajtón:

— Hopp! Ki van itt?

A férfiak, akik bent ültek, ismét a dalokat énekeltek és a mező szélén heverésző zsidók felgyattak.

— Eszter — sóhajtottak — elhagysz bennünket

A leány, a mai esküvő asszonya melléjük állott, hozzájuk simult és a legrutabbnak is megcizírogatta az arcát. Leszállott, más kupéba lépett, onnan megint tovább és tovább, míg egyszer csak az elsőosztályú szakasznál volt, ahol bekaczagott az ablakon, szintugy bátor kiáltással kérdezve: „Hopp! Ki van itt?“ Egy vén ur, aki a diványon heverészett, fáradtan fordult feléje, de megreszkedett, ahogy a gyönyörű teremtetést látta.

— Oh, igen, tudom — szól a leány — te vagy az ur, a leggazdagabb ember abban az országban, ahova én az urammal megyek. Van-e nálatok még olyan szép zsidó asszony, mint amilyen én? . . .

A vén ur akaratlanul mondta: „Nincs“ és fel akart kelni, de az asszony már akkor nem volt ott, már megint az ő embereit zavarta, nyugtalanította és kizozta. Rén Márton, az ura az ő földijebeli fiatalságával ült és bort ivott.

— Jókedvű asszony lesz ez az Eszter — jósolgatták a fiúk, akik a felsővidékről jöttek volt a völegénynyel.

— Fel fogja zavarni a környéket — felelték rá az Érmellékiek — mint ahogy a miénket. Márton hallgatott. Tunyán, semmire se gon-

fizetések és a legénységi zsold emelése. Nálunk eddig meghökkenve emlegették, hogy az ilyen követelést a paktum idejére föltétlenül „kikapcsolnak“ kellene tekinteni. De Bécsből most nekünk szegzik a zord ultimátumot, hogy ezt a követelést alku nélkül, nyomban, haladék nélkül és még visszahatólag is teljesítenünk kell. Paktum ide, paktum oda, fölösleges már minden paktumos hivatkozás, mert Aehrenthal és Schönaich közös szoros kötelezettséget vállaltak az osztrák delegáció keresztény-szociális vezérei előtt. Lehet-e elképzelni a dolgok más rendjét, minthogy mi árva magyarok ijedve adjuk be derekunkat a nagy hatalmu közös miniszterek előtt, amint viszont annál sincs természetesebb, mint hogy a szegény közös miniszterek térdefejet hajtsanak, mihelyt Lueger dörgő parancsszavát hallják? Lueger igenis ma az osztrák-magyar világrendnek Jupiteré, aki szemölcseinek rántásával egyszeriben kilóditja sarkából az egész monarchiát.

Ki nem érzi, hogy a dolgok így állásában már nem is a katonai követelésnek érdeme, vagyis paktumellenes volta a mi legnagyobb sérelmünk. Ami most előtérben áll, az a két állam alkotmányos testületeinek olyan szembehelyezése, mely következetes rendszerrel parlamentarizmusunk csufos megalázására törekszik. Hiszen a közös kormány a maga kérdéséből és a maga felelősségére tölthető nyomást is fejthetne ki avégből, hogy magyar részen ezt az elodázhatlanul mondott követelést feloldja a paktumos zár alól. Ezt érteni, esetleg méltányolni is lehetne. De hogyan lehessen megtérnünk a közös minisztérium alkotmányos kötelezettségeinek oly egyoldalú megállapítását, amely az osztrák parlamentet jóformán felebezési hatósággá tenné a magyar parlament felett. Szemben azzal a ténnyel, hogy a magyar delegáció már eleve a maga helyes készségét nyilvánította arra, hogy a tisztí fizetés kérdésénél a méltányosság és az opportunitás tekintetét lelkiismeretesen fontolóra vegye, a közös minisztereknek sohasem lett volna

szabad magukat az osztrák uszítók olyan nyilvánvaló hajszájára magukat lekötöniök, hogy a fizetés és zsoldemelés minden áron és visszaható érvénnyel kelljen egy csakis ezért nyomban összehívandó ülészekben keresztülerőszakolniok. Vajjon a a paktumos kormányzat azt is jelentse nekünk, hogy immár csak az osztrák alkotmányosságnak lehet tekinteni a bennünket érintő ügyekben is, csak a Reichsrathot illeti meg a jog, hogy kössön és oldjon? Minekünk bizonyára nincs kifogásunk az osztrák parlamentarizmus erőteljesebb fejlődése ellen. De a miként Magyarország soha nem kívánt egy bécsi centralparlament áldásaiban részülni, még az osztrák abszolutizmust is könnyebben tudnók tűrni, mint az osztrákok olyas alkotmányos felsőbbségét, a melynek révén Lueger diktatumaik kellene elszenvednünk.

A helyzet világos és nemzeti önértékünk kötelezettsége még világosabb. Nem fogadhatunk el tovább oly helyzetet, amelyben az osztrákok magukat a paktum urainak, bennünket a paktum foglyainak tekinthetik. Lássuk be és valljuk meg, bizony a mi paktumos politikánk sok könnyelmű vétsége, sok könnyelmű mulasztása is nagyban hozzájárult a természetes feladatok elhomályosításához és a viszonyos kötelezettségek megrontásához. Mert sokan vannak nálunk, akik a választási reformtól való irtózásukban a paktumos kétes-ség állapotát természetellenesen is meghosszabbítani kívánták, az átmeneti kormányzatot olyan jól kiélvezhető váltónak tekintették, amelynek fizetési lejáratát mindig prolongálniok lehet. A pillanatnak dobták magukat egészen oda, éppen mert végnélkül kívántak élni. Eltekintve egészen attól, hogy ez a paktum a korona és a nemzet egymáshoz való viszonyát megmerevítette, előre kellett számba venni azt is, hogy a két parlamentnek teljesen ellentétes kialakulása, minálunk egy függetlenségi többség, ott tulnan egy keresztényszociálista többség: mint két pólus ellenkező delejárám a legerősebb feszültséget fogja kiváltani. Minden igyekezetünknek oda kellett volna

irányulnia, hogy a magyar nemzet hagyományos alkotmányos felsőbbségét újra megerősítsük és a hiu osztrák elkapatás ellenében nyilvánvalóvá tegyük. Ehelyett a paktum időszaka a nagy elgyengülés és a hirtelen félénkség képét tárta fel, mintha saját erőnkől is rettegünk. Drágán fizetjük meg ismét nemzetünknek oly gyorsan megbékülő jólelkiségét, melynél fogva azt is mi csak fegyverszünetül volt gondolva, máris teljes békének nézte és a fegyveres ellenség felé nyomban baráti kezét nyújtotta. Meg kell bizonytanulnunk, hogy a legigazabb kiegyezést is csak rövid békének tekintsük, a fegyverszünetek ideje meg minden pillanatban talpon találjon bennünket.

Budapest, április 18.

Gróf Andrássy a jövő politikájáról. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter husvétii cikket irt a „M. H.“-ban a jövő politikájáról. A kiváló államférfiu rámutat arra, hogy a mult válságai közben megérett nagy problémák parancsolólag megoldást követelnek és hogy egész jövőnkre kiható nagy elhatározások elől ki nem térhetünk. Az általános választói jogra vonatkozik ez a kijelentése, amelyet így részletez:

A mult eseményei következtében elodázhatatlan feladatunkká lett ujjaalkotni a nemzeti képviselőlet azon szervét, amelytől függ egyrészt az egész törvényhozás iránya, másrészt a kormányzat minősége, tehát a nemzet szerencsége vagy balsorsa, léte vagy nemléte. Ambár a mult sok tekintetben irányt szab nekünk e kérdés megoldásánál is, mégis kezünkben van sorsunk, okosságunktól függ jövőnk. Cselekedeteink történeti fontosságuk. Velök utódjaink sorsára elhatározó befolyást gyakorlunk. A jelenlegi választótörvény elavult. Sajnos, elmulasztottuk azt az időt, amikor megjavítására részleges reformok elégségesek lettek volna. Ma gyökeres átalakítása elkerülhetetlen. A mai állapot gyakorlati föfogyatékossága az, hogy a munkásság, amely erős öntudatra és szervezetre tett szert, nincs komolyan képviselve abban a képviselőházban, amely az ő léte feltételeit is megszabja. A reformnak első sorban ezen kell segíteni, a társadalomnak ezt a nagy rétegét fel kell venni az alkotmány sánczái közé. E reformnak arra kell törekednie, hogy a parlamentben képviselve legyen minden életrevaló különleges érdek és jogosult komoly igyekevés, minden osztály és minden foglalkozás, a jog kiterjesztése mellett is azonban a döntő szerep azoké legyen, akiknek elégséges befátásuk van az összesség nagy érdekeinek a felőgására s elég ha-

dolva másra, csak arra, hogy az asszony az övé.

Valamennyiüktől távolabb, a mezei árok-töltés oldalában egyedül feküdt kaitániába betakarózva a hosszú Jumi. Egy fiu, aki szót se szólt, amióta hazuról eljöttek. Csak a fejét mindig arra felé fordította, amerre Eszter járt.

Az asszony most átlépett az úrkon és meléje állt.

— Jumi — szólította — mit csinálsz? Miért nem mész a többiekhez? Mit akarsz?

A fiu hörgött. Kiszáradt torkából nehezen keletkezett fel a hang.

— Eszter? Te mindent elfeledtél?

— Én, Jumi? Megbolondultál?

— Eszter? Hát nem azt mondtad, hogy ha asszony leszel, hát más leszel? Mi vagy te, Eszter?

Az asszony barna meleg arczával a fiu szájához hajolt. Nyakából, kebléből sugárzott a kél lehellete.

— Jumi, hisz azért én éppen úgy szeretlek téged is.

— Igen, de elmész és most már mindenkit szeretni akarsz.

Az asszony nevetett. Körüljárta tekintetét az egész vidéken. Mintha messzebb látna, mint ameddig az ezüstös-kék ég a háttér határt

érinti, tul az erdőkön és a hegyeken, más országba, ahol más emberek vannak és mind őt várják, a csudaszép Esztert...

II.

A konduktor nógatta az utasokat. Felmentek úra a kocsikba s a vonat így haladt tovább a sűrű állomások között s a dalok mind halkabak, míg előve az alkonyat és a nagyteremi sik felett az égen kinézett egy fényes fehér-es-kék csillag, ugyanaz a csillag, amelyik tegnap még az Ér vizében tükröződött és holnap a máramarosi házakat látja.

Eszter az ura anyjának az ölébe hajtotta a fejét és álmodozott. A vén ur az első osztály ablakánál kihajolva már egyre őt kereste.

Az öreg asszony simogatta a fejét, vékony ujjaival félve érintette nyakának bársonyát s amikor Eszter kinyitotta a szemét, az ő könyei ráestek az arczára.

— Eszter, drágám, én úgy félek, édes gyermekem, mondd igazán szereted-e a fiamat? Mert amerrefelé mi megyünk, ott nagyon kell, hogy szeresse az asszony az urát. Jó sorsában is, de még inkább rossz sorsában. A világ ott olyan, hogy más a törvénye, mint a mi törvényünk, de mi mindnyájan egyívő tartozunk és sohasem áruljuk el egymást!

A fiatal asszony felemelte a fejét:

— Az urak tehát, akik nem tartoznak mihozzánk, azok a mi ellenségünk? És az, aki ott bent ül, elől, az ugy-e a legnagyobb ur, a leg-gazdagabb és annak van a legnagyobb hatalma mindenki felett.

— Igen. Azt a királyhoz is hívják, ugy mondják. Amit az akar, az megtörténik. De miért kérdezed, Eszter, az olyan ur, aki nem is tud arról, hogy mi a világon vagyunk.

— Pedig én azt akarom, — folytatta Eszter, — hogy tudjon rólam. Lárod anyám, én ugy nőtem fel, hogy ha egy férfira ránéztem, az ugy cselekedett, amiképpen én akartam. Nem tudom, mi az oka, de hogyha valaki mellé odaállok közel és megfogom a kezét, ha a szemébe nézek, vagy a vállához érintem a karomat, az majd megfulad, annak, ha azt mondom kacagjon: kaczag, ha azt mondom sirjon: sir. Minálunk mindent hoztak a mi koresmánkba. Lopott fát hordtak az emberek és a zsandár láthatta, én azt mondtam ne bántsa, hát nem bántotta. Az urak mindig megállottak, amikor a tanyákra mentek és nálunk vásároltak. Ha én akartam, semmit se adtam vissza egy forintból, pedig csak tizenkét krajczárt kellett volna fizetniök. Amikor akartam, a pelei legények felgyújtották a haragosunk házát és nekik csak annyit mondtam: derék legények

zatiságuk arra, hogy minden más érdek fölé a magyar állam javát helyezték. E célt fogom szolgálni minden erőmmel, tekintet nélkül az akadályokra, amelyek útamat elállják.

A távolabbi feladatokra is kiterjeszkedik gróf Andrássy Gyula, amikor a választói reform megalkotása utánra a helyzetet így jellemzi:

De még teljes sikere esetében is a reform egészen új életfeltételek közé fogja juttatni a magyar nemzetet. A politikai hatalom másképpen fog megszólalni, mint ahogyan megszólott eddig. A parlament egész politikájának, a társadalom összes szokásainak alkalmazkodniuk kell az új állapotokhoz. Időszerű alkotásokkal a magyar állam eszméjéhez kell csatolni a politikai nemzet új elemeit. Politikánkat a jövőben fokozott mértékben szociális tartalommal kell megtölteni. Szolgáljuk a kisember valódi érdekeit. Ezeknek — reális fontosságuk mellett — úgy is különös súlyt ad a kor szelleme és a humanizmus. A kisbirtokosnak és a munkásnak helyzetén javítanunk kell. S a társadalomnak is nagyobb szociális tevékenységet kell kifejtenie, mint eddig tette. Felsőbb osztályainknak be kell látniuk, hogy a műveltséggel és a vagyonnal járó kötelesség teljesítése az ő hatalmuknak is forrása. Kevés haszonnal jár a szociális tátkával gyakran élesen folytatott polémia. Csúpn jó gazdasági és szociális politikával kapcsolhatjuk a tömegeket a magyar állam eszméjéhez. A gazdasági, közigazgatási és közegészségügyi kérdésekre kell a politikai élet súlyát áthelyezni. A nemzetiségi kérdést is, amely az új renddel fokozott jelentőséget nyer, végleg csak az állam belső életének kellő gondozásával és erővel teljes szerencsés belügyi alkotásokkal oldhatjuk meg. Intenzív kulturmunkát is kell folytatnunk. A magyar kutura hódító ereje biztosítsa a vezető osztályok érzelmi egységét. Elsőrangú fontosságú, hogy, közjogi béke uralma alatt, a királyi harmóniában élő, munkabíró és erős magyar pártok vezessék be a nemzetet az új érába s végezzék a jövőnek szilárd alapozását, amit ha ma elmulasztunk, később megcsinálni nem leszünk képesek. Keressük, amennyire csak tőlünk telik, azt, ami a parlamentet alkotó nagy nemzeti pártokat egymáshoz és a királyhoz köti s kerüljük azt, ami alkalmas arra, hogy őket széjjelválassza. Minden idővesztés nélkül és egyesült erővel szervezzük meg a magyar államot és a magyar nemzeti társadalmat az ország periferiáin is az összekapcsoló, az alkotó munka számára. Pártos szellem, kicsinyes féltékenység ne vegyen rajtunk erőt. Nagy czélok szolgálatában állva magunk is, nagy czélok szolgálatához szoktassuk az új elemeket is. Egyesegyedül így remélhetjük, hogy rázkódások nélkül éljük át a mindig nehéz átmenetel idejét s hogy a jövő a multa támaszkodva, de

az új viszonyokhoz alkalmazkodva — lépcsőzetes fejlődés útján a mainál belsőleg egységesebb nemzeti társadalmat teremtsen.

Jegyzetek a trónörökösről.

— Ferencz Ferdinánd, a nagy rejtély. —

Budapest, április 18.

Husz esztendője lesz nemsokára, hogy Ferencz Ferdinánd főherceg a mayerlingi tragédia árán Magyarország és Ausztriának váratlanul trónörököse lett. Alig huszonhat éves ifju, akiről csak annyit tudott a két ország népe, hogy tipikus osztrák főherceg, ami pedig gróf Beust szállóigévé vált csufolódása óta a köztudatban egyet jelent a rövidlátó, bigott, korlátolt emberrel, aki tapad a röghöz és irtózik minden fejlődéstől. A szerencsétlen Rudolfban a magyarok csakugy mint az osztrákok, eszményképüket látták, akinek nemcsak személylért rajongtak, hanem minden politikai reménységüket is beléhelyezték. Ugy néztek rá, mint aki a középkor maradványait végképp ki fogja irtani, s mindazt, ami rossz, jóvá fog tenni. Határtalanul hittek és bíztak benne. Olyan államfőnek remélték, akinek uralkodása alatt Magyarország is, Ausztria is erős és hatalmas lesz: nagy modern állam, amely civilizáló erejét épp úgy fogja éreztetni, mint ahogy megvédi tekintélyét még Németországai szemében is. Ezt a nagy bizodalmat, ezt a jövőbe vetett mérheterlen reménységet semmisítette meg a mayerlingi katasztrófa. Két ország minden reményét temették Rudolf koporsójával a kapuczinusok sírboltjába.

— Kárhozatra vagyunk ítélve, különben vezérünk és reménységünk nem hagyott volna bennünket cserben — mondta akkor egy vezető politikus, megrázóan jellemezve a két ország népének gyászát.

És ekkor jött Ferencz Ferdinánd. És most már — néhány hónap hiján — husz esztendő óta ő a trón várományosa. Két évtized előtt egész Európát megrázó tragédia emelte ki őt a főhercegi ismeretlenség homályából és az ifju főherceg talán ösztönszerűleg, megérezte, hogy nem tudja pótolni azt, akit helyettesíteni van hivatva. Alaptermészete volt a tartózkodás, amely szinte irtózik a nyilvánosságtól, azon a helyen pedig, ahová oly rettenetes esemény után került és ahol minden szem rajta függ, kétszeresen érezte, hogy az a gyász, amelyet Rudolf halála okozott, őt, az utódot, csak népszerűtlenné, sőt ellenszenvenessé teszi.

Kétségtelen, hogy Ferencz Ferdinánd elkeresztelte ez a fogadás és az ifju főherceg még jobban elzárkózott jövendő népei elől. Konokul került mindent, amivel népszerűséget szerezhetett

volna és ebben bizonyára része volt nevelésének. Hiszen minden osztrák főherceget úgy nevelnek, hogy az alkotmányosság csorbítja a dinasztia méltóságát és nem méltó a Habsburg-önérzethez. Különösen Magyarországgal szemben mindent elkövetett, hogy népszerűtlenségét növelje, mintegy tüntetve, hogy semmiben sem akarja követni az anyyira meggyászolt, anyyira elcsiratott Rudolf példáját. De nem népszerű Ausztriában sem s az ultra-kerikálisokon kívül kevesen tartanak róla valamit. Pedig gróf Beust csufolkodását E. Sellers angol író, aki legutóbb a „Fortnightly Review“ című előkelő angol szemlében hosszabb cikket írt Ferencz Ferdinándról, nem vonatkoztatja reá, amikor azt mondja, hogy lehet, hogy rövidlátó és bigott, de hogy nem korlátolt, azt bizonyosra veszi, ha csak lehet valamit adni az átöröklésre. A nagyanya egyik részről Zsófia volt, az egyetlen férfi családjában, a nagyapja pedig a másik részről a Bomba- király, az a II. Ferdinánd, a két Szicília királya, aki 1848-ban a saját városait bombáztatta s a minisztereit gályákra küldte s akinek zsarnok kegyetlenségei Európát közbelépésre kényszerítették, de aki a legeszegebb emberek egyike volt.

Nem kívánt közeledni a nemzethez, amikor váratlanul a korona örököse lett, titokzatos idegen maradt mindvégig, most pedig, két évtized leforgása után, az egész világon úgy ismerik, mint a két birodalom nagy rejtélyét. Pedig azt mindenki érzi, hogy a mi most következő trónöröklésünk nem olyan sima és egyszerű dolog, mint amikor fiu átveszi apjától a trónt, hogy majd aztán megint átadja a maga fiának. Ebbe a trónöröklésbe a családi hagyományokon él az országos renden kívül eső egyéni tényezők és hatalmas különérdek is bejátszanak, melyek a nagy fölfordulást könnyen felidézhetik. Ez a kérdés nemcsak minket izgat, akiket legközelebről érdekel, izgatja és foglalkoztatja a külföldet is, amely jól tudja, hogy az európai békének még a Balkán-államoknál is lobbanékonyabb tüzpontja a mi kettős monarchiánk, amelynek minden írott törvénynél erősebb kapcsa I. Ferencz József személye, amelyet az európai közvélemény évtizedek óta megszokott, mint az uralkodói bölcsesség, okosság, belátás példaképét tisztelni. A balkán államokat, ha a kelleténél jobban fészkelődnek, az európai hatalmak egy-egy nyomafékos szava éppugy rendre inti, mint rakoncátlan gyereket az iskolamester virgácsa. Hanem ha az osztrák-magyar monarchiában meg talál indulni valami nagy fölfordulás, az könnyen lángba boríthatja egész Európát. Mindezeket tisztán látva, még azonfelül külön is izgatja az európai közvéleményt a trónörökös sajátos egyénisége, mely a megszokott trónörökös-typus ellenére egy quantité inconnue határozott benyomását gyakorolja. Nagyon a ja-

vagytok. De minálunk nincs mód, nincs gazdag ember. Én azt mondom most, anyám, hogy az a vén ur is olyan lesz, hogy csak azt teszi, amit akarok. Hogy amikor megérkezünk. Mártonnak már földje is lesz, erdője is lesz és két év múlva nekünk lesz a legtöbb pénzünk . . .

Az öreg asszony apró szemével pislogott és értelmetlenül hallgatta, amiket a fia felesége mondott.

— Eszter, nem értelek. Eszter, az Istenért, én nem értelek . . .

— Hagyd el csak, anyám . . .

Tovább haladtak. Az egész vonatot hozzákapcsolták egy másikhoz, amelyik hosszú sor kupét vitt előttük, de az övök úgy maradt azon rendben, amint volt, elől az első osztályval, amelyik a másodikba átnyílt és ahol a vén ur egyedül volt és utána a lakodalmások kocsijai. Egyik állomásnál a zsidó emberek vizet öntöttek a kezükre és fanatikus buzgósággal az esti imákat mondták hangosan. A legöregebb mellett állott Rév Márton, míg távolabb most is különválva Jumi az ablak mellett Esztert kereste.

A leányok már aludtak. Még nagy ut volt, amíg megérkeznének, még sok állomás. Az emberek megint ctek és aztán jobbra-balra elnyújtózkodva, csendesek lettek ők is.

Jumi nem mádkozott, hanem amikor mind

elhallgattak, leosont a lépcsőn és állt a másik szakaszba, ahol Eszter ült. A folyosón megállt egyedül és nézte az eget, melyre szintugy színes fátyolok voltak rajzolva, mint az esküvői sátorra, ahol ma reggel a menyasszonyt vezették és ahol ők a meleg lakadalmi dalokat énekeltek. Itt is mintha látta volna ezt a csillagot, az egyetlen, amelyik minden embert elkísér életének útján, bárhova megyen és bármiképpen cselekedjék, ez ott van, ha az alkonyat leszáll, ébren marad egész éjszaka és csak akkor tűnik el, ha a reggeli nap más sátorral takarja el tőlünk az eget. Ez látja vala, ez a szép édes csillag az ő szerelmüket, ahogy ő otthon az ut mellett várta Esztert és ahogy a leány jött és engedte, hogy megcsókolja a haját, az arcát, a nyakát, a száját. Ki gondolhatta, hogy más sors jöhet, mint az, hogy minden úgy maradjon, a miként volt, reggel elmenni és estig a talmud magyarázatait, törvényeit és okosságait tanulni és aztán várni Esztert, amíg kijön a házból. És ő nem is tudta, nem is hitte, hát Esztert elviszik. Ez a csillag mindent tudott, látott és most úgy képzelte, hogy az utolsó útja, amelyen elkíséri őt és holnap, ha a lakadalmásokkal visszajönnek, hiába keresné többé, nem találná meg és Eszter a másé. De talán nem is a másé, mint ahogy az övé se volt. Eszter az egész világot akarja.

Az első osztályu kocsi ablakán most is ott van a vén ur, akinek kis kockás sapka van a fején és egy szivarból kékes füst száll az enyhe éjszakába.

És az ut mellett a pihenő fák lombjai halkán susognak.

II.

Hajnaldott, amikor nagy lárma keletkezett a vasuton. A nagy gép mellől is a hosszú kocsi-sorból kiugráltak az emberek, idegenek, más vidékbeliek, férfiak, asszonyok rémülettel futottak erre felé és a konduktorok a lámpákat lógatták.

A kockás sapkájú vén ur kiáltozott:

— Erre, erre . . . konduktor . . . Ezt a leányt fogják meg.

Az első osztályu kupé lépcsőjén ott állott Jumi és nyugodtan nézett maga elé. Ott fekiúdt előtte a gyönyörű nagy Eszter, kinek arcát betakarta fejének dus hajsörénye, melyet az ő ritusuk szerint holnap akartak levágni. A fehér batizt bluz még lejebb csuszott a nyakán és keblének fehér alabástroma mozdulatlan volt.

— Idelopódzott — szolt Jumi halkán — idelopódzott Eszter, amikor mindenki aludt és beakart menni. Én utána jöttem, elértem és itt megfojtottam. Én tettem ezt, igen . . .

És a szakácsii csillag felé fordult, mely ebben a perczen bucsuzott az éjszakától

vára írják ugyan Ferencz Ferdinándnak, hogy éppen mióta trónörökös lett, nagyon visszavonult és a nyilvánosság elől kitérő életet folytat, annál jobban szemébe szökik azonban mindenkinek, hogy valahányszor ezt a visszavonultságot elhagyja s a nyilvánosság elé lép, cselekedetei mindig olyanok, melyek szinte egyenes el-
lentétben állanak leendő népeinek mai felfogásával és jelenben folyó rendjével.

Amikor lecsillapodtak a mayerlingi katasztrófa nyomán támadt izgalom hullámai és a közvélemény kezdett beletörödni abba, hogy Ferencz Ferdinánd a trónörökös, egy pillanatra népszerű is volt. Híre kelt, hogy gyógyíthatatlan beteg és a részvét elnyomta az idegenkedést. De fölyö-
gyult és ismét nem törődött jövő népeinek érületével. Fölépülése után a király és tanácsosai mindjárt házastitani kívánták. Legjobb szereték volna, ha a mostani orleanszi hercegnét veszi el, József főherceg leányát, akit főleg Magyarországon majdnem úgy szerettek, mint apját, a honvédség főparancsnokát. Nem lett belőle semmi s utóbb is hiába vitték leánynezebe az európai udvarok minden elfogadható hercegekisasszonyaihoz.

Elküldték hát politikai látogatásokra. Mindjárt 1890-ben Berlinbe, de ez a látogatás fölért egy bukással. Sehogyse tetszett: tartózkodását büszkeségnek, szótlanúságot közömbösségnek nézték. Annál nagyobb diadal volt a pétervári látogatás. A czárna s a czárné is igen jó benyomást gyakorolt s az egész orosz udvar visszahangzott a dicsőítésétől. S minthogy a házasságát sehogyse lehetett nyélbe ütni, megengedték neki, hogy teljesítse régi kívánságát s eleresztették egy világgörüllé utra.

Az utjáról könyvet is írt: természetesen, nagyon egyénietlen munka, de itt-ott mégis csak kivillan, hogy mifajta ember írta. Nagyon föltűnő benne, hogy a főherceg milyen gonddal kerül benne mindent, ami Németországra s a német dolgokra vonatkozik, viszont milyen lelkes csodálattal beszél Franciaországról s a francia fajról. Az angol roppant imponál neki, különösen Indiában, de inkább nagyrabecsülést, mint egyéni rokonszenvet érez iránta. Nem tetszik neki az angol konyha s érthetetlennek tartja, hogy hogy lehet nap-nap után roast beef-en élni, minden mártás nélkül. (S ebben igaz is van!) Ki nem állhatja az amerikaiakat: elborzasztja irtalmatlan önzésük s határtalan sóvárságuk.

Visszatértek a házassági tervezetek újra megindultak, s úgy látszott, hogy már minden jóra fordul, mikor látták, hogy milyen sűrű vendége lett a trónörökös Frigyes főherceg házában. Hat lány volt a háznál s már csak arról lehetett szó, a hat közül melyiket választja, mikor küldt, hogy egy hetedik a kiszemelt, az udvarhölgy, Chotek Zsófia grófnő.

Általános elszörnyedés a birodalom mindkét felében. Mindenki meg volt győződve, hogy sértés még csak föl is tenni az uralkodóról, hogy beleegyezék a házasságba s így léket üssön a Habsburg családi törvényen. Különben is nem csak családi törvényről volt szó. Mert, ha csakugyan elveszi választottját, házassága Ausztriában csak morganatikus házasság, ellenben Magyarországon a törvény előtt is teljes és tökéletes ház. Felesége tehát, ha a főherceg trónra lép, törvényes királynéja lesz Magyarországnak, de nem lehet Ausztria császárnéja; fia pedig, ha lesz, törvényesen uralkodhat Magyarországon, de Ausztriában nem.

S egy szép napon arra ébredt a világ, hogy a házasság mégis megtörtént. „Az uralkodó nem tudta mit csinál, mondta a korona egyik bizalmasa, mikor beleegyezését adta. A tény az, hogy fia halála óta a király elvesztette önmagában való hitét, s ha pressziót gyakorolnak rá, nem képes ellentállni.”

Ki gyakorolhatta ezt a pressziót? A családból s a birodalomból senki. Voltak azonban, akik helyesen vagy helytelenül azt állították, hogy ezt a pressziót a Vatikán gyakorolta s Chotek Zsófiából sohasem lett volna a trónörökös felesége, ha tisztában nem lettek volna Rómában az iránt, hogy a leány fia a legfőbb bizalmasa a pápához, aki mindenkor hűségesen és odaadón fogja az egyház érdekeit szolgálani.

Politikai körökben azt várták az uralkodótól, hogy mielőtt beleegyezését adja a házasságba, lemondhatja a főherceget a trónöröklésről. Ehelyett azonban egyébbel is beérte. Ünneplés szertartáson, egyházi és állami föméltóságok jelenlétében, Ferencz Ferdinánd a kereszt

elé állva, két ujjával a biblián, megesküdött, hogy házasságát mindig morganatikusnak fogja tekinteni, amelyből se feleségére, se születendő gyermekeire az uralkodóháza iránt semmiféle jogot nem fog leszármaztatni. Egyszersmind megesküdött, hasonló ünnepiességgel, hogy ezt a renunziációt soha megsemmisíteni nem fogja, hozzá nem járul, hogy mások megbontsák ható erejét. Három napra rá meg lett az esküvő (1900. július 1.) s négy hónap múlva Széll Kálmán nem tudta megakadályozni, hogy a magyar parlamentben föl ne kiáltanak: „Mégis magyar királynő lesz!”

Háromnegyed év telt el a mézeshetekkel, a házastársakról mit se lehetett hallani, amikor 1901 áprilisében a trónörökös nagyon kellemetlen körülmények közt beszéltetett magáról. Kéretlenül a katolikus Schulverein patronátusára vállalkozott s a tisztelgő küldöttségnek kijelentette, hogy teljesen együttérez velük a Los von Rom elleni küzdelemben s hogy nemcsak névleg, hanem tényleg is patronusuk akar lenni. A Schulverein ultra-reakzionárius és ultra-kerkáli, raisan d'étre-je szerint legalább is egy századdal óhajt visszamenni s alaptétele, hogy ahol állam és egyház érdeke összeütközik, az államnak kell engedni. Teljes mértékben anti-magyar és antiszemita; az időben anti-germán is volt, a hármasszövetségnek határozott ellensége, a német trónörökös pedig vendége volt éppen az udvarnak.

Napokig nem beszéltek egyébről, mint erről a „rikító indiszkreczióról.” Nyilatkozatát politikai manifesztumnak tekintette minden párt. Szerették volna elsimitani, lehetetlennek tartották, hogy a trón örököse azonosítsa magát egy politikai párttal, amelyet 100 magyar közül 99, az intelligens osztrákoknak is nagy tömege, még a főpapság jórésze is, perhorreszkál s el-
lentébe helyezze magát a kedvükért az összes többi pártokkal, — hacsak nagy cka nincs rá.

Egy évre rá azonban megint épígy beszél-
tetett magáról. 1902 elején hivatalos látogatásra indult Pétervárra és gróf Zichy Jánost akarta magával vinni Magyarország hivatalos képviselője gyanánt, noha jól tudta, hogy ez, mint a néppárt vezére, évek óta szenvedélyes harcztot visel a szabadelvű kormány ellen. A magyar miniszterek dühösen tiltakoztak, de hiába. Maga az uralkodó s Goluchovszky is eredménytelenül jártak közbe. A trónörökös kijelentette, hogy ő meghívta Zichy Jánost s az menni is fog. Akkor, ha ugyan igaz, amit beszélnek, a király személye körüli miniszter, gróf Széchenyi vette kezébe a dolgot s állítólag rendkívül kellemetlen és éles diskussziója volt a trónörökös-
sel, melynek folyamán nagy bámulattal konstata-
lta, hogy a trónörökös a magyar ügyekről, a dolgok állása és a politikai közvélemény irányáról a legkisebb részletkéig tájékozva van.

Azért persze, mégis engedni kellett, de oly kevéssé érezte magát legyőzöttnak, hogy három hónap múlva újra kezdte a küzdelmet. Edvárd király koronázására ment az uralkodót képviselni s kijelentette, hogy nemcsak osztrák és magyar, hanem cseh és lengyel hivatalos kíséretet is óhajt magával vinni. Ha valami értelme, csak az az egy értelme lehetett ennek, hogy az ő szemében Cseh- és Lengyelország egyenlők Magyarországgal, vagyis, hogy ő nem dualista, hanem föderalista s ezt az érzületét manifesztálni is akarta. Csehek és lengyelek oda voltak a gyönyörűségtől, a magyarok az elkeseredéstől s a vihar újra kitört. Ez az indiszkrecziója még rikítóbb volt, mint az első és a második s egyéb magyarázatait nem is tudták adni, minthogy a felesége cseh leány, az apósa pedig erős föderalista volt mindig.

Ebben az időben kezdődött Magyarországon a katonai kérdések miatt a nagy küzdelem. Széll Kálmán benyújtotta a létszámfölemelésre vonatkozó törvényjavaslatot, amelyről már eleve azt hirdették, hogy a trónörökös kívánja a hadsereg növelését. Ez a hír különösen a független pártot keserítette el, mert hiszen ez a párt a legnagyobb hálátlanságot látta abban, hogy a trónörökös, akivel szemben a nemzet független része oly lovagiasan viselkedett, hogy feleségéről már előre kimondta, hogy nem morganatikus, hanem valóságos és törvényes hitvese, akinek joga van magyar királynénak lenni: — ridegen elzárkózik a nemzet kívánságai elől és nem tűri,

hogy a hadsereget nemzeti alapon fejlesszék tovább.

Az obstrukcióból nagy nemzeti küzdelem lett, amely előbb a szövetkezett pártoknak, majd kizárólag a függetlenségi pártnak hozta meg az abszolút többséget. A trónörökös azonban nem engedett. A magyar lázadókkal szemben Luegerék álláspontját helyeselte és a nemzeti küzdelmet katonai megszállással akarta elnyomni, hogy aztán erőszakosan ujonczoztathasson. A katonai kérdésekben mindvégig a legridegebb álláspontra helyezkedett, hogy megakadályozza minden nemzeti törekvés megvalósulását, mert ezáltal a monarchia nagyhatalmi állását látia veszélyeztetve. Különösen pedig a hadsereg egységét őrizte, amelynek — mint egyszer a királynak is megmondta — egykoron ő fog az élére állani. Ez volt különben az egyetlen kormányzati kérdés, amelyről tudjuk, hogy a trónörökös is bele-
szólt. A nagyhatalmi állást védelmezi csak és a felségi jogokat. Ezért távolította el Becket a vezérkar éléről, mert attól tartott, hogy ez az öreg katona, aki ugyan mindig nyílt ellensége volt minden magyar törekvésnek, aggságában mégis gyenge talál lenni, különösen Pitreich lovaggal szemben, aki viszont a békés megoldást sürgette. Conrad lett a vezérkar főnöke és a trónörökös idézte elő Pitreich bukását is. Ekkor már egészen határozottan kidomborodott, hogy az udvari körökben két párt alakult ki, amelyek közül a harciasabb, a zsarnokibb a Belvedere körül csoportosul és Ferencz Ferdinánd trónörökösét vallja vezéréül.

A koalíció kormányvállalását is Ferencz Ferdinánd határozottan ellenezte és amikor az 1906. év végén és a mult esztendő elején a bécsi Burg-párti katonai körök kísérletet tettek a katonai kérdések rendezésére, a trónörökös vétója húsította meg ismét a megoldást. A legutóbbi budapesti delegációs ülészek előtt történt ez a dolog, a mult esztendő tavaszán. Az ülészek megkezdése előtt a Belvedere-palotában, a trónörökösnapokon keresztül nagy katonai tanácskozások voltak. Arról volt szó ezeken a tanácskozásokon, hogy a hadvezetőség milyen álláspontra helyezkedjék a magyar delegáció előtt a katonai kérdések dolgában és Schönaich hadügyminiszter azt tartotta, hogy jó lenne a katonai kérdéseket a magyar követelések méltányos teljesítésével véglegesen elintézni. Ferencz Ferdinánd trónörökös igen hevesen ellenezte ezt a tervet és a leghatározottabban kijelentette, hogy semmi körülmények között sem engedi a hadsereg egységének legcsekélyebb megbontását. Ezzel az eredménynyel végződött ez a katonai tanácskozás, amelynek következtében a hadvezetőség el is odázta a létszámemeléskérdésének napirendre tűzését, pedig — mint emlékeztetés — a delegációk előtt ebben az irányban erősen szondirozták a magyar közvélemény hangulatát. És hogy a trónörökös milyen nagy súlyt helyezett állásfoglalásának érvényesítésére, fényesen bizonyítja az a tény, hogy amikor Schönaich közös hadügyminiszter a delegációkra Budapestre utazott, Ferencz Ferdinánd trónörökös még a pályaudvarra is kihajtatott, hogy az elutazás pillanatában még egyszer a lelkére kösse a hadsereg egységének védelmét.

— Halten Sie sich in den militärischen Fragen stark, denn in dieser Sache giebt es kein Handel! (A katonai ügyekben legyen erős, mert ebben a dologban nincs alkudozás!) — mondotta bucsuzóul a trónörökös.

Még pétervári utazása alkalmával szerette meg Ferencz Ferdinánd annyira báró Aehrenthal, aki az orosz udvarnál képviselte külügyünket, hogy gróf Goluchovszky helyébe őt nevezette ki közös külügyminiszternek. És hogy báró Aehrenthal mennyire szolgálja is a belvedere irányzatot, azt éppen most mutatja, amikor minden erejével azon van, hogy a magyar kormányt, amely ragaszkodik a paktumhoz, megbuktassa.

A lefolyt husz esztendő alatt egyetlen egyszer történt, hogy Ferencz Ferdinánd trónörökösről olyan hír került forgalomba, amely azt mondotta, hogy ő nem is ellensége a magyaroknak. Egy évvel ezelőtt, a mult esztendő áprilisának végén volt ez, közvetlenül azután, hogy a fentebb leirt pályaudvari esemény a trónörökös és Schönaich között lejátszódott. És ennek is az volt az indító oka, hogy a Burg-párt részéről sértve érezte magát. Amikor ugyanis a király a mult év áprilisában Prágában időzött, Ferencz Ferdinánd trónörökös erre az ünne-

pély
ő fe
var
föhe
hely
szer
elhe
nem
már
Mag
két

alatt
jött
lege
leg
dálk
tek
szen
rossz
hogy
nem
a sor
ezek

és a
táta.
trónö
nyek
sem
egy
kor E
ronáz
a vas
tatott
zék a
kedés
dést
néhan
tart ö

B
arra,
jék. V
tettei
mondj
kré
s ter
Ezek
diplom
hogy
látó é
klerika
„kapar
A
az
s ez
uralko
kálisok
befoly
fakcióz
szövet
terv s
járulás
azonos
megny
vetség
hez nö
gondol
politika
hatja
csalá
hogy a
nem t
küke
arra a
Ferdin
lesz, az
fiának
hogy a
is cs.
már tö
A
hatlan
S így r
szágra,
olyan k
lános s
pártokn
van; ve
nem le
toztatni
meg fog
Ezt
emlitett
Ferencz

pélyre konopisti kastélyából Prágába utazott és ő fogadta a királyt a pályaudvaron is. Az udvari diszében azonban a király mellett Ottó főherceg fiának, Károly főhercegnek jelöltek ki helyet, míg Ferencz Ferdinánd trónörökös szembe került volna vele. A trónörökös ezt az elhelyezést sértésnek vette, kimentette magát és nem is vett részt az udvari diszében. Másnap már el is hagyta Prágát és szigorú inkognitóban Magyarországra. Mezőhegyesre utazott, ahol két hétig József főherceg vendége volt.

A trónörökösnek eme mezőhegyesi időzése alatt történt, hogy József főherceg Budapestre jött és a Nemzeti Kaszinóban azt a sokszor emlegetett nyilatkozatot tette, amelyben tudvalevőleg kijelentette, hogy a trónörökös nagyon csodálkozik azon, hogy róla olyan balhírek terjedtek el, mintha a magyarokkal szemben ellenszenvvel viseltetnék. Ez a trónörökösnek igen rosszul esik, s felhatalmazta József főherceget, hogy jelentse ki a nevében, hogy ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak. Ha arra kerül a sor, a magyarok meg fognak győződni, hogy ezek a hírek mennyire alaptalanok.

A hír természetesen nagy feltűnést keltett és a király József főherceget maga elé is círtálta. Később félhivatalosan is megerősítették a trónörökös eme kijelentését, de a következmények elmaradtak. Ferencz Ferdinánd ezután sem keresett közeledést a magyarokhoz, sőt alig egy hónappal később, június nyolczadikán, amikor Budapesten nagy fényvel ülték meg a koronázás negyvenedik évfordulóját, a trónörökös a vasuti kocsiában töltötte az éjszakát, onnan hajtattott az ünnepi misére, hogy aztán ismét elutazék a fővárosból. Olyan tüntető volt ez a viselkedése, hogy mindenfelé a legnagyobb elkeseredést keltette. Azóta ismét külföldön járt és csak néhány igazán klerikális hírben álló mágnással tart összeköttetést.

Bizony ezek a hírek éppen nem alkalmasak arra, hogy a trónörökös népszerűségét növeljék. Vannak azonban olyanok, akik ezekben a tetteiben messze kiható számítást látnak és azt mondják, hogy a trónörökös ez u. n. indiszkrecziói tulajdonképp igen ügyesen kiesztelt s tervszerűen elhelyezett politikai coup-ok. Ezek szerint a főherceg messzelátó, világosfejú diplomata, aki pro és kontra jól megiontolla, hogy mit tesz. A felesége pedig még messzebbelátó és tisztább fejú. Tévedés azt hinni, hogy a klerikálisok „kaparitották” meg őt, hanem ő „kaparitotta” meg azokat.

Azzal már akkor tisztában volt, hogy az általános választói jog kikerülhetetlen s ez esetben a klerikálisok lesznek az állam uralkodó pártja. Azt is tudta, hogy az ultra-klérkálisok, a Lueger-Lichtenstein fakció, nagyobb befolyást gyakorol a Vatikánra, mint a többi fakciók együttvéve. Átlátta, hogy a velük való szövetség a sine qua non-ja minden olyan terv sikerességének, mely a Reichsrath hozzájárulásától és a Vatikán kegyétől függ. S azért azonosította magát a föderalistákkal is, hogy megnyerje terveinek a kisebb nemzetiségek szövetségét. Mert neki volt és van terve, a szívéhez kötött terve. Hogy micsoda terv ez, csak arra gondoljunk, hogy modern államban az uralkodó politikai párt, ha akarja, megváltoztathatja a trónöröklés rendjét még a családi konvencziók ellenére is, és hogy a Vatikánnak hatalma van meg nem történtté tenni megtörtént eseményeket és fogadalmakat is. Ez az elmélet arra a feltevésre van alapítva, hogy Ferencz Ferdinánd el van tőkelve, mihelyt uralkodóvá lesz, azzá tenni a feleségét is, fiának pedig, Ottó fiának mellözésével, a trónt biztosítani. Tudjuk, hogy a főhercegi palotában feleségét már most is cs. és kir. fenségnek szólítják, a pápa pedig már több ízben neki szánta az arany rózsát.

A főhercegnek egyébként megmagyarázhatatlan tetteit másképp nem is lehet magyarázni. S így meg lehet érteni azt is, hogy Magyarországra, ahol házassága így is törvényes erejű, olyan kevés tekintettel van Ausztriában, az általános szavazati jog következtében, a katolikus pártoknak már is körülbelül 300 szavazatuk van; velük s a förendiházban a föderalistákkal nem lesz nehéz az örökösödési rendet megváltoztatni. A Vatikán pedig annak idején szintén meg fogja tenni a magáét.

Ezt a tendenciát látja E Sellers, főntebb említett cikkében, amelyet azzal végez, hogyha Ferencz Ferdinándnak csakugyan ezek a tervci,

kívánatos a birodalomra és Európára egyaránt, hogy teljesüljenek. Egészen másképp fogna uralkodni népein, ha a koronát a saját fia számára gondolná, mintha más számára. Valaminthogy az eszes, okos Zsófia is bölcsebben és hazafiásabban gyakorolna férjére befolyást, ha nem csupán morgantikus felesége, hanem törvényes hitestársa lenne.

Politikai hangulatok.

I. Új irányok.

A feltámadás ünnepén Budapest egész népe az utcán van. Kiséri a menetet, vagy az utak szélén csoportosulva várja, amíg elvonul. Az ut közepén lengnek a szent zászlók és áhítat környezi a baldachint, mely alatt az egyházi méltóságok teljes díszben haladnak. Az énekhangokat tulharsogják a katonák trombitái. A szertartások nagyszerűsége imponál és meghódítja a tömegeket. Ugy tetszik, mintha az ilyen ünnep már valláskülönbség nélkül általános hatáson lenne. A férfiak kivétel nélkül leveszik kalapjukat mindenütt, ahol a menet elhalad s az aszszonyok boldogan emelik fel a gyermeküket abban a hitben, hogy boldog sorsot szerez a nagy ünnep díszének látása. Mert a megváltás eszméje hovatovább általános emberi gondolat kifejezése gyanánt uralkodik a lelkeken. Az eszmék ereje áthat minden korlátot s a fény és a pompa, amely ez erővel együtt jár, az emberi hiúságoknak az eszmék előtt való meghódolását jelenti.

Feltámadás ünnepe a magyar politikában babonásan kapcsolódik a nemzet sorsához. Deák Ferencz husvétii cikke óta nagy bajok idején mindig fordulatot, kivezető gondolatot várunk a husvétitől és a nemzet vezetőinek a megnyilatkozását óhajtuk.

Most különösen megsokasodtak a gondok. A bizonytalanság veszedelmei kopogtatnak és tájékozatlanság között külső és belső ellenségek rosszindulatával, cselvetésével kell megbirkózni. Valahogy mintha a nemzeti eszme erősségének a dokumentálását óhajtanók látni oly általános hatások között, mint egy fényes egyházi körmenetnek a hívő lelkekre való hatása. Mert a feltörekvő és érvényesülést kereső új irányok, nagy eszmék és gondolatok másképpen nem válhatnak az ország helyzetének erősségeivé, csak akként, ha harmonikusan egybekapcsolhatók a nemzeti gondolattal.

Legkiváltképp az általános választói jog behozatalának a módjai foglalkoztatják a jövőbe tekintő politikusokat s ezektől függ a legközelebbi jövő sorsa. A következő husvét már megváltozott helyzetben találhat bennünket. Semmi kétség, hogy a feladatot senki sem akarja elodázni, hanem jóra való törekvéssel a megoldásnál biztosítani igyekeznek azt, ami van olyan fontos, mint a választói jog általánosítása, a nemzeti állam fennmaradásának és fejlődésének eszközeit.

A husvétii nyilatkozatok között erről a témáról elmélkedik gróf Andrássy Gyula, akiben meg lehet bízni, hogy a kérdés igazságos és békes megoldásán fáradozik.

De az is bizonyos, hogy háboru nélkül nincs győzelem. A velünk szemben ellenséges törekvések agitátorai egyetlen napot és egyetlen alkalmat sem mulasztanak. Egyszer közjogi helyzetünk visszasságát használják fel, hogy rést törjenek alkotmányunk falán. Máskor a nemzeti-ségi állapotok jönnek kapóra viszálykodás szítására és a belső béke megzavarására. Az az állandó per, amelyet Ausztriával kell folytatnunk, mindig veszélyezteteti ugy politikai, mint gazdasági életünket, gáncsot vet akaratumknak és akadályokat emel törekvéseink elé

Mily megrázkódtatásnak kell még elkövetkeznie, hogy mindazok, akiknek a politikában szerepük jut, a kötelességek tudatára ébredjenek. Ha az eddig elmúlt idők szomorú tapasztalatai, a napról-napra megújuló tanulságok sem szerezhették meg a magyar emberek egyetértését. Ha amíg magának az egész nemzetnek és az egész államiságnak az elpusztítására szervezkednek ellenségeink, minékünk az emberi önző törekvések túlekedése, a haszonlesés és hatalmi kérdések egyéni megnyilvánulása foglalja le a gondunkat, akkor aligha szervezhetjük a nemzetet és aligha állíthatjuk csatasorba önfenntartása érdekében.

Az új irányok elől természetesen senki sem zárkozhatik el. De vannak olyan új irányok, amelyek a nemzeti eszmét lekicsinyelve, sőt ebből gunyt üzve, azt jelölik meg életfeladat gyanánt, hogy az egészszel nem törődve, mindenki csak a maga hasznát keresse: ez, ha kozmopolita gondolkodásnak megfelel is, az országra nézve okvetlen káros. Ezek az irányok így nem jelenthetnek megváltást.

Csakis, ha ami a magyar tulajdonságok között rossz van, az kiküszöböltetik, ami betegség van meggyógyítatik és az erős nemzeti lélekhez eképpen kapcsolhatunk az egész emberiség boldogítására törekvő új irányok, csak akkor találhatunk bennük megváltást.

II. Cseréparabok.

Nem új dolog, nem is meglepő, nem is valami kiválóan szellemes, de ellenben néha hatásosnak bizonyult ötlethez folyamodtak a bécsiek: kihirdették, hogy báró Aehrenthal, hogyha neki májusra nem biztosítják a delegációk összehívását a katonatisztek fizetésének fölemelésével együtt, le fog mondani.

Ne mondja mégse senki, hogy egy szó nyilallott a hazán keresztül: óh Aehrenthal!

Ha lemond, lemond. Ha nem mond le, nem mond le. Mi még sem tehetünk mást, mint azt, hogy jogainkhoz ragaszkodunk, az egyezés feltételeit megtartjuk, de másoktól is követeljük, hogy megtartsák és a mi javainkból viszontszolgáltatás nélkül semmit sem áldozunk fel még azért az örömeért sem, hogy báró Aehrenthal megmaradjon a Ballplatzon közös külügyminiszternek.

Még ha itt székelné minálunk, akkor talán inkább érdekelne, hogy Aehrenthal marad-e, vagy megy-e.

A bán párbajánál érdekesebbnek mutatkozott a segédek hosszú tárgyalása.

Afelől tanácskoztak és becsületbiráskodtak, hogy valjon Medakovicz köteles-e lovagias elégtételt adni báró Rauchnak, miután báró Rauch többször kijelentette, hogy a sértésekre nem reagál és csak később, elkésve jutott eszébe a provokálás.

A tanulság ebből az, hogy még az affaire is hasonlít az általános politikához, melyet hosszú időn át Horvátországgal szemben folytattunk.

Hol azt határoztuk, hogy türiük az impertinenciákat és nem reagálunk, hol pedig, hogy megtorlást keresünk és a helytelenkedőknek a körmére koppintunk.

Ilyenkor aztán a horvátok azt mondták:

— Pardon, az urak egy kissé elkéstek. A dolgokat most már másképpen nem lehet rendbe hozni, mint csakis — pénzzel!

És mosolyogva tartották a markukat, amelyik aztán mindig megtelt — borralalóval.

Ennek az affairének is van egy kis borralaló szaga.

Ha a parlament ismét megnyílik, újra választják a képviselőház tisztikarát

A tisztikarhoz tartoznak a jegyzők, akik fizetést kapnak. Amikor a hárszabályrevíziós javaslat második szakaszának tárgyalása közben az obstrukció folytatásáról lemondtak, az a hír terjedt el, hogy a nemzetiségiek az új ülészakban egy jegyzői állást kapnak, sőt meg volt állapítva, hogy jegyzőjük Vlád Aurél lesz.

Később aztán kitudott, hogy amennyi jegyzői állás és javadalom van, az a többségi magyar pártok részére is kevés, tehát nem jut belőle a nemzetiségieknek.

Most, hogy ez a körülmény nyilvánosságra jutott, a nemzetiségiek elhatározták, hogy az új ülészakban előlről kezdik az obstrukciót. Vagyis, ha van jegyzőség, nincs obstrukció, ha nincs jegyzőség, van obstrukció.

Ne mondja aztán senki, hogy az obstrukció a politikai helyzettől függ, mert némely obstrukció csakis a jegyzői állásoktól függ.

Ugyannyira, hogy a hárszabályok revíziójakor nem is annyira a szabályokat kellett volna szigorítani, mint inkább több jegyzői állást szervezni.

A közös miniszterek válsága.

— A lemondással való fenyegetőzés. —

Budapest, április 18.

Báró Aehrenthal lemondással fenyegetődik és a magyar politikai világ a legnagyobb közönyt vesz tudomásul, hogy a külügyminiszter, esetleg a többi közös miniszterekkel együtt, elhagyja állását. Megteheti egészen bátran, senki sem fogja marasztalni. A tisztí fizetések és a legénységi zsold fölemelésének kérdésében, valamint ezzel kapcsolatban a katonai kérdések egész komplexumának megoldása ügyében az egész nemzet egységesen gondolkodik és ebben az egységes gondolatban sorakozik vezetői mögött. A helyzet egészen tiszta és világos. Többször kifejezést adtunk annak, hogy a tisztí fizetésrendezés kérdésével szemben rideg felfogást nem tanúsítunk. Méltányolja a magyar nemzet a szociális okokat, melyek az emelés mellett szólnak, de e kérdésnek, mint minden kikapcsolt katonai kérdésnek, van politikai oldala is, és azt mellőzni, figyelmen kívül hagyni nem lehet. Ha Aehrenthal hivatkozik nem megfontoltan, sőt határozottan könyvelmi tettei igéretére, mi hivatkozunk a nemzetnek tett, nagyon is megfontolt s megállapodásokon nyugvó kijelentésünkre, mely szerint a katonai ügyek statusquoja az átmeneti idő alatt fenmarad. Mi hivatkozunk a koronával kötött paktumra. Ennélfogva csak oly kibontakozás lehetséges, amely a nemzettel szemben tett nyilatkozatokkal összeegyeztethető. Arról tehát szó sem lehet, hogy a fizetésemelés politikai része figyelmen kívül hagyassék és hogy ez a kérdés, mint tisztán szociális ügy, kiemeltessék a katonai kérdések tömegéből.

Az osztrákok azonban a magyar nemzetnek eme határozott és egyöntetű állásfoglalása dacára tovább ravaszkodnak. Észrevették, hogy a lemondási revolver kezd visszafelé sülni, tehát más praktikához nyulnak. Egyrészt ugyan még kötik az ebet a karóhoz, hogy bizony így is, a többi közös miniszterek is erősen ragaszkodnak adott szavukhoz és készek levoni a konzekvenciákat, másrészt azonban már kezdenek alkudozni is. Ismét kompromisszum-javaslatról beszélnek, de ez a javaslat egész közönséges balekfogási terv. A bécsi „N. Fr. Pr.“ estillapia szerint ugyanis beavatott katonai körökben az a terv merült föl, hogy a tisztí fizetések fölemelését kapcsolják ki a katonai kérdések közül és a függetlenségi párt szavazza meg nemzeti engedmények nélkül, de

ennek fejében a bécsiek határozott ígéretet tesznek arra, hogy egy most megállapítandó időpontban megkezdik a tárgyalásokat az összes katonai kérdés megoldása iránt.

Igazán olyan nevetséges ez az ajánlat, hogy nem is érdemes komolyan foglalkozni vele. Teli ilyen ígéretet Schönaich vagy Aehrenthal százat is, a király beleegyezésével is, hiszen ebben az ajánlatban nincs egyéb annál, hogy mi fizessünk, de ők majd egyszer tárgyalnak velünk arról, hogy ha még fizetünk sok-sok milliót és adunk még sok-sok katonát, talán adnak valamit érte. Ha tehát a bécsiek azt hiszik, hogy így becsaphatnak bennünket, nagyon csalódnak. Nem dátum kell nekünk azzal az ígérettel, hogy akkor majd tárgyalunk, de tényleges kdborítása annak, hogy a hadsereg magyar része valóban magyar.

És a parlament túlnyomó többségével ebben a kérdésben is szolidáris a kormány. Teljesen czélt tévesztett az az osztrák aknamunka, amelylyel azt mondják, hogy a magyar kormány a legjobb szándékkal van ugyan eltelve — márt. i. osztrák szempontból — de hát a függetlenségi párt másképpen gondolkodik és szembe helyezkedik a kormányval. A függetlenségi párt és a kormány között egyáltalában nincs nézeteltérés és a husvét utáni közös miniszteri tanácskozás folyamán az osztrákoknak is lesz alkalmuk erről meggyőződni.

Válság tehát — újból hangsúlyozzuk — csak Aehrenthalékat fenyegeti, akik maguk idézték elő veszedelmüket. A magyar kormány és a magyar parlament nagy többsége annyira együtt érez, hogy a korona nagyon is meg fogja gondolni, érdemes-e Aehrenthalék miatt ismét előidézni a konfliktust Magyarországgal.

Budapest, április 18.

A képviselőház megalakulása. A képviselőház e hónap huszonkilencedikén, vagyis a husvétí szünet után való első ülésén választja meg a harmadik ülészakra két alelnökét, jegyzői karát és háznagyát. Alelnökké a szövetkezett pártok ismét a volt két alelnököt: Rakovszky Istvánt és Návay Lajost, háznagygyá pedig Leszky Gyulát jelölik. Az alkotmánypárt jegyzői nem változnak, a függetlenségi párt azonban Hammersberg László kivételével új jegyzőket jelöl és ugyanazt cselekszi a néppárt is. A rákövetkező ülésen a Ház bizottságait választja. A bizottságokba való jelölést a pártok értekezleten állapítják meg és ezeket a konferenciákat közvetlenül a Ház összeülése előtt tartják meg.

Bizalom a kormánynak. Szatmárnémeti szab. kir. város Falussy Árpád főispán elnöklésével közgyűlést tartott. A közgyűlés Vajay Károly indítványára elhatározta, hogy Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert kitüntetéssel, Darányi Ignác földművelésügyi minisztert tíz éves minisztersége, Popovics Sándor, Szterényi József és Mezőssy Béla államtitkárokat kitüntetésük alkalmából üdvözli és a kormánynak a legteljesebb bizalmat fejezi ki. A közgyűlés a tisztviselőknek 10 százalékos pótlékot szavazott meg.

Fizetjük az adót. A lefolyt 1907. esztendő az adóbehajtás szempontjából igen kritikusként ígérkezett. Ebben az esztendőben kellett lebonyolítani az ex-lex időből maradt adóhátralékok behajtását, amelynek lehető humánus elintézésére Wekerle Sándor miniszterelnök olyan nagy súlyt helyezett, hogy az adóhátralék fejében lefoglalt ingatlanok elárverelésének megengedését, esetlő-esetre magának tartotta fenn. És ime, bár az elmúlt esztendőben súlyos pénzügyi krízis is volt, árverésre alig volt szükség, sőt az adóbehajtás olyan kedvező volt, hogy egyenes állami adó fejében 302 millió korona folyt be, 73 millióval több az előirányzott bevételnél. A magyar népnek kiváló kötelességérzetéről tesz tanúságot ez a kedvező eredmény, amelyet aligha remélt a legoptimistább államférfiu is.

KÜLFÖLD.

Aehrenthal a maczedóniai kérdésről.

Budapest, április 18.

A Maczedón kérdés jelenleg az európai politika legaktuálisabb része. Az érdekelt hatalmak egymás után állnak elő javaslataikkal, melyek rendet volnának hivatva teremteni Európának e puszkaporos hordjában, de ugylátszik céljukat nem igen érik el különböző érdekek összeütöközése folytán. A hatalmak külügyminiszterei is egymásután nyilatkoznak e kényes kérdésről. Tegnap Isvolszki tartott hosszabb beszédet, melyben részletesen fejtegette álláspontját a maczedón kérdésben. E nyilatkozat mellett kétségkívül nagy figyelmet érdemel Aehrenthalnak egy írásos expozéja, melyet a „Matin“ közöl le.

A maczedóniai kérdés, — mondja az expozé, — új fázisba lépett, minthogy az európai hatalmak részéről az a kívánság merült föl, hogy az ellenőrzést Maczedóniában a jövőben több pontra kell kiterjeszteni, amelyekre nézve az ellenőrzés eddig ki volt zárva. A folyamatban lévő tárgyalás ez idő szerint még nincs befejezve, és ez a magyarázata annak, hogy nagyon nehéz ebben a dologban már mostan végleges ítéletet mondanl, annál kevésbé, mert a tárgyalás egyelőre a nagyhatalmak között folyik, Törökországot még eddig a nagyhatalmaktól nem kapott formális javaslatokat és így azokkal szemben még nem foglalhatott állást. Előreláthatóan még némi idő el fog mulni, amíg a nagyhatalmak között minden egyes kérdésben teljes megegyezés jön létre. De annyit már most is biztossággal lehet állítani, hogy a nagyhatalmak vezető államférfiai mindent el fognak kerülni, nehogy az európai államok egyetértése eltávolodjék arról az alapról, amelyen nyugszik. Törökországot és a többi Balkán-államot meg kell fosztani annak a lehetőségétől, hogy egyes nagyhatalmakat a másik ellen kijátszanak. Azok a hivatalos és félhivatalos nyilatkozatok, amelyeket az utóbbi időben valamennyi számbavehető európai hatalom közzétett, semmi kétséget sem hagynak fenn az iránt, hogy valamennyi nagyhatalom mily nagy jelentőséget tulajdonít a hatalmak egyetértésének ebben a kérdésben, és hogy valamennyi kormány ennek az egyetértésnek föntartására törekszik. Ennek legjobb bizonyítéka az a körülmény, hogy immár valamennyi nagyhatalom, amely a berlini szerződést aláírta, az orosz javaslatokat elfogadta a további tárgyalás alapjául. Még Anglia is hajlandó ezeket a javaslatokat a tárgyalás alapjául elfogadni és kész revideálni a maga javaslatainak ama pontjait, amelyek az orosz javaslatokkal ellentétben állanak.

Jelenleg az orosz javaslatok állanak az első sorban. A nagyhatalmak, amelyek kezdetben a javaslatok főpontjait illetőleg föntartással éltek, rövid gondolkodás után megadták beleegyezésüket, ami által tanujelét adták annak, hogy mindent meg akarnak tenni, a mi tőlük telik, hogy az esetleges egyenetlenkedést elkerüljék még kisebb jelentőségű pontokra nézve is. De ezzel egyttal tanujelét adták annak is, hogy gyakorlatilag többre becsülik a maguk véleményének más hatalom véleményéhez való alkalmazkodását, mint azt a törekvést, hogy minden nagyhatalom a maga módja szerint igyekezzék Maczedóniát reformálni. Az európai közvélemény kétségkívül meglepődéssel kísérte figyelemmel a kormányoknak az európai nagyhatalmak egyetértésének föntartására irányuló törekvéseit. E törekvések csak azoknak az államférfiaknak nem tetszenek, akik foglalkozva a balkáni kérdéssel, a nagyhatalmak egyetértésének megbomlásától remélik a maguk különleges terveiknek megvalósítását.

A főpontokra nézve tehát teljes megegyezés jött létre és így remélhető, hogy a reformtervezet egyes részletkérdéseire vonatkozó tárgyalások nem fognak nehézségbe ütközni és így a jelenlegi helyzet azt a reményt kelti, hogy a végleges ítélet nem fogja a föntebb röviden érintett ítéletünket megváltoztatni. A nagyhatalmaknak mindenekeelőtt egymással kell teljesen tisztába jönniök és csak azután lehet szó arról, hogy Törökországot a reformtervezet elfogadására rávegyék. Minthogy a nagyhatalmak elhatározták, hogy nem fogják utiát állani annak, hogy a

reformtervezet megvalósításánál török tisztviselők is közreműködjenek, van remény arra, hogy a reformtervezet elfogadását a porta által el lehet érni.

Olaszország flottademonstrációja. A „Tribuna“ jelentése szerint az olasz földközi hajóraj parancsot kapott, hogy Gaetába gyülekezzen. Ezen intézkedés céljáról a „Tribuna“ nem tud bizonyosat. Nem tartja azonban kizártnak, hogy a hajóraj egy részét Levantába fogják rendelni.

A Stefani-ügynökség a következő jegyzéket teszi közzé: Törökország több városának olasz illetőségű lakosai már régebbi idő óta kívánják, hogy török területen olasz postahivatalokat állítsanak fel. Az olasz külügyminiszter, miután oly helyről jövő kívánságokat, amely helyeken más nemzeteknek nincsenek postahivatalai, vagy ahol az olasz alattvalók száma csekély, kiküszöböl, elhatározta, hogy ezek mellőzésével Konstantinápoly, Valona, Szaloniki, Szmirna és Jeruzsálemben olasz postahivatalokat létesít. A portának, amelynek már több év óta tudomása van az olasz kormány ebbeli szándékáról, márczius havának utolsó napjaiban a konstantinápolyi olasz nagykövetség jegyzékét nyújtott át, amelyben bejelenti az említett öt olasz postahivatalnak a közel jövőben való megnyitását. Márczius 30-án a porta válaszigyzékét küldött az olasz nagykövetségnek, amelyben kifejti, hogy egy korábbi másként hangzó megegyezés értelmében új postahivatalok megnyitására nem egyezik bele. Az olasz nagykövetség április 9-én új jegyzékét nyújtott át a portának, amelyben kiemeli, hogy Olaszország joga a neki biztosított legtöbb kedvezményre való tekintettel elvitathatatlan és amelyben határozottan tagadja ezzel ellenkező értelmű megállapodás létezését.

A porta április 14-én jegyzékkel válaszolt az olasz nagykövetségnek, amelyekben közli, hogy kategorikus utasítások mentek, amelyek az olasz postahivatalok megnyitását megakadályozását rendelik el. Közben értesült az olasz nagykövetség arról is, hogy ezen utasítások hivatalos személyiségek megbízható kijelentései alapján abban állnak, hogy a postai hivatalok előtt fegyveres csapatok állítandók fel, amelyek szükség esetén erőszakkal is meg kell, hogy akadályozzák a közönséget a postahivatalok felkeresésében. Tekintettel e súlyos és nem igazolható kihívásra, elhatározta az olasz kormány, hogy méltóságát és jogait erősen meg fogja védeni és három hajóhadosztályt küld a török vizekre azzal a parancssal, hogy minden eshetőségre készen álljanak. Amidőn az olasz hadihajók megérkeztek a török vizekre, az olasz kormány jegyzékét fog intézni a határokhoz és a portához, amelyben rá fog mutatni jogainak és a nemzetközi szerződéseknél Törökország részéről történt megsértésére egy a postahivatalok kérdésében, miként más kérdésekben is, amelyekben a porta prepotenciával és erőszakos módon jött el Olaszország érdekeinek kárára. A porta válaszával fog függni az olasz kormány jövődi magatartása, valamint a hajóhadosztály további eljárása. Az a cél, amelyet az olasz kormány e kényszerű akcióval szolgálni kíván, röviden és világosan abban áll, hogy megvédje Olaszország jogait szigorúan körvonalazott kérdésekben. Teljesen a fantázia szílelményei tehát a hajóhadosztály mozgósítása nyomában felmerült azon hírek, amelyek szerint Olaszország arra gondol, hogy valamely ottomán tartományt hatalmába kerítsen. Olaszország nem követ kalandorpolitikát, hanem a legitim védelem politikáját követi. Ez biztosítja neki az összes hatalmak rokonszenvét.

Rómából jelentik éjjel: Három divízióból álló külön hajóraj Gaetából az Aegéi tengerre indult s az a rendelethez van, hogy a Törökországgal támadt konfliktus elsimításáig egy török uralom alatt álló szigetet szálljon meg. A tripolisi váli megtiltotta a Stroma olasz postagőzsnak az elindulást, de a postahajó mégis elhagyta a kikötőt az áruk és utasok nélkül. Ezt az esetet a szultán környezetében működő intrikáknak tulajdonítják.

Orosz hadügyi reform. A pétervári lapok szerint az orosz szárazföldi és tengeri haderő fölé legfőbb parancsnokot, generalisszimust szándékoznak kinevezni, aki fölülte állana a hadügyi és a tengerészeti minisztereknek is. Általánosságban Nikolajevics Nikolaj nagyherceget tartják ez állásra a legkomolyabb jelöltnek.

A szerb választások. Alig oszlatták fel a szkeptinát, már is megkezdődött a választási mozgalom, amely ezuttal szokatlanul heves lesz, minthogy a pártok elkeseredése rendkívül nagy. Attól tartanak, hogy még a választás előtt összeütközésekre kerülhet a sor. Pasics miniszterelnök, a miniszterek és a kormánypárt vezetői legközelebb körutat fognak tenni az országban, és különösen azzal igyekeznek majd az ellenzék ellen izgatni, hogy a kormánynak sikerült Magyarország-Ausztriával az annyira áhított kereskedelmi szerződést megkötöni, de az ellenzék megakadályozta a szerződés elfogadását. Az ellenzék ezzel szemben a trónörökös apanázsának népszerűtlenségével, a Novákovics testvérek meggyilkolásának dorgásával és a kormányférfiak megvesztegetésének vádjával fog a kormánypárt ellen izgatni.

Harczok a perzsa határon. Tifliszi hivatalos jelentések szerint az a banda, amely az orosz-perzsa határon garázdálkodik, ötszáz főnyi. Perzsa-Belaszuvárban a perzsa rablók és török csapatok között keletkezett harc folyamán tíz támadt, amely a vámházat és a perzsa lakóházak jó részét elhamvasztotta. Egy ily összeütközésben a perzsák részéről harmincznégyen meghaltak. A rablók Belaszuvárból visszavonultak a hegysekbe. Az Oroszországgal határos perzsa terület a legnagyobb mértékű anarchia uralkodik. A perzsa kormány táviróvonalai el van pusztítva. Miután a Zagriar telepről lőttek az orosz csapatokra, ezek erősítéseket szereztek és tüzeltek Zagriar telepre, amely lángborult. A tüz következtében számos házban puskarobbanás történt.

Meleg van.

☉

Az első színes tavaszi bluz láttára az emberek meglegedetten állapítják meg, hogy kezd meleg lenni, meleg van, itt a tavasz, izzadnak a költők, a szerelmesek sápitóznak... stb. Mindezek a kifejezések azonban nem eléggé szabatosak a hőmérséklet kifejezésére.

Mégis csudálatos, hogy nem régen még tudósok sem találtak precízebb meghatározást. Magától értetődik, hogy nem olyan meleget nem tudtak megmérni, mint amilyen tavasszal a költők lantját megbizsergeti; a föld fölületén észlelhető mindenfajta hőmérsékletet pontosan le tudnak mérni. Hanem amióta az elektromos kemenczék megépítettek, akkora hőt tudunk fejleszteni, hogy annak meghatározásához elégtelenek a közönséges termométerek. De a gyárak nagy olvasztókemenczéiben lévő meleg nagyságáról sem alkothatunk magunknak fogalmat; holott erre az ipusztériának nagy szüksége volt. A gyáros, a tüzelés szempontjából, mindig tudni óhajtja, milyen fokú hőség izzik kemenczéjében.

Alkottak ugyan e célra különféle instrumentumokat, de ezek majdnem mind pontatlannak bizonyultak. Az első megbízható módot Féry Károly, párisi fizikai professzor fundálta ki. Lényege az, hogy akármilyen távolságról is megmérhető a hő foka. Tndvalévöleg a meleg szétsugárzik; Féry úgy találta, hogy e sugarak hőfoka és a hőfokusz hőfoka között szoros, megdönthetetlen viszony van; ha tudjuk a kisugárzás melegét, ebből kiszámíthatjuk magának a meleget terjesztő testnek a hőfokát is. Egyszerű, csálhatatlan matematikai törvény! — mondja Féry.

Hát ennek a matematikai törvénynek a segítségével (ő a találmányát „pirométer“-nek nevezte el) kiszámította, hogy egy villamos izzólámpa izzásban lévő szénpálczikájának hőfoka 3500 fok. Irtózatos hőség lehet az, ha elgondoljuk, hogy az emberi szervezet már a harminczfokos fürdővizet is tűrhetetlennek találja. Ugyancsak ő számította ki, hogy a réz olvadási hőfoka 2100 fok.

De mindennél érdekesebb volt a harmadik experimentum. Kollégájával, Millochan professzorral összeállott, hogy megállapítsa a nap melegét. Azt lehetne mondani, hogy körbe fog-

ták a napot megfigyelő állomásokkal. Az egyik obszervatórium éppenséggel a Mont-Blanc tetejére jutott. Valamennyi állomás heteken keresztül szorgalmasan dolgozott és mikor a számításokat egybevetették, kitudt, hogy 1906-ban a napon a temperatura 5620 fok volt. A következő esztendőben megismételték a munkát és akkor kitudt, hogy a nap melege már csak 5555 fok. Ez az eredmény igazolni látszik a tudósoknak azt a hipotézisét, hogy a nap kihülöfélben van.

Egyuttal azt is megállapították Féryék, hogy mennyi az a meleg, melyet a nap a földre ont. Szerintük minden négyzetcentiméter földterületre 2.16 kalória esik másodpercenként. Tudni kell, hogy egy kalória alatt értjük azt a meleget, mely egy liter víz hőmérsékletét egy fokkal fölemeli.

Mozgó képek.

Husvétii tervek.

— Szervusz!
= Szervusz!
— Mit csinál az ünnepekben?
= Még nem határozta meg. Hát te?
— Vasárnap kimegyek Alagra. Megteszem Pinket.

= Talán teszel a pinkába?
— Te hülye! Pink — jó.
= Vagy ugy! Vezess...
— Hova?
= Buta vagy! Vezess is — jó.
— Ahá! Tehát te is kimegy?
= Még nem bizonyos. Meglehet, hogy az Abbáziaig jutok el.

— Alag talán közelebb fekszik Abbázianál.
= Nem a fürdőről, a kávéházról beszélék. Kifülök a terrasra. Ott kitűnő csokoládét kapok habbal.
— Egyebet is; például...
= Például?
— Influenzát 40 fokos lázzal.
= Nem kergültem meg, hogy kiüllek, ha hideg van. Akkor inkább Braunhoz megyek makeszlevésre.

— Mi az?
= Kitűnő zsidóétel.
— Talán — macsesz.
= Amióta Maczedóniát Makedóniának írják, én a macseszt makesznek mondom.

— Bocsáss meg, betérek a trafikába...
= Cigaretát venni?
— Dehogy. Könyvtárt rendezek be.
= Trafikában?
— Megveszem az összes lapok ünnepi számát. Akkora könyvtára kevés magyar embernek lesz. (Bemegy a trafikába, megveszi a husvétii napilapokat, hordárt hivat, aki stráikocsin hazaszállítja a papiros-csimborasszót.)

= Akár meg is vakulhatsz a két ünneppal alatt!
— Azt hiszed, ráérek olvasni?
= Noja, vasárnap Alagra megy... de másnap.
— Másnap öntözni megyek.
= Utcaseprőnek álltal be?
— Marha... Nem hallottad a husvétii öntözködés híret?

= Vagy ugy! Persze, lesz piros tojás?
— Hadd el. Most csak virág járja — mint a Szép Heléná-ban. Azelőtt egy hétig éltem a husvétii tojásokból.

= Na, én kemény tojásnál inkább eszem patkót.
— Micsoda, megemészted a lópatkót?
= Patkoljanak meg; diós és mákos beugliról beszélék.

— A locsolódás csak délelőtt van megengedve. Azontul mit csinálsz?

= A rendes kompániámmal összeülünk és megvitátjuk az aktuális kérdéseket: a Kossuth-pályázatot, a bécsi sakkversenyt, a katonatisztek gázsiját, a horvát bán afférjét, a bojjákok mozgolódását, az önálló bankot, a...

— És ezek után melyik kórházban látogassalak meg?

= Kórházban?

— Noja, ha eszmecsere közben ugy elagyabu-
gyálnak, hogy lepedőben visznek a kórházba.

— Meglehet. Mindenesetre boldog ünnepeket ki-
vának.

— Viszont. Csak arra kérlek: húst ne egyél.

— Miért ne?

— Mert ilyenkor a hús vét.

— Hus . . . áng a hátadra.

Rosta.

A dánosi rablógyilkosság.

— Tárgyalás előtt. —

Budapest, április 18.

Kedden kezdődik a pestvidéki törvényszé-
ken a nagy bűnpör, amelyben cigányok álla-
nak az esküdtek elé, hogy elvegyék büntetésük-
ket a dánosi rablógyilkosságért — ha ugyan
rájuk bizonyul a vérengzés. Mert, ahogy most
áll a dolog, nagyon kétséges, hogy a későn és
hiányosan megejtett vizsgálat tud-e annyira
terhelő bizonyítékokkal szolgálni, hogy alattuk
összerokadjanak a vétkesek. Terhelő vallo-
más mindössze kettő van, az is két kis gyer-
mektől származik és nagyon valószínűtlen, hogy
az esküdtszék ezeknek a vallomásoknak hitelt
adjon. A csendőrök adatai is jórészt megbizha-
talanok és aligha fognak megállni a sorompók
előtt. Így azután megtörténhetik, hogy az esküd-
tek felmentik a vádlottakat, anélkül, hogy a
társadalom egészen bizonyos lehetne abban,
hogy ártatlanokat mentettek fel. Másrészt pe-
dig fel kell menteni őket, mert ha nem ők kö-
vették el a mészárlást, akkor hiába minden el-
fogultság a cigányok ellen, a fekete ficzkók is
csak olyan emberek, mint a többiek.

A rosszul megejtett vizsgálaton most már
kár keseregni, mert kilencz hónap elmúltával
aligha lehet reparálni a mulasztásokat. Ha a
cigányokra nem bizonyul rá a bűn, a dánosi
csárdában megölték vére megfoszlatlanul kiált
az égbe. Csak újra rá lehet mutatni arra, hogy
csendőreinket, ezeket a derék és fáradhatatlan
rendfentartókat, nem lehet megterhelni a finom
és komplikált nyomozással, mert ez felülmúlja
képességeiket. És mert nem képesek megfelelni
a rájuk bízott nehezebb agymunkának, ambi-
ciójuk ráviszi olyan dolgokra, amelyek az-
után törvény előtt nem állnak meg és a rideg
törvénykönyv megöli a fantázia szüleményeit.

A dánosi pörnek pendantját láttuk a régeb-
ben lefolyt csongrádi pörben, ahol szintén czi-
gányok voltak a vádlottak és ahol a csendőr-
nyomozás és a vizsgálat ötvennél több olyan
terhelő adattal állott elő, amelyet a bíróság
azután nem fogadott el és felmentette a vád-
lottakat.

A kedden meginduló nagy pör iránt oly
nagy az érdeklődés, hogy szükségesnek tartot-
tuk a rémes eset leírásának felújítását és annak
a két terhelő vallomásnak a leközlését, amelyet
a kis Lakatos Rozsi és Murza tettek a vizs-
gálóbíró előtt.

A dánosi mészárlás.

Julius 21-én, vasárnap reggel a fővárosi lapok
tele voltak egy rémes eset leírásával: a dánosi
pusztán ismeretlen tettesek megölték Szarvas
István korcsmárost, a feleségét, szép fiatal leányát
és egy Tagányi István nevű kocsiát. A mészárlás
után pedig a holttestekre gyujtották a csárdát és
elmenekültek. Amikor reggel pálinkáért mentek az
emberek, az épületnek már csak füstös, kormos falai
meredtek a levegőbe, egy szűk, alacsony parasz-
szobában üveges szemű holttestek heverték meg-
aludt vérben. A parasztemberek megdöbbenve né-
zik az össze-vissza kaszabolt és darabolt holtteste-
ket és egy legény lóra kap, hogy értesítse a csend-
őröket.

Amíg a kakastollások kijönnek, a nép össze-
vissza tapodja a gyilkosság színhelyét s így sok ér-
tékes nyom vész kárba. A holttestekhez is hozzá-
nyulnak, fekvésüket megváltoztatják, ami nyomozás
szempontjából szintén nagyon hátrányos. De az em-
berek kíváncsiak s ha iszonyodva nézik is a sok
vért, de nézik. A legrettenetesebb látvány a csár-
dás holtteste. Nyaka átvágva, melle összehasogatva,
lőtt és szurt seb rajta nagy számmal. A szép Szarvas
Teréznek a mellét teljesen lemetszették a vadálta-
tok. A szoba butorzata is egymáson hever óriási
rendetlenségben. Hihetetlen harcznak kellett lefoly-

nia a csárdában és emberföltöli módon védekezhet-
tek a szegény áldozatok. Az utra szolgáló kis abla-
kon a rács elgörbült, olyan erővel rázta egy mene-
külni akaró szerencsétlen.

A nyomozás.

Kévessel a fölfedezés után megjelent a helyszí-
nén Navratil őrmester vezetése mellett tizenkét
csendőr. Rövid időközökben megjöttek az albirtirai
és pilisi csendőrök is és megkezdődött a nyomozás.
Az „Egyetértés” annak idején megírta, hogy a nyo-
mozás körül nagy hibák történtek és a vizsgálat si-
kertelensége szomoruan bizonyítja, hogy igazunk
volt. A csendőrök parancsnoka körülbelül huszon-
négy órával a gyilkosság fölfedezése után értesítette
az ügyészséget és a vizsgálóbíró, akik ilyenformán
majdnem két nappal a gyilkosság elkövetése után
szálltak ki a helyszínre. Egy másik végzetes hiba
volt, hogy a csendőrök kizárólag cigányokra gya-
nakodtak és alig nyomoztak más irányban. A czi-
gányok utáni halszában pedig elmúlt a drága idő
és az igazi tettesek talán megmenekültek.

A nyomozás megállapította, hogy a gyilkosok
többen lehettek és esti nyolcz óra után léptek a csár-
dába. Bort és szobát kértek a gazdától, aki négy
poharat tett az asztalra. Rövid tartózkodás után a
vendégek a csárdára támadtak, aki szobájába me-
nekült és dupla puskájával rálőtt támadóira. A gyl-
kosok azonban fejszével bezúrták a deszkaajtót és
betörték a szobába, ahol késsel és revolverrel le-
mészárolták a családot. Tagányi holtteste távol a
családtól a söntésben hevert, széthasított koponyával.

Ennyit állapított meg a kiszállt bizottság, de oly
nyomok és következtetések alapján, amelyekhez a
kétség egészen jól hozzáférhet. Így például egyálta-
lában nem volt lehetetlen, hogy Szarvas és család-
ját mások ölték meg, nem cigányok s egyáltalá-
ban nem tetszett abszurdumnak, hogy a véres tettet
Tagányi követte el két ismeretlen társával. Sőt a
rablógyilkosság sem igazolódott be kétségtelenül s
ez is azt a föltevést támogatja, hogy a mészárlást
a szép Szarvas Terézre éhes legények követték el.

A nyomozás ezalatt csakis egy irányban folyt,
mert a csendőrök annyira bíztak föltevésük helyes-
ségében, hogy Szarvas fogadott fia fölülletes kihall-
gatása után csak cigányokat kutattak.

Czigány-pogrom.

Rossz világ szakadt az egész környék cigány
népségére. A csendőrök óriási kiterjedésű gyűrűt
vontak s megkezdődött a hajtás. A gyűrűn belül
nagy zürzavarban menekültek cigányok, csavar-
gók, csupa olyan népség, akinek a lelkiismeretét ter-
heli valami.

Az első cigányokat a szentkirályi pusztán fog-
ták el. A portyázó csendőröknek föltűnt két kóbor
alak, akik a kakastoll láttára bemenekültek a kukor-
iczásba. Hirtelen parasztszékér vágatott el a csend-
őrök előtt, amelyen több cigány állt fenyegető ál-
lásban. A cigányok, amikor észrevették, hogy föl-
fedezték őket, a subiczai csárdánál legráltak a ko-
csiról és eltűntek. Egy sánta cigányt azonban elfog-
tak és később kézrekerült az egész karaván, né-
hány férfi, sok asszony és gyerek. Másfelől is fogtak
el cigányokat és néhány nap múlva együtt voltak
azok, akik fölött két nap múlva törvényt fog ülni az
esküdtribonás. Az elfogottaknál állítólag bűnjelket is
találtak, amelyeket fölhoztak Budapestre.

A vizsgálat.

Julius 26-án a leégett dánosi csárdába hozták
a megvasalt foglyokat. Összetörve, kifáradva ott ku-
porogtak Balog Tuta, Surányi Ignác, Surányi Már-
ton, egy csomó fekete sovány asszony és meztelen
gyerek. Ezek közt Lukács Rózsi, aki az első terhelő
tanu volt, mert rávallott a cigányokra. Temérdek
nép vándorolt ki a leégett csárdához, szidták, káro-
molták a cigányokat s a csendőröknek puskatussal
kellett visszatartani a népet, hogy agyon ne verje
a foglyokat. Délután öt órakor összeállították az
egész karavánt és elindultak Albertirsára, ahol a
régí huszárkaszárnnyába zárták valamennyit. Ide
szállt ki a királyi ügyész és a vizsgálóbíró és itt
hallgatták ki Lakatos Rózsi, akinek a vallomását
teljes terjedelmében adjuk alább.

Másnap a fővárosba hozták a foglyokat és a

pestvidéki törvényszék fogházában helyezték el őket.
A czél vizsgálóbíró egyiket a másik után hozatja
maga elé, de a cigányok tagadnak körömszaka-
dásig. Hosszan tart a vizsgálat, amelybe csak a kis
Murza kihallgatása visz némi élénkséget. A kis czi-
gányköltyök állítólag résztvevő a dánosi gyilkolásban,
de vallomásából, amelyet szintén közlünk, sokat le-
von az, hogy a vizsgálat harmadik hetében tette és
hogy addig egy Farkas nevű cigányasszonynál élt,
aki a csendőrök besugója volt. A két gyereknek a
vallomása az egyetlen, ami a cigányok ellen szól,
más bizonyíték nincs. Lehet, hogy a fővárosi több
világosságot visz ebbe a bonyodalmas ügybe.

Lakatos Róza vallomása.

1907. augusztus 9-én.

Magamat bűnösnek nem érzem.

Az elmúlt héten nevelő anyám, özv. Lakatos Já-
nosné, szül. Német Fáni és még több cigányféfi és
nő társaságában Tégláson tartózkodunk. Folyó év
nyarán, a hónapot és napot nem tudom, elindultunk
gyalogszerrel Kecskemét felé. Társaságunkban volt
Balog Paula, Lakatos János, Lakatos József, Laka-
tos Vendel, Surányi Ignác, Lakatos Redus, Laka-
tos Sándor (József), Balog Kuna, Balog Jani és még
egy nagy, ragyás férfi, kinek a nevét nem tudom, de
egy hallottam, hogy utóbb Tiszavécseyben elfogták.
Velünk voltak még a következő cigányok: Surányi
Juliana, Surányi Csoroszlja, Lakatos Erzsébet
(Dola), Surányi Mária, Surányi Lidi, Német Frona,
Lakatos Julis, özv. Lakatos Jánosné, szül. Német
Fáni, Kolompár Beyer, K. Jelfi és Lakatos Lina.

Kecskeméten a katonai lőtérre és vagy két hete
egy keddi napon mindnyájan Gyón felé mentünk. Itt
egy szőlőben koldultunk, amiből veszekedés kevere-
dett a házbéliek és a cigányok között. Délelőtt tíz
óra tájban volt, én és a többi cigánynő annyira
megijedtünk, hogy futásnak eredtünk, később utól-
érték a férfiak és meghagyták nekünk, hogy men-
jünk csak Kecskemétre, majd Lakatos Lina ve-
zetése mellett a dánosi pusztai csárdához mennek.

Surányi Ignác és Surányi Márton (Lakatos
Juli) nem mentek el velünk és így ezek, a többi ki-
lencz férfi és Lakatos Lina indultak Dános felé.

Szombaton reggel kilencz férfi és Lakatos Lina
egy kecskeméti ember kocsiján visszajöttek Kecse-
kétre és a beszédjükből kivettem, hogy a dánosi
pusztán rablást követtek el, három embert megöltek
és több pénzt és értékes tárgyat raboltak; én csak
pénzt láttam.

Az is hallottam még, hogy Balog Tuta a csárdát
is felgyujtotta.

Rögtön menekülni akartunk Kecskemétről, de
csak gyalogszerrel mentünk Nyiregyháza kereszttől
Téglásra, ahová azt hiszem kedden érkezettünk. Én a
falú végén maradtam krumplit szedni, de a többiek
elszédtek a faluban és csak utóbb hallottam, hogy
a társaságomban volt cigányok közül Balog Tutát,
valamint Német Veronát, Lakatos Julcsát, özv. La-
katos Jánosné, Kolompár Bayert és Kolompár Jelfit
a csendőrök elfogták, nemsokára ezután elfogták
engem is.

Egyebet nem tudok.

Folytatása 1907. július 30-án.

Előzetes letartóztatásomban megnyugszom.

Egyebet külön kérdés nélkül elmondani nem
tudok.

Folytatása 1907. augusztus 16-án.

Az én helyes nevem tulajdonképpen Kolompár
Mundra; anyám Kolompár Juli, aki a
törvényszék által két évre elítéltétn, Márianosztrán
van, apám Kolompár József, akit a kecskeméti tör-
vényszék egy évvel ezelőtt két évre elítélt, most
Lipótvárott van.

Lakatos Róza nevet azért mondtam be, mert
testvérem, Kolompár Buyer ezt megparancsolta.

Amint előző vallomásomban előadtam, én folyó
év nyarán ezideig Surányi Ignác (Biher) bandájá-
val kóboroltam Kecskemét és Félegyháza közt, aköz-
ben történt, hogy Surányi Marit egy csendőr fejbe
lőtte és minket Kecskemétre bekísértek, de másnap
kibocsátottak és ettől kezdve Kecskemét határában
a matkói pusztán tanyáztunk, azonban itt már nem
tudtunk élelmet szerezni s ezért az egész banda,
névszerint: Balog Tuta, Szejtkó Bajro, Lakatos La-
jos, Lakatos János (Tárnó), Lakatos Kuna, Surányi
Márton (Lakatos Tuta), az időközben hozzánk csat-
lakozott Rostás Sándor, Surányi Ignác vezetése
alatt elindultunk Gyón felé. A nők közül velünk vol-
tak: Kolompár Buyer, Lakatos Zelfi (Angyél), Su-
rányi Csoroszlja (Angyél), Lakatos Julcsa (Lu-
terna), Surányi Julcsa (Mozol), Lakatos Erzsébet
(Dola), Trótkár Marcsa (Német Vrona), Surányi Lizi
és Lakatos Lina. Ott voltam továbbá és és Lakatos
Murzsa.

Egy keddi napon indultunk utnak és szerdán
este hat óra tájban érkezettünk gyalogszerrel Gyónra és
felkerestük az odavaló cigányokat, akik közül Su-
rányi Ignác és Rafael nevelt már régebben Eger-

szalókr
amelye
tak éjfé
nevi fi
itt én a
bíró fia
igy nem
és mit
egy há
lakóina
dett, a
lottam,
holmika
tam 3
és egy
A két c
a zöld
Tégláso
vették
monori
Me
előre sz
(Lakato
maradt.
kellett
és Nagy
p n t e
tára, ah
A k
menni,
és beto
ott sok
k o z á s
pusztá
nek test
hallotta
azután
mondott
azt nem
Ugy
két sár
haladt,
már ism
hogy vi
Az emb
kocsijár
társ Ján
az a ra
még nem
(Lulema

Min
kit tö
lón viss
fizették.
jan fölke
meg, ho
szülőde
beszélni
egyéb
csárdát
hogy m
örizte a
ment töl
volt érte
utának.
széltek,
ran visel

Men
jártak és
aból egy
jára a
Surányi
A parasz
utólérték
míg a t
verődtün
Lakatos
katos L
katos J
vonatra
log elme
a vonatra
(Német
kodott.
A fal
kekkel n
faluba.
csendő
czigány
u o n d o
lepték
aranylá
lamint p
kilték.
A kisér
ves filbe
magyar
meztette,
Még
tek Hajd
Lakatos
Dacz
szonyok
amit tud
hogy eng
Azt

szalókról ismertünk. Ennek — Rafaelnak a háznál, amelyet meg tudok mutatni, a férfiak nála találkoztak éjjelig és ekkor a Rafael nevű cigánynak Péter nevű fia kivezette a mi házunkat a gyóni szőlőkbe, itt én az öregasszonyokkal és a kisgyermekkel bíró fiatalasszonyokkal egy ut mellett maradtam és így nem tudom, hogy a férfiak a szőlőkben hol jártak és mit műveltek, csak azt tudom, hogy legutóbbára egy háznál voltak és ott garázdálkodtak, mert a ház lakóinak a jajgatását hallottam. Mikor virradni kezdett, a gyóni szőlőkben menekültünk s ekkor hallottam, amint a banda megszélt, hogy mindenféle holmikát hoztak, én csupán Trokár Marcának láttam 3 darab színes fejkendőt és pedig egy szürke és egy fekete selymekendőt, meg egy zöld kendőt. A két előbbi Trokár Marcsa eladta Surányi Lizinek, a zöld kendőt megtartotta magának s azt, mikor Tégláson elfogták, nála is találták a csendőrök s elvették tőle. Ezt a kendőt most nemrég láttam a monori csendőröknel.

Menekülés közben a férfiak és a fiatalabb nők előre szöktek, míg Surányi Ignác, Surányi Márton (Lakatos Tuta) a többi asszonnnyal és a gyerekekkel maradt. A megbeszéléshez képest Malkó-pusztán kellett volna találkozniunk. Egész nap gyalogoltunk és Nagykörös határában töltöttük az éjszakát és csak pénteken hajnalban mentünk el Matkó-pusztára, ahol már a banda többi tagja ránk várt.

A banda egy része a czeplédi vásárra akart menni, de Lakatos Lénó ettől visszatarthatotta őket és betolta, hogy menjenek a dánosi csárdához, mert ott sok pénzt lehet szerezni. Hosszas tanácskozás után elhatározták, hogy Dános pusztára mennek. Félrehívták Lakatos Murzsát és ennek testvérét Smányi Csoroszláyat (Angyél) s így nem hallottam, hogy mit mondanak nekik, de a nevezettek azután elindultak P. Vacs felé, nekem tényleg azt mondták, hogy oda mennek, de hogy mind, azt azt nem mondták.

Ugyanezen napon délután kétlovas kocsit, melybe két sárga ló volt fogva, a cigánytanya mellett elhaladt, egy erőteljes szőke ember, akit a cigányok már ismerhettek, mert megállították és felszólították, hogy vigye el őket Dánosra, majd megfizetik neki. Az ember erre vállalkozott és akkor felszállt a kocsijára Tula, Sztojka, Bajka, Lakatos Lajos, Lakatos János, (Tainó), Lakatos Kuna és Rostás Sándor, az a ragyás képű cigány, akinek a nevét akkor még nem tudtam, a nők közül pedig: Lakatos Julcsa (Lulema), Lakatos Lina és Trozár Marcsa.

Mind Ezek Rostás Sándor kivételével, kit többé nem láttam, a parasztember kocsián vissza is tértek és láttam, mikor a fuvarbért kifizették. Ez korán reggel volt és nyomban mindnyájan fölkerelkedtünk a Tisza felé, mert úgy beszéltek meg, hogy Tégláson átmegyünk a Tiszán. Itt, felkészülés közben, hallottam a Dánoson volt férfiakat beszélni arról, hogy sok pénzt hoztak el és más egyéb holmikát s hogy három embert megöltek, a csárdát pedig felgyújtották. Azt is hallottam tőlük, hogy mialatt a csárdában voltak, Lakatos Murzsa őrizte a kocsit s midőn visszafelé jöttek, Murzsa elment tőlük úgy, hogy Smányi Csoroszláya kénytelen volt érte visszamenni és ezek mind gyalog jönnek utánuk. A büncselekmény részleteiről akkor nem beszéltek, csak Balog Tutát nagyon dicsérték, hogy bátran viselkedett.

Menekülés közben a férfiak rendszerint előttünk jártak és így jutottunk el a szentkirályi pusztára, ahol egy paraszt ember felvette a karjára a kis gyermekeket; továbbá felült Surányi Márton, kinek lába fájt és Sztojka Bajka. A parasztember csak a busztán vitte őket, itt már utolérték a rendőrök és Sztojka Bajkát el is fogták, míg a többiek széjjelfutottak, utóbb azonban összeverődtek és M-nál átkeltek a Tiszán és pedig Lakatos Zelfi, Kolompár Bujér, Trozár Marcsa, Lakatos Lina, Lakatos Julcsa, továbbá Balog Suta, Lakatos János, Knjó Lajos és én. Szajolon felültünk a vonatra és elutaztunk Debreczenbe, itt leszállva, gyalog elmentünk egy őrházig, ahol felszálltunk ismét a vonatra, amely elvitt Téglásra, hol Trokár Marcsa (Német Vrona) huga, özv. Lakatos Jánosné tartózkodott.

A falu végén rá is találtunk s míg én a gyerekekkel nála maradtam, a többiek mind bementek a faluba. Nemsokára aztán bennünket is elfogtak a csendőrök és a község házára kísérték, ahol a többi cigány is fogva volt. Itt a községi fogdában mondták el nekem, hogy a korcsmában meglepték őket a csendőrök, mire a férfiak forgópisztolyt, aranyláncot, zseborát és más egyéb dolgokat, valamint pénzt odaadták a cigánynőknek s elmenekültek. A cigánynők a tárgyakat elrejtették és bekísérés közben Lakatos Julcsa fülében volt két kőves fülbevalóval együtt egy árokban elásták, de egy magyar asszony észrevette, a csendőrököt figyelmeztette, mire mindent megtaláltak.

Még ugyanazon éjjel a téglási fogdából elkisértek Hajduhadházára, hol már Tuta is fogva volt. Lakatos János, Kuna és Lajos elmenekültek.

Dacára ennek, hogy a velem fogva levő asszonyok ugyan hallották tőle, én másnap mindazt, amit tudtam, elbeszéltem a csendőröknek, anélkül, hogy engem kényszerítettek volna.

Azt a ragyás képű cigányt, akiről utóbb meg-

tudtam, hogy a neve Rostás Sándor, onnan ismertem, mert Debreczenben néhányszor megfordultam és ott láttam. Mikor bennünket Tégláson a csendőrök elfogtak és Hajduhadházáról Debreczenen keresztül Monorra vittek, a debreczeni állomáson egy csendőr-őrvezető is hozzánk csatlakozott, amidőn én utközből a hajduhadházi őrvezetőnek beismerő vallomást mondtam, ez a csendőr-őrvezető, aki Debreczenben csatlakozott hozzánk, engem elkezdett kérdezgetni, hogy Gyónon és Dánoson nem volt-e velünk egy magas, erőteljes ragyás képű cigány. Mindjárt tudtam, hogy az őrvezető ezt a cigányt gondolta, akit én Debreczenben néhányszor láttam, de azért ekkor még azt feleltem, hogy ilyen ragyás képű cigány velünk nem volt.

Mikor ezután a vizsgálóbíró kikérdezett eszembe jutott, az említett csendőr-őrvezetővel folytatott beszélgetés és részben azért, mert ki voltam nagyon merülve, a csendőrök faggatásaitól és részben, mert azt gondoltam, hogy a csendőr-őrvezetőnek, aki velem — a ragyás cigányról beszélt, kedvére teszek, ha ezt a ragyás cigányt is fölemlítem s többek között ezt mondtam — a vizsgálóbírónak, hogy tényleg Gyónon és Dánoson velünk volt egy ragyás cigány, kinek a nevét nem tudom.

Mikor aztán a fogházban eg csapat cigányt mutattak és ezek között megpillantottam a ragyás cigányt, akit Debreczenben néhányszor láttam, azt mondtam, hogy ez a ragyás cigány, akiről legelső vallomásomban említést tettem, ez a cigány, aki elfogatásakor Balog János néven szerepelt s akiről utóbb kiderült, hogy a helyes neve Rostás Sándor, sehasem tartozott Surányi Ignác bandájába és nem volt velünk sem Gyónon, sem Dánoson. Ezt a cigányt akaratlanul kevertem belé ezekbe a dolgokba, mert resteltem bevallani, hogy vallomásomnak ez a része valótlan. Most azonban, hogy látom, miként Rostás Sándor bebizonyította, hogy ő a büncselekmények idejében sem Gyónon, sem Dánoson nem lehetett, bevallom, hogy ártatlanul vádoltam meg Rostás Sándort.

Egyébként azonban vallomásom mindenben megfelel a valóságnak.

Az az ember, aki a cigányokat Dánosra, majd onnan s a következő éjjelen Kecskemétre a katonatelepre vitte, éppen olyanforma volt, mint a velem szembesített Dinnyés András s éppen olyan sárga lovai is voltak, mint amilyennel ennek tanyáján találkoztunk. Azonban, hogy a cigányok fuvarosa Dinnyés Andrásal azonos volna, határozottan nem állíthatom, csak azt tudom, hogy a cigányok fuvarosa a folyó év nyarán volt Ubonyok és Nyers gulyásoknak; laknak Kecskeméten a Muráiban s ha Dinnyés András ezeknek bojtárja volt, akkor azt fuvarozta a cigányokat egy sárga sárkányos kocsin, amelybe két sárga ló volt fogva.

Egyebet, külön kérdés nélkül, előadni nem tudok.

1907. december 5-én.

Magamat bünsőnek nem érzem. Miután apám, Kolompár Nagy Ferencz, a lipótvárosi fegyházban, anyám Lakatos Róza pedig a Mária-Nosztvai fegyházban van elzárva, kénytelen voltam Surányi Ignác karavánjához csatlakozni, mert a testvérem Kolompár Bajér, aki Lakatos János felesége, ehhez a karavánhoz tartozik, minthogy Lakatos János fia Surányi Ignácnak. Ezzel a karavánnal kellett aztán vándorolnom oda, ahová ők akarták. A telet Maklárton töltöttük s tavasszal kezdődött meg a kóborlás, leztöbbit Félegyháza, Nagykörös és Kecskemét környékén kóboroltunk és tanyánk, ahová rendszerint visszamentünk, a matkói pusztán volt. Azon a héten, amikor a gyóni és dánosi esetek történtek, kedden indult el gyalogosan Gyón felé, hogy ott élelmet szerezzenek, mert már mindenből nagyon ki voltak fogyva. A következő napon este érkezünk Gyónra, ahol egy Rafael nevű cigány családdal lakik és első sorban ezeket keresték fel és itt várták be az éjjelt.

Éjjel előtt az öreg Rafael Jánosnak Péter nevű fia egy kocsiba befogott két lovat, erre a Surányi-féle karaván rárakta holmiját s így mentünk el a gyóni szőlőbe, ahol Rafael Péter megmutatta azt a házat, ahol sok holmit és pénzt lehet szerezni. Mikor a kocsiról már lerakták batyuikat, Rafael Péter a kocsival elment s én a többi gyerekekkel a szálló sarkán várakoztam. Nemsokára lármát, sikoltozást és puffogást hallottam. Kíváncsiságból én is elmentem a szálló végéig, azaz az udvarra, ahonnan a láрма hallatszott, de Trokár Márta észrevett és visszakergetett. Még hosszabb ideig hallottam a lármát, de mikor a láрма megszűnt, hozzám jött Kolompár Balog Tuta és nekem, valamint a többi gyerekeknek megparancsolta, hogy menjünk a szálló alatti uton Örkeny felé, ahol majd a határon a karaván többi tagjával találkozni fogunk. Már hajnalodott, amikor a karaván többi tagjaira bukkantunk. Itt elhatároztuk, hogy nem maradunk együtt, hanem Lakatos János (Parnó), Lakatos Lajos (Dolán), Lakatos János (Kuna), Lakatos János (Bajka), Kolompár Balog Tuta, Német Vrona, helyesen Trokár Marcsa, Lakatos Julcsa (Lulema) és Surányi Csoroszláya, valamint a kis Kolompár Murzsa Dános pusztá felé mentek, hogy az ottani csárdát kirabolják, mi többiek pedig Surányi Ignác és Surányi Márton (Lakatos Tuta) vezetésével Nagykörösön keresztül visszamegyünk a matkái

pusztára, ahol a karaván többi tagjait bevárjuk. F. év július hó 19-ére virradó éjjelt a nagykörösi és kecskeméti határ mellett töltöttük és 19-én kora délután érkezünk a matkói pusztára. Megérkezésünk után nemsokára négy csendőr jött a tanyára s kérdezősködött a férfiak után, de az asszonyok mondták, hogy a férfiak Kecskeméten vannak zárva, mire a csendőrök eltávoztak.

Másnap, július 20-án, szombaton reggel a tanyára jött Trokár Marcsa és elmondta, hogy a karavánnak tőlünk elvált része a dánosi csárdánál járt, sok pénzt, ékszert és holmit zsákmányoltak. Trokár Marcsa azt az üzenetet hozta, hogy sietve czihelődjünk fel, mert a dánosi dologból nagy baj lesz és sietve meneküljünk, majd azok, kik a dánosi rablásban részt vettek, előre sietnek Szajol felé. Mialatt felkészültünk, csak Trokár Marcsa, Lakatos Julcsa (Lulema), Surányi Csoroszláya jöttek a tanyánkra, Trokár Marcsa hozott egy nagy csomag szivart és dohányt és eközben elbeszéltek nekünk, hogy pénteken késő estig a dánosi erdőcskében húzódtak meg s akkor bementek a csárdába és a korcsmáros, a korcsmárosnét, a leányát és egy kocsi megöltek. Az elhozott szivart és dohányt a csárdából hozták. Ekkor felczihelődünk Kecskemét felé. Megjegyzem, hogy elindulásunk előtt Surányi Lizi nagyobb terjedelmű szivart és dohányt egy fa tövében elásott.

Még az este Kecskemétre értünk. Másnap reggel a kecskeméti katonatelepre mentünk, ahol utolértük a Dánoson járt karavánt. Akkor Surányi Ignác, Lakatos János, Balog Tuta, Trokár Marcsa bementek Kecskemétre, mi pedig tovább folytatottunk utunkat. A szolnoki hegyről levő korcsmánál előbb nevezettek utolérték, aztán tovább mentünk a szentkirályi pusztá felé. Utközben utolértünk egy szekert, melyre felkapaszzkodtunk, a sánta lábu és Lakatos János és így értünk a szentkirályi pusztára. Ott leptek meg minket a kecskeméti rendőrök, akiknek láttára Lakatos János és Surányi Márton a közeli kukoriczásba menekültek, de a rendőrök elfogták őket és bekísérték a királypusztai iskola udvarába, ahol már őrizet alatt voltak a karaván többi tagjai. Csúpán Lakatos János (Kuna) és Kolompár Balog Tuta volt képes elmenekülni.

Lakatos János (Bajka) és Surányi Ignác fogva tartatott, ellenben Surányi Mártont és az asszonyokat szabadon bocsátották.

Miután kiszabadultunk, Kecse felé mentünk és itt találkoztunk az elmenekült cigányokkal. Megbeszélés után elhatározták, hogy Lakatos Julcsa (Lulema), Trokár Marcsa, Kolompár Bujér, Kolompár Teli, Kolompár Balogh Tuta, Lakatos János (Painó), Lakatos Lajos (Dola), Lakatos János (Kuna) és én tovább folytattuk menekülésünket Téglásra, míg Surányi Márton és a többi asszonyok Kecskemét környékén marad és megvárja, hogy az elfogott Surányi Ignáczzal és Lakatos János Bajkával mi történik.

Nyomban el is váltunk és míg mi a Tiszán átkelve Szolnok alatt egy állomásnál vasútra ültünk és Debreczenbe utaztunk, a többiek a szentkirályi pusztán maradtak. Debreczenbe érve gyalog elmentünk a legközelebbi megállóhelyig, ott ismét vonatra ültünk és Téglásra utaztunk. Itt aztán engem az asszonyokkal együtt elfogtak s később elfogták Kolompár Balog Tutát is, de Lakatos János, Lakatos Lajos és Lakatos János elmenekültek.

Előző vallomásomban említést tettem egy Lakatos Lina nevű cigánynőről, mintha ez is a Surányi Ignác karavánjához tartozott volna Gyónon, valamint a dánosi büncselekményben is résztvevő volna, pedig ez a nő voltaképpen nem is létezik s mindazt, ami reá vonatkozik, csak félelmemben és zavarodottságomban magam eszeltem ki.

Ugyanígy vallottam, mintha Rostás Sándor ve-lünk lett volna Gyónon és nem igaz az sem, mintha a gyóni eset után az egész karaván együtt menekült volna a matkói pusztára s csak itt határozták volna el, hogy a dánosi csárdást kirabolják. Valótlan továbbá, mintha kocsin mentek volna Dánosra, amely kocsin tértek volna vissza és ugyanc kocsin menekültünk volna Kecskemétre.

Dinnyés Antalra is valótlanalú fogtam rá, mintha ő vitte volna Dánosra a tetteseket, ő hozta volna vissza s az ő kocsiján menekültünk volna. Mindennapi gyalog voltunk.

Ezeket a valótlanságokat csak azért mondtam, mert a velem együtt vizsgálati fogságban levő tettesek folytonosan rémitettek, amitől nagyon megijedtem és megzavarodtam. Megjegyzem még, hogy amikor a Dánoson járt tetteseknek a matkói pusztára megérkezését Trokár Marcsa a tanyánkon jelezte, én elmentem oda, ahol kijelentése szerint a Dánoson járt cigányok tartózkodtak s láttam, hogy különösen Kolompár Balog Tuta, Lakatos János és Lakatos Lajos ruhája véres. Lakatos Julcsa fülében láttam egy pár kékköves fülbevalót, amelyről azt mondta, hogy a csárdás leányáé volt. Lakatos Lajos mellényén pedig láttam egy aranyláncot, amelyről állították, hogy az a megölt csárdás tulajdona volt. Ezenfelül láttam Lakatos Jánosnál és Kolompár Tutánál egy-

egy forgópisztolyt, pedig azelőtt forgópisztolyok nem voltak.

Ugyanakkor, valamint később, menekülés közben beszéltek a dányosi bűncselekmény egyes részleteiről, de hogy melyik tettes mit csinált, azt megmondani nem tudom. Nagyjából emlékszem, hogy úgy mondták, miként a korcsmáros Lakatos János ütötte agyon egy fejszével, hogy a csárdás feleségét Trokár Marcsa fojtotta meg, hogy Lakatos Lajos ütötte agyon a kocsis embert s hogy Lakatos Julesa részt vett a leány megölésében, de azt nem hallottam, hogy a leányon előbb erőszakot tettek volna. Azt is emlegettek, hogy a gyilkosság és rablás után a férfiak a csárda tetejét fölguyították s hogy Lakatos Julesa elhozta a csárdásnak a puskáját, de menekülés közben Kolompár Balog Tuta azt tőle elvette, összetörte és egy kukoriczásba dobta.

A pénzt, amit a dányosi csárdából hoztak, menekülés közben a kecskeméti katonatelepen osztották el s kapott belőle Surányi Ignác és Surányi Márton is. Azt nem látam, hogy az a pénz véres lett volna s arról sincsen tudomásom, hogy Surányi Ignác a szentkirályi puszta a bankjegyeket lemosta és tüznél szárította volna, mert én is fölültem arra a kocsira, amely a szentkirályi puszta keresztül vitt, Surányi Ignác pedig visszamaradt volt. Egyebet nem tudok.

Lakatos Murza vallomása.

A kis feketeszemű cigánygyerekek a következőket vallotta:

— Sem apámat, sem anyámat nem ismerem, engem Surányi Ignác és a felesége neveltek, akikről azt hiszem, hogy a nagyszüleim. Azt is mondják, hogy Surányi Julianna és Surányi Csoroszlya a testvéreim, de nem tudom, hogy való-e.

Az elmúlt telet Surányi bandájával Egerszalókon töltöttem és tavasszal elindultunk faluzni, mert Surányi Julesának a férjét, Surányi Mártont (Lakatos Tutát) már régebben megsebezte egy Orbán nevű s azt akarták megkeresni.

Igy jutottunk Kecskemétre és engem is bekísértek a törvényszékhez, amikor Surányi Marit a csendőrkör föbelőtték. De csak Surányi Márton maradt fogva, bennünket, többiekét kieresztettek. Kóborlásaink közben hallottam, hogy Surányi Ignác és a fia elvették Kolompár Mari nevű asszonyt a lovát, állítólag egy tartozás fejében. Ezt a lovat láttam is és tudom, hogy nemsokára ezután Fegyeházán agyonlőtték, mert ruhás volt.

Miután Fegyeházáról a kecskeméti határba, innen pedig tovább ülték a rendőrök, Surányi Ignác pedig elmenni a leánya miatt nem akart, elhatározták, hogy a banda fiatalabb tagjai távolabb vidékre mennek élelmet szerezni, így indultak el Kecskemérről gyalog: Lakatos János (Sztójka Bajka), Lakatos József (Balog Tuta), Lakatos János (Párnó), Lakatos Lajos, Lakatos Kuna, Lakatos Luterna, Lakatos Angyél (Surányi Csoroszlya) és Trokár Manna társaságában. A banda vezére Lakatos János (Párnó) volt és rajtam és a felsoroltakon kívül más nem volt velünk.

Egy napon, amelyet közelebbről megjelölni nem tudok, reggel indultunk el s csak utközben hallottam, hogy Gyónra megyünk. Surányi Ignác és a sántikáló Surányi Márton (Lakatos Tuta) a bugaczi határban maradt a többi asszonnyal és gyerekekkel — ezekkel maradt Kolompár Minda (Lakatos Róza) is.

Éjjel értünk a szállókhöz s ott engem és a velünk levő három cigányt az uton hagyva, a férfiak bementek egy szállóba és midőn nemsokára visszajöttek hozzánk, azt mondták, hogy egy kunyhóból négy forintot hoztak.

Ezután tovább mentünk és mindnyájan beléptünk egy ház udvarára. En és a három cigányt az udvaron maradtunk, míg a férfiak behatoltak a házba és egy öregasszonyt, meg egy fiatalabb házaspárt megverve, egy darabig bent tartózkodtak a házban, de azután velünk együtt elmenekültek Ujhartyán felé. Mikor ezt a falut megkerültük, már világos reggel volt s a férfiak boszusan mondták, hogy a gyóni házban nem találtak semmit.

Egész nap mentünk, de hogy merre, azt nem tudom, mert nekem csak annyit mondtak, hogy egy csárdába megyünk, majd a korcsmárosból a pénzt elveszszük.

Nekem már utközben meghagyták, hogy nekem kötelességem lesz az esetleges kutyákat elhajtani. Már sötét este volt, amikor a csárda közelébe értünk s miután egy ott lévő fehéres szőrű puli kutya megugatott, én azt elkergettem s azután Lakatos János parancsára a csárdának az ut felőli sarkához mentem őrtállni, amíg a többiek bementek a csárdába. Hogy ott mi történt, azt nem látam, csupán sikoltozás és dulakodás zaját, valamint három lövés eldördülését hallottam. Ezután minden elcsendesedett és nemsokára kijött a csárdából Lakatos József (Balog Tuta) és Balog Kuna, de abban a pillanatban fordult be az utról a csárda udvarába egy ismeretlen férfi. Amint ezt a férfit Lakatos József (Balog Tuta) és Lakatos Kuna észrevették, az istálló felé húzódtak és amikor a férfi gyanútlanul a csárda felé ment, Lakatos József egy forgópisztolyból utána löött, mire a férfi befelé futott a csárdába, a két cigány utána, de hogy miként bántak el azzal a férfival, azt nem tudom köz-

vetlen tapasztalatból, mert csak a dulakodás zaját hallottam s nemsokára a cigányok mind kijöttek a csárdából és meggyújtották a csárda tetejét.

Amikor a lángok felcsaptak, én a három nővel előre futottam, míg a férfiak 10—15 lépésszámra mögöttünk jöttek. Egy jó darabig futottunk, de amikor már lépésben kezdtünk menni, hallottam a társaim beszédét, amelyből kivettem, hogy Lakatos Lajos fejszével ölte meg a korcsmáros, hogy a korcsmáros feleségét Trokár Marcsa fojtotta meg, míg a férfiak lefogták s hogy a korcsmáros leányát Lakatos József (Balog Tuta), Sztójka Bajka és Lakatos Kuna megbecstelenítették és Trokár Marcsa a nyakát elvágta, végül pedig, hogy az utóbb érkezett férfit a Bajka ölte meg egy fejszével.

A férfiak, amint a történetekről beszéltek, önmagukat kidicsérték az elkövetett cselekményért. De elismerték, hogy bátran viselkedett Lakatos József is.

Gyalog mentük Kecskemétre, amelynek határában kora hajnalban megláttuk Surányi Ignácot és a banda többi tagját. Rögtön mindnyájan felkészültek, hogy elmenekülnek, de én a fáradtságtól elaludtam s így nem mentem velük. Később találkoztam Lakatos Angyél (Surányi Csoroszlya) nevű cigánytársammal, akinek társaságában Kecskemét felé mentem.

Utközben a szentkirályi korcsmában megtudtuk a korcsmárosról, hogy a banda többi tagjai egy gazdaember bérelt kocsián vitették magukat Kecskemétre. Utánuk siettünk és Kecskeméten minket is elfogtak.

Szembesítették Rostás Sándor terheléssel, kijelentem, hogy ezt az embert nem ismerem, sohasem láttam. Ez velünk sem Gyónon, sem a csárdában nem volt és Kolompár Munda nem mond igazat, ha ezzel ellenkezőt állít.

Felmutatván a Blaskó János által beszigáltatott és bünielként lefoglalt bot, kijelentem, hogy a botot ismerem, mert azt én találtam a csertői puszta egy ház közelében. Egy darabig én hordtam ezt a botot, de azután Lakatos József (Balog Tuta) azt elvette tőlem s nem tudom, hogy hol hagyta el, mert amikor Gyónra indultunk, utközben még nála láttam.

Farkas Marinak és Kolompár Marinak ugyanígy mondtam el az esetet. Nekik is mondtam, hogy a csárda-esetről csak annyit tudok, amennyit társaimtól hallottam. Egyebet nem tudok.

Tárgyalás előtt.

Teljes kilencz hónappal a gyilkosság elkövetése után, kedden megtartják a főtárgyalást a cigányok dolgában. Tárgyalás előtt utána néztünk a foglyoknak, akiknek egy része a gyűjtőfogházban, a másik része a pestvidéki törvényszék fogházában várja az ítéletet, vagy a fölmentést. Valamennyien ártatlanságukat hangoztatják és panaszkodnak a magánzárka ellen. Czigány természetükük főként a szabadságvesztést sajnálja. A bánásmóddal, táplálékkal elégedettek, de az erdő, mező hiánya kivált ily tavasz táján nagyon fáj nomád szíveknek. Különösen Balog Tuta, az állítólagos cigány Don Juan panaszkodik. Lesoványodott, megtört a hosszú rabságban és egyre ártatlanságát hangoztatja.

— Soha Gyónon és Dányoson nem voltam — mondja védőjének, dr. Baumfeld Lajosnak, aki gyakran meglátogatta — nem is tartoztam soha Surányi karavánjához. Bizonyították sincs ellenem, csak Fogarassy csendőrmester ur, hogy Téglás községben Kolompár Zelfitől kapott egy csomagot, amelyben bünielek voltak és amit én adtam a Zelfinek, hogy dugja el. De a Zelfi csak azért mondta, hogy tőlem kapta, mert azt hitte, hogy engem nem fognak meg.

Tuta egy darabig némán mered maga elé, azután megszólal:

— Igen megkérném a tekintetes ügyvéd urat, küldjön be nekem egy ellenőrző orvoszakértőt.

— Ellenőrző orvoszakértőt? — csodálkozik az ügyvéd. — Hát aztán honnan tudod, hogy micsoda?

Tuta azonban úgy látszik jó forrásból tudja, hogy ilyen van, mert erősködik, hogy neki olyat küldjenek.

— A törvényszéki orvos ur — folytatja — azt állítja, hogy rajtam sebesülés volt, ami csak abból származhatik, hogy erőszakot követtem el a csárdás leányán. Na hát azt akarom bizonyítani, hogy az a sebesülés sokkal régebb. Egyszer az erdőben azzal játszottunk, hogy égő cigarettával czeleztünk egymásra, hát attól van.

Arra a kérdésre, hogyan bántak vele, Tuta így felelt:

— A csendőrkör borzasztóan elkinoztak, de a börtönben már jól bántak velünk. Legkivált itt a gyűjtőfogházban. Csak ez a nagy magányosság rettenetes, kivált amikor ártatlan vagyok.

— Ne félj semmit, már nem tart sokáig — biztatja a védő. — Kedden esküdtbírótság fog ítélezni. Tizenkét független polgár . . .

— Aj azst nem szeretem — tör ki Tutából — sokkal jobb a tekintetes törvénysík, mert a nagyságos esküdt urak nem szeretik a seginy cigányt.

Különben pedig nagyon bátran várja az ítéletet és egyre hangoztatja:

— Ast a tanút szeretném én látni, amelyik a szemembe mondja, hogy én öltem.

Kedden talán, nagyon talán a kis Rózi a szemébe fogja mondani, de hogy ennek az esküdtzék előtt lesz-e sulya, az még nagy kérdés.

TÁVIRATOK.

A román parlament berekesztése.

Bukarest, április 18. A parlamentet ma királyi leirattal berekesztették. A leirat szerint az elmúlt husz utóbbi évek haladása szükségessé teszi a pénzügyi helyzetnek szilárd alapokra való fektetését. A parlament elhatározta, hogy az 1906—1908. évekből származó többleteket a hadsereg, a vasutak és kikötők kiépítésére, továbbá a petroleum-gyártás és kereskedelem fejlesztésére fogja felhasználni.

Elfogadták a virágzó ipart veszélyeztető törzstök ellen hozott törvényt. Uj kereskedelmi és ipari minisztérium, állandó mezőgazdasági tanács, közgazdasági tanács és a vízi-utak részére főigazgatóság szerveztetett. A hadsereg felszerelésével előállott a szervezés erőteljes kifejtése, ami a gyalogságnál kezdődött. Evégből a parlament a reorganizációra, az előléptetésekre vonatkozó törvényeket fogadott el. Ezekon kívül a törvényhozás több nemzetközi konvencziót fogadott el. A leirat végül köszönetet mond a parlamentnek munkásságáért, amelyet a lefolyt ülészakban kifejtett, amely munkásság törvényhozói reformjaival maradandó emlékü lesz a királyság történelmében.

Közgazdasági táviratok.

Csikagó,	ápr. 18.	ápr. 17.
Buza májusra	92 ¹ / ₈	92 ¹ / ₈
júliusra	86 ¹ / ₈	85 ¹ / ₈
Tengeri májusra	66 ¹ / ₈	66 ¹ / ₈

Csikagó, április 18. (Zárlat.) Zsrl májusra 8.12 (tegnap 8.06), zsrl júliusra 8.32 (tegnap 8.27), szalonna short clear, 7.49 (tegnap 7.49), sertés húsa júliusra 13.10 (tegnap 13.—)

Az olvasóhoz.

Az „Egyetértés” egy politikai állásfoglalásban, mint társadalmi, közgazdasági, művészeti és irodalmi szerepében hiú marad eddig nagy multjához, amely a magyar olvasóközönség előtt oly kedvelté, politikai és társadalmi életünkben pedig mindenkor döntő fontosságú tényezővé tette.

Az a függetlenségi politika, amely e lapot nagy hagyományaihoz híven, eddig irányította, ezutal is mindenben vezérelve lesz. A független, önálló nemzeti állam léptése, a magyarság állami erejének és mindenben parancsoló uralkodásának érvényesülése, ez az a cél, amelyért az „Egyetértés” ezutal is törhetetlenül és megújuló intenzívitéssal küzdeni fog.

Olvasóink ragaszkodása és szeretete egyedül erősségünk, amely ebben a nehéz feladatunkban megsegít. Viszonzásul a legváltozatosabbban és a legmegbízhatóbban megszerkesztett nagy magyar napilapot adjuk, amely úgy irányelveinek szigorú betartásával, mint a napi események részletes és pontos feltárásával ezutal is a vezető helyen fog állani.

A magyar közönségnek az „Egyetértés” a legkedveltebb lapja, ezt a szeretetet ezutal csak fokozottabb munkássággal fogja kiérdemelni.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra . . .	2 kor. 40 fill.
Negyedévre . . .	7 kor. — fill.
Félévre . . .	14 kor. — fill.
Egész évre	28 kor. — fill.

Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejárt, sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

UJDONSÁGOK.

Kaland.

Irtá: Pálmay Ilka.

Sokat utaztam a corneillei marquisval, elmondhatom, hogy bejártam kétszer a világot, sokat láttam, tapasztaltam, sikerekben sem volt hiány, de akárhányszor az ijedségből és a félelemből is kijutott nekem.

Nem vagyok gyáva, de azért hősködéssel se kérkedem. Mindenféle alakjában megkörnyékező a félelem. A színpadon lámpaláz a neve, ui szerződéskötéskor „druck“, vagy babonás előérzet; valami váratlan veszély esetében pedig rémület.

Ez a legiszonyubb. Készületlenül talál, meglep, rám ront, megbénít, elszédít. Egy pillanat alatt elképzelem, hogy végem van. Kiáltani szeretnék, de nem tudok; menekülni akarnék, de lábam megtagadja a szolgálatot.

Elmondok egy esetet. Ne gondolják, hogy Newyork tenement houses-ei között, vagy a londoni Whitechapelben, vagy talán a párisi Faubourg du Templeben történt, sőtét éj idején. Még csak nem is Bécsben, se Budapesten, hanem egy nyájas, kedves magyar felvidéki városkában — Losonczon.

E tél vége felé a „Varázskeringő“-ben játszottam Francét a Királyszínházban. De félbe kellett szakítanom vendégzserepléseimet, mert előzőleg vidéki tournéera köteleztem magamat. Egy pár művészársammal divatos cabaretszerű hangversenyeket adtunk az ország különböző részeiben. Hogy milyen nagy kiterjedésű volt a bejárt terület, mutatja az, hogy Brassó is benne volt az utitervben — Losonczi is.

Nem bántam meg ezt a vállalkozást. Mindenütt szívesen láttak, ünnepelek; sok előkelő családdal barátkoztam meg; jól mulattam és amellet szép csomó pénzt is kerestem... már pedig ez se megvetendő. Minthogy azonban semmit se szabad tulozni, Losonczon úgy éreztem, hogy most már elég volt. Az utazgatás kifárasztott, a vendéglői ellátást meguntam, haza vágytam, abba az új fészekbe, melyet most rendezek be az Erzsébet-köruton s ahol a saját izlésem szerint élhetek.

Losonczon tehát kijelentettem, hogy megyek haza, Budapestre. Eleinte le akartak beszélni, de amikor látták, hogy szándékom megmásíthatatlan és hogy a máhámát már viszi is a szekér, belenyugodtak s kikisértek az éjjeli vonathoz.

Tollagi Adolf kollégám, szeretetreméltó szokásához híven, átakarta venni a kizitáskám.

— Nem, barátom, — mondtam neki, — ezt nem adom ki a kezemből. Ezt féltve őrzöm; ebben van az összes smukkom.

— És nem fél, grófné, — jegyezte meg valaki — azzal a sok és drága ókszerrel utazgatni?

— Hát bizony elég merészség kell hozzá, — feleltem neki, — de tudja kérem, a közönség minden izlésének eleget kell tenni. Lám, sokan Patti Adelínát is nem a nagy művészetért, mint inkább a mesés gyémántjaiért csodálták.

Ilyen beszélgetések közt segítették föl a vonatra. Még egyszer visszafordultam, hogy köszöntsem a kedves ismerősöket. Amidőn a perronon egy nagyon elegáns fiatal ember — akit addig nem vettem észre — szintén megemelte a czilinderét. Futólag viszonztam a köszönését, de magamban azt gondoltam: „sohse láttalak“.

A vonatvezető jelt adott az indulásra, ekkor nagy bámulatomra, az ismeretlen fiatal ember, aki addig semmi jelét sem adta utazási szándékának, felugrott a vonatra és a szomszéd kupéba vonult.

Ekkor vettem észre, hogy az egész kocsi sötét. Komornám, a német Anna, hasztalan iparkedett a villamos lámpát meggyújtani; sehogy se sikerült. Pillanat alatt eszembe jutott a smukkáról folytatott beszélgetés. Elgondoltam, hogy a rejtélyes fiatal ember hallgatózott s hogy most a sötét vasuti kocsi — azt hívné, hogy egyedül vagyok — ki akar rabolni... talán meg is öl.

Izonyuan megrémültem. Éreztem, hogy ájulás környéke. De összeszedtem erőmet, felrántottam a kupé ajtaját és — amennyire lehetett — szilárd hangon szóltam:

— Anna! Haben Sie den geladenen Revolver bei sich.

— Ja, Frau Gräfin, — felelte a komorna, aki ilyen helyzetekben gyorsan feltalálta magát, — der andere ist auch hier!

Erre a villamos körték is kigyulladtak, fényes viláosság áradt szét a kupéban és mire a kalauz belépett, az ijedségem teliesen eloszlott.

A kalauznak elmondtam az esetet és befejezésül nagyon a lelkére kötöttem, hogy tartsa szemmel azt a gyanus idegent.

— Fölösleges, — szólt mosolyogva a vasutas, — az az ur már nincs a vonaton.

— Nincs?

— Már indulóban volt a vonat, amikor leugrott. Hallottam még, amint az állomásfőnök urnak mondta: „Meggondoltam a dolgot.“

— Aha! — diadalmaskodtam, — megjegyezté a töltött revolverektől!

— Nem hinném, — disputált a kalauz és megint mosolyogott, — nem látszott rablónak; uri ember lehetett és inkább a másik hölgy hozhatta zavarba.

Annára mutatott. Eltaláltam a gondolatát. De megbocsátottam neki. Akármelyikünknek volt is igaz, olyan boldognak éreztem magamat, mint aki halálos veszedelemből szabadul.

NAPIREND. Napár. Vasárnap, április 19. — Róm. kat.: D. Husvét vas. — Prot.: D. Husvét vas. — Görög-ország: Apr. 6. 2. Nagyböjt 6. v. — Zsidó: Niz. 18. — A nap két reggel 5 óra 5 perczkor, nyuszik este 6 óra 53 perczkor. — A hold két éjjel 10 óra 12 perczkor, nyuszik reggel 6 óra 10 perczkor. — A miniszterek nem fogadnak. — A magyarországi szociáldemokrata-párt kongresszusa az Ujvárosban. — A tavaszi tárlat a Múcsarnokban nyitva 9-1-ig 1 korona, 1-6-ig 40 fillér, fél 8-11-ig sétahangverseny 1 korona belépődíjjal. — Paczka Ferenc és Kornélia kiállítása a Nemzeti Szalonban nyitva 9-6-ig. Belépődíj 1 korona. — A Műhely kiállítása az Uránia Kigő-téri szalonban nyitva 9-8-ig. Belépődíj 1 korona. — A visszautasított kiállítása a Gresham-palotában. Belépődíj 50 fillér. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10-2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10-1-ig. — A többi múzeum és nyilvános könyvtárak zárva.

Napár. Hétfő, április 20. — Róm. kat.: Husvéthét. — Prot.: Husvéthét. — Görög-ország: Április 9. György pk. — Zsidó: Niz. 19. — A nap két reggel 5 óra 3 perczkor, nyuszik este 6 óra 55 perczkor. — A hold két éjjel 11 óra 21 perczkor, nyuszik délután 6 óra 38 perczkor.

Lapunk legközelebbi száma kedden a rendez időben jelenik meg.

— **Ünnepi számunk.** A husvétüi ünnepek alkalmából az Egyetértés rendkívüli nagy terjedelemben, gondosan összeválogatott, bő tartalommal lép az olvasó elé. Vezércikkünket „Resurrexit“ czimmal Kmety Károly egyetemi tanár, országgyűlési képviselő írta. Mezei Ernő, a kitűnő publicista tollából „A paktum válsága“ czimen közlünk egy nagyon érdekes politikai fejtegetést. Tárca-rovatunkban Bede Jób „Regény utközben“ czimű poetikus és megirázó drámai erejű novelláját közöljük. A lap további részeiben gazdag változatokban követik egymást az érdekesnél érdekesebb cikkek és közlemények, melyek közül kiemeljük még a következőket: Egy cikkben Pálmay Ilka, a kitűnő művésznő csevegi el egy kalandját, Varsányi Irén pedig legutolsó nagyhatású szerepéről mondja el a véleményét, Bródy Sándor Tanitónőjéről. A dáni si rablógylkosság közelgő végtárgyalása szenzációsan érdekessé teszi az ilyen czimen írott cikkünket, melyben ismeretlen részleteket közlünk a vizsgálat adataiból s új világosságban mutatjuk be a dáni si pusztán lefolyt tragédiát. „Jegyzetek a trónörököséről“ czim alatt Ferencz Ferdinándról közlünk nagyon érdekes intimitásokat. Déri Gyula „Keleti Németország bukása“ czimmal egy fantasztikus államalkotási kísérletet írt meg, mely a szabadságharcot követő évtizedben játszik. Splényiné Blaha Lujza „Az én nagypóntem“ czimmal írt meg érdekes visszaemlékezéseket.

A tartalmas ünnepi szám közleményeiből még kiemeljük a következőket: A mi Urunk Jézus Krisztus feltámadása. Vértessy Gyula: Aki felfelé szállt. Gagyhy Dénes: Éjjeli séta. Zivuska Andor: Induló hajók. Konez Ákos: A méregkeverők. Ada Negri: Éjjeli ut. Balla Ignác: A vörös lilom. Carducci: Az Addan. Simon Vilmos: Egy afrikai vadászkaland. Agh Endre: Baróthy Boldizsár. Lenkei Henrik: A vizi király. Peterdi Sándor: A három böles. Sikabonyi Antal: Tíz év után. Dr. Bodnár Sándor: Orvosok figye és a betegpénztár. Kiss Ferencz: Szeretlek. Természetrajzi népmesék és mondák. Az otthon örömei. Irtá Camille Méhaut. Külföldi irodalmi társaságok nálunk.

— **Személyi hír.** Dr. Dollinger Gyula udvari tanácsos, egyetemi sebész-tanár ma a német sebeszek berlini kongresszusára Budapestről Berlinbe utazott.

— **A német császár Pólában.** A Neue Freie Presse közli: Tudvalevőleg Vilmos császár azt a szándékát nyilvánította, hogy meg akarja látogatni az osztrák-magyar flottát s evégből Pólába utazik. Már egy hét óta lázasan készülődnek Pólában a német császár ünnepies fogadására. Most azt jelentik Korfuból, hogy a császár ott várja be a Földközi-tengeren cizrkáló uton levő hajórait s aztán fogja meghálapítani utiprogrammiát. Az eddigi rendelkezések szerint a császár április 28-án Casturiba érkezik s ugyanakkor ér oda az osztrák-magyar flotta, amelynek parancsnokát, Ziegler ellentengernagyot a császár kihallgatáson fogja fogadni. Akkor fogja Vilmos császár megbeszélni az osztrák-magyar haditengerészetnek teendő látogatása részleteit. Ziegler tengernagy vezetése alatt a flotta valószínűleg kísérni fogja a Hohenzollernt, de nem lehetetlen, hogy az osztrák-magyar hajórai előremegy és hazai vizeken fogja bevárni a német császár yachtját. Az sines kizárva, hogy a pólai látogatás elmarad, mivel Vilmos császár már volt egyszer Pólában s ahelyett Zárába, vagy Fiuméba, esetleg Triesztbe fog utazni a császár s ebben az esetben az osztrák-magyar flotta gróf Montecucoli tengernagy vezetésével nagy ünnepi díszfelvonulást fog tartani a császár előtt.

— **Tízéves találkozó.** Kovácsik János ügyv. igazgató Orosháza, kéri a vele Lippán az 1898. évben érettségi vizsgálatot tett tanulóitársait, hogy czimüket a találkozó érdekében vele közöljék.

— **Kitüntetés.** A király a hazai ipar terén kifejtett kiváló munkásságuk elismeréséül Vajkay Károly miniszteri tanácsosnak, a magyar állami vasgyárak központi igazgatójának, a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen, Dvorák Hubert főfelügyelőnek, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyépítési szakosztálya főnökének, Temmer Adolf felügyelőnek, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyépítési műhelyfőnökének, Stein Sándor felügyelőnek, a magyar államvasutak gépgyára mozdonytervezési ügyosztálya főnökének a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— **Siczinszky büntársai.** Gróf Potocki galicziai helytartó meggyilkolása még mindig lázban tartja a lembergi rendőrséget. Biztosnak látszott — s a vizsgálat ezt a föltevést be is igazolta — hogy Potocki gyilkosának, Siczinszkynek büntársai vannak azokon kívül is, akiket már letartóztattak. A „Dienik Polzki“ értesülése szerint, több újonnan kiderített körülmény alapján arra lehet következtetni, hogy Siczinszky rutén diáknak gyilkos merénylete gróf Potocki ellen, tervszerű összeesküvés eredménye volt. Sok körülmény arra mutat, hogy az összeesküvők közül Siczinszkyt sorshuzás után jeltették ki arra, hogy a halálos ítéletet végrehajtsa. Közvetlenül a gyilkos merénylet végrehajtása előtt ugyanis a lembergi rutén diákok körében szokatlan mozgolódás volt észlelhető. Déli tizenkét óra tájban a rutén diákok nyilvános helyiségekbe jöttek össze, amelyeket máskor nem szoktak látogatni és látható izgalommal vártak valami eseményt, vagy valami fontos hírt. Délután két óra tájban, tehát kevéssel azután, hogy Siczinszky merényletét elkövette, egy rutén diák megjelent egy kávéházban, ahol diáktársai várakozott és így kiáltott föl:

— Már megtörtént!

Azután ismét eltűnt. A rutén diákok közvetlenül azután szintén gyorsan elhagyták a kávéházat. Az utcákon is láthatók voltak rutén diákok kisebb csoportokban. A merénylet után két kocsin ülő diák jelt adott nekik, mire a diákok eltűntek. Potockit a bécsi rendőrség is figyelmeztette, hogy a rutén diákok valamit terveznek ellene. De gróf Potocki ezt a figyelmeztetést éppen oly kevéssé nem vette figyelembe, mint azokat, amelyeket más oldalról kapott.

— **Dr. Visontai Soma főszerkesztő.** Dr. Visontai Soma országgyűlési képviselő a mai nappal átvette a „Független Magyarország“ politikai irányítását, mint a lap főszerkesztője. Főmunkatársak továbbra is dr. Bakonyi Samu és Burgán Aladár országgyűlési képviselők maradnak. Dr. Visontai Somának, a kiváló politikusnak új pozícióba való elhelyezkedését úgy politikai, mint hírlapírói körökben igen szimpatikusan fogadják.

— **Morgan — Fiumében.** Pierpont Morgan, a híres amerikai milliomas ma reggel Velenczéből hat fonyi kísérettel Fiuméba érkezett. A milliomas a délután folyamán átrándult Czirkeniczába.

— Becsületbíróóság a horvát bán afférjában. Zágrábról jelentik, hogy a horvát főváros és az egész ország lakossága feszült érdeklődéssel kíséri a bár lovagias ügyének fejleményeit. Mindenfelé a várható eshetőségeket tárgyalják. Már az affér kezdetekor beszélték, hogy az önálló szerbek utját állják majd a sima elintézésnek, a párbaj dolgát becsületbíróóság elé fogják vinni, amivel azt akarják elérni, hogy a bánt valamilyen diszkvalifikálják. Ezek a hírek a most bekövetkezett fordulattal valószínűságnak bizonyultak.

Tegnap délután ültek össze tanácskozásra a két fél segédei. Báró Rauch Pál horvát bán részéről Korda dandárparancsnok és Jellasi Gyula, dr. Medakovic Bogdán az önálló szerbek vezérének és a tartománygyűlés volt elnökének megbízásából Lorkovic Iván és Uzellac örnagy.

A tárgyalást este nyolcz órakor fejezték be minden pozitív megállapodás nélkül. A hosszas vitaközös folyamán Medakovic segédel kijelentették, hogy ellenfelüknek nem adhatnak lovagias elégtételt. Ezt azzal okolták meg, hogy az önálló szerb párt kérdéses határozatáról, amely a bán hazugnak és rágalmozónak nyilvánította, báró Rauch Pál e héten kedden beszélgetést folytatott egy újságíróval, akinek azt mondotta, hogy a sértésekre nem fog reilektálni és most a lovagias ügy szempontjából elfogadhatatlanul sokáig húzódo megfontolás után elégtételt kíván. A felek végtére is azt határozták, hogy az ügyet becsületbíróóság elé terjesztik és annak az ítéletétől teszik függővé az elégtételadást. Megemlítjük, hogy az újságíró nem közölte a lapjában a bán nyilatkozatát, arról az önálló szerbek, saját bevallásuk szerint, koalíziós körök révén értesültek.

A bán környezetében azt állítják, hogy a becsületbíróóság nem diszkvalifikálhatja báró Raucht, mert nem tud rá semmi komoly alapot találni. Már emlegetik a párbaj feltételeit is. Ezek szerint pisztolypárbajra kerül a dolog; huszonöt lépésnyi távolságról, háromszoros golyóváltással. A helyzet különben ma az által élestedt ki még jobban, hogy dr. Lukinics Ödön koalíziós képviselő nyilatkozatot adott ki, amelyben az önálló szerbek nyilatkozatával minden irányban azonosítja magát. Amíg a bán lovagias ügye befejezést nem nyer, dr. Manojlovics egyetemi tanár már jelzett nyugdíjazása sem történhetik meg, mert mint képviselő ő is aláírta a sértő nyilatkozatot s így érdekelt fél. Már pedig ebben az esetben a megtorlásnak ez a módja a bánnak diszkvalifikálására adhat okot. Ellenben dr. Surmin egyetemi tanár nyugdíjazása közvetlenül kiszöbön áll.

— Mi okozza az izületi csusz? Az egész világ orvosait foglalkoztatja mostanában az a felfedezés, amelyet Beattie angol professzor tett. Sikerült neki az izületi csusz három jellegzetes esetének tanulmányozása alapján olyan sejtananyagot találnia, amelyet minden valószínűség szerint a heveny izületi csusz előidézőjének tekinthetünk. A tudós kísérletei alapján elért eredményekről a sheffieldi orvos-sebészeti társaság ülésén számolt be. A kísérletek legfontosabb eredménye abban áll, hogy a kísérletek legfontosabb eredménye abban áll, hogy a fentebb jelzett sejtananyaggal beoltott kísérleti nyulaeszkákon sikerült olyan megbetegedést előidézni, amely az emberen fellépni szokott heveny izületi csusz összes ismertető jeleit magán viselte. Maga ez a sejtananyag a streptokokkusok csoportjához tartozik, amely a beoltott állatoknál csupán az izületek körül helyezkedett el, míg a vérben, vagy pedig az izületi váladékokban sohasem volt található. Beattie tanár az erekre való befeccskendezés után is ismételtén előidézte az állatoknál az izületi csusz fellépését, sőt egyes esetekben a helyi szivburok gyuladással megbetegedéseit is. A kísérleti állatok halálzási aránya negyven százalékra rugott. Annál valószínűbbnek kell tartanunk azt, hogy az angol tudós csakugyan megtalálta a heveny izületi csusz előidézőjét, mert a máshonnan származó strepto-kokkusokkal végzett beoltások egészen más természetű megbetegedéseket idéztek elő.

— Bedőlt épület. Milanóban az Unione Cooperativa palotájának építkezésénél tegnap este nagy szerencsétlenség történt. Az új épület egy szárnya bedőlt és Svender vállalkozót tizenegy munkással együtt a romok eltemették. Mire eltakarították a bedőlt téglákat és gerendákat, már mind a tizenketten meghaltak. Rimoldi mérnök halálosan sebesült meg.

— Budapesti Nagy Vásár. Az Általános Közjótékonyági Egyesület foglalkoztató műhelyek fentartásával évek óta áldásdus tevékenységet fejt ki a munkahiány által okozott nyomor enyhítésére. Ezen kívül az egyesület alkoholelleses bizottsága az egész országra kiterjedő akcióit kezdeményezte a hazánkban ijesztő mérvben terjedő alkoholizmus korlátozására. Ehhez az emberbaráti munkássághoz szükséges anyagi eszközök gyarapítása végett gróf Csáky Albinné, gróf Apponyi Albertné és Pejacsevich Jolán grófnő vezetése alatt előkelő hölgyek Budapesti Nagy Vásár-t rendeznek a Városligeti Iparcsarnokban május 2., 3. és 4. napján. Ez a nagyszabású ünnepély a tavaszi szezon kimagasló eseménye és találkozóhelye lesz a löverseny-meetingre Budapesten összeresegelő fényes nemzetközi társaságnak. Hetek óta folyik a lázas munka, hogy a Vásár érdekes és változatos programjával igazi nagyvárosi mulatságot nyújtson a közönségnek és messze tulszárnyalja mindazt, amit ezen a téren Budapest az utóbbi években látott. Már maga az Iparcsarnok pazar és izléses díszítésével, a szebbnél-szebb sátorok táborával, a legújabb tavaszi toilettékben pompázó szép asszonyoknak és leányoknak a jótékonyág szolgálatában buzgalkodó seregével káprázatos látványt fog nyújtani. A közreműködő hölgyek névsorából felemlítjük a következőket:

Háziipar és himzés: vezetők gróf Apponyi Albertné és gróf Baththyány Lajosné; művészeti sátor: vezetők Pejacsevich Jolán grófnő és gróf Bissingen Rezsóné; japán sátor: vezető Egyedi Lajosné, Ráth Imréné; autogrammok, fényképek, képes levelezőlapok, diszkiadású remekírók: vezetők gróf Koenigsdorfiné Hertzka Elza és Cebrián Mária grófnő; papírneműek, bonbonnierek: vezető gróf Almássy Dénesné; műipari tárgyak: vezetők gróf Mikes Arminné és gróf Teleki Sándorné; párisi bazár (diszmiárúk): vezetők gróf Haller Györgyné és gróf Fontenay Lajosné; kávéház és színházi jegyiroda: vezető Szokolay Kornélné; buffet: vezető dr. Neumann Arminné; kézimunka: vezető Gaál Jenőné; magyar kézimunka és gyermekjáték: vezetők Blazsejovszky Károlyné és Kerényi Lászlóné; üveges bolt: vezető gróf Bissingen Ottóné; vegyes árukereskedő: vezető Pejacsevich Katinka grófnő és báró Sváb Sándorné; posta: vezető Csiky Kálmán; szerencsekerék: vezető dr. Brauner Alfrédné; virágcsarnok: vezető madarasi báró Beck Gyuláné; dohánytözsde: vezető báró Rosner Ervinné, Berzevicsy Albertné, Lánczy Leoné; czukros bolt: vezető Payer Béláné; csemegekereskedés: vezető ráczalmási Paizs Gyuláné; bodega, ásványvizek, hűtő italok, szörpök: vezetők Bán Dezsóné és Zemplény Gyuláné; csokoládé tárgyak: vezetők Bernáth Gézné és Balás Béláné; tejesarnok: vezetők Jászai Mari és Csillag Teréz; mézes kalács: vezetők báró Dániel Ernőné, gróf Lónyay Gáborné és két leánya, Magda és Riza.

A vásár mindennap délután 3 órától este 9 óráig tart. Egész délután felváltva a 3. bosnyák, a 6. és 52. ezred zenekari muzsikálnak; esténként a m. kir. Opera és a Nemzeti Színház tagjai fognak az Iparcsarnokban külön ezen célra felállított színpadon előadásokat tartani, amelyeknek rendezését Mészáros Imre és Somló Sándor igazgatók vállalták el. A közönségnek mindezekon felül sok egyéb meglepetésben és szórakozásban is lesz része, dacára annak, hogy a belépti-díj csak egy korona! A máris fényes sikerrel kecségető ünnepély intézését a helyszínén gróf Csáky Albinné fogja kezében tartani.

— Bonmartini igazi gyilkosa. Szenzációs fordulat állott be a boldogtalan Bonmartini gróf meggyilkolása ügyében. Rómából érkezik a hír, hogy ott dr. Nardit, akit Bonmartini gróf meggyilkolása ügyében mint bűnrésztelt ítélték el, tegnap egy rágalmozási pörben, mint vádlottat hallgatták ki. Egy Occhi nevű embert azzal rágalmozat meg, hogy ő volt Bonmartini meggyilkolásának tulajdonképpeni okozója. A bíró előtt Nardi visszavonta vádlait és kijelentéséhez hozzátette, hogy ő maga követte el a gyilkosságot és hogy Tullio Murri ártatlan.

— Betiltott ifju-munkás gyűlés. A budapesti szervezett ifju-munkások holnap és holnapután kongresszust akartak tartani. Ezt bejelentették a főkapitányságon. A főkapitány azonban a kongresszus megtartását nem engedélyezte, mert — mint a betiltó határozat indokolása mondja — az ifju-munkások még ifjai fegyverrel alá tartoznak s így gyűléseket nem tarthatnak. Egyébként a főkapitány ez alkalomból elhatározta, hogy az ifju-munkásoknak soha többé nem engedélyezi gyűléseiket. A szociáldemokrata párt ez ügyben hétfőn nagygyűlést tart.

— Passzív rezisztencia a Déli Vasuton. Tegnap számunkban megírtuk, hogy a Déli Vasut munkásainak bizalmiférfiai tegnap délután értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy miután az igazgatóság a nemrég kötött kollektív szerződés pontjait és kiváltképp a bizalmiférfi-rendszerre vonatkozó pontokat be nem tartotta, kimondják a Déli Vasut horvátországi vonalain a passzív rezisztenciát. A mai estilapok ezzel ellentétben hangsúlyozták, hogy a vonalakon teljesen rendben bonyolítják le a forgalmat és hogy passzív rezisztenciának sehol még csak nyoma sincs. Ezzel szemben — értesülésünk szerint — a Déli Vasut horvát vonalain ma reggel kitört a passzív rezisztencia. Az összes alkalmazottak, úgy a munkások, mint a kinevezett tisztviselők szolidárisak. A passzív rezisztencia következtében már ma délután a személy- és a tehervonatok több órát késtek. Az osztrák állomások közül a steinbrucki és a laibachi szolidárisak a mozgalommal. A vasut igazgatósága még tegnap este értesült a mozgalomról és kiküldte Weber igazgatót, hogy kezdjen tárgyalásokat a sziszeki és zágrábi munkásokkal. A munkások azonban azonnal a tárgyalás megkezdése után kijelentették, hogy az ígéretekben többé nem bíznak és a sérelmek azonnali orvoslását követelik. Ezzel aztán a további tárgyalás megszakadt. A mozgalom hatása alatt a vasut igazgatóság Bécsből, távirati uton fölmentette állásától Breuer igazgatót, aki eddig az alkalmazottak személyi ügyeit vezette. Helyetteséül Francsics Adolf igazgatót nevezték ki, aki kijelentette, hogy a munkások összes követeléseit rövidesen elintézték nyertek.

— Vitás 400.000 koronás főnyeremény. Négy-százézer koronát nyerni az osztálysorsjátékon, már nagy szerencsének mondható. S aki megüti a főnyereményt s ki is fizetik neki pontosan, az valóban szerencsés emberek közé sorozható. De annál szerencsétlenebb az, aki megüti a nagy nyereményt és mégsem üti meg, vagyis vitássá teszik neki. Olybá tűnik fei a dolog, mintha a sors csak meg akarta mutogatni neki a szerencsét, hogy hozzantsa vele. Így járt most két ember. Az egyiket Zucker Henriknek hívják, Szolnokon lakik, foglalkozására nézve kereskedő, a másik Teffler Dávid törökszentmiklósi gazdálkodó. Mindketten Gettler Izidor szolnoki osztálysorsjegyelárusítónál vásárolták sorsjegyeiket. Március 27-ikén húzták ki a 20043 számú sorsjegyet 400.000 koronás főnyereménnyel. A nyeremény a nevezetteké volt, de a sorsjegyelárusító megtagadta a nyeremény kifizetését. Mindketten feljelentést tettek Gettler ellen. Zucker Henrik elmondja, hogy ő állandóan vásárolt osztálysorsjegyet Gettler szolnoki üzletében. A sorsjegyek árát rendszeren a huzás után fizette ki s ebben az elárusító is mindig megnyugodott. Mikor a 20043 számú sorsjegyet nyereménnyel kihúzták, Gettler nem akarta kifizetni a négy-százézer korona felét, azzal a megokolással, hogy Zucker adós maradt a sorsjegy árával. A károsult ember dr. Nagy Emil országgyűlési képviselő útján megtette Gettler ellen a törvényes lépéseket. Teffler Dávid törökszentmiklósi gazdálkodó a másik nem szerencsés nyertes. Ő is állandóan játszott és Gettlernél vásárolta a sorsjegyeket. A hatodik huzáson ötven koronát nyert, de Gettler pénz helyett ajánlott levélben megküldötte neki a 20043 számú sorsjegyet. Időközben kihúzták ezt a számot a nagy nyereménnyel. Gettler cselhez folyamodott. Telefonált a törökszentmiklósi postára és mint feladó leltította az ajánlott levél kézbesítését. A levélhordó ekkor már ott járt Tefflerék lakásán, de a gazdálkodót nem találta otthon s így a levelet nem kézbesítette. Gettler azt is letelefonálta, hogy testvére, dr. Gettler Dezső szolnoki ügyvéd az ő megbízásából Törökszentmiklósrá utazik és visszaveszi a nyerő sorsjegyet tartalmazó levelet. Teffler, aki tudta, hogy kihúzták a sorsjegyet, hiába ment a postára. Most dr. Dési ügyvéd útján megtette a feljelentést a szolnoki sorsjegyelárus ellen.

— Házasság. Haber Ernő és brassói Császár Nusika jegyesek.

— A tüsz. A tiszti főorvos jelentése szerint tegnap Feles Jánosné, a Szent László-kórház ápolónőjét szállították be a Szent Gellért-kórházba. Tegnap 24 férfit és 20 nőt ápoltak, egy asszonyt egészségesen elbocsátottak, egy férfi meghalt. Megfigyelés alatt van 30 férfi és 4 nő.

Va
—
Ödön
a sikk
székes
kasztó
volt al
oly me
ment a
desz e
tisztne
megszé
főváros
kiadták
—
egy C
Eig
mekron
bróthna
cipőfel
nyokka
mester
magáva
ott ebé
alatt E
a leány
ményei
Dinen
szülész
kiserlet
ban me
nyomoz
leány e
Ei gen
tatta.
—
váltató
negyedő
számu k
huszone
leszakad
lyán me
számu k
kocsi ba
szaladt
árammal
ment az
erős vol
Emberél
fényező-
léseket.
— C
gerparti
verrel a
rült meg
zett Ab
lakást. T
és ott eg
revolver
Zsebeine
nála, me
balkezé
betük és
holttest
a nyomoz
— K
kigyuladt
aztán ro
levő állat
rencsere
azonban
nazeriáb
Az óriás
Greenwo
czát, agy
férfit, azt
a hatalm
besített.
MS
Fő-sz
Vidéki
rakárak

— **Szökés a katonai fogházból.** Simonidesz Odön nagykanizsai honvédegyezredbeli hadnagy a sikkasztás vádjá alatt vizsgálati fogságban ült a székesfehérvári honvédkerületi fogházban. A sikkasztó hadnagy, mint vizsgálati fogoly, az irodában volt alkalmazva. A szökést tegnap reggel követte el oly módon, hogy a törzsfoglyár néhány percre kiment a szobából és a kardját bent hagyta; Simonidesz erre felkötötte a kardot s az örök között, akik tisztnek nézték, nyugodtan kiment a kaszárnyából és megszökött Székesfehérvárról. Azt hiszik, hogy a főváros felé vette útját. A körözést minden irányban kiadták a megszökött hadnagy ellen.

— **Letartóztatott gyermekrontók.** A rendőrségen egy Oriás-utcai bádógos-mester feljelentést tett Eigenbróth József cipőfelsőrésztűző ellen gyermekrontás miatt. A feljelentő elmondja, hogy Eigenbróthnak a Hunyady-tér hetedik száma alatt van a cipőfelsőrésztűző műhelye. Fiatal, 14, 15 éves leányokkal dolgoztat s hozzájárult munkába a bádógos-mester 15 éves Juliska nevű leánya. A kis leány magával vitte mindig az ebédjét és a déli szünet alatt ott ebédel. Egy alkalommal a leányka elaludt s ez alatt Eigenbróth erkölcselen merényletet követett el a leány ellen. Később, amikor a merénylet következményei mutatkoztak, Eigenbróth elvitte a leányt Dinienfeld Sándorné, született Schwarz Róza szülész-nőhöz a Nefejeits-utca 6. szám alá. Itt ötszöri kísérlet után segítettek is a leányon. A szülők azonban megtudták és feljelentették a gyermekrontót. A nyomozás megállapította, hogy Eigenbróth több leány ellen követett el merényletet. A rendőrség ma Eigenbróthot és Dinienfeldnét is letartóztatta.

— **Villamos összeütközés.** Majdnem végzetessé válható villamos összeütközés történt ma délután negyedöt órakor a Danubius-féle hajógyár harmadik számú kapuja előtt. Ugyanis a Közúti villamos ötszázhuszonegyes számú kocsijának áramszedője hirtelen leszakadt, ennek következtében a kocsi a nyílt pályán megállt. Az utána haladó ötszáznyolcvanegyed számú kocsi vezetője nem látta az előtte haladó kocsi balesetét, mert ugyanakkor két megvadult ló szaladt neki kocsijának. Mikor ezeket a legnagyobb árammal vezetett kocsijának sikerült elhagyni, neki ment az előtte álló kocsinak. Az összeütközés olyan erős volt, hogy mindkét kocsi teljesen összezúzódt. Emberéletben nem esett kár, csupán Fritz Lajos fényező-segéd szenvedett könnyebb természetű sérüléseket. A mentők a gróf Károlyi kórházba vitték.

— **Öngyilkosság Abbáziában.** Abbáziában a tengerparti sétaut egyik padján egy fiatal urinő revolverrel agyonlőtte magát. Kiletét még eddig nem sikerült megállapítani. Az életunt urihölgy hétfőn érkezett Abbáziába és ott egy magán-penzióban bérelt lakást. Tegnap délután lesétált a Könyg Karl sétányra és ott egy padon helyet foglalt, néhány perc múlva revolverét halántékához szegezve, agyonlőtte magát. Zsebeinek átkutatásánál egy pénzestárczát találtak nála, melyben csekély összeg volt. Az öngyilkos nő balkezének egyik ujján jegygyűrű volt, amelybe G. N. betűk és az 1908. márczius 3. kelet volt bevésve. A holttestet lefotografálták és kiletének kiderítése után a nyomozást megindították.

— **Kiszabadult elefánt.** Riversideben tegnap este kigyuladt a Standard Oil Company egyik tartálya s aztán robbanás történt. A nagy exploziótól a közellevő állatkertben megdühödtek a vadállatok, de szerencsére nem tudták vasketreczeiket felszakítani, azonban több ló megbokrosodva kimenekült a menaszériából és egy hatalmas elefánt is kiszabadult. Az óriás állat végig rohant az utcán, benyomult a Greenwood-hotelbe, agyontaposta miss Gibbs apáczát, agyarával átdöfött és a levegőbe röpített három férfit, aztán tovább rohant. Mig sikerült megfékezni a hatalmas elefántot, husz embert súlyosan megsebesített.

— **A kisenveli zsidók helyzete.** Adtunk hírt róla, hogy a jelek szerint, amelyek Kiseneyben mutatkoznak, megint pogrom készül. Kruseván nevű antiszemita vezér lapja az utóbbi időben ismét titkos jeleket közöl, amelyekből azt következtetik, hogy az igaz oroszok szövetsége valamely mozgalmát készíti elő. Legujabban a lap élén figyelemztetésül ez a szám olvasható: 15. Attól tartanak, hogy ez a szám valami jelet, vagy dátumot jelent, amelyet csak a beavatottak értenek meg. A szerencsétlen üldözött zsidók leirhatlan rettegésben vannak.

— **A legborzalmasabb öngyilkosság.** A maga nemében példátlanul borzalmas módon vetett véget életének Wirsthulzt János nevű müncheni gazdász. Egy társával Olaszországba utazott és két héten keresztül éjjel-nappal mulatott. Tegnapelőtt a Vezuvra mentek fel és amint a Falangra-kráterhez értek, a fiatal 26 esztendő ember hirtelen elkialtotta magát:

— **A viszontlátásra a menyországban!**
Ezzel nekiiramodott a kráter szájának, beleugrott és eltűnt a mélységben.

— **Kéregotók ostroma.** Amióta gróf Széchenyi László gazdag feleségével, Vanderbilt Gladiszzal hazatért, a kéregotók valóságos ostromot intéztek ellene kolduló-levelekkel. Budapesten nem kevesebb, mint ötvennyolczer levelet kapott. Egy énekesnő ezer koronát kért, hogy a börtönben levő kedvesével egybekelhesen; egy pincér azon a címen kér pénzt, hogy a kaszinóban egyszer kiszolgálta a grótot. Széchenyi a kérelmeket elküldte a főkapitánynak s ötszáz koronát mellékel az arra érdemes kéregotók számára. A főkapitány a pénzt és a kérelmeket ma átküldte a fővárosnak.

— **A Duna halottja.** Néhány nappal ezelőtt megírtuk, hogy a lágymányosi kikötőben egy férfi holttestét fogták ki a Dunából. A halott halántékán lött seb látszott. A rendőrség most kiderítette, hogy a halott Braun József negyvenhat éves napszámos, aki öngyilkosságot követett el. A szerencsétlen ember, aki a Felsőhegy-utczában lakott, igen rosszul élt a családjával. Az utóbbi időben ivásra adta magát. Házánál napirenden volt a pörpatvar. A minap is csunyán összeveszett a feleségével. Délben elment hazulról, de távozásban odakiáltotta az asszonynak: „Ma aztán végzek magammal!” Kiment a lágymányosi kikötőbe s ott a part szélére állva, föbe lőtte magát s úgy zuhant bele a Dunába.

— **Öszeütközés a rákosi pályaudvaron.** Majdnem végzetessé válható vasuti szerencsétlenség történt tegnap este tizenegy óra tájban a rákosi pályaudvaron. Az 542-ös gyorstehervonat teljes erővel beleszaladt az 1054. számú tehervonatba. Az összeütközés igen heves volt, a gyorstehervonat mozdonya erősen összeroncósodott, a csomagzállító-kocsi és több kocsi használhatatlanná zúzódott, a másik tehervonatnak három kocsija törött össze. A katasztrófa szerencsére, nem járt emberáldozattal, a vonatkísérő személyzet egy-két tagja szenvedett apróbb, jelentéktelenebb sérüléseket. A vizsgálat megállapította, hogy a bajt helytelen fékezés okozta.

— **A harapós majom.** Majdnem áldozatul esett hivatásának dr. Quory hírneves párisi orvos, aki a vérbetegségekről írt könyvével európai hírnevet szerzett. A tudós egy szerum hatását egy majmon akarta kipróbálni. Experimentálás közben a majom megvadult és beleharapott az orvos nyakába. Szerencsére orvosok is jelen voltak a kísérletezésnél, akik egyrészt segítséget nyújtottak dr. Quory orvosnak, másrészt a dühöngő majmot is ártalmatlanná tették. A majom Quorynak ütőerét harapta ketté, a gyors orvosi segély azonban megmentette Quoryt az elvérzéstől.

— **Halózás.** Özv. Réthy Józsefné, szül. Helm Vilma folyó hó 16-án, életének 66-ik évében hosszas betegség után elhunyt. A köztiszteletben és szeretetben álló urinő halála mély részvétet keltett a nagy-

számu rokonság és ismerősök körében. Az elhunytban Réthy Pál, az Egyetértés belmunkatársa szeretett édesanyját siratja.

— **Embrevő törpék.** A kannibálok mesebeli képek — gondoltuk már — mikor egy kutató kideríti, hogy de bizony még nagyon is vannak! A bizonyíték ő maga, mert hajszálon mult, hogy meg nem érték. Lenfaut őrnagy ez a koronatanu. A francia akadémia megbízásából Közép-Afrikát bujta s leírja, hogy él ott egy törzs, melynek tagjai meglepően egyforma, alacsony termetűek — mint 1.50 m. magasságu — s ezek vigan lakmároznak emberhúsból. A csimpanzzal lehetne összetéveszteni őket, ha nem tudnának beszélni is. Még a csimpanz ragadozó foga sem hiányzik náluk.

— **Rendőri hírek.** Erdő és s. A Hűvösvölgyben a főváros tulajdonát képező Fazekas-erdő tegnap délben kigyulladt és mintegy ezerhatszáz négyszögöl területen leégett. A tüzet az első kerületi tűz-őrség oltotta el. — **Gáz mérgezés.** Derecskei Erzsébet cseléd, aki Révész Béla fűszerkereskedő Szállás-utca 12. számú lakásán van szolgálatban, tegnap este lefekvés előtt elfelejtette elzárni a gázcapot. Az éjszaka folyamán kiömlő gáztól a leány rosszul lett. Ma reggel eszméletlenül találták ágyában. A mentőket hívták hozzá, akik magához térítették.

— **A Fővárosi Orfeum husvétja.** A Nagyzemő-utcai variété-színházban husvét két ünnepén összesen három előadást tartanak, és pedig vasárnap kettőt, hétfőn egyet. A vasárnap délutáni előadás mérsékelt helyárakkal 4 órakor kezdődik és ez az előadás az idei saison utolsó délutáni előadása. Mind a három előadás műsora rendkívül változatos és mulattató. A nappali péntár 10 órától 1 óráig és 3 órától 6 óráig áll a közönség rendelkezésére. Nagyon czélszerű a jegyeket előre megváltani, mert az esti pénztárnál, — mint minden évben — az idén is nagy lesz a tolongás.

— **Az osztályorsjáték.** Mai lapunk összes példányába Török A. és Társa bankház r.-t. Budapest szines papiron nyomott igen érdekes statisztikát közöl 35798 vevőjének számára, akik e czégnél nagyobb nyereseményeket nyertek és e közlemény megérdemli, hogy figyelmesen olvassa mindenki. Hogy ezen kimutatás hű tükre azon eredményeknek, melyeket a vevők e bankházban elérték, bizonyos, mert megszoktuk a Török A. és Tsa bankház részvénytársaságtól, hogy mindenkor csak pontos adatokat közöl. Ha a kávéházakban az olvasó ezen Török-féle szines hirdetések nem találna meg e lapban, ugy kérjük ezt a felszolgáló pinczér alkalmazottaktól, mert ezen hirdetés lapunkhoz tartozik és minden egyes számunkban megjelenik. Aki a jövőben azok közé akar tartozni, akik az általunk is ismert Török A. és Tsa bankház részvénytársaságnál Budapest Szervita-tér 3. nyertek, rendelje meg ennél sorsjegyeit, melynek árai a következők: egész 12 korona, fél 6 korona, negyed 3 korona, nyolczad 1 kor. 50.

x **Megnyitás.** A Stefánia-ut tavaszi éledésébe új színeket hozott tavaly a Központi Teicsarnok művészeti pavillonia, amelynek fehér tornyocskája a Mücsarnokkal szomszédos gyönyörű parkból kandikál a sétálókra. Ez a szép hely az idén kibővült s így most még nagyobb közönség töltheti itt üdülésre és szórakozásra szánt idejét. Vasárnap nyílik meg a remek pavillon, ahol egész szezonon át a legkitünőbb minőségű tej és tejtermékek kaphatók jutányos ártért, mintaszerű kiszolgálással.

x **A tavasz bübajos szépségeit** csak az egészséges ember tudja élvezni. A napsugár, a levegő, a virág, a szabad természet minden pompája csak azok számára virul, akiknek ép az idegzetük és jó a szervezetük. Szomorú azonban, hogy millió és millió beteges, fáradt, koravén ember jár a tavaszi napsugárban, akiknek hiába tárja fel a szépségeit ég és föld, ők komorak és szerencsétleneknek érzik magukat. Pedig segíthetnének magukon. A gyökeres gyógyulás módja meg van írva az „Értekezés a villamos gyógymódról” című könyvben, melyet kívánatra ingyen és bérmentve küld meg mindenkinek az Elektro Vitalizer Orvosi Rendelő Intézet, Budapest, IV., Károly-körút 2. lételelet 10.

x **Zászlók,** czimerek minden kivitelben kaphatók Linhart színházi festőnél és diszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

MOLL-féle SÓSBORSZESZ
legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölés csusz, kőszvény és egyéb meghűlési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombírt) üvegekben 1 korona 90 fillérért kapható. MOLL-készítmény kérendő.

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által
BÉCS, I., TUGHLAUBEN 9. SZÁM.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíthetnek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

MOLL-féle SEIDLITZ-por
felülmúlhatatlan házióser mindama gyomor bajoknál, melyekből a rossz emésztés és székrekedés szokott kelikkezni. A gyógyszer-tárakban MOLL készítménye kérendő eredeti dobozokban 2 kor

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által
BÉCS, I., TUGHLAUBEN 9. SZÁM.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíthetnek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

x **15 koronáért szétküld az Országos postó-kivitelei áruház, Budapest, Thököly-ut 35.** egy férfi ruhára elegendő, háromméteres maradékot, fekete, sötétkék, barna vagy szürke színben. Maradékokból minták nem küldetnek.

x **„Az Üzlet” című kereskedelmi szaklap legújabb számában igen érdekesek „A záróra kérdése”, „Az üzleti tisztesség fizparancsolata” és a „Hogyan kell állást keresni” című cikkek. Igen ötletes a „Móricz telefontálmí fog” nevű tárcza, ugyyszintén igen változatos tartalmak „A jogi élet”, „Mi újság”, „Aprópénz”, „A reklám”, „A kirakat”, „Az újdonságok” stb. nevű állandó rovatok is. A kiadóhivatal (Budapest, V., Perczel Mór-utca 4.) minden érdeklődőnek ingyen küld mutatványszámot.**

x **Luxusutazás Londonba és Párisba.** A nemzetközi turisztika két gócpontja: a hatalmas Brit metropolis, mint a világ legnagyobb városa és az örök szép Páris, különösen most a tavaszi versenye idején, joggal számíthatnak a magyar utazóközönség érdeklődésére is. A Központi Menetjegyiroda az ez idei „Franco-Britisch Exhibition”, különösen pedig a londoni magyar kiállítás iránt hazánkban mutatózó érdeklődés folytán május 23-án igen érdekes és változatos programu, minden tekintetben elsőrangú luxus-utazást indít Londonba, amelyvel kapcsolatosan, — külön kirándulás keretében — a résztvevőknek módot nyújt Páris ritka műkincseinek megtekintésére is. Részletes prospektus az Idegenforgalmi és Utazási vállalat részvénytársaságánál (Budapest, Vigadó-tér 1.) kapható.

x **A szőlő és kert védelme.** Sok ellenséggel kell megküzdeni a magyar szőlőgazdának és kertésznek. A különböző paraziták és rovarok töménytelen kárt okoznak. Próbálkozzunk védekezni a peranoszpora, lisztharmit (oidium), fűrtrohadás, szőlőmoly, szőlőilonca, klorozis, ragya, stb. ellen több-kevesebb szerencsével. Sok mindentéle szerrel próbálkoztunk meg, de annyira még nem jutottunk, hogy abszolút sikerrel számolhatnánk be, ellenkezőleg, annál több esetben csalódtunk már a sok hangzatos védőszerben. Most ismét újabb védőszert ajánlanak. Az embert már bizonyos szkepticizmus fogja el, valahányszor egy újabb védőszert ajánlanak. Ezuttal azonban a bizalom érzésével forgatjuk azt a kis füzetet, mely a szőlőket, gazdasági és kertü növényeket pusztító állati és növényi kárttevő ellen való védőszeréről szól. E bizalom oka, hogy a füzetben a Schloesing nevű is olvassuk. Schloesing Teofil ma Franciaország legnagyobb kémikusa, a francia akadémia tagja, akinek nevét az egész világon tisztelttel említi. Schloesing mindenféle kísérletek után állítólag megtalálta azokat a biztos szereket, amelyekkel sikeresen védekezhetünk a paraziták és kárttevő rovarok ellen. E szereket konstatalják Franciaország kiváló szakemberei, akik a tett kísérletekből állapították meg ítéletüket. A Schloesing szereit ajánlják többi között Viala franciaországi szőlészeti főfelügyelő, Ravaz montpellieri szőlő-tanár, Pacotté, a nemzeti agronomai intézet igazgatója, Sicard, a montpellieri laboratórium igazgatója stb. Védőszerrel közül felemlíti Schloesing bordói porát s az ebből készülő bordói oldatot a szőlő peranoszporája és a burgonya fitofórja ellen. Ezt a tapadó szert nem mossa le az eső, minél fogva a hatása biztos. Épp oly kiváló hatást tulajdonítanak Schloesing lecsapott kénporának. A kén irtó hatását a növények gomibetegségeire és főleg a lisztharmitra ismerjük, de eddig csak nagy pazarlással használhattuk a kénporot, míg a Schloesing-féle módszer azt megakadályozza, hogy a földre potyogott kénpor elpárologjon. A nagy tudós találmányainak bővebb leírását megtalálhatja az olvasó abban a kis füzetben, amely magyar nyelven is megjelent a Schloesing-gyárak magyarországi vezérigénységénél (Frankl Adolf és Gázmán Samu, Budapest, Főtáv-utca 19.)

x **Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

x **Fodor-féle vívótorna a Koronaherecz-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívótorna. Különös gond fordítottak a gyermek-torna- és vívásra.**

x **Bőrbajok, hajhullás és kopaszság** sokszor évekig makacsul daczolnak minden orvosi kezeléssel. Dr. Hönlig Izsó elektroterápiai intézetében (Károly-körút 24.) magas feszültségű árammal (D'Arsonvalisatio), kék fényvel és Röntgen-sugarakkal lesznek ezen és hasonló természetű betegségek teljesen fájdalomtalan és kényelmes módon (mert az áram a ruhán keresztül is hat) sikeresen kezelve.

x **Bokros Károly Dréher-éttermei.** Az Operávi szomban az Andrásy-ut 25. szám alatti Máv. Nyugdíj-Egylet hatalmas palotájában április hó 18-án, szombaton este a nagyközönség részére megnyitja: az új, fényesen berendezett Dréher-éttermek Bokros Károly, országsszerte előnyösen ismert vendéglős-tulajdonos vezetése mellett. Az összes termék, emeleti helyiségek új berendezésekkel állanak majd a nagyközönség rendelkezésére és a modern konyhaművészet produktumaival fogja a széleskörű szak-tudással rendelkező vendéglős ellátni a nagyközönséget. A konyhából a mindennapi ételkészítéshez szükséges egyszerű ételek éppen oly megegyedéssel fogják kielégíteni a józons igényeket, mint a különleges ételnek, melyek a legkényesebb ízlésnek is meg fognak felelni.

x **Feltalálók legfontosabb érdeke,** hogy találmányaikra nyert szabadalmukat a lehető legjobban értékesítsék. Magyarországon egyedül a Szabadalmakat Értékesítő Vállalat Pásztor cég. (Budapest, VII. Erzsébet-körút 17.) az, mely szabadalmak kidolgozása és megszerzése mellett, főleg a nyert szabadalmak értékesítésével foglalkozik és 14 évi fennállása óta ugy a belső, mind a külföldön is személyes közbenjárása és elsőrendű külföldi összeköttetései révén számos fényes eredményt ért el. Szabadalmak kidolgozásán, megszerzésén és értékesítésén kívül vezetett cég mustrák, modellek és védjegyek lajstromoztatásával is foglalkozik s ezen ügyekben bárkinek szívesen szolgál díjmentes felvilágosítással.

x **Fel hívjuk a t. olvasóközönséget Keleti J. műszerész mai hírdetésére.**

x **Tulipán.** Kétségen kívül áll, hogy a magyar órásipar mindenben egyenrangú a külfölddel és jogosult az a kívánság, hogy e cikkekért ne forduljunk Bécsbe. A magyar órásiparnak egyik kiváló művelője Polgár Kálmán budapesti műlőrás (üzlete, raktárai VII. ker., Erzsébet-körút 29. sz. I. em.), aki a töle kikerült, gondosan regulázott órák pontos járásáért 5 évi írásbeli jótállást vállal. A jó hírű mester most állította össze a raktárán levő órák és ékszernek fényképek útján készített, sok száz képpel tarkított katalógusát és azt az érdeklődőknek direkte hozzá intézendő kívánságára díjtalanul és bérmentve megküldi.

x **Polgár Sándor** orvosi műszer, kötszer és sérvkötőgyár, mely 15 év óta fennáll, a legjobb hírnévnek örvendő cég, ahol minden e szakmába vágó cikket nemcsak a legújanyosabb áron, hanem legelőkeltebben elkészítve kaphatni. Prospektussal vagy felvilágosítással szívesen szolgál Polgár Sándor orvosi műszergyáros, Budapest, VII. Erzsébet-körút 50. sz.

x **Sárga János** kolozsvári ékszergyáros, hogy gyártmányait, arany, ezüst, drágakő-ékszerekben stb. az országban jobban megismertethesse, azt a legújabb angol módszer szerint, előnyös részletfizetésre hozza forgalomba. Képes nagy árjegyzéket küld ingyen és bérmentve.

x **Gichner János** (Budapest, VII. Erzsébet-körút 20.) paplan-, vas- és rézbutorgyáros, kínél a legterősebb és legszebb hazai gyártmányú árucikkek oly olcsó áron kaphatók, hogy azokat bárki is beszerezheti. Megkapta a legújabb árjegyzéket?

x **Jó gazdaszony ön?** Ha igen, akkor saját érdekében ajánljuk, hogy mindenkor a „Turul” gyertyagyár elsőrangú gyertya- és szappangyártmányait vásárolja. Az ország minden fűszertüzletében kapható.

x **A most kezdődő versenyidőnyre** ajánljuk legújabb verseny-látésoveinket fokozott fényerősséggel, melyeket a világhírű Busch-cég „Terluse” név alatt hozott forgalomba 6, 9, 10, 12, 15 és 18-szoros nagyítással, tartjuk továbbá az összes jobbgyártmányú prizmalátésoveket is raktáron. Gazdaságoknak ajánljuk beszerzésre érzékeny barometereket és időjelző-készülékeket, melyeket állandóan raktáron tart Calderoni és Társa, Budapest, Váci-utca 1. Együttal utalunk e lapban megjelent hírdetésre.

x **Csunya kezű nők 3 nap alatt bársonysima és hófehér kezeket kapnak,** ha a Kerpel-kézfimmitot használják. A Kerpel-kézfimmitó jószágát számtalan elismerőlevél és a főváros legszebb színésznoinek nyilatkozatai igazolják 1 üveg ára 90 fillér. Kerpel bőrfimmitó mosdó-szappan 3 drb 1.30 korona.

x **Kellemes meglepetésben** vaimi ritkán van részünk. A véletlennek köszönhetjük ezt a ritkaságot. Annál kellemesebben kell, hogy meglepien mindenkit olyasmi, amit figyelmen kívül hagy, amire nem is gondol, holott pusztán tőlünk függ, hogy elérhessük. Ilyen könnyen elérhető, kellemes meglepetés, ha bevásárlásainknál a helyes forrásra bukkanunk. És meg is találjuk, ha keressük. Hangszerre, ha szükségünk van, el ne mulasztjuk Wagner, a „Hangszerkirályt” (Budapest, VIII. József-körút 15.) felkeresni, mert jóménőségű áruival és mérsékelt áruival a legkellemesebb meglepetést szerzi nekünk.

x **Tejgazdaság.** Minden gazdálkodó arra a tapasztalatra jutott, hogy télen az istállóbetetés következtében a tehenek tejelőképessége és a tej minősége csökken. Ennek következtében nem mulasztjuk el a gazdálkodó urak figyelmét felhívni a több mint 50 év óta sikerrel alkalmazott Kwizda-féle korneuburgi marha-tápporra, melynek előállítója Kwizda Ferencz János eszászári és királyi osztrák-magyar és román királyi udvari szállító állatgyógyászati präparatumok számára, Korneuburgban, Bécs mellett. Ezen készítmény állandó adagolása mint póttakarmány a teheneknél nemcsak a tej minőségét feljeli, de a tejelő-képességet is fokozza.

A hivatalos tanítótestület elnökei.

Budapest, április 18.

Társadalmi tömörületeknél mindig az olyan alakulás a legtermészetesebb, amelynek vezetője magából az illető közösület szervezetéből nő ki. Tehát ha az illető testület ebbeli szükségletét nem más területről kölcsönzi, hanem mint élő, működő szervezet, azt maga maga termeli. És ez természetes is. Mert az ilyen ágyból született vezér már eredeténél fogva is homogénitásban lévő magával az egész-szel, ugy fiziológiai, mint pszichikai tekintetben a testületet más irányban nem vezetheti, mint amely a szervezetnek, tehát másodlagosan önönmagának is eminens érdeke.

Ha ezen a perspektíván nézzük a budapesti hivatalos tanítótestületnek ugy egyetemes, mint kernleti elnökválasztásait, ugy arra az eredményre jutunk, hogy a tanítótestület ugy egyetemes, mint körli vonatkozásában nem a saját husát és vérét, hanem igazgatót választ elnökül. Ha az egyik igazgató például lemond, akkor újient csak igazgató van a soron. Ez már szinte olyan szokás, mint a napok váltakozásában az, hogy hétfő után kedd, ezután pedig szerda következik.

Mondanunk sem kell, hogy ez az örökösen egy helyen való taposás, idegen területen való kalandozás, mig egyrészt roppant szegényes színben tünteti fel a budapesti tanítótestületet, másfelől sajtáságos gondolkodásra, önértékelési és etikai alacsonyagra és szervilizmusra is enged következtetni. Amily sajnálatra méltó jelenség az egyik, éppen olyan elítélendő a másik.

Az első ugyanis azt mutatja, hogy a tanítótestület nem véli feltalálni önmagában az intellektualitásnak, a vezéri tehetségnek azt a mértékét, amely egy vezetői álláshoz szükséges. Vak az, aki nem látja, hogy a budapesti tanítótestület éppen ebbeli kishitűségével és féltékenységgel értelembe és erkölcsben csak magának árt, csak magamagát fokozza le. Nem lévén magához önbizalma, a vezetést, az irányítást éppen ebből az okból mindig igazgatókra ruhazza. A jelenségek, a látszat legalább amellett szólnak, hogy mindezek az elnöki tisztségátváltások sok tekintetben az önbizalmatlanságnak a kifolyásai. De hozzáteszünk, hogy erre az önkicsinylésre távolról sincs semmi ok. Mert mi meg vagyunk győződve, hogy valóságban egészen másképpen fest a dolog. Meg vagyunk győződve nevezetesen arról, hogy a budapesti tanítók közt igen sok képzett, gondolkodni szerető, tartalmas és vezető szerepre hivatott tanító akad, aki egész becsülettel, hü sáfárkodással, agilitással, észszel és okossággal éppen ugy be tudná tölteni ugy az egyetemes tanítótestületet, mint a körli elnökséget, mint bárki más. Csak a tanítótestület nem akarja őket észrevenni, lévén az illetők csak egyszerű osztálytanítók, nem pedig felkent — igazgatók. Mert hát nálunk még mindig az a paralitikus felfogás járja, hogy minden bölcseségnek a feje csak egyedül és kizárólag az igazgató. Pedig hát más se a boldok házából való.

És ez az, amit a latin szervilizmusnak nevez. A tanítók ugyanis annyira le vannak nyugóztatva az igazgatói „tekintély” varázsa által, hogy erkölcsileg szabadon tenni szinte képtelenségnek, istenkisértésnek tartják. És ha ellenkezőt mernek még csak álmodni is, reggelre kelve egész bünbánólag mea culpaznak, hogy hogy is mertek ilyen merészet és nagyot álmodni. A második ok tehát, hogy a tanítók igazgatókat választanak elnökül, az emelkedettebb lelkeket bántó szervilizmusban találja meg az indokát.

Nem az igazgatók ebbeli térfoglalása ellen beszélünk mi itt. Távol legyen tőlünk. Mi tiszteljük őket itt is, más működésükben is. Már tudniillik azokat, akik ezt megérdemlik. Mi csak azt állítjuk itten, hogy a tanítótestület egyetemes érdekeit csakis ebből az egyetemből kinőtt ember vezetheti eredményesen, mert az egyetemes érdeke egyszerűen az ő legsajátosabb érdeke is. Mig azonban az igazgató elnök, dacára annak, hogy ő is tanítói státushoz tartozik, mindamellett működésének és az ebből eredő sajátos anyagi és erkölcsi céljainak bizonyos fokú elkülönözöttsége mellett, a tanítótestület érdekeit

Kérjük mindenütt a világhírű
Hercules-sör
MALÁTA-TAPSOR - különlegességet.

természetszerűleg nem irányíthatja úgy, mint a ki- nek az speciális saját érdeke is. Mert sok tekintet- ben elkülönített állásban lévén, érdekei is sok tekintet- ben elkülönítettek. Ahol pedig az érdek nem minden ponton közös, hanem sok tekintetben elkülönít- ett, ott a cselekvésirány se lehet mindig közös, ha- nem részben vagy egészben elkülönített. (Lásd: igaz- gatói érdekkör.)

Ezért mondjuk mi, hogyha csak lehetséges, a hivatalos tanítótestület elnökül úgy egyetemese, mint körüli vonatkozásában, tanítót kell választani. (Amint halljuk, több kerületben így is történt.) Ezzel míg egyrészt a tanítótestület önmagát becsüli meg, másfelől érdekeinek a megvédésére is ez lenne a legerősebb bástyája. Ismételjük, itt nem azt a merev elvet akar- juk statuálni, hogy igazgatók egyáltalán ne viselhes- senek elnöki tisztséget. Sőt. Ha van, pedig ilyen van, igazgató, aki közéleti, hivatalos működésével kipró- báltan megmutatta azt, hogy a tanítótestülettel nemcsak fizikai, hanem érzelmi és erkölcsi közösségben is a populáris suprema lex esto elvvel van a szó. De ez a választás sohasem szervilizmusból, hanem meggyőződésből, exigenciából történjék.

Azonban újlag ismételjük, hogy mindennek dac- zára legtermészetesebb, ha tanító ül arra a helyre, ahonnan a tanítótestület érdekműködésének irányát ad- nak. Az elemek homogenitása, az érdekek és érzel- mek közössége, de a tanítótestületnek az igazgatók szá- mához viszonyítva roppant nagy többsége, tehát a gouvernementális képesség tulsulya is azt mond- ják, hogy az elnöki tisztségek betöltése a tanítótestület- nézve csakis ezen az alapon lehet gyümölcsöző és egészséges.

Szabó Kálmán.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A tanítónő.

Írta: Varsányi Irén.

A tanítónőről beszélnek, a nemcsak legújabb, de legjobb szerepeiről? Szerettem.

Mert sikerem volt benne? Igaz, hogy ez is fontos a színész szemében és kettőből áll a sze- rep: abból, amit az író és abból, amit a siker ad hozzá. A legtöbb színész csak a premier után meri bevallani, hogy kedves-e neki valamelyik szerep.

De én a tanítónő szerepét már előbb is szerettem. A próbákon, sőt már akkor is, mikor először olvastam és elém domborodott a szép színes és gazdag szerep, amikor éreztem, hogy ez nekem való és beléöltöztem a képzeletemmel.

Szerettem, de igen nagyon félttem tőle. Min- dig félek a szerepeimtől, de ettől legjobban re- megtem. Talán a sokoldalúsága, talán a fontos- sága miatt, melyen az egész darab épül. A darab sorsa és a mi sorsunk.

A kritikus urak, amikor bágyadt elégedett- séggel üdvözölnek egy-egy irodalmi darabot, nem is tudják, hogy szenzáció ez nekünk, ko- médiásoknak, akiknek mindenféle szerepbe bele kell kendőzniük magukat. Igaz, hogy a sikereim- mel is összeesnek ezek a szerepek, de én akár mindig is csak a Dadát, a Balatoni Regét, a Dérnyét és a tanítónőt játszánám, ha saját szin- házamat igazgathatnám, mint Sarah Bernhardt. Milyen örömmel szavalja az ember a szavakat, melyeknek értékük és jelentőségük van...

Bródy Sándornak már köszöntem egy nagy sikeremet. Az első igazit. Képzelted, hogy minő lázzal, ambícióval csiszoltam most az új Bródy- szerepet. Minden szót megbeszéltem az íróval, aki rendezőnek is kitűnő. Hogy nem adok-e tul- ságos súlyt egy-egy szónak, jelenetnek, hogy szűrőkébre, vagy élesebbre kell-e hangolnom egy-egy jelenet tónusát? Így képzelte-e? Én így gondolnám... És a többi. Küzdelmes, de ke- ves próbák voltak, sőt azonfelül edések is, mi-

velhogy Bródy Sándor minden próbát egy ko- sár narancssal édesített meg, amit ott maisszo- lunk minden pihenőkor. Ugy látszik, a pirosbélű narancs sem ihlet nélkül való. Mert a Dadához mindig Mandarint ettünk...

De igazában nem könnyű mesterség a Ta- nitónőt megjátszani. Annyi szint játszik ez a sze- rep, mint a tízes gyémánt. Éreztem, hogy egy- szer én vagyok a darab esze, fölényes és kultu- rás, másszor pedig csak szegény, összevissza tépett kóró, melyet a végzet ránczizál. Eszes, sugaras, született királyleány, majd szürke, gyá- moltalan Hamupipőke. Hirtelen indulatra, tom- boló indulatra kell támadnom, aztán sirnom kell, pityeregmem, csendesen és szomoruan, mint az őszi eső...

De hiába beszélek a szerepemről, ha nem tudom megjátszani, amit akarok. Viszont nem kell beszélnem róla, ha meg is tudom játszani, amit akarok.

Adjon az Isten sok ilyen szerepet. Magyar írók írják őket. És én játszom valamennyit. De legalább is a legszebbeket. Az ilyen nagyon szépeket.

(* Berezai Oszkár a Népszínházban. Egy este megjelenő lap értesítése szerint „Az ember tragé- diája” a Népszínház-Vigoperában még e tavasszal színre kerül Hevesi Sándor új szeczenikai beosz- tásával. Adám szerepét a német színpadra pártolt Berezai Oszkár szeretné eljátszani, akivel állí- tólag már folynak az alkudozások.

(* Kolozsvári színész. Élénk hete volt a kolozs- vári Nemzeti Színházban. Hétfőn és kedden Szoyer Ilonka, operánk bájos művésznője vendégszerepelt nagy sikerrel a „Denevér” és a „Vig özevgy” operet- tekben. — Szerdán Kassai Károlyt, a Nagyváradra távozó kedvelt komikust a „Koldus gróf”-ban búcsuz- tatta szívélyesen a közönség. — Csütörtökön a szin- ház új tagja, Kürthy György, mutatkozott be Por- zolt „Az asszony” című színművében. A fiatal mű- vészt, aki Tabajdy Andor szerepét játszotta, egy a közönség, mint a helyi sajtó is nagyon melegen fo- gadta. Kürthy második fellépése Parker „A bi- boros” című drámájában lesz. — A legközelebbi új- donságul a „Tatárjárás” Bakonyi és Kálmán operettje van kitűzve. A főszerepekben Berki Lili- vel, Sugár Jolánval, Molnár Bellával (új tag), Király Ernővel, Gálóssival stb. — Itt említjük meg, hogy Mátrai Kálmánt, a kolozsváriak nép- szerű komikusát, tüdőbaja gyógyítására, igazgatója dr. Janovics Jenő, Meránba utaztatta.

(* A Saslók bemutatója. A Magyar Színház e heti eseménye Rostand drámájának, a Saslóknek be- mutató-előadása lesz. A színház teljesen elkészült a darab betanulásával, úgy hogy pénteken megtart- hatják a bemutatót.

(* A Nagymama ötvenedszer. Népszínház-Vig- opera e hetének kimagasló eseménye az a gyönyörű jubileum, amely a Blaha Lujza nevéhez fűződik. A Pásztor-Máder darabja, a Nagymama érkezik el ugyanis ötvenedik előadásához az igazi nagy sike- rek csökkenetlen vonzóereje és lelkes hangulata mel- lett. Blaha Lujza új alakítása, amelynek révén a leg- művészebb élvezettel gazdagodott a budapesti közön- ség, nem egészen két és fél hónap alatt jutott el ehhez a nevezetes stációhoz, amelyet nagy ünneppé avat a színház. Lesz alkalmi prolog, nyitány és a közön- séget figyelmes és kedves ajándék is várja. Szerdán lesz a jubiláris este, amelyre a bemutatók helyérei érvényesek, mert az előadást a budapesti újságírók nyugdíjgyűlésére javára rendezi a szin- ház. A Nagymama egyébként előzőleg hétfőn este és azután szombaton is színre kerül, természetesen mindenkor Blaha Lujzával, aki kétszer népszínmű- ben is játszik. Husvétvasárnap délután a Falu rosszá- ban, jövő héten pedig a Piros bugyellárásban. — A Lehár Ferenc gyönyörű operettje a Három feleség zsufolt házai folytán ezen a héten is megtartja ve- zető pozícióját a játékrendben. Őt estén hozza szí- re ugyanis a Népszínház-Vigoperának ezt a nagysike- ti daljátékát, a két vasárnap estén kívül még kedden,

csütörtökön és pénteken is, természetesen mindenkor Kürty Klárával, Turcsányi Olgával, Környei Bélával, Andorffyval, Virággal, Horváth Jenővel, Langer Karolával, akik mellé, mint Turi János új szereplő: Pázmán Ferenc csatlakozik.

(* A Király-Színház karszemélyzetének jutu- lomjátéka e hó 25-én délután lesz. Verő György bá- jos egyfelvonásos vigjátéka, a Leányzó kerül színre Örley Flóra, Papp Mihály és Körmeny Ján- nossal. A kedves vigjátékot monstre-kabaret követi, melynek keretében Blaha Lujza, Pálmay Ilka, Kürty Klára, Petrás Sári, Ötvös Gitta, Beöthy Lászlóné, Szegedy Erzsébet, Vörös Illi, Balog Böske, Németh Jó- zsef, Raskó Géza, Nagy Endre, Nyárai Antal, Bau- mann Károly, Gyárfás Dezső, Z. Molnár László, Rás- kay Márton, Huszár Károly és Rácz Laci teljes ze- nekarával lépnek fel. — Jegyek a Király-Színházban kaphatók.

(* A Kossuth-szobrok. Kiderült, hogy a főváros nem éppen takarékoskodott a Kossuth-szobor dolgá- ban s ezért legalább is méltányosnak tudjuk, hogy, azokkal a fiatal művészekkel szemben sem, akik mű- vézsi sikerrel vettek részt a pályázaton és a napok- ban kérvénnyel járulnak a fővároshoz terveik meg- vétele tárgyában, mutatkozzék szűkkeblűnek. A ter- veket oly nagy méretekből kívánták meg a pályázati feltételek, hogy egy-egy tervnek a technikai előállít- tása is rengeteg időbe és pénzbe került. De van egy-két terv, mely nemcsak szorgalomról, hanem tehetségről is tanuskodik. Ilyen a Gárdos Aladár és Tátray Lajos terve, de tehetség nyomait látjuk a Barcza-Bethlen-Fritz-féle terven is. A Gárdos-Tátray-terv eredetisége, eszmegaz- dagsága és bátorsága a külföldi bírálóknak is fel- tűnt és a nyilvánosság előtt is kijelentették, hogy Róna és Kallós tervével együtt a legjobb tartják. Csak természetes, hogy a laikus bírálók még meg- vételet is mellőzték... Ezen a szűgyenyletes anom-álián segíteni kell, ezért nem hagyhatjuk szó nélkül azt a jogos mozgalmat, mely a szavazatot kapott tervek megvételetét sürgeti.

(* A Kabaret husvétja. Áprilisi nagysikerű mű- sorát a „Budapesti Kabaret Bonbonniére” a husvéti ünnepi előadásokra oly módon bővítette ki, hogy most három bohózatot kívül, hét színpadi tréfa és husz kabaret-szám kerül előadásra. — A Teréz-kör- uti kabaret műsorán az állandó számok mellett, egy scrag politikai aktualitás is szerepel, amelyeknek legnagyobb részét a kabaret vezetője: Nagy Endre adja elő, kivül minden este fellép a tizenkéttagú művész-személyzet: Ferenczy Károly, Z. Molnár László, Fábán Kornélia, Balogh Böske, Szécsy Magda, Szász Ilona, Kepf Jolán, Sajó Géza, Huszár Károly, Gabányi László, Mahr Nándor és Kőváry Gyula.

(* Az Uránia-Színházban kedden este kerül színre Balla Ignác „A mai Róma” című darabja, mely az egész hét műsorát is lefoglalja. A darab az örök város modern életére vonatkozó legjellegze- tebb szokásokat, mulatságokat, ünnepélyeket gyűjti egybe, melyek a maguk összességükben a mai Róma teljes és hű képét adják. A darab illusztrációit ki- tűnő képek és elsőrangú mozgóképek szolgáltatják, mely utóbbiak között egyik-másik pompás humorá- val is a legkedvezőbb fogadtatásra számíthat.

(* Krecsányiék a Budai Színházban. Krecsányi Ignác színtársulata e hó 27-én fejezi be Temesvárott a héthónapos téli színi évadot, mely egy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült. Mindiárt előadás után az egész társulat külön vonaton Budára utazik, hol e hó 30-án lesz az első előadás. Krecsányi igaz- gató az idei nyári évadra több hazai és külföldi szer- zőtől fogadott el új darabokat a budai nyári színház számára. A színházban nagyban folynak az átalaki- tási munkálatok.

(* A Budapesti Egyetemi Énekharok Kolozsvá- rott április hó 25-én az ottani új Nemzeti Színházban Hackl Lajos karigazgató vezetésével önálló hangver- senyt rendeznek a Sorompó ifjúsági védő-egyesület javára. A hangverseny célja az, hogy a kolozsvári egyetemi ifjúságnak impulzust adjon a „Kolozsvári Egyetemi Énekhar” megalakítására. A hangverse- nyen Pap Miklós ismert nevű zongoraművésznink is közreműködik Liszt es-dur versenyeivel. A hang- verseny iránt úgy a fővárosban, mint Kolozsvárott, az ottani lapok híradása szerint igen nagy az érdeklődés.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Hasonlóan valódi áldás gyomorbetegsége- nek és székzsorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt tel- jesen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

(*) Klapka-émléktábla Genfben. A Genfben élő magyar diákok, akik Hungária címmel egyesületet alapítottak, emléktáblával akarják megjelölni azt a házat, melyben Klapka György lakott. Klapka György ugyanis szabadságharcunk után Genfben bujdosott, ahol nemcsak szívélyes fogadtatásra talál, hanem országgyűlési képviselőnek is megválasztották. Az adományokat Genfben Mátyás Andor címzetre (Boulevard du Pont d'Arve 11.) kell küldeni.

6 **visit Fénykép 1⁵⁰ Ft**
HUNNIA FÉNYKEPESZ.
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 6.

EGYESÜLETEK.

(—) Fővárosi Szegény Gyermekért. Régi hagyományokhoz híven ezidei közgyűlését is a királyi menyegzőjének évfordulóján, április 24-én tartja a Fővárosi Szegény Gyermekért Egyesület. Nyomban utána meglesz az egyesület kis pártfogoltjainak felruházási ünnepélye. A mostani közgyűlés új értekezést jelez az egyesület életében, amelyben megvalósítják ott a nemeszéli intézmény reorganizációját, hogy az még sikeresebben feleljen meg magas szociális hivatásának. Az elnöki tisztséget a fővárosi társadalmi élet egyik kitünőségével töltik be, akinek köztiszteletben álló egyénisége kezesség arra, hogy a nagyközönség megint a régi bizalommal és szeretettel fordul az intézet felé, melynél szebb és humánusabb alig van a fővárosban. A Fővárosi Szegény Gyermekért most is naponta kétszáz gyermeknek nyújt napközi otthont, akik szüleik elfoglaltsága folytán teljesen magukra volnának hagyatva. A kicsinyek az élelmézesen és ruházaton kívül óvónők vezetésével zsenge koruknak megfelelő oktatásban részesülnek, míg a tágas termek, napsugaras időben a nagy árnyékos udvar kellemes játszóhelyül kínálkozik. A közgyűlésre és innepélyre már szétküldték a meghívókat; ez uton is felkérjük a nemesszervi emberbarátokat és érdeklődőket a megjelenésre, hogy személyesen is meggyőződhesse a szegény gyermekért áldásos működéséről.

(—) A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézete. A hó 26-án, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja meg saját ülésében (V. Alkotmány-utca 16.) huszonhetedik rendes közgyűlését a következő napirenddel: 1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése és az 1907. évi számadások előterjesztése, valamint az ezzel kapcsolatos javaslatok. 2. Négy igazgatósági tagnak és a felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása. 3. Az intézet tagjainak indítványai az alapszabályok 35. §-a értelmében.

(—) A Magyarországi Artista Egyesület közgyűlése. A Magyarországi Artista Egyesület most tartotta meg XI. évi rendes közgyűlését, amelyen az egyesület tagjai közül száznál több artista jelent meg. A közgyűlést Rott Sándor elnök nyitotta meg, azután dr. Völgyes Andor egyesületi titkár terjesztette elő terjedelmes és mindenre kiterjedő alapos évi jelentését. Az évi jelentés egyhangú elfogadása és az évi mérleg ismertetése után a közgyűlés megadta a felmentvényt és megválasztotta az új tisztkart és a választmányt.

NYILATKOZAT!

A Kerpel kézfinomító hatása valóban csodás, úgy hogy bátran állíthatom: a Kerpel kézfinomító nélkülözhetetlen mindenkinek, aki ragyogó fehér kézre akar szert tenni.

Kerpel

Kerpel kézfinomító ára 90 fill. 4 üveget bérmentve küld: Kerpel Gyógysz., Budapest, Lipót-körút 28.

WIKUS TATRA TEJCSOKOLADÉ

FŐVÁROS.

(*) A villamos kocsik zsufoltsága ellen. Amióta a kormány a villamos kocsik belsejében megszüntette az állóhelyeket, a perronokat tölti meg a közönség. Különösen a hátsó perront szállja meg a közönség s a legnagyobb nehézséggel kell megküzdeniök azoknak, akik a kocsik belsejéből ki akarnak jutni. A főváros már tavaly segíteni akart a bajon, de a szerződés nem adja meg a jogot, hogy a társaságot kényszerítse a zsufoltság megszüntetésére. Most a kereskedelmi miniszter akar segíteni a bajon. Ma értesítette a fővárost, hogy meg akarja szüntetni a perronok zsufoltságát s biztosítani kívánja, hogy a lépcső és a kocsik belsejébe vivő ajtó között a hely állandóan szabadon maradjon. A biztosítás módjának a megállapítására értekezletet fog tartani a miniszter. Az értekezleten megvitatták a villamos közlekedés másik baját, a kocsik helytelen és értelmetlen utjelzését. A miniszter a mai jelzést egyszerű, modern formájú és megérthető jelzéssel kívánja pótolni.

(*) A város joga. A főváros egy iparvasutra adott ideiglenes engedelmet s a határozatot nem küldte meg a kereskedelmi miniszternek. Az ilyen ideiglenes engedelmet ugyanis mindig a maga hatáskörében intézte el a főváros. A belligyminiszter ma leiratban tudatta, hogy a fővárosnak minden területhasználati szerződéshez meg kell szereznie a kormányhatósági jóváhagyást.

(*) Utcanév-változtatás. A főváros közmunkatanácsa határozata folytán a II. kerületi Mész-utczának a Lövház felé eső részének neve néhai Ribáry Ferenc Budán működött tanár és történetíró után Ribáry-utczára változtatott.

SPORT.

Bécsi versenyek.

— Első nap. —

A legitim versenyszezon holnap kezdődik a Freudenlauban. A bécsi tavaszi meeting ugyancsak szűkölködik klasszikus versenyekben, egyetlen ilyen versenye, a háromévesek részére kiírt 40.000 koronás Trial-Stakes, melyet a Derby előpróbájának szoktak tekinteni. Ettől eltekintve, az egész meeting csupa handicapokból és eladóversenyekből van összeállítva, melyek közül még leginkább a Przedswit és a Háromévesek nagy handicapje azok, melyek a sportvilág érdeklődését felkeltik és e versenyek már rendszeren hetekkel előbb foglalkoztatják a fogadókat. Az első napon kerül közülök dülőre a 10.000 koronával dotált 1200m-es Przedswit-handicap, mely évről-évre a jobb klasszisu flyerek tekintélyes számu tábort gyűjti startjához. A holnapi díjért is hatalmas mezőny indul és nehéz feladat a győztesre rámutatni. A könyveseknél Kristály szerepel ugyan a legrövidebb odssal, győzelmét azonban még sem tartjuk valószínűnek, miután mult évi mérsékelt formái után nem tartjuk méltónak a díjra. Különb Kristály a mult évi Szt. István-díjnak is nagy favoritja volt, melyben tudvalevőleg mi szerepet sem játszott és azt hisszük, hogy a holnapi díjban is körülbelül ott fog végezni. Papiron nagy terhe dacára Faragónak van a legjobb esélye s ha nyergébe Janek ülne, úgy határozottan az ő pártjára állanánk. Kivüle még Walperl, Muse, Simeon és a pehelysúlyú Dinom dánom azok, melyek a legjobb győzelmi esélylyel indulnak.

Az elmondottakat összefoglalva, nézetünk oda-

irányul, hogy a holnapi Przedswit győztesének első sorban

Faragó

kell megelőznie, míg helyre Walperl, Simeon és Muse tarthatnak számot. A Przedswit-en kívül még a mértföldes távu Zsupán-verseny lehet rendkívül érdekes, ha startjánál a Trial-stakes favoritjai Fantome, Rentier és Flapdoodle megjelenének.

Jelöltjeink:

- I. Armada—Bajtárs.
- II. Momy Varróány.
- III. Faragó—Simeon.
- IV. Honeybell—Sepoy.
- V. Fantome—Rentier.
- VI. Trente et quarante—Miután.
- VII. Validot—Magas.

— Második nap.

A második nap főszáma a 10.000 koronával dotált Háromévesek nagy handicapje, melyben az idén is rendkívül nagy mezőny indul. A győztesre itt még nehezebb rámutatni, mint a Przedswitben, miután a tavalyi formák alapján több induló csaknem egyforma esélylyel veheti fel a küzdelmet. Ily kora tavasszal különben a fitness gyakran diadalmasodik a klasszison és mint a tapasztalat is bizonyítja, sok esetben vált már közepes kétévesből jó klasszisu hároméves. A tavalyi győztes, Lángol is óriási javuláson ment át a téli hónapok alatt és azt hisszük, hogy a holnapi díj győztese is ilyenek közül kerül ki. Kiváló jó hír előzi meg a Ball-istálló jelöltjét s a Janek erőlyes kezére bizott

Virgilius-t

és öt jelöltjük első helyen a J. Reeves-istálló kiküldöttjei előtt.

Jelöltjeink:

- I. Tulipán II.—Springer-ist.
- II. Bisamber—Ella.
- III. Virgilius—Reeves J.-ist.
- IV. Remény—Sepoy.
- V. Springer-ist.—Tante Agnes.
- VI. Formidable—Breakwater.
- VII. Fetis—Gromdale.

Alagi versenyek.

A bécsi versenyek dacára fényesen sikerültek a husvéti két versenynap nevezései és így nagy mezőnyre és érdekes sportra van kilátás.

Jelöltjeink az első napra:

- I. Pejacsevich-ist.—Kártyás.
- II. Ballerina—Pejacsevich-ist.
- III. Na also—Koller-ist.
- IV. Vezess—Vida-ist.
- V. Korhely—Na also.
- VI. Mazuka—Dornoch.

Jelöltjeink a második napra:

- I. Pejacsevich-ist.—Seprösi ménes.
- II. Pejacsevich-ist.—Bojtár.
- III. Liphav-ist.—Geist-ist.
- IV. Tatagyöngye—Na also.
- V. Pityu—Nevermore.
- VI. Jankovich-ist.—Gara.

Főiskolai sportélet.

Budapest, április 18.

Hatalmas tevékenység jelei mutatkoznak a főiskolai sportélet terén. Az igazán nagy agilitással dolgozó Főiskolai Sport Szövetség szerencsés kézzel hozza mozgásba a főiskolai sportfórumokat, amelyek — aminthogy az csak természetes — lassankint a hazai sportélet legelőkelőbb tényezői lesznek. Alábbi híreink hű képet adnak erről.

Magyarország főiskolai atlétikai bajnokságai. Miként a mult évben, úgy az idén is a főiskolai atlétikai bajnaki viadal nyitja meg az atlétikai verseny-szezont. A Főiskolai Sport Szövetség megbízásából ugyanis május 3-án a lágymányosi versenypályán a Műegyetemi Atlétikai és Football

Rohitsch-Sauerbrunn
Stájerországban
Vasut, posta és tévirda.

Teljesen átalakítva!
Császárfürdő, modernül berendezett vizgyógyintézet.
Styria-fürdő uonnan berendezett széna-fürdők.
Külföldön bizonyult gyógyhely nyomor-, bél-, máj- és vesebajok, krónikus székrekedés, ideg-, epekövek, elhízás, csukorbetegség, csusz, reuma, gége- és torok-kataris és szívbaajok ellen. A gyógyforrások Karlsbadhoz és Marienbadhoz hasonlók.
Diätetikus és forraln-kurák. — Külföldi ivóvíz kura. — Villamos világítás. — Lift. — Modern csatornázás.

Club m
iskolai
100 yar
mföldes
dos gát
kivül le
dóbas,
hagyom
főiskolá
F. Sp.
nek. A
gyönyör
kírásra
sora, u.
nyé, a l
róti Géz
A.M. A.
dik, tisz
a magy
melyen
tanári k
jelennek.
nek az a
Club fen
mely dic
mint az
A F
gyüls
ményeke
2-án este
a MAFC
mult évi
tása van.
A fő
A Főisko
bajnokság
totta szé
y-os, 1/2
gátfutás,
BEAC 1/2
távolugrá
hosszútáv
A BE
a főiskola
meg a te
vetség m
Clubot és
hot, hogy
hallgatóit
egyetel
egy az els
április 29-
Sport
lozsvárt a
bajnokság
Veress me
reczenben
verseny k
dóbasra
DGASE-be
ság jelöltje
pankó a s
szül. Selme
tus eleien
( ) Az
esik arról,
MUSZ nem
piádon ep
Valóban na
tetből hátté
senyzőink
ágak képv
( ) Foo
kástól eltér
közések, am
amatőr és
viszályban
mellő állni.
olyan nagy
pl. Francia
letei és a P.
1908-ra terv
vány kárpót
kőzés, amel
MTK—BTC
realisan a P
lesznek még
Tél
Mű. és versenyt
20 fillér. Svéd-
sport és gyerme
Norvég szil, lár
KERTÉSZ TÖD

Club megrendezi Magyarország 1907-1908. évi főiskolai atlétikai bajnokságait a következő számokból: 100 yardos síkfutás, 220 yardos síkfutás, negyed angol m-földes síkfutás, 1 angol m-földes síkfutás, 120 yardos gátfutás, magasugrás és diszkosz-vetés. Ezekon kívül lesz még: 100 yardos síkfutás junioroknak, súlydobás, helyből távolugrás és távolugrás, valamint a hagyományos staféta-mérkőzés 4x100 m-re az egyes főiskolák között. A versenyek a Masz. verseny és a F. Sp. Sz. általános rendszabályai szerint rendezetnek. A verseny díjazása igen gazdag. A M. A. F. C. győnyörű és nagy művészi értékű plakettjein kívül kiírásra kerül még a nagyjértékű vándordíjak egész sora, u. m.: József főherczegé, a közoktatási kormányé, a honvédelmi miniszteré, a székesfővárosé, Maróti Gézáé, a F. Sp. Sz. és a M. A. F. C. alelnökeié stb. A M. A. F. C.-nak ez a hagyományos, immár nyolczadik, tisztán főiskolai jellegű nemzetközi diák-viadala a magyar főiskolai élet legklasszikusabb ünnepe, melyen nemcsak az egész ország ifjusága, hanem a tanári karok és a hivatalos körök is mindenkor megjelennek. Ez évben különös jelentőséget ez ünnepélynek az ad, hogy a Műgyetemi Athletikai és Football Club fennállásának második évtizedét kezdi meg vele, mely dícsőségben remélhetőleg még gazdagabb lesz, mint az első decennium volt.

A Főiskolai Sport-Szövetség közgyűlése. Fiatal, de már is rendkívül nagy eredményeket elért főiskolai szövetségünk 1908. május 2-án este 7 órakor tartja az évi rendes közgyűlést a MAFC Rákóczi-uti helyiségeiben. Napirenden a múlt évi beszámolóon kívül az új tisztikar megválasztása van.

A főiskolai atlétikai bajnokságok. A Főiskolai Sport-Szövetség igazgatósága az évi bajnokságokat a jelentkezett egyleteknek így osztotta szét: 1908. május 3. MAFC 100 yardos, 220 y.-os, 1/4 ang. mfdes, 1 ang. mfdes síkfutás, 120 y. gátfutás, diszkoszvetés, magasugrás 1908. május 31. BEAC 1/2 ang. mfdes síkfutás, súlydobás, svédgerely, távolugrás 1908. május 17. Debreczen. Rudugrás, hosszútáv, helyből ugrások.

A BEAC-MAFC közös versenyei. Hogy a főiskolai ifjuság minél nagyobb tömeget nyerjék meg a testedzés eszméinek, a Főiskolai Sport-Szövetség megbizta a Budapesti Egyetemi Athletikai Clubot és a Műgyetemi Athletikai és Football Clubot, hogy közösen rendezzenek több, e két iskola hallgatóit foglalkoztató atlétikai versenyt. Mindkét egylet lelkesedéssel tett eleget a megbízatásnak s így az első ilyenű ujtázzsamba menő verseny még április 29-én megtartatik a lágymányosi sporttelepen.

Sportélet a vidéki főiskolákon. Kolozsvárt a KPAC erősen készül a főiskolai atlétikai bajnokságokra. A két Somody és Szegedy, valamint Veress mellett egy pár új ugrótehetség tűnt fel. Debreczenben a DAAC-ból Kiss a 100 m.-es olympiai verseny komoly jelöltje. Székelyhídy persze a súlydobásra készül. Már a 12 m.-en felül dobál. A DGASE-ben Horváth az 1/4 angolos főisk. bajnokság jelöltje. Itt is lesz súlydobó gárda. Kassán Stepankó a sprintekre, Eperjesen Antal diszkoszra készül. Selmezbánya június elején, Keszthely augusztus elején rendez nagy főiskolai versenyeket.

( ) Az uszók téltensége. Sportkörökben sok szó esik arról, hogy sem a MOB uszósztálya, sem a MUSz nem ad életéltet magáról, holott az idei olympiádon éppen uszókban bízhatunk csak igazán. Valóban nagy hiba lenne, ha csupa kényelemszere-tetből háttérbe szorulnának az uszógyekek, holott versenyzőink klasszisa jóval magasabb a többi sportá-gak képviselőinek klasszisanál.

( ) Football. A husvéti ünnepek alatt a régi szokástól eltérőleg nem lesznek Budapesten angol mérkőzések, amik arra vezethetők vissza, hogy az angol amatőr és professzionátus szövetségek között kitört viszályban a MLSz nem mert nyitni az amatőrök mellé állni. Hogy a többi országokban nem tartják olyan nagyra az EFA-t, azt bizonyítja az is, hogy pl. Franciaországban vigan játszanak az APA egy-letei és a FJ de FA nem tesz ellenök semmit. Így az 1908-ra tervezett Corinthian mérkőzések helyett so-vány kárpótlást nyujt majd az a néhány serlegmér-kőzés, amely a millenárís pályán a FTC-MAC-MTK-BTC között lefolyik s amelynek győztesét realisan a FTC-ban kell látnunk. Hasonló mérkőzések lesznek még Ujpesten is.

Téli sport-czikkek

Mű- és versenykorcsok. Jégjátékok. Hockey. Jég-hockey szabály 20 fillér. Svéd-, norv. s. svédcsú, úszó-, hallovány- és amerikai rodai sport és gyermek-szánkók, 'obogva stb. Lillenföldi aki 20 koroné Norvég szki, lábszánkó, hófajpak. Téli sporttársaságok és felszerelések Sportárjegyzék ingyen.

KERTÉSZ TÓDOR sportüzlete, BUDAPEST, IV., KRISTÓF-T

TÖRVÉNYSZÉK

§ A helyettes rab. A rendőrség még tavaly négy korona pénzbüntetésre, nem fizetés esetén 12 órai elzárásra ítélte Pollák Henrik fuvarost, testi épség ellen való kihágás miatt. Minthogy Pollák jó ideig nem fizette meg a pénzbüntetést, a IX. kerületi rendőrkapitányság a büntetés foganatosítása végett megidézte. Pollák éppen postára akarta adni a pénzt, amikor az utcán találkozott Schlederer Gyula kocssal, aki elpanaszolta neki, hogy milyen nagy nyomoruságban van. Egy csomó gyereke ri odahaza, a felesége meg beteges fekszik már hetek óta. Pollákot nagyon megalapította a nagy nyomor:

— Tudod mit? — mondta — én ezt a 4 koronát, amit a rendőrségnek kellene elküldenem, odaadom neked. De akkor neked kell leülnöd a fénapot a rendőrségen.

Schlederer beleegyezett a dologba, átvette az idezést s másnap reggel Pollák neve alatt jelentkezett a rendőrségen, késznek nyilatkozván a büntetés leülésére. Ezt bejegyezték a nyilvánkönyvekbe, kiállították a rendelvényt és Pollák helyett Schlederert becsukták.

A fura helyettesítés utóbb kiderült s az ügyész-ség úgy Pollák Henrik, mint Schlederer Gyula ellen közokirathamítás büntette miatt vádat emelt. A budapesti büntetőtörvényszék ma csupán Pollákról ítélkezett és az enyhítő körülmények figyelembevételével 14 napi fogházra ítélte. A vádlott felebezzett.

§ Pénztárosválasztás az Ügyvédi Kamarában. A Budapesti Ügyvédi Kamara e hó 29-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen be fogják tölteni a Novák Sándor elhunytával megüresedett pénztárosi állást.

§ A kereskedelmi miniszter — a tisztességtelen verseny ellen. Érdekes határozatot hozott a minap a kereskedelmi miniszter. Ez a határozat alkalmas arra, hogy a tisztességtelen versenynek gátat vessen és óva intse az iparosokat attól, hogy tisztességtelen eszközökkel keressék boldogulásukat. Az eset, amely a nagyfontosságú határozat hozatalára okot szolgáltatott, a következő:

Baneth Géza 1904. december hó 14-én egy pezsgőgyár felállítására kért és kapott ipar- és telepengedélyt a tokaji járás főszolgabirától. A Tokajban felállítandó pezsgőgyárat a sátoraljujhelyi törvényszéknél be is jegyeztette. Az üzem megindult, azonban kiderült, hogy Baneth egyetlenegy üveg pezsgőt sem készített Tokajban, hanem homoki bort küldetett Kőbányáról, ezt a bort pezsgős üvegekbe beszivatta és az állványokra állította. Kiszült, hogy Baneth Budapesten gyártotta a pezsgőjét, de hogy a vevőit félrevezesse, Tokajon át szállította a megrendelőkhöz. Az is napfényre került, hogy az a borházhelyiség és pinze, amit Baneth Tokajban bérelt, nem is alkalmas pezsgőgyártásra. A tokaji járás főszolgabirája mindezek alapján Baneth Gézát vétkesnek mondta ki az iparkihágásból és ezért 400 korona pénzbüntetésre, behajthatatlanság esetén 20 napi elzárásra ítélte őt s egyuttal hatályon kívül helyezte, illetve megsemmisítette az ipar- és telepengedélyt.

Ezt az ítéletet Zemplén vármegye alispánja is jóváhagyta. A kereskedelmi miniszter, mint utolsó fórum, most szintén megerősítette az alsófoku ítéletet.

Nyílt-tér

KRONSTEINER KAROLY
Bécs, III., Hauptstrasse 120.
Homlokzati festék „VIHARÁLLÓ”
mészoldó épületek mázolására 40 kb.öntőminta-taliban, kilogrammonként 24 fillértől kezdve. Mosható, vízzeloldható, mint a szamachomlokzat és Lapidon testékek.
— Prospektus és mintalapok ingyen és bérmentve

SERRAVALLO CHINABOR
vassal,
Kapható a gyógyszerárakban 1/2 Lt. 2.60, 1/4 Lt K 4.80 palacszkokban.
gyengélkedőknek
es lábadozóknak
Kifutó szer

Erzsébet Sósfürdő
Budán (Kelenföld) Egész évben nyitva van. Villamos közlekedés a fürdőig.

Téli fürdőkuza a Szt.-Lukácsfürdőben.
Természetes forró-melekén s források. Iszapfürdők, iszapborogata sok, mindennemű thermális fürdők, vizgyógykezelés, massage. Lakás és gondos ellátás. Csusz, kőszóvdó, borbajok gyógykezelése és a téli fürdőkuza felől kimerítő prospektust küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatóság, Budapest-Budán.
„Szt.-Lukácsfürdő” Köszv.-Társaság

Aforizma.

(Az amerikai „Globe”-ből.)

Az igazán tisztességes asszonynak csak egy háztáránya van: az amerikai porcelán-pouder.

Amerikai Porcellán-Pouder Köszvény-társaság, Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 1. Ismeretlő fűzet ingyen.

KÖZGAZDASÁG.

A csekkjog kodifikációja.

Irta: Dr. Hantos Elemér.

a Magyar Pénzüntézetek Országos Szövetsége főtájkára.

Budapest, április 18.

Anglia és az Egyesült-Államok példája mutatja hogy a csekk nagyobb mérvű elterjedésének nem előfeltétele a csekkforgalom törvényhozási szabályozása. Ezen államok részben igen későn, részben még egyáltalában nem jutottak el a csekkjog kodifikációjához s amennyiben el is jutottak, egy már virágzó csekkrendszer szokásjogi tételeit foglalták írásba.

Hazánkban a csekkforgalom szabályozásának más szerep van szánva. Nem annyira egy tényleg fennálló intézmény iratlan szabályainak megrögzítése, mint inkább egy kevésbé ismert fizetési eszköz népszerűsítése a cél. Ezért a csekkforgalom szabályozása sehol sem igényel több óvatosságot, mint éppen minálunk.

A kodifikáció tételes kiindulási alapja igen so-vány. A bélyegtörvény szám körülírásától eltekintve nincs tételes jogszabály, mely közvetlenül a csekkről szólna. Rokonítás után kiterjeszthetők ugyan a kereskedelmi törvénynek az utalványra vonatkozó szakaszai a csekkre, de csak akkor, ha rendelkezésre szól, vagy kereskedő által van kiállítva, míg egyébként az általános magánjog irányadó, miáltal a csekk-forgalom a szokásjog süppedékes talajára kerül.

E tény egymagában azonban még nem indokolná a kodifikáció szükséges voltát, ha meggondoljuk, hogy döntvénytárainkban alig akad egy-két eset, amelyben valamely csekkjogi probléma képezte elbírálás tárgyát, leléül annak, hogy felmerülő kérdéseket a felek szerződéses megállapodásai és a kereskedelmi szokás eléggé firtatták. Mégis helytelen volna most, amikor a csekk használatát a legszélesebb körökben meghonosítani kívánjuk, a jelenlegi állapot fentartása mellett állást foglalni. Mert a felek szerződéses megállapodásai és a jogszokás nem eléggé megnyugtató kútiók akkor, amikor általános fizetési eszközzé kívánjuk tenni a csekket. A szerződéses rendezés, ugy, amint az egyes bankok üzleti szabályzataiban le van téve, csakis az utalványozott és a kibocsájtó egymáshoz való viszonyát öleli fel, de nem terjed ki azokra a jogviszonyokra, melyek a csekk vétele és továbbadása folytán keletkeznek. A csekkbirtokos jogai felől bizonytalanságban van, pedig ő érdemel legtöbb védelmet. Az ő helyzete ugyanis a csekk vétele folytán mit sem javul, neki a papír birtoka előnyt nem biztosít, sőt a kész-fizetésnél hátrányosabb, mivel elővigyázatot és utánjárás igényel, anélkül, hogy visszautasítás esetén más ut, mint az eredeti jogügyletre való visszatérés nyitva állana. A nagyközönség előtt a csekk épp ezért csak úgy fog népszerűvé válni, ha szigorú visszkereket biztosítja a csekkbirtokos igényeinek érvényesítését. A visszkereket szabályozásának szükséges volta magában elég ok a csekkjog kodifikációjára.

Egy másik ok, mely a csekkjog kodifikációját komolyan sürgeti, a gyors beváltás biztosítása és ami ezzel azonos a fizetés végetti bemutatás határidejének lehető rövidre szabása. Jelenlegi jogunk a lejáratra szóló váltónál, melynek szabályai analog alkalmazást nyerne, kétévi bemutatási határidőt ír elő. A kibocsátók és forgatók felelőssége ezen idő alatt tart, a kibocsátó nem tudja meddig tartsa a fedezetre szolgáló összeget az utalványos rendelkezésére az intézményezettől.

Ezen és hasonló kérdések megoldása céljából szükség van a csekkjog egyöntetű és közkötelező szabályozására, oly törvényre, mely számol az intézmény gazdasági rendeltetésével és sajátos hazai viszonyainkkal.

A következő lapoknak feladata e kettős szempontból bírálat alá venni a magyar törvényhozás elé terjesztett csekkokról szóló törvényjavaslat egyes rendelkezéseit. Mint bírálatunk eredményét előre bocsáthatjuk, hogy a törvényjavaslat fontosabbnak ismeri a csekk jogi természetének következetes kiépítését és a csekkjog nemzetközi egyöntetűvé tételét, mint akár a gazdasági célnak, akár a hazai viszonyoknak figyelembevételét.

Pedig ami a csekk jogi konstrukcióját, az intézmény szabatos elhatárolását illeti, az bármily szépen fest elméletben, a gyakorlatban sok érdességre visz és azonfelül sem holmi mélyebb megfontoláson, hanem — amint látni fogjuk — kicsinyes fiskális érdekeken sarkall. A nemzetközi egységesítés pedig oly szempont, amelynek érdekében a forgalmi jog kodifikációja terén szerintünk is érdemes ugyan engedélyeket tenni, de a csekkforgalom körében sok hasznát látni ennek nem fogjuk, mert a nemzetközi fizetéseknek, amennyiben nem girón bonyolítottak le, fizetési eszköze a váltó, míg a csekk a belső forgalmat szolgálja. Amaz internacionális, emez intranacionális papír.

Amikor azonban a hazai viszonyok szem előtt tartását hangsúlyozzuk, korántsem kívánunk egy különleges magyar csekkjogi kodifikáció mellett állást foglalni. A váltójog révén, amely a csekkjog szükségesszerű kiegészítője, már annyira le vagyunk kötelezve szellemi édesanyánknak, a német legislációnak, hogy az önállósítás hiteljogunk teljes felforgatása nélkül szinte elképzelhetetlen. A csekk-törvényjavaslatnak tehát nem is azt rójuk fel, hogy a német legisláció jegyében fogamzott meg, hanem hogy eltérő viszonyaink dacára általánosságban szolgálai módon követi, helylyel-közzel pedig egész indokolatlanul megmástitja.

Ezen súlyosnak látszó észrevétel igazolása nem nehéz.

Egy futólagos pillantás elegendő, hogy a javaslat törvénytechnikai hibájára felhívja figyelmünket. A „csekk-kellékek”-n kezdve (ami lucus a non lucendo, mivel a kellék nem kell. V. ö. 2., 3., 4. §§.) letárgyalja a csekkjog összes rendelkezéseit, hogy a 21. §-ban azután rájuk ereszze a törvény 36. válogatott szakaszát, ami az anyag áttekinthetőségét és az első sorban laikusoknak szóló törvény használatát szerfelett megnehezíti. A törvényjavaslat e részben hű követője a kényelmes osztrák kodifikátornak, holott a német törvény a váltójogi határozmányoknak a csekk-törvény megfelelő helyein való átszövegezésével, illetve hivatkozásával megmutatta, miként lehet a közönség jogos igényeit szerencsésebb törvényszerkesztéssel kielégíteni.

A szerkezeti hibánál sokkal súlyosabbak a javaslat tartalmi hiányai, amelyekből itt csak néhányat ragadunk ki, a többit a munka részletezi.

A törvényjavaslat belátja, hogy a csekkjog kodifikációjával a legszűkebb alapon nyugvó csekkforgalom csak akkor járhat eredményre, ha a giro- és clearingforgalommal kapcsolatba jut, „már pedig a giroforgalom létesítésére kétségkívül a bankok a legalkalmasabb közegek”. Ennek dacára nem meri a helyes kiindulási pont következményeit levonni és a szenvedő csekkképeséget a nyilvános számadár a kötelezett pénzügyintézetekre hárítani, hanem e helyet a csekk vevője ismeretlen két tényezőtől (czéggjegyzék tartalma, bankügylet) teszi függővé a csekk sorsát. E mellett törvénybe iktatja újabb pénzügyi állomások keletkezésének lehetőségét, holott az illetékes tényezők már évtizedek óta sürgetik a pénzügyi intézetek számának valamelyes korlátozását és a betéti állomások néminemű ellenőrzését.

Ugyancsak hazai viszonyaink alapos félreértése a csekk fizetési idejének a törvényjavaslatban foglalt megállapítása. A csekk jogi természetéből vezeti le a javaslat azt az ellentmondást nem tűrő rendelkezését, hogy a csekk látra (bemutatóra) fizetendő akkor is, ha benne más fizetési idő van kitéve. Ezzel kizárja a láttól számított bizonyos rövid határidőn belül fizetendő csekk forgalomba hozatalát, holott a mi vidéki pénzügyintézetünk, melyek első sorban lesznek hivatva a csekkforgalmat népszerűsíteni, nem rendelkeznek oly pénzkészletek felől és észszerűen nem is tarthatnak oly készleteket számlatulajdonosaik rendelkezésére, amelyekkel bármikor látra fizethetnek a bemutatott csekket. Azért a viszonyok arra kényszerítenek, hogy közzéadásigal kevésbé fejlett államok bevált mintái szerint a lát után néhány, mondjuk legfeljebb harmadnapra fizetendő csekknek helyet adjunk.

Nemkevésbé nélkülözök a gyakorlati érzék hiányát azok a rendelkezések, amelyeket a javaslat a csekk forgalomba hozatala és elfogadása tekintetében tartalmaz. A váltójog ismert alapelveivel ellentétben a csekkfogalmánynak egyáltalában nem, a forgatmánynak pedig csak akkor tulajdonit joghatályt, ha a csekk határozottan rendeletről szól. Az előbbi kimondásával a javaslat a szövegét tartalmazza, az utóbbival oly védelmet akar nyújtani a csekkbirtokosnak, melyet az magának egy tollvonással megszerezhet, anélkül, hogy a papír forgalmképességéről lemondania kellene.

De ha már a csekk elfogadását kizárni és forgatását korlátozni akarja a javaslat, kellene gondoskodnia oly pótlékokról, amelyek az így támadt hézagokat kitöltik. Az elfogadási tilalmat enyhíthette volna a láttamozott, a forgatmányi korlátokat kiegészíthette volna a keresztezett csekk meghonosításával. Mind a kettő azonban ismeretlen előtt.

Annál nagyobb gondot okoz a javaslatnak a csekkhamisításból származó kár viselésének kérdése. A legtöbb külföldi törvényhozás a kérdés megoldását az általános jogelvekre és az eset körülményeire bizza. A törvényjavaslat jóelve a bankokra hárítja a kárt, azokra a bankokra, melytől várja a csekkforgalom népszerűsítését.

Cserébe ezen újításokért eltöröl a törvényjavaslat egy fennálló jogszabályt, amely a csekk bélyegmentességét megállapítja. Elismerve, hogy a csekk csupán egyik módja a fizetésnek, melynek alapjául szolgáló ügylet rendszerint már amúgy is meg van adoztatva, tudatában annak, hogy a bélyegkötelezettség a csekkforgalom kifejlődésének utját állja az „indokoló” kodifikátor egy merész ugrással e felvétel ellenkezője mellett foglalt állást a törvény-szövegben. Ismét egyike a csekk-törvényjavaslat azon rendelkezéseinek, melyek helytelenségéről maga a törvénykészítő is meg volt győződve, de amelyekhez az indoklás álláspontja csak diszítésül szolgál oly törvényszöveghez, melyet az a tudat hat át: hogy mégis mindig csak az a legjobb minden földi dolgok között, aminek mintája az osztrák törvény példájában előttünk van.

Ha mindehhez hozzávesszük azt a szomorú kilátást, amelylyel beavatottak kecségetnek, hogy a törvényhozás cél legközelebb újból beteriesztendő törvényjavaslat ismét hibáit tetézni fogja büntető határozatok felvétele által, akkor elképzelhetjük azt a népszerűséget, melylyel „a közönség széles rétegeire” számító törvény találkozni fog.

„A csekkrendszer jövője” — írja egyik kiváló szakemberünk — „jó részben a bankok kezében nyugszik”. Aki pénzügyintézetünk közérdekű tevékenységét és törekvéseit ismeri, meg lehet győződve arról, hogy a hazai bankok pedig teljesíteni fogják e részben is a rájuk várakozó feladatot. Ezzel szemben azonban a bankok is joggal ismételtetik azt a szállóigévé vált mondatot, amelynek egy francia pénzügyminiszter adott kifejezést a törvényhozás előtt: „Faites nous de bonnes lois et nous vous ferons de bonnes finances”.

Sikertelen furások a bozovicsi szenterületeken.

Ismételten megemlékeztünk már arról, hogy a kincstár az állami üzemek szénkészleteinek fedezésére az utóbbi időben több nagyobb szenterületet vásárolt meg. Így megvette 4 millió koronáért a Krassó-Szörny megyében lévő bozovicsi bányaterületet is, hova legutóbb egy szakértői bizottság küldetett ki a kémlő furások megejtése végett. A bizottság — amint értesülünk — igen szomorú eredménnyel tért vissza, mert találtak ugyan 100 m. mélyen rétegeket, amelyek azonban nagyon vékonyak voltak és 1000 méterig alig ismétlődtek meg. A furásokat egyébként abbahagyták.

Bihar vármegye egymillió kölcsöne. Bihar vármegye törvényhatósága elhatározta, hogy községi czélokra egy millió korona kölcsönt vesz föl. Az alispán e határozat alapján ajánlatot kért a nagyobb fővárosi pénzügyintézetektől. A napokban küldte meg ajánlatát a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, mely hajlandó a kölcsönt folyósítani 4 és félszázalékos kamattal mellett 50 évi törlesztésre. A kölcsön fejében biztosítékul a vármegye összes ingó és ingatlan vagyonát, jövedelmét, javadalmát és pótdókját kívánja lekötöni. Az ajánlat fölött csak akkor döntenek, amikor a többi pénzügyintézet előterjesztése is megérkezik.

Oszatlan munkaidő az „Atlantika”-nál. Az oszatlan munkaidő eszméje egyre hódít az intézetek körében. Legújabbán az Atlantika tengerhajózási r.-t. igazgatósága honosította meg azt, 8—3-ig szabván meg a hivatali munkaidőt. A tisztviselők körében nagy meglepődést szült az igazgatóság humánus határozata.

Uj törpebank. Értékpapír és letétbank részvénytársaság név alatt 250.000 korona alaptőkével új pénzügyintézet alakult a fővárosban. Igazgatói: Rónay Akos, Schönberger Armin és Némethi Sándor.

A Loösy, Hugmayer és Tsa czég helyzete. Ismeretes, hogy a Loösy, Hugmayer és Tsa czég fizetékép telenségét jelentett. A czég hitelezői a napokban — amint értesülünk — látogatott értekezletet tartottak a Libáni faipar r.-t. helyiségében. A czég aktiváit a Libáni faipar oly 3.600.000 korona névértékű részvénye képezi, melyet a Nationalbank für Deutschlandnál 3.500.000 koronával lombardirozott. Ezen a lombardon kívül a passzívák 1.200.000 koronára rugnak. A lombardirozott részvények a Nationalbank által el fognak árvereztetni. Ez az intézet Loösynak a Libáni faipar megteremtése körüli érdemeinek honorálásaképp a részvények végleges megvételéért, ha ehhez valamennyi hitelező hozzájárul, további 200.000 koronát ajánl, mely összeg 16% kiegyezési kvótának megfelelőleg, a hitelezők közt kiosztásra kerülne. Lényeges akadálya e propecció elfogadásának az a körülmény, hogy a Steinherz-féle váltók csak 34% erejéig honoráltatnának s így ezekre mindössze 5% kielégítés jutna. A csőd valószínűleg nem lesz elkerülhető. Szakkörökben általános a vélemény, hogy Loösy részvényeit egy e czéltől alakítandó konzorciumnak a Nationalbanktól magához kellene váltani, mert az üzletek legalább 4½ millió koronát érnek és így a Nationalbank minimális 1.000.000 korona nyereséghez jut amellet, hogy érdekeltégsé teljes kielégítést nyer.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

10.000 koronát nyertek: 10875 83929.
5000 koronát nyertek: 53690 72082.
2000 koronát nyertek: 26574 30299 33501 34197 49805 99168 111158.

1000 koronát nyertek: 2932 11853 17533 25565 29783 37157 41961 43856 44622 45716 48038 52284 53088 54767 59628 66473 66218 70499 79931 80287 84563 87584 93088 94801 106609 110593 112657 113447 121052.

500 koronát nyertek: 667 4552 6927 7188 8962 10239 10011 13696 13957 17106 18695 18212 19718 41997 50597 53678 56252 57231 58453 61844 67589 71904 75250 77434 80714 81151 86547 86798 91622 92303 102565 103401 113079 116319 118946.

Török szerencsése örök! A mai húzáson már ismét a szerencsés Török A. s Tsa. bankház r.-t. (Budapest, Szervita-tér 3.) vevői nyerték a 10.000 koronás főnyereményt a 83929 számú sorsjeggyel.

Románbanktól

Tisztviselők

5—40 évre.

Földbirtokra

4%-ra az érték
65—80%ig.

Házakra

I. II. és III. helyre.

Képviselet:

Urszágos Földhitel,

Budapest, Erzsébet-körút 2. sz.

Kornfeld Mór a Ganz-féle villamosági r.-t. igazgatósági tagja. A Ganz-féle villamosági részvénytársaság, amely tudvalevőleg a Ganz és társa vasöntő- és gépgyár r.-t. és a Magyar Általános Hitelbank alapítása, legközelebb tartandó közgyűlésén bevélasztja az igazgatóságba dr. Kornfeld Mór, a Ganz-féle vasöntőde r.-t. ügyvezető igazgatóját.

A Császár-fürdő átalakítása. Világhírű gyógyfürdőnkre, a Császár-fürdőre ugyancsak ráférne végre-valahára egy kis modern máz. Évek óta tervezgetik, rebesgetik az átalakítás eszméjét, de a munka mindig késik. Most ismét olyan hírek járnak, hogy a tulajdonos irgalmas-rend komolyan rászánta magát az átalakításra. Persze terv van bőven. Egyik szerint maga a rend végezné az új építkezéseket; a másik szerint bizonyos időre az építkezés ícében bérbeadnák valamely vállalkozónak a fürdőt. Viszont arról is hallottunk, hogy a rend az egész fürdőt eladja egy nagyobb pénzintézetünknek, amely aztán részvénytársasági alapon egy minden ízében modern világiürdőt építené azt.

Fizetési képtelenségek. Monaszterly és Kuzmik utódai divatárú-czég (IV., Váci-utca 12.) Pertik Béla czégtárs elhalálása folytán fizetési zavarokba került. A 170.000 koronát kitevő passzívákkal szemben a czég valamivel több mint 100.000 korona aktívát mutat ki. Az egyezségi tárgyalások folytak. — Schönstein és Eisler ruha-, kézmű- és rövidáru-kereskedő czég (IV., Károly-körút 9.) becsüszintette fizetéseit. — Moskovitz Zsigmond aradi ruhakereskedő fizetési képtelen.

A pénzintézetek tisztviselői kongresszusaihoz. Megírtuk a minap, hogy a magyar pénzintézetek tisztviselői egységben Debreczenben pünkösdkor országos kongresszust tart, amelyvel párhuzamosan a Dunántúli Pénzügyi Tisztviselői Egyesülete egy másik kongresszus létrehozásán fáradozik. Értesülésünk alapján úgy írtuk, hogy a dunántúli kongresszusa Székesfehérvárról lesz; most viszont illetékes helyről azt tudatják velünk, hogy nem ott, hanem Budapesten lesz a dunántúli kongresszusa. A valóság tehát az, hogy csakugyan kétszakadnak a magyar pénzintézetek tisztviselői akkor, amikor az első alkalom kínálkozik az egységes fellépésre. A szakadás oka a nyugdíj-ügy. A dunántúliak a kötelező állami nyugdíjbiztosítást akarják, míg a debreczeni kongresszus egy új nyugdíjgyűjlesztést akar létesíteni. Ezért van a nagy háborúság, melyre vonatkozólag a Dunántúli Pénzügyi Tisztviselői Egyesületétől a következő érdekes levelet kaptuk:

„A Dunántúli Pénzügyi Tisztviselői Egyesülete volt a vidéki pénzintézetek tisztviselői kar első szervezete, mely a nyugdíj- és szolgálati pragmatika ügyét felszínre hozta és azt állandóan napirenden tartotta. Egyesületünk ugyanabban az időben kezdett az országos kongresszusokkal foglalkozni, amikor a Magyarországi Pénzügyi Tisztviselők Szövetsége néhány kartársat kongresszus összehívására felkért azért, hogy az általa tervezett nyugdíjgyűjlesztéssel hivatkozott szervezeten. Az általunk megtartandó kongresszus szintén foglalkozni kíván a nyugdíjkérdéssel, csak hogy míg a debreczeniek új nyugdíjgyűjlesztést akarnak alapítani s ez a kongresszus főcélja, addig mi a kötelező állami nyugdíjbiztosítást sürgetjük és hogy a takarékpénztárak által létesített nyugdíjalapok kezelésében eddig tapasztalt számos visszasságra való tekintettel, különösen, hogy a nyugdíjalap tőkéje az üzleti forgatókébe bevonatik és a biztosított tisztviselők nyugdíját veszélyeztetik, szükségesnek tartjuk a nyugdíjalapok szigorú és hatóságilag ellenőrzését a matematikai mérlegre és a nyugdíjalap kezelésére vonatkozólag. Egyesületünk a kongresszust Budapesten június 7-én és 8-án a pénzintézetek bevonásával, a tisztviselői érdekképviseletek vezetésével, a vidéki és fővárosi tisztviselői kar részvételével fogja rendezni s hisszük, hogy a nagy közvélemény és az irányadó körök csak azt a mozgalmat helyeselhetik és vehetik figyelembe, melyet a tisztviselői érdekképviseletek, nem pedig egyesek, indítanak. Engedje meg tekintetes szerkesztő ur még megjegyezni, hogy a pénzintézetek tisztviselői részére van már egy 14 év óta fennálló és szolid alapokon működő nyugdíjgyűjlesztés, a Magántisztviselői Országos Nyugdíjgyűjlesztés, mely a kormány támogatását is megnyerte és amelybe eddig közel 500 vidéki takarékpénztár beíratta tisztviselőit s így az erők szétforgácsolásának vádjá aligha minket illet meg.“

Igy áll tehát most a pénzintézetek tisztviselői kongresszusa körül kitört háborúság. Ujabb fejleménye az ügynek az, hogy értesülésünk szerint a Budapesti Pénzügyi Tisztviselői Országos Egyesülete elhatározta, hogy a — debreczeni kongresszuson vesz részt, nem a budapestin.

Uj közszabvány-részvénytársaság. Ismeretes, hogy Kővárvidéki Közszabvány Részvénytársaság czég alatt 600.000 korona alaptőkével új vállalat alakult. A vállalat tárgya — amint értesülésünk — a Csolt, Butyassza, Havrilla, Gaura és Jóháza községek határában levő szentterületek kihasználása. Az alakuláshoz szükséges tőkét a Központi Kereskedelmi és Iparbanknál fizették be. Az igazgatóság tagjai: Laehne Hugó, Beck Dénes, Sebestyén Artur, dr. Péteri Ferencz, Blaske László, Körös Mihály, Lindner Jenő és Péchy Péter.

Az Adria tengerhajózási r.-t. mérlege. Az Adria tengerhajózási részvénytársaság e hó 30-án tartja közgyűlését. A mérleget — amint értesülésünk — e hó 22-én teszik közzé. A mérleg tételei kedvezőbbek a múlt évinél, s így az az évi nyereség 100.000 koronával nagyobb lesz, mint az 1907. évi. Az az évi osztalék — amint már jelentettük — 22 korona lesz a tavalyi 20 koronával szemben.

Harc az oláh pénzintézetek ellen. Ismeretes dolog, hogy az oláh nemzetiségi mozgalmak egyik főerőssége abban rejlik, hogy gazdasági, különösen pénzügyi téren törnek mindenütt a magyarság ellen. Így tesznek most Marosújvárról is, ahol két magyar intézet volt: a Marosvásárhelyi Agrár Tkpr főköja és a Marosújvári Takarékpénztár. A lakosság 87%-a oláh. Ezért most az oláhok egy oláh pénzintézetet akartak nyitni, hogy a magyar intézetek ellen fölvegyék a harcot. Viszont ezek is védekezésre gondoltak. A Marosvásárhelyi Agrár Tkpr felszólította ottani fiókját és 150.000 koronával 250.000 koronára emelte a Marosújvári Tkpr alaptőkéjét. Ezt a fuziót a jövő vasárnap tartandó közgyűlés fogja jóváhagyani.

Könyv a tőzsdén jegyzett papirokról. A napokban megjelent „A budapesti tőzsdén jegyzett értékpapírok táblázatos ismertetése“ című munkát az érdekeltek pénzintézetek és értékpapír-birtokosok kedvezően fogadták; különösen a külföldi intézetek érdeklődnek a munka beszerzése iránt, minthogy ez ideig nem volt alkalmuk a budapesti tőzsdén jegyzett papirokat összességükben és összehasonlításra alkalmas módon megismerhetni. A mű ára 5 korona, postán küldve 5.30 fillér. Megrendelhető a kiadóhivatásban, V., Árpád-utca 8. I., valamint a nagyobb pénzintézetek után.

A jelzálogüzlet és a pénzpiac. Az a nagy várakozás, melylyel az építési és a rokon-iparágak az idei tavasz elő tekintettek, semmiképpen sem teljesedett be és az említett iparágak, melyek sok éven át belső bajokban — különösen a munkáskérdések okozta komplikációkban — színlődtek, a korábbi évektől eltérő változatlan kedvezőtlen pénzügyi viszonyok folytán az idén sem tudtak érvényesülni. Minden külső körülmény amellet szól, hogy különösen Budapesten, hol a lakásínség szinte természetes erővel követeli az építkezés fellendülését, az építkezésnek meg kell már kezdődnie, azonban a pénz drágasága s a többi válság alatt erősen megviselt vállalkozási kedv hiánya érthető módon utját állja ennek a természetes procezsusnak. Aki ezeltől 3-4 évvel 4.85 százalékkal kaphatott az építendő házára 50 éves törlesztéses kölcsönt olyan összegben, hogy azzal a telek árán felül csaknem az egész építkezés költségét fedezhette, emellet a kölcsönt nyújtó intézet 98-as árfolyammal számolta el a zálogleveleket; ma hogy kapjon kedvet az építkezéshez, amikor vagy egyáltalán nem kap kölcsönt, de ha kap is, 5.35 százalékat kell fizetnie érte, a záloglevelet 94-95 százalékos árfolyammal számolják el neki, a kölcsön összegét pedig olyan alacsonyan szabják meg, hogy aránytalanul több pénzt kell ma ingatlanába befektetnie, mint az előző években. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a körülményt sem, hogy az utóbbi években az építkezés, az anyag épp úgy, mint a munkaerő aránytalanul megrágult és így igen kockázatos üzletre vállalkozik és nagy

tőkével kell annak rendelkeznie, aki ma Budapesten házat épít. Egyhamar tehát az építkezés fellendülésére nem lehet számítani. És mégis, mintha derengene ezen a téren. Kétségtelen ugyanis, hogy az utóbbi időben a jelzálogüzlettel foglalkozó intézetek keresik a jelzálogüzleteket. A nagyok szintúgy, mint a kis intézetek. Jó feltételeket ugyan nem adnak, de üzletekre pályáznak, persze jó üzletekre. Véleményünk szerint azonban ez az üzleti hajlandóság legtávolabbról sem a jobb idők hajnalát jelenti, sőt ellenkezőleg. A természetes állapot tudniillik az volna, ha az intézetek a tényleg elhelyezett záloglevelek erejéig és azok arányában nyujtanának jelzálogkölcsönöket, miután pedig most egyáltalán nem, avagy csak szórványosan helyezhetnék el zálogleveleket és akkor is csak magas kamatozású czimleteket, a dolog magyarázata abban áll, hogy az általános vállalkozási kedv híján pénztárukba befolyó tőkék egy részét, melyet üzleti czílokra felhasználni nem tudnak, saját zálogleveleikbe fektetik. Így ezeket a pénzeket netto 4½ százalékkal értékesítik és közvetve a jelzálogüzleten is keresnek. Az enbirtokukba jutott czimleteket pedig jobb idők beálltával magasabb árfolyamon, tehát haszonnal értékesíthetik. Ez a mai helyzet, de hogy ez egészséges volna és hozzájárulhatna az építkezési üzlet fellendüléséhez és a természetes jelzálogüzlet fejlesztéséhez, ezt — fájdalom — el nem ismerhetjük.

A Ganz-gyár mérlege. A Ganz és társa vasöntő- és gépgyár részvénytársaság igazgatósága által megállapított mérleg a múlt évi nyereséményáthozattal együtt 1.720.489 korona 83 fillér tiszta nyereséget tüntet fel, amelyből a szabályszerű levonások után részvényenkint 160 korona osztalékot hoznak javaslatba. A zárszámadások jobb tételei a következők:

Mérlegszámla. Vagyon: Ingatlanok és telkek 3.014.518 korona 52 fillér. Gépek és műhelyfelszerelési tárgyak 3.210.043 korona 79 fillér. Szerszámok 171.678 korona 5 fillér. Anyagok 1.007.311 korona 92 fillér. Árúk 2.379.045 korona 82 fillér. Fiókgyár Ratiborban 1.675.894 korona 44 fillér. Pénztár 94.237 korona 71 fillér. Váltók 499.742 korona 77 fillér. Értékpapírok 10.790.559 korona 60 fillér. Máv. átvételi elismervényei 2.833.024 korona. Különféle aktívák 3.231.791 korona 15 fillér. Adóskok 9.153.439 korona 17 fillér. Összesen 38.061.286 korona 94 fillér. Telér: Részvénytőke 4.800.000 korona. 4½%-os kölcsönkötvények 3.934.000 kor. Tartalékalap 4.800.000 korona. Osztrák tartalékalap 2.200.000 korona. Értékcsökkenési tartalék 5.531.734 korona 11 fillér. Értékcsökkenési tartalék fiókgyáraink részére 270.000 korona. Tartalék kétes követelésekre 370.000 korona. Tartalék építkezésekre 400.000 korona. Tartalék segélyezésekre 122.000 korona. Tartalék munkások balcsét elleni biztosítására 250.000 korona. Tartalék adókra 377.878 korona 49 fillér. Föl nem vett osztalék 1100 korona. Különféle passzívák 2.575.370 korona 54 fillér. Hitelezők 9.565.308 korona 87 fillér. Ganz és Társa hivatalkói nyugdíjalapja 1.143.405 korona 10 fillér. Nyereségáthozat a múlt évről 245.892 korona 90 fillér. Nyereség 1907. évre 1.474.596 korona 93 fillér. Összesen 1.720.489 kor. 83 fillér. Összesen 38.061.286 korona 94 fillér.

Nyereség- és veszteségszámla. Tartozik: Üzleti költségek 842.518 korona 34 fillér. Munkabérek 5.165.363 korona 53 fillér. Adók 186.692 korona 27 fillér. Tiszti fizetések 639.940 korona 44 fillér. Kamatok 506.321 korona 59 fillér. Értékcsökkenések 220.792 korona 56 fillér. Nyereségáthozat múlt évről 245.892 korona 90 fillér. Nyereség 1907. évre 1.474.596 korona 93 fillér. Összesen 1.720.489 korona 83 fillér. Összesen 9.285.118 korona 90 fillér. Követel: Nyereségáthozat 245.892 korona 90 fillér. Adómentes kamatok 302.074 korona 32 fillér. Áruszámla 8.409.344 korona 77 fillér. Házbérjövdelem 27.281 korona 78 fillér. Ratibori fiókgyár nyeresége 255.170 korona 59 fillér. Petrovágórai bányamű nyeresége 45.176 korona 20 fillér. Összesen 9.285.118 korona 56 fillér.

Uj tőkebefizetés egy zágrábi takarékpénztárnál. A Generali a Magyar Jelzáloghitelbank és a Magyar Általános Takarékpénztár vagy másfél évvel ezelőtt alapították Zágrábban a Kroatisch-Slavonische Handels-Centralsparcasse-t. A megalakuláskor ideiglenes részvényeket bocsájtottak ki és az alaptőke 50%-ának befizetését határozták el. Miután a takarékpénztár elég jól prosperál, a legutóbbi igazgatósági ülésen — írják lapunknak — elhatározták, hogy a régi ideiglenes

Nagyszombati cacao és csokoládégyár Nagyszombat.

Kérjünk: földrajzi, történelmi, természetrajzi és mesecsokoládét.

részvényeket új (végleges) részvényekkel cserélik ki és az alaptőke második felének befizetését keresztülviszik.

Villamos üzem a Budapest környéki vasutakon. Ismeretes dolog, hogy mily nagy fontossággal bír a nagyvárosok közegészségi és szociális viszonyaira a helyes külterjes fejlődés. Ennek egyik fő előmozdítója mindenkor a helyes közlekedési politika. Mivel pedig a mi fővárosunk körül levő h. é. vasutak közül éppen a legfontosabbak gőzüzemek, immár szükségessé vált azoknak elektromossá való átalakítása. Így különösen a budapest—cinkotai, a budapest—szentendrei s a budapest—haraszti gőzüzemi helyi érdekű vasutaké. A kereskedelmi minisztériumban már elkészült az erre vonatkozó törvényjavaslat s a parlamentnek nemskára módjában lesz ezekkel a javaslatokkal foglalkozni. Nem szenved kétséget, hogy a villamos üzemű helyi érdekű vasutak első sorban a lakásviszonyok javulását fogják előmozdítani és a főváros környékét fogják közelebb hozni — Budapesthez, de főleg a fővárosnak élelmiszerekkel való könnyebb ellátását fogják eredményezni, ami természetesen a drágaságnak válik hatalmas ellenszerévé. A fővárosban minden élelmiszerek ára napról-napra drágul, minek következtében mind nehezebb lesz a megélhetés. Amde, ha a főváros környékének községeit könnyű és olcsó közlekedés hozza közelebb a főváros-hoz, a főváros fogyasztó közönsége is olcsóbban fogja beszerezhetni az élelmiszereket, mint eddig. Szociális szempontból tehát megbecsülhetlen előnyököt helyez kilátásba a helyi érdekű vasutaknak villamossá való átalakítása.

Az Osztrák-Magyar Bank Kecskeméti fiókjának új főnöke. Hirt adunk arról, hogy Wollnhöfer Ferenczet, az Osztrák-Magyar Bank kecskeméti fiókjának főnökét Szombathelyre helyezték át. Ezzel természetesen a kecskeméti fiók főnöksége került üresedésbe. Erre a helyre — mint értesülünk — Gáspár Rezsőt, a temesvári fiók eddigi főnök-helyettesét nevezték ki.

Pénztézeteki tisztviselők nyugdíjgyűlésülete. A vidéki pénztézeteki tisztviselők tízezer tagot meghaladó kara részére tervezett nyugdíjgyűlésülete eszméje ellen a Magántisztviselők Országos Szövetsége szükségesnek látta szavát felelni azért, mert ily intézmény alapítása a Magántisztviselők Országos Nyugdíjgyűlésületének terjeszkedését gátolhatná. A Magyarországi Pénztézeteki Országos Szövetsége, mint az önálló nyugdíjgyűlésülete kezdeményezője, álláspontja helyességének igazolására a következő sorok közlését kéri: 1. A pénztézeteki tisztviselők, mint ipari alkalmazottak, oly homogén csoportját alkotják a magántisztviselőknek, amelyek egy külön egyesületben sokkal kedvezőbb feltételek mellett vehetnek részt, mint oly egyesületben, amelybe a legheterogénebb foglalkozású elemek beléphetnek. 2. A pénztézetek névze nagyobb a nyugdíjbiztosítási kényszer, ha egy tisztán pénztézeteki nyugdíjgyűlésület létesül. 3. A vagyonelhelyezés azáltal, hogy egyes intézetek biztosíték mellett is magas kamattal mellett fogadják el ezen jótékony egyesület betéteit, előnyösebben történhetné, mint bárhol másutt. 4. A pénztézetekről elvárható, hogy áldozatkészen fognak támogatni oly intézményt, mely kizárólag az ő tisztviselőiket nyugdíjazza. 5. A Magántisztviselők Országos Nyugdíjintézete 14 éves fennállása alatt a pénztézeteki tisztviselőknek alig 4%-át tudta magához vonzani, ami mutatja, hogy e körben nagy népszerűségnek nem örvend.

Új tisztviselői hitelszövetkezetek. Az utóbbi időben egyre gyakrabban találkozunk olyan jelenségekkel, amelyek arra mutatnak, hogy a tisztviselői kar maga is rájött azokra a veszélyekre, amelyek a tisztességtelen koronahitelszövetkezetek karmai között várnak rá. E veszély csökkentésére és saját hitelyeiknek önszegélyezés alapján való rendezésére egymásután alapítanak az egyes nagyobb ipartelepek tisztviselői takaréki- és hitelszövetkezeteket. Így legújabbán a Leszámitoló Bank Tisztviselőinek Takarékszövetkezte alakult meg a következő igazgatósággal: Kende Lajos, Schneller Gusztáv, László Béla, Bónis Elemér, Hollai Rezső, Tavasz Béla, Roth Bernáth, Volner Zoltán, Kuhlchener Imre, Fejér Gábor és Bing Ferencz. A megalakulást már bejelentették a cégbiróságok. — Ugyanígy hitel- és segélyszövetkezetet alakítottak a Gschwindt-féle szesz-, élesztő- és rumgyár tisztviselői abból a célból, hogy a tagok érdekeit olyképp mozgítsák elő,

hogy nekik havi befizetéseik gyümölcsöző kezelése által a tőkegyűjtésre alkalom, másrészt pedig gyors és előnyös kölcsönökkel segély nyujtassék. Az igazgatóság tagjai: Gschwindt Ernő, Rein Sándor, ifj. Müller Pál, Proschnov Károly és Backfrieder Gizella.

A vetések állása. A földművelésügyi miniszter ma tette közzé a „vetések állását“ a tudósítókól beérkezett jelentések alapján. E szerint a közel egy hét óta bekövetkezett enyhébb, szárazabb időnek jótékony hatását érzi úgy a növényzet, mint általában minden néven nevezendő vetemény. A gyümölcsfák rügyei is igen szépen fakadnak, sőt már a szőlők rügyképződése is megindult. Az esőzések miatt helyi-közzel megszakadt gazdasági munkálatokkal ismét jól halad a gazdaközönség, elvetették már a tavaszi kalászos magvak nagy részét a domb- és hegyvidékeken is, a sík vidékeken pedig a vetések túlnyomó részben kielégítően keltek, sőt néhol oly szépek, hogy az ősziakat is túlszárnyalják fejlődés tekintetében, bár néhol még sárgult és vöröses színű foltos tavaszi vetéseket is látni még, mindazonáltal remélni lehet, hogy állandó jó időjárás esetén a közel jövőben eltűnnek e foltok s az összes tavaszi kalászosok zöld színben fognak ismét gyarapodni. Az őszi vetések teletelése felől is világosabb már a kép. Az ország nagy részében a gabonafélések, kivéve az őszi árpát, amely néhol nem kielégítő, jobbra kielégítő és részben jók: kifagyás, rovar- és egérkárok csak szóróványosan fordult elő. A buza és rozs vetések megfelelően bokrosodnak, sőt néhol teljesen sűrűnek, itt-ott ugyan az aczat és a különféle gyom is kezd terjedni, de ennek az aczatolása már megindult. Sárgás és vöröses színű vetéseket látni itt is, mindazonáltal emiatt aggodalomra nincsen ok, mert a néhány nap óta uralkodó enyhébb és szelcsendesebb időjárás, minthogy a talajnedvesség csaknem mindent megvan, a vetések további gyarapodására legalább ez idő szerint biztosítékot látszik nyujtani. Az őszi repceze elég sok helyen kifagyott, néhol pedig megritkult, az alföldi részeken jobban szenvedett, mint a dombvidékeken. A tavaszi árpa is jobban állotta a hideget a dombvidékeken, mint a síkon, ahol a hideg szél és fagy sokat ártott. A tavaszi árpa- és zabvetések kelése és fejlődése országsszerte kielégítő, a korai sík alföldi vetések szépen sűrűsödnek és nagybárra üde zöld színűek. A hegyi és dombvidékeken vetésük még folyamatban van, azonban itt is remélni lehet, hogy még idejére befejeződik a munka. A szőlők és gyümölcsfák országsszerte kielégítően teltek, utóbbiakból a hernyó szedése sok helyen ellenőrzés alatt is történt. Sajnos, némely helyen a gyümölcsfák ápolását illetően a szokásos közöny mutatkozik ismét.

A világ pénzpiacza az elmúlt héten. A szakkörök figyelmét bizony még mindig Németország köti le. A német birodalmi és porosz kölcsön jegyzésének eredménye, mint nyilvánvaló, nem mondható fényesnek, ami arra enged következtetni, hogy kevés az elhelyezést kereső tőke. A bank kimutatása ugyanazt igazolja és ebből magyarázható, hogy oly szorgosan dolgozik aranykészletének szaporításán. A birodalmi bank, úgy látszik, egyelőre mégsem fogja rátát mérsékelni, dacára a sokoldalú várakozásnak. A magánkamatláb Berlinben szilárduló irányzatot mutatott és körülbelül 4½%-ra emelkedett. A kínálat láthatóan csappant. A többi nyugati piacokon talán mondhatnók, Páris kivételével, szintén valamely kedvezőtlenebb a helyzet. Londonban a kínálat kisebb volt és ennek következtében a magánkamatláb 2½%-százalékban csusosodott ki. Svájc élénk érdeklődést mutatott a német kölcsön iránt. Páris nem változott. A belső pénzpiac helyzetét szintén valamely kedvezőtlenebb. Nem vonatkozik azonban ugyanez az Osztrák-Magyar Bankra is. A nemzeti banknál az esedékességek átlagosan fölülmulják a benyújtásokat. A külföld és Bécs valamely kedvezőtlenebb jelentései, aztán politikai okok hatottak oda, hogy a piaczon a kínálat nálunk is csökkent, mire a kereslet valamely élénkült. Jó anyag keresett 4½%, sőt 4¾%-al elhelyezést.

Új dohánygyárak. A magyar dohányjövendéki igazgatóság már régebben elhatározta, hogy a főváros belső területén levő dohánygyárakat kitelepíti a főváros környékére. A pénzügyminiszter erre a célra nagyobb összeget szánt, amelynek első 6 millió koronás részletét már be is állította a költségvetésbe. Ebből az összegből először a ferencvárosi

dohánygyár kitelepítésének költségeit fedezik s Lágymányoson felépítik az első új dohánygyárat. A nagyszabású gyár építésére kiírt pályázat már lejárt s a pénzügyminiszter döntött is a pályázatok sorsa felett s ezuttal először a kisebb vállalkozók javára, amennyiben a miniszter nem egy fővállalkozónak adta ki a munkát, hanem az egyes munkacsoporthoz külön-külön alvállalkozóknak. Az építés összes költsége s a dohánygyár 1910-re kész lesz s üzembe is helyezik, 2,360.000 koronára rugnak. Nemskára az erzsébetvárosi dohánygyárat fogják kitelepíteni és pedig a Hungária-utra. A józsefvárosi dohánygyár kiépítése pedig későbbi időkre marad. A lágymányosi dohánygyár munkálatait a következő cégek kapták: Koch Károly 1,794.000 koronáért a föld-, kőműves- és vasbeton-munkákat, Eichbaum Mór 178.000 koronáért a kőfaragó-, Oeti Antal 72.000 koronáért a vas-, Madary Gábor 60.000 koronáért az asztalos-, Márkus Lajos 115.000 koronáért a lakatos-, Herz Henrik 51.000 koronáért a bádógos-, Fischer és Hartmann 25.000 koronáért a mázóló-, Wipper és társa 27.000 koronáért a padló-munkákat s ezenfelül több kisebb különleges munkákat adtak ki egyes cégeknek.

A Közgazdasági Hitelbank iparvállalata. A Közgazdasági Hitelbank Részvénytársaság Protector Graf Ellenörző Készüléket Árusító R. T. cég alatt új vállalatot alakított, melynek tárgya: a szabadalmi hivatal által 33.793. sz. latt szabadalmazott ellenörző készülékre vonatkozó szabadalomnak megszerzése, az ellenörző készülékek gyártása, avagy annak beszerzése és értékesítése. Alaptőkéje 80.000 korona, amely 400 darab 200 korona n. é. részvényre oszlik. Igazgatósága: Somló Gyula, a Közgazdasági Hitelbank igazgatója, dr. Rónai Mihály lengyeltői ügyvéd, Balázs Sándor kereskedő, Pásztor Jenő, a Magyar Keleti Tengerkereskedési R. T. vezértitkára, dr. Somló József balassagyarmati ügyvéd és Grüner Ádám. Az alaptőke 30%-át a Magyar Pénztézetek Központi Hitelbankjánál fizették be; a Közgazdasági Hitelbank száz részvényt jegyzett.

Az „Anker“ forgalma. Az „Anker“ élet- és járadékbiztosító társaság (magyarországi igazgatóságánál Budapest, VI. Deák-tér, Anker-udvar) 1908. március havában 848 ajánlat 6,327,939 K biztosított összegre nyújtott be és kiállított 732 kötvény 5,812,576 K összegre. Díjak fejében bevett a társaság 1,724,009 K-át és elhalálozás folytán kifizetett 431,402 K-át. A január—március havi időszak alatt benyújtott 2638 ajánlat 20,818,152 K-ra és kiállított 2308 kötvény 18,269,809 K-ra. Ugyanezen időszakra díjakért 5,640,998 K-át vételezett be a társaság, halálesetek folytán pedig 1,255,176 K-át fizetett ki. A társaság vagyona 1907. december 31-én 174 millió K, biztosítási állomány 538 millió K, halálozások és esedékessé vált elérési biztosítások folytán a társaság fennállása óta 340 millió K fizetett ki.

DR. HÖNIG IZSÓ

Elektrotherapiai és Röntgen-intézet.

Elektromágneses gyógyítás

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift
Telefon 102—30.

Kezelendő betegségek:
Mágneses gyógyítás
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Mágnes feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
Kék fényvel való kezelés.
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos massage (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénavas fürdők.
Főbb javallatok:
Általános idegesség (neurasthenia, hysteria).
— Rendelés d. e. 8—11-ig, d. u. 2—6-ig. Kezelés egész napon át. — Kívánatra prospektum.

Ideggyengeségi állapotok
Almatlanság.
Hűdések (Paralysis).
Idegfájdalmak, idegzsákak (Neuralgiák, Ischias).
Gerincvelőcsorvadás (Tabes).
Szívbetegségek.
Véredényelmeszesedés.
Köszvény és csusz (Rheuma, hűgysavas lerakódások, izületi és csontbetegségek).
Székrekedés.
Anyagcserebejajok. (Elhízás, cukorbetegség, vesebetegség).
Bőrbejajok. Bőrviszketeg.
Hajbetegségek (Hajhullás, kopaszosság).
Aranyeres csomók.

SZÉN, koks, briket,
antracit összes gazdasági,
ipari és házi célokra
Telefon: Detail 26-27. 75-26, Engros 164,

Radnay Károly
BUDAPEST, Váci-körút 78. szám.
Sürgönyozim: ANTRACIT BUDAPEST

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

A gabonaiület helyzete.

Budapest, április 18.

A gabonárak alakulására oly nagy fontosságu áprilisi terminus a vége felé közeledik. Még csak néhány nap van hátra az esetleges szállítások bejelentésére, melyek minden valószínűség szerint már alig lesznek olyan nagymérvűek, hogy az üzlet helyzetén lényeges változást okoznának. Ma már tehát tisztán áttekinthető a helyzet és belőle a folyamatok könnyebben levonhatók. Újév óta a buza ára 50 kilóként majdnem 3 koronával, a rozsa 2½ koronával csökkent. E csökkenést sohasem az áru bősége, vagy a kínálat sürgőssége, hanem a fogyasztó nagyközönség még eddig sohasem tapasztalt ellenállása a magas lisztárak iránt — okozta. Normális viszonyok közepette, olyan silány buza és rozstermés után, mint 1907-ben nemcsak nálunk, hanem egész Európában volt, a 13½ koronás ár nem lett volna olyan túlzott, hogy rövid 3 hó alatt abból 3 koronát kellett volna leadni. Ámde a gyenge kenyérmagvak hozamával szemben egy rendkívül bő tengeri és burgonyatermés állott és különösen az utóbbi cikk valóságos rekordtermése által a burgonya ára az egész éven át oly alacsony nívón maradt, hogy a szegényebb sorsú családok könnyen pótolhatták a drága kenyéret bugonyával. A 18 és 20 filléres liszt fényűzési cikk lett, igen sok háztartásban. Ehhez járult még a hüvelyes vetemények rendkívül olcsósága is. Babot például 50 kilónként 6—7 koronán vehetett a szegény ember, amiért más esztendőben kétszer ennyit kellett fizetnie. Mi sem volt tehát természetesebb, mint hogy a lisztgyárakban a liszt eladatlanul maradt és malmaink kényszerítve lettek üzemüket újév után 40 százalékkal redukálni. Ezen üzemredukció azonban már elkésve történt. Ekkor már több, mint ½ millió métermázsas liszt nyomta a malmok padlásait és ezen nagy mennyiség értékesítése igen nagy gondot okozott, pláne, minthogy az osztrák tartományokban a buza ára az egész éven át nem volt összehangzásban a mai erősen felszökött árainkkal. A külföldre pedig éppenséggel nem lehetett lisztet kivinni, közbejövén a rendkívül bő argentiniai termés, mely egész Európát elárasztotta buzájával és az árakat ott is 5—6 koronával leszorította. Nálunk az egész világ á la hausse volt angazsálva. Ugy a helyi, mint a vidéki spekuláció túl nagy mennyiségben vette magas áron az áprilisi szokvány búzát, biztosra véve, hogy a rendkívül rossz termés folytán, tavasszal nem lesz elegendő áru, Ausztria és Magyarország szükségletének fedezésére. E szükséglet váratlan csökkenése okozta tehát az árak devalválását. A fővárosban 300 ezer mázsa buza hevert az áprilisi terminusra szállítás céljára. A spekuláció arra számított, hogy ezen aránylag csekély mennyiség időközben a malmok birtokába megy át és nem kis csatlódására látta, hogy e számítása dugába dől, amennyiben a malmok heteken, sőt hónapokon keresztül tétlenül állottak a piacon és az üzemük redukciójával a buzávásárlást is beszüntették. Az egész buzaanyag ennél fogva április elején felmondásra került és a már addig is 1½ koronával gyengült buzaár hirtelen további 1½ koronával esvén, a spekuláció, mely búzát átvenni sem nem akart, sem nem tudott, óriási veszteség árán kénytelen volt kötéseit lebonyolítani. Piacunk dicséretére válik, hogy ezen sok millió koronára rugó veszteség minden nagyobb emóció nélkül ment végbe és egy két alig számottevő fizetésképtelenségtől eltekintve, alig hagyott erősebb nyomokat maga után. Az áprilisi lebonyolítások, valamint a fogyasztók állandó tartózkodásuk foglalkoztatásában meghozni a buzáarak javulását. Mennél tovább tart a fogyasztók rezisztenciája, mennél tovább állnak malmaink tétlenül, annál rohamosabban kell, hogy az üzlet megjavuljon, mert végre nem létezik olyan lisztmennyiség, amely el nem fogyna, ha a gyártása hónapokon keresztül ilyen szűk korlátok között történik. A buzaárakat pedig sohasem volt jelentékeny. A rossz termés egész éven át volt érez-

hető a vidéken, különösen az Alföldön, hol ma is majdnem annyit fizetnek a búzáért, mint Budapesten. Ezen indokok vezethették azokat a tehetős czégek, melyek a felmondásra került buza mennyiségét magukhoz vették és ezáltal az árak további csökkenését megakasztották. Az üzleti világ most már azon rejtélyes kérdés előtt áll, hogy honnan fog kikerülni az a 1½ millió métermázsas buzaanyag, melyre a budapesti malmoknak az aratásig szükségük lesz, még a legszűkebb fogyasztás mellett is. A termelők kezében állítólag már nagyon kevés buza van és ha ments Isten a terméskilátások nem lennének nagyon kedvezők, akkor még a megmaradt készletet sem lehet majd olyan könnyen megkapni.

Rozsnál majdnem szóról-szóra ugyanazok a viszonyok állanak fenn, mint a búzáé. A készletek az országban csekélyek, Ausztriában pedig — az, ezen cikkekre mérvadó fogyasztási helyen — a fogyasztók áru nélkül állanak.

Vári Ede.

Rendkívül élénk forgalom mellett az összes terminusok lényegesen emelkedtek. A vetések állásáról, különösen a tiszavidékről kedvezőtlen hírek voltak forgalomban. Azt jelentik, amit mi különben már napok óta jelezünk, hogy az őszi vetések, dacára a kedvező időjárásnak nem tudnak fejlődni. Májusi és októberi búzában nagy fedezési és véleményvásárlások történtek. A készáru-piacon szintén nagy ár-emelkedés történt. A forgalomba került 15 ezer mázsa buza 50 kilóként 35 fillérig drágábban kelt el. Rozs 10 fillérről drágult, a többi cikk változatlan szilárd maradt.

Eladott:

- Buza: Tiszavidéki: 400 mm. 79 kg., 100 mm. 79.5 kg., 400 mm. 78 kg., 23.20 K, 200 mm. 77 kg., 22.90 K, 250 mm. 76.5 kg., 22.70 K felső, 500 mm. 76 kg., 500 mm. 75.8 kg., 22.90 K, 100 mm. 75.5 kg., 23 K.
- Fejérmegyei: 100 mm. 76.8 kg., 22.30 K.
- Pestvidéki: 100 mm. 78 kg., 22.70 K, 200 mm. 22.80 K, 100 mm. 76 kg., 22.30 K.
- Felsőmagyarországi: 4030 mm. 70.5 kg., 23.40 K.
- Zentai: 1060 mm. 76 kg., 23.— K.
- Bácskai: 2500 mm. 76 kg., 23.10 K, 1200 mm. 76 kg., 22.60 K.
- Raktárból: 1000 mm. 77 kg., 22.90 K, 2500 mm. 77 kg., 22.50 K, 1000 mm. 76 kg., 22.30 K, 660 mm. 75.5 kg., 22.60 K, 900 mm. 74.5 kg., 22.90 K.
- Rozs: 2500 mm. 16.80 K kp. par.
- Zab: 100 mm. 14.90 K, 300 mm. 14.80 K, 250 mm. 14.60 K kp.

A határidőpiacon kötött:

Délután:

- Előfordult kötések (50 kg.-kint):
- Buza 1908. áprilisra 11.17.
- Buza 1908. májusra 11.—, 11.02, 11.04, 10.96, 11.10, 11.12, 11.17, 11.14.
- Buza 1908. októberre 9.35, 9.46, 9.48, 9.53, 9.57.
- Rozs 1908. áprilisra 0.—, 0.—.
- Rozs 1908. októberre 8.12, 8.10, 8.14.
- Zab 1908. áprilisra 7.10, 7.11.
- Tengeri 1908. májusra 6.39, 6.40, 6.42, 6.44.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

áprilisi buza	11.16	11.17
májusra buza	11.15	11.16
októberi buza	9.56	9.57
áprilisi rozsa	8.66	8.67
októberi rozsa	8.28	8.29
áprilisi zab	7.21	7.22
májusi tengeri	6.68	6.69

Délutáni forgalom.

Délután az árak már nem igen változtak, de az irány nyugodtabb lett.

4 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza 1908. áprilisra	—	—	11.12	11.13
Buza májusra	—	—	11.10	11.11
Buza októberre	—	—	9.50	9.51
Rozs 1908. áprilisra	—	—	9.60	9.62
Rozs új októberi	—	—	8.25	8.26
Zab 1908. áprilisra	—	—	7.20	7.21
Zab októberre	—	—	6.64	6.65
Tengeri 1908. májusra	—	—	6.40	6.41
Tengeri júliusra	—	—	6.50	6.51

Budapesti gabonaforgalom.

1908. április 15-től április 17-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	24415	—
Rozs	3725	4549
Arpa	1695	300
Zab	6405	4344
Tengeri	12400	5549
Liszt	356	21681
Korpa	—	5893

Értéktőzsde.

A két napi ünnep után, mint ezt sejtieni is lehetett az értéktőzsde ma igen csendes volt. Bár barátságos hangulattal indult, az üzlet igen szűk körben mozgott. A spekuláció minden ösztönzés híján volt és így nem is lehet csodálni, ha semmi hajlandóságot sem érez akárcsak a legcsekélyebb tevékenységhez is. A forgalom ennek folytán különösen a nemzetközi értékekben rendkívül csekély és ezeknek az árfolyamai is alig változnak. A helyi értékek piacán még inkább mutatkozik néha egy kis mozgalom és a közutit igen élénken, városi villamost, jelzalogbankot és salgótarjánit szintén keresték. A Közuti vasut 5.50 koronával emelkedett, Jelzalogbank 1 koronával és az Államvasut másfél koronával javult. Koronajáradék szintén valamivel jobb volt. Bankrészevények tartják árfolyamaikat. A nemzetközi piacon a Déli vasut részvényeit keresték leginkább, amelyek arra a hirre, hogy a tarifát emelni fogják, emelkedő árfolyamon kerültek forgalomba.

A leszámítolási piac csendes, váltókat csak osztrák-magyar banknál nyújtottak be, minek következtében a benyújtás 7 millió volt 6 millió esedékességgel szemben.

Berlinben tegnap a tőzsde zárva volt, irányítás onnan tehát nem jött. Az Osztrák hitel 635.50 és 635.— között, a Magyar hitel 745.— és 745.50 között, az Államvasut 681.— és 681.75 között ingadozott, a Déli vasut 135-ről 137-re javult. Forgalomba került továbbá: Jelzalog 427.50—428.50 koronán, Városi villamos vasut 267.—268.— koronán, Közuti 555.—560.— koronán, Magyar koronajáradék 93.52½ koronán, Hazai bank 277.50 koronán, Salgó 573.50 koronán, Ujlaki téglagyár 278.— koronán, Magyar aszfalt 158.— koronán, Jelzalog-sorsjegy 119.50 koronán.

Előtőzsde barátságos.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 635.—635.25. Magyar hitelrészvény 745.—745.50. Osztrák magyar államvasut 681.—681.75. Déli vasut 135.—137.—. Jelzalogbank 427.50—428.50. Városi villamos vasut 267.—268.—. Magyar koronajáradék 555.—556.—.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde csendes.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 635.10—635.25. Osztrák magyar államvasut 681.50—682.—. Déli vasut 136.75—137.—. Magyar leszámítolási bank 472.—. Jelzalogbank 429.—. Közuti vaspálya 556.76—560.—. Városi villamos vasut 267.—268.—. Magyar koronajáradék 93.52½. Hazai bank 277.—278.—. Salgótarjáni közszenbánya r.-t. 573.—574.—. Drasche-féle közszenb. és téglagyár 452.—453.—.

Prémium-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4—5 K, 8 napra 8.—10.— K, 1908. április hó végére 12—14 K.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, április 18. A mai hetitőzsde az ünnep miatt üzletelen, de az irányzat lényegesen javult és a budapesti hausse következtében az árak jelentékenyen emelkedtek, a konzum azonban visszautasító magatartást tanúsított és csak elvétve fordult elő egy-egy vagon kötés. Buza 15, rozsa 10, tengeri 15 fillérel drágult a múlt szombathoz képest, míg zab megtartotta eddigi árfolyamát. Arpa változatlan áron maradt, üzlet nélkül.

Jegyeztetett buza tiszavidéki 11.80—12.30 K, mosoni 11.05—11.40 K, tótfelvidéki 11.25—12.— K, déli-vasuti 11.20—11.50 K, marchfeldi 11.—11.30 K. Rozs tótfelvidéki 10.25—10.45 K, csepeli 10.15—10.40 K, pestmegyei 10.25—10.45 K, déli-vasuti 10.15—10.35 K, különféle magyar 10.15—10.40 K, osztrák 10.10—10.30 K. Arpa, morvaországi 8.25—8.60 K, marchfeldi 7.40—7.90 K, bécsvidéki 7.60—8.30 K, tótfelvidéki 6.75—8.30 K, győri 7.20—7.80 K, tiszavidéki 6.50—7.— K. Magyar tengeri 6.85—7.05 K. Cinquantin 8.—8.45 K. Közepes zab 7.60—7.95 K, elsőrendű 8.—8.25 K, válogatott 8.30—8.55 K.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

11 óraker zárulnak:

Osztrák hitel. 635.—, Magyar hitel. 743.—, Länderbank —.—, Államvasut 679.75 —.—, Elbavölgyi vasut 428.—, Déli vasut 135.— —.—, Alpési bányatársulat 689.50, Rimamurányi 555.—, Májusi járadék 97.70, Magyar koronajár. 93.50, Orosz érték 93.90, Török sorsjegy 188.—, Német márka 117.57.

1 óraker jegyeztek:

Osztrák hitel 635.—, Magyar hitel 743.—, Länderbank 440.—, Unio-bank 541.—, Államvasut

679.75, Anglo-bank, Bankverein, Déli vasut 135, Gözhajó, Alpesi bányarészcvény 689.50, Májusi járadék 97.70, Magyar koronajáradék 93.50, Török sorsjegy 188, Német márka 117.65, Elbvölgyi vasut 427, Ríma- murányi 555.50, Orosz járadék, Keleti vasutak, Skoda, Magyar jelz., Kár- páti petroleum, ...

Bécs, április 18. (Osztrák értékek zárlata.) 4.2 százalékos papír-járadék 97.75, 4 százalékos osztrák arany járadék 116.15, 1860-as sorsjegy 150.10 Osztrák hitelsorsjegy 453, Angol osztrák bankrészcvény 299.25, Bécsi Bankverein 527.75 Osztrák-magyar bank 1735, Déli vasut 136.75 Dunagözhajó társ. 10.20 Dohány részvény 409, Cs. k. arany (vert) 11.34 Német bankv. 117.65 Osztr. koronajáradék 97.70, 1864-es sorsjegy 262.50, Osztrák hitellintézet részvény 634, Union-Bank 542, Osztrák Länderbank 439.50, Osztrák-magyar államvasut 682.25, Elbvölgyi vasut 428, Alpesi részvény 688.50, 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 240.42, Lipótkohó 460, Töröksors- jegy 187.45, Szilárd.

Bécs, április 18. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 111.35, Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 146.50, Magyar hitelbank részvény 745, Magyar leszámítoló és váltó részvény 471, Rímamurányi 554.50, Magyar cukoripar, Adria hajózási részvénytársaság, Magyar koronajáradék 93.50, 4 százalékos magyar földieherm. kötv. 90.40, Magyar nyer.-k. sorsjegy 190, Kassa-Oderbergi vasut részvény 358, Magyar jel- zálogbank 428.50, Magyar keres. bank

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Hamburg, (Zárlat) április 18. 4.2 százalékos ezüstjáradék 99, 1860. sorsjegy, Déli vasut 23.40, 4 százalékos aranyjáradék 98.20, Osztrák hitelrészvény 199, Osztrák-magyar államvasut 145.59, Olasz járadék 103.30, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 93.40, Nyugodt.

London, április 18. Angol consol

Páris, április 18. (Zárlat) 3 százalékos Francia járadék 96.60, Osztr. aranyjáradék 98.10, Magyar aranyjáradék 94.40, 5 százalékos Bolgár kötelez- vény 1896. évről 419, 4 százalékos Olasz jára- dék 103.70, Déli vasut elsőbbségi kötv. 313, 5 százalékos marokkói járadék 514, 4 százalé- kos 1890. Román kölcson 94.40, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 88.90, 4 százalékos Amort. román járadék 1905, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 98.70, 5 szaz. Orosz kincstári utalvány 1904, 4 szaz. Szerb járadék 1907, 4 százalékos spanyol járadék 93.75, 4 száza- lékos unifikált török jár. 94.90, Török sorsjegy 180, Török dohányrészvény 432, Osztrák föld- hitelintézet, Osztr. Länderbank 464, Mag- yar jelzálogbank 449, Banque de Paris 14.57, Banque Ottomane 716, Osztr. magyar állam- vasut, Déli vasut 143, Meridional vasut, Keleti vasutak, Waggon Lits, Hartmann gépgyár, Rio Tinto 484, Sucrerie d'Égypte 10.34, Tula 31, Thomson Houston, Urlikányi kőszén 299, Chartered 152, De Beers 19, East Rand 277, Jagersfontein 84.75, Transvaal Consols, Transvaal Land Company 80, Váltó Amster- damra (rövid) 44.75, Váltó német piaczokra (rövid) 207.56, Váltó Bécsre (rövid) 122.93, Váltó Belgiumra (rövid) 1/3, Olasz aranyváltó (rövid) 1/33, Váltó Svájcra (röv.) 1/4, Csek Londonra 251.25, Magánkamatláb 2 13/16, Szilárd.

Kivonat a hivatalos lapból.

Április 18.

Kinevezések. A pénzügyminiszterium vezetésé- vel megbízott miniszterelnök Roszmann Józsei, a do- hányízüvedéki központi igazgatóság mellé rendelt számvevőszéknél alkalmazott pénzügyi számtisztet, jelenlegi állomáshelyén való meghagyással, végleges minőségű pénzügyi számellenőrré, Nagy Lajos kecs- keméti adótitkár ideiglenes minőségű pénzügyi számti- stté az ipolyági pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőszékhöz, Szántó Lajos ipolyági pénzügyi számtisztet pedig ideiglenes minőségű adótitkáré a kecskeméti adóhivatalhoz; a budapesti ítéltábla el- nőke dr. Nécsey Imre békési lakos, ügyvédelőit a budapesti ítéltábla területére díjaz joggyakorokká; a kolozsvári főügyész László András nagyszabeni törvényszéki fogházról a gyulafehérvári törvényszéki fogházhoz fogházörmeztéré; a pozsonyi pénzügyigazgatóság Jurcsák János katonai igazolvány- nyal ellátott kiszolgált altiszt, nagyszombati lakost a nagyszombati adóhivatalhoz adóhivatali szolgárá vég- leges minőségben kinevezte.

Pályázatok. Garamolaszán (Zólyom várm.) pos- tai ügynői állásra április hó 24-ig; a szegedi tör- vénszéknél albirói állásra 2 hét; az aradi törvény- széki fogháznál fogházörmeztéri állásra 4 hét; a föld- mérésügyi miniszteriumban szolgál állásra 5 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

IDEGENEK UTMUTATÓJA

Ajánlható beszerzési források Budapesten

Élelmezési cikkek.

Wikus Tátra tejcsokoládé gyára Budapest, V., Deák Fe- rencz-utca 17. Ugyanott finom csukorka-bonbonyár, teasütemény készítése. Megrendeléseket a cég a leg- pontosabban eszközöli.

Fleischmann Lipót szalámi és füstölt húsu gyára Buda- pest, Király-utca 11. Telefon 27-08. Keleti Export. Előállítás naponta 17 000 pár Allandóan 24 munkás

Biztosítás.

Assicurazioni Genrali (Trieszti ált. biztosító-társaság.) Alakult 1831-ben. Részvénytőke és tartalékalap: 300 millió korona, Budapest, Dorottya-utca 10. sz., az in- tétet saját házában. Élelbiztosítás minden módozat szerint, valamint fuellátási és leánykiházasítási bizto- sítások. Tűz-, szállítmány-, betöréses lopás elleni és üvegbiztosítások. Jégbiztosítás a Magyar Jég- és vízontbiztosító részvénytársaság (Budapest, Nádor- utca 5. sz.) által. Részvénytőke és tartalékalap 7 mil- lió korona. Egyenkénti és csoportos balesetbiztosítások (egyenkénti balesetbiztosítások díjvisztaerítéssel is) az Első o. ált. baleset ellen biztosító társ. által (Bu- dapest, Dorottya-utca 10. sz.) — Részvénytőke és készpénztartalék 19 millió korona.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Gyermek- és élet- biztosító Intézet Budapest, VI., Teréz-körut 40-42- Alapított: 1863. Legelőnyösebb díjtáblázatok gyer- mekés mindenféle életbiztosításokra, havi befizetés- sek mellett is. — Tartalékok: 10.000.000 korona. Ed- dig kifizetett biztosított összeg hét millió korona. Biztosítási állomány 46.000.000 korona.

Bankok és takarékpénztárak.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogkölcson Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Központ és Magy. kir. szab. osztályosorszájtek főelárúitó helye: VI. Andrássy-ut 5. Kézi zálogkölc- tek: IV. Károly-körut 18; IV. Ferenciek-terő 4. Irányít- utca sarkán, VII., Király-utca 57; VIII. ker., Jozsef- körut 2., VIII., Üllői-ut 6. sz.

Háztartási cikkek.

Droga és háztartási cikkek V., Báthory-utca 9. sz. („Szabadság”-kávélházzal mellett). Rendeléseket pontosan házhoz szállítunk. Telefon-szám: 12-30. Hesz Izidor és Társa „Korona”-drogeria.

Hazai vas- és rézbutorógyár.

Brock J. Henrik, Budapest. Gyár: IX. Lilliom-utca 8. Mintaraktár és iroda: Andrássy-ut 32. Ajánlja küll- nösen legdivatosabb rézbutorait legmodernebb kivitel- ben. Arak a legjutányosabbak. Vidéki megrendelésekre különös sulyt fektetünk. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Viz- és légszuszvezeték és csatornázás.

Piszurnyi I. utóda Janisch János és fia Budapest, VII. Jósika-utca 12. sz. csatornázási vállalata, épületbádogos műhelye és borgany díszítmenyek gyára. Légszusz- és vízvezeték, központi fűtések, szellőztető készülékek, szivattyuberendezés, árnyékszék, vizeldek, minden- nemű gőz-, magán- és nyilvános fürdő, hidegviz- gyógyintézetek, melegvízkészítő-berendezések fűtő- tüzhely összeköttetéssel vagy saját tüzhellyel. Am- bergi légszuszfejlesztő gépek, világítási, fűtési és mü- szakai célokra. Saját légszusz-készülék minden ház- ban. Telefon 20-83.

Angol férfi- és nőiszabó.

Pöbner Ferencz férfi és női szabó Váci-utca 26. Párisi- utca sarok. Állandó nagy választék a legújabb divat- szövetekben.

Villamossági berendezések.

Magyar Siemens Schuckerl Művek villamossági részvény- társaság. Igazgatóság: Budapest, V., Lipót-körut 5. Telefonszám: 211. és 212. Táviratcim: Siemenschuk- kert. Gyár: Pozsonyban. Készít: villamos világítás- és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket. Villamos - vasutakat. Bánya - vasutakat. Egyenáramu, forgóáramu és váltakozó áramu generatorokat és mo- torokat, valamint az erőáram körébe vágó minden egyéb cikkek. Különlegességek: felvonók, ventilato- rok, szivattyúk, hordozható villamos furógépek, villa- mos berendezések mezőgazdasági és ipari célokra.

Ezüsttárgyak.

Ezüst. Ezüsttárgyak Bachruch A. cs. és kir. udvari és kamarai ékszerész czúrátrugyára. IV., ker. Királyi Pál-utca 13. szám. 1906. évi december 1-én, gyári épületben a kicsinyben való árusítás számára is pa- zar helyiséget nyitott. (Bejárát földszint). E fényes helyiségben mindenféle ezüst-tárgy (asztalísz., tá- lak, fényűzési cikkek, evőeszköz stb.), vásárolható Rendkívül gazdag választék a legfinomabb kivitelben szabott gyári áron, melyek minden tárgyon látha- tóan föl vannak tüntetve.

Selyemruk.

Szenásy, Hoffmann és Társa selyemáruhása IV. Bécsi- utca 4. Az összes tavaszi újdonságok dus választék- ban már megérkeztek. Mintákat vidékre bérmentve küldünk. Miután helyben többféle szakmájú „Szenásy cég van, tisztellett kérjük, selyemáruházunknak szóló írt. rendeléményeknél a pontos címünknek szives ki- bását, Szenásy, Hoffmann és Társa selyemáruház- kizárólag IV., Bécsi-utca 4.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése. 1908. április 18-án reggel 7 óraker.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az Északi-Felföldön és az Alföld északi részein volt jobbára 5 mm. en aluli mennyi- ségben eső. Malaczkáról zivatart is jelentettek. Az északnyugati részekben a hőmérséklet kissé süllyedt és maximuma: Eszéken 20 C°, minimuma: Bot- falun 1 C° volt.

Prognosis a következő 24 órára:

Változékony hűvösebb idő várható sok helyütt csapadékkal.

Table with 10 columns: Állomás, Levegőmag. mm, A hőmérőkkel méltassá szent, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm, Hőmérséklet max., min. Lists weather data for various locations like Szatmár, Ungvár, Kásmárk, etc.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for Apr. 18, Apr. 17, Apr. 18, Apr. 17. Lists names and numbers for a lottery or drawing event.

Felelős szerkesztő: PURJESZ LAJOS

Kiadótulajdonos: A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság Igazgató: ERDŐS ARMAND

Szerkesztői üzenetek.

Csongrádi. Nem betegség az, se nem rossz tulajdonság, mert azok a lovak, melyek állandóan az artézi vizet iszzák s erre már csikókorkortól kezdve rászoktak, a kutvizet meg se kóstolják s inkább két-három napot szomjaznak. Ebből magyarázható ki aztán az étvágytalanság is s ezen a bajon csak úgy segíthet, ha vagy elviszi őket olyan helyre itatni, ahol artézi víz folyik, vagy kutvizzel keverve, mind többet és többet adván hozzá, lassanként leszoktatjuk az artézi vizről.

Önkéntes. 1. Az önkéntesi jogért a sorozás előtt kell folyamodni. Aki ezt elmulasztja, elveszti az önkéntesi jogot és erre nincs aztán főlebbzés. 2. Olyan eledelektől tartózkodni kell, amelyek élesítik a vért. 3. A harmadik kérdésre nem válaszolhatunk. Tessék orvoshoz fordulni, mert csakis vizsgálat alapján állapítható meg a baj. 4. Nemesak, hogy megteheti, hanem igen okos gondolat is, ha az asszonyhoz fordul. Intézzon hozzá igen érzélgős levelet és mi hiszünk, hogy urát ezután az ön javára befolyásolja. A sorsjegyre nézve később válaszolunk.

Vitakozó. A jobbgyok megszállása, reaszállása vagy beszállása ideiglenes megtelepedést jelentvén, a megszállott faluhely vagy telek birtokba vévése még csak azután következett. Ezt a birtokba-vevést elcink nem szállásnak, hanem ülés-nek, megülés-nek nevezték. Ez az ülés vagy megülés mindig a szállás után következett. A régi föliegyzések is így adják azt megértenünk. 1578-ban pl. ezt írják: „Apáczafalvát hogy megszállották és ülték, annak hat esztendeje... Hat esztendőben jár, hogy Piskárkóst megszállották és ülték... Tizenkét esztendeje, hogy a falut megülték.” Az 1565. évben a szigeti (szigetvári) polgárok azon panaszkodtak, hogy „az vitezlo nép beülte az város jobb részét” s ok a polgárok csak silléri amazoknak.

Tanár. Az abessiniai császárság három tartományra oszlik. Schoa királyság, Tigre és Alhambra tartományokra. A császár Menelik, ki egyuttal Schoa királya, tulajdonképen bitorolja az abessiniai trónt. A jogos uralkodó Ras Mangasa Tigre kormányzója, ki már nem egyszer fogott fegyvert Menelik ellen, de mindig eredmény nélkül. Az auduai csatát Ras Makonin Harar kormányzója döntötte el, ki seregével idejekorán a harcztérre érve, oldalba fogta Barateri

tábornok hadseregét. Az abessiniai hadsereg Martiny fegyverekkel van felszerelve, de tulajdonképeni hadseregről európai értelemben alig lehet szó.

B. L. Igaza van, mert tényleg vannak olyan vidékek hazánkban, ahol a közép nem ismeri a hűvösi öntözést s mindössze csak a piros tojás aláéndőzése dívik.

13.000 előfizető. Az apa neve helyett állásáról, foglalkozásáról, valamely testi tulajdonságáról, származása helyéről, stb. is adtak vezetéknevet némeleeknek. Régiesebb, ha az ily nevet latinul fejezik ki, pl. ezekben: Michael Litteratus = Deák Mihály, Paulus Sartor = Szabó Pál, Antonius Sclausus = Tót Antal. De mondták e neveket kezdetben így is: Mihály deák, Pál szabó, a Tót Antal. Hogy az ily neveknek nem éppen az illető személyre illő, hanem talán már valamelyik elődétől örökölt vezeték-jellegét éreztessék, gyakran hozzátették, eléje vagy utána, a „dictus” jelzőt. Pl. Benedictus Villicus dictus de Fuzed = Füzedi Biró Benedek. Nem „Benedek füzedi biró”, mert ennek ellenmond a „dictus”, az „ugy-mondott”; sem pedig „Füzedi Benedek biró”, mert Telegi falunak a birója szintén meg van nevezve a szőlőbirtok között, még pedig háromszor ilyképen: Valentinus villicus, filius Johannis (predictus, prefatus). A „Füzedi Biró Benedek”-hez hasonló még: Mathias Magnus dictus de Zolad = Szőládi Nagy Mátyás, hol a dictus vonatkozik a Magnus-ra is, meg a Zolad-ra is, vagy akár mindkettőre, mert valóban mind a kettő szolgált vezetéknevéül.

Bibliofil. Schönherr véleménye szerint két módon juthattak Venczel király kéziratai a Corvinába. Lehet, hogy egyik-másik a tulajdonos halála után el-kallódott kötetet Mátyás vétel utján szerezte, de lehet, hogy azok királyi elődeitől, Venczel testvére, Zsigmond magyar király utján szállottak reá. Az első feltevést az támogatja, hogy mindkét kéziratba Mátyásnak Csehország oroszánját is tartalmazó címere van belefestve, ami arra mutat, hogy ezeket nem Csehország meghódítása előtt, hanem vagy éppen akkor, vagy pedig még később szerezte meg Mátyás király. Ez az érv azonban nem döntő; semmi okunk nincs felvenni, hogy az ifjú Mátyás mindjárt trónraléptekor ráfeszítette címerét a budai (vagy más) királyi palotában esetleg talált könyvekre, ellenkezézőleg, hihetőbb, vagy könyvtára megalapítására rendezésére csak később került a sor. Viszont valószínű, hogy amikor a budai királyi lakását elfoglalta, itt egyéb használati tárgyak közt könyveket is talált, köztük Venczeltől származókat is.

Méhész 19. A méznek huzamosabb időig, éveig való eltartása a bennelevő hangyasavtól függ. Mivel a hangyasav illó anyag, a méz fejlődése közben el-párolog és az így kezelt méz csakhamar forni kezd.

A hangyasavat feltaláljuk a hangyában, némely hernyóban, a méhek méregtartójában és a csalámban. Eszrevehettük már, hogy a méhszurásnál egy parányi nedv folyt ki a szurás helyéről; ez a nedv erős hangyasavat tartalmaz, mely a bőr gyulladásbajövetelét okozza. A méhek a mézbe hangyasavat csöppentenek, hogy az bomlásnak ne induljon és az erjedés folytán a sejteket szét ne robbantsa. Minél lassabban bűtjük ki a viaszt és minél több időt hagyunk a benne levő tisztáltságoknak, hogy az aláira leszállhassanak, annál tisztább lesz a viasz. Ezt pedig azáltal idézzük elő, hogy a folyékony viaszt fazékban a tűzhelyre állítjuk és nagyon lassan engedjük kihűlni. — Hogy a viaszt mennél könnyebben kivesszük a fazékból, amíg az még folyékony, két darab erős zsineget bocsátunk belé, melynek végére csomót kötünk. A csomók a viaszba jönnek, a zsineg másik két vége pedig kívül maradjon. Ezekkel aztán kényelmesen kiemelhetjük a viaszlapot.

F. M. Salló. Hogyha engedélyre rendben van, csak jogát gyakorolja, amibe a korcsmárosnak nincsen beleszólása.

Gazda. A vadgesztenye magjának mérges voltát annak keserű ízéből következtetik, pedig e magvakal lehet disznót, marhát és juhót etetni. Lőcsén e magvakat gyűjtik és télen a juhoknak adják, amit ezek nagyon jóízűen fogyasztanak. A vadgesztenye magjaiból helyenként kivált Franciaországban, keményítőt is készítenek, melynek keserű íze, hig szódadoldattal majdnem teljesen eltávolítható. A keményítőt gabonaliszttal keverve, kenyérszításra is használják. A keményítő készítése azonban némi nehézséggel jár és drága, de mivel a magvak 17 százalék dextrint és cukrot tartalmaznak és így a szeszgyártásban hasznosíthatók, a drága előállítását ezen mellékalkalmazása némileg ellensúlyozza. A vadgesztenye magja különben száraz anyagára számítva 68.25 százalék szénhidrátot (különösen keményítőt), 5.25 százalék zsiradékot és 6.83 százalék fehérje-anyagot tartalmaz s így nemesak hogy nem mérges, de inkább tápláló.

H. J. Város-Hidvég. Ügyében közbelértünk, a Ligához intézve ismételve meg első kérését, mert levele valószínűleg elveszett.

Cz. S. A Rákóczy-sorsjegy húzása márczius 15-én megtörtént, forduljon a bizottsághoz nyercmennyjegyzékért.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

Tőket, vagyont, 5 millió koronát

szerezhet bárki magának következő sorsjegyek vásárlásával:

1 db Konvertált Jelzálog sorsjegy évi 8 húzással	Legközelebbi húzások:	összesnyeremény 403,000 korona
1 » Olasz Vörös kereszt » 4 »	Már e hónap 25-én ...	128,000 »
1 » Jásziv » 2 »	1908. május 1-én és 15-én ...	534,500 »
1 » Pesti Hazai » 3 »	1908. június 5-én és 25-én ...	108,000 »
2 » Erzsébet szanatórium » 3 »	1908. július hó 1-én ...	

6 darab sorsjegy ... évenként 18 húzással 5 húzás alatt kisorsolhatók összesen 1,171,500 korona.

Ezen 6 darab eredeti sorsjegyet **Részletfizetésre: 30 havi 41 havi befizetés**
13 - kor. 10. - kor. mellét.

eladjuk: **Letétre: 310 koronáért 35 korona foglaló mellett tetszés szerinti törlesztésre.**

Budapesti Bank-Részvénytársaság Király-utcai Fiókja
 Budapest, VI., Király-utca 20/28.

Még azokat is, akik éveken át mást használnak, meghódította a valódi

ERŐ

SŐSBORSZESZ,

mert mindazt egyesíti magában, amit egy igazán jó és hatásos háziszertől várni lehet. Öre az egészségnek, fertőtleníti, erősíti és edzi az izmokat, fájdalomcsillapító, páratlan mint szájvíz, haj- és bőrápolószert.

Kapható mindenütt 40 fill., 1 és 2 kor., üvegekben. Postán 3 nagy vagy 6 közepűveget bérmentve küld a

KOSMOS labororium GYOR.

Budapesti vezérképviselő és központi főraktár:
Kertész Benő, Kertész-u. 18. Telefon 504.
 Bpesti főraktár: **Török József** gyógyszer-tárban, **Király-utca 12. és Andrássy-ut 26.**
 Fodrászok részére raktár:
Dankovszky István illatszertára Budapest, **József-tér 8. sz.**

Most jelent meg!

A tanítónő. Falusi életkép 3 felvonásban
 Irtá: **Bródy Sándor.**
 Ara 2 kor. 50 fillér.

SINGER és WOLFNER kiadása
 Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 10. szám.

Hatschek Béla

optikai műintézet

emberi műszerek gyártására és formát készítésére. (Operáló teljes mellőzése). Szemüvegek vagy orrszemlékek minden számhoz és orra különböző valasztók; orvosi receptek szeszint megrendelések pontosan készíto.
 Található naponta reggel 10-ig, d. u. 1-4-ig, este 8-10-ig.
 Budapest, VII., Király-utca 69. földsz. 3.

Teljes közlömberendezések
 valamint egyes alkatrészek.
 Gyűrűkésés valamint Sellar rendszerben.

IPAR- és MEZEI VASUTAK
 m. p. sínek, kocsik, váltók, fordítók, kocsivassalkatrészek stb.

Motorok és lokomobilok
 benzín-, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári czikkek
 valamint szerszámok, szerszámgépek, vas- és gép-szakmabeli czikkek használt és új állapotban kiválóan előnyösen beszerezhetők

Schlesinger Alajos-nál
 Budapest, V., Váci-körut 30. szám.

MŰBUTOR
 csak kiváló jó minőségben.
 Szolid munka. Olcsó árak.
 Modern kivitel.

Fáy Antal butorgyárosnál
 BUDAPEST, Semmelweis-
 (Ujvilág)-utca 4. sz. a sarikon.

HEKTOGRAPH javított má-
 soló készülék

HEKTOGRAPH-ANYAG

HEKTOGRAPH-TINTA

levél-, számla rendező és bíblorhaptas. Képes
 árjegyzék, helogr. levonatok ingyen és bérmentve.
 Telefon: 15909. Teletou. 15909.

Josef Lewitus, Wien, I., Franzensring 22
 Hektograph anyag és tinta egyedül és kizárólag az eredeti
 feltalálónál legjobb minőségben s a legolcsóbb áron.

KÜLÖNFÉLÉK.

Pogányok.

Jöttek merészen, jöttek bátran,
kemény izmuak valahányan;
az istent és az oltárt
szétszedték s lerombolták
a vad pogányok.

Szüz lelkük izzó aranyából
fény-csudát öntöttek bálványul
s mint a lángot a lepkék,
táncban körül-lejtették
a dús pogányok.

Hittel hittek hitetlenséget,
míg a máglyán a vérük égett,
erőt s vágyat daloltak,
czédák s lelkesek voltak
a vig pogányok.

S hogy az Élet hegyére hágtak,
már izmaik ernyedtek, lágyak;
foguk lazul, a vérük lassu,
érezik: közelg a hatyru...
bálványukat hát vezeklésnek
ledöntik és megtérnek
a vén pogányok.

Haraszthy Lajos.

(Husvétli szokások.) A husvétli szokásokat, a pirostojás-osztogatást, locsolást, szenttűz-égetést állandóan művelték elődeink s lelkük úgy összefonódott velük, hogy nem is tudták volna nélkülözni husvétot ünnepelni. A mai generációnak is kedvesek ezek a szokások, ámbar a legtöbb ember nem tudja, hogy ezekben a szokásoknak az eredete tulajdonképpen pogány hagyományban gyökerezik. A magyar pogányok hite a természetből vette imádásának tárgyait. Ezért játsszik a magyar népszokásban és hitben minden, ami a természethez tartozik, olyan nagy

szerepet. A tűz, a víz és a tojás — mind a három az erő és az élet jelképe, ezért elválaszthatatlan a feltámadás ünnepeitől. A szenttűzzel, amely Magyarországon némely vidéken szokásos, a napnak kedveskedtek elődeink husvétvasárnapján. A tüzet még most sem szabad mással, mint egymáshoz dörzsölt fadarabokkal meggyújtani, (a vadak gyújtó módszere). Ezzel azt jelezték, hogy a napnak tiszteletére gyújtott tűznek ujnak, tisztának és szűzesnek kell lenni. Ezt a szokást is híven követik az emberek, mert sok áldást és bőséges termést várnak tőle. Ha a tűznek füstje mélyen leszáll a szántóföldekre, dus lesz az aratás — tartja a köznép. A hamut gondosan összegyűjtik és szétszórják azokra a földekre, amelyeket a szenttűz füstje nem érinthetett, hogy termőbbé tegyék vele. A szenttűzet nemcsak Magyarországon, de Francia-, Bajor- és Németországban is meggyújtják husvétkor. A víznek is nagy jelentősége van a husvétli szokásban. Sok helyütt az a hit van elterjedve, hogy husvét éjjelén a patakból, vagy folyókból merített víznek különös gyógyító és szépitő hatása van. Némely vidéken husvétvasárnap éjjelén tömegestől mennek a leányok a víz partjára; de csak akkor van a víznek varázsereje, ha nem szólnak és nem nevetnek a merítésekor. A leányok aztán erős próbára teszik a fiatal leányok tartózkodó képességét, mert utánuk mennek és mindenféle huncutsággal nevetésre, vagy szólásra akarják őket csábítani. A pirostojás Magyarországon a szerelem jele. A leány, meg a leány szépen festett tojással kedveskedik szíve választottjának, amelyre aztán szépen ráhímezik kedvese nevét és körülziffera nefelettséssel, rozmaringgal. Oroszországban is, ahol a husvétot a legnagyobb ünnepséggel tartják meg, szokásos a pirostojás ajándékozása. A megajándékozott csókkal köszöni meg a tojást. Ezt a csókot megtagadni nem szabad, mert a legnagyobb bünt követnének el. A husvétli tojással mindenféle játékok is össze vannak kötve. Így Németországban husvét-hétfőjén nagy kosár szentelt tojást hordanak a faluban körül s minden fiatal házaspár udvarába bemennek, ahol verseket szavalva, szent énekeket zengve üdvözlnek az új házasságok, végül megkínálják a szentelt tojással. A fiatal asszony kivesz két darabot s a férj borral, meg aprópénzzel viszonzja az ajándékot. Felsőmagyarországon azt tartják, hogy aki husvétvasárnapján éhgyomorral megeszik egy szentelt tojást, annak az egész éven át nem fog a torka fájni. Ha megkérdezzük az embereket, hogy miért követik mindezeket a szokásokat, a legtöbbször a következő felel:

— Mert ilyen a szokás és a nagyapám is ezt csinálta!

A TITOKZATOS HAJÓ

— REGÉNY. —

Írta: FRED VILLER

59

— Hajlandók vagyunk önnel egyezséget kötni. Attól függ, vajon elfogadjá-e vagy sem.

— Halljuk az ön feltételeit.

— Ön gróf ur, beleegyezését adja mostoha leányának házasságához Holt hadnagygyal, aki ott áll, s aki egyike a legderekabb, legkitűnőbb tengerészisztitűnknek. Mi a mi részünkről kötelezzük magunkat az ön nevét egyetlen szóval sem említeni, vagy más módon elárulni a tevékenységét a karlisták mozgalmában.

— Az eljegyzés úgy látszik, már nyilvános és nekem csak az áldásomat kell hozzáadnom ehhez a házassághoz.

A gróf keserűen mosolygott:

— De ha beleegyzem, mit akarnak önök az afrikai part titkával tenni?

— Mint már említettem önnek, az angol admirális ismeri a dolgot; ő pedig nem tarthat meg végképp ily titkot, mely veszélyeztetni egy kormány létezését, amelylyel Angolország rokonszenvez. Amit azonban megígérhetünk, az, hogy az ön neve teljesen el lesz hallgatva. A marokkói parton levő menedéket természetesen fel kell adnia.

A gróf az ablakhoz lépett és egy kis ideig kibámult az öbölbe, azután hozzánk fordult:

— Nos, én elfogadom az önök ajánlatát, de ne gondolják, hogy az én személyem végett teszem. Ha az én kegyes uramnak és az igazságos ügynek szolgálnék ezzel, minden pillanatban kész volnék a börtönbe, vagy a számkivetésbe menni. De most arról van szó, hogy egy egységes jövő diadala az ön szabadságotól és jövőmenésemtől függ. Nem akarom önök előtt eltitkolni, hogy egyelőre fel kell adnunk minden kísérletet. Minden tőlényünk, puskaporunk odaát fekszik a marokkói tengerparton levő öreg

bárkában. Csak egy részét a fegyvereknek hoztuk Spanyolország partjaira — és már előre látom, hogy Santa Marina kapitány nemsokára —

— De hát nem vihetik el előbb a holmit a yachton?

— A yacht! Mindkét gőzösünk tönkrement!

— Mind a kettő?

— Igen, mindkettő. Az egyik léket kapott nyílt tengeren — és akkor elhagytuk — midőn a norvég hajóra menekültünk; a másik — hiszen ismerik — három nap előtt zátonyra jutott Marighan előtt. Az átkozott angolok megcsaltak ezzel a két hajóval.

Uj járművek gyanánt, tizenegy csomó sebességgel óránként, adták el nekünk és csak azután derült ki, hogy öreg törzsök voltak, alig tíz csomó sebességgel.

— Tehát akkor járt szerencsétlenül, mikor a gőzkazán megrepedt a fokozott fűtés által és a yacht éppen Mazighan előtt süllyedt el azon a reggelen, mikor —

— Ön megpróbálta a Framot elsüllyeszteni.

— Ön igazságtalan velem szemben! Hallgasson meg: Az az ember, akinek szolgálatát kénytelen voltam igénybe venni, a csempészek vezetője Vela — — — különben a név mit sem határoz. Tehát ő és az emberei el akarták az önök kutterét süllyeszteni. Én mindent megtettem, amit csak lehetett, hogy ezt megakadályozzam. Abban a pillanatban, amikor tervüket keresztül akarták vinni, saját kabinomban fogoly voltam; kinevettem őket, midőn később elmondták, hogy a yacht csak egy rудon függő lámpán haladt keresztül — amint ők mondták.

— Ön derék ember és talpig becsületes gróf ur!

Holt előre lépett és kezét nyújtotta neki.

— Mindenesetre ígéretet teszek önnek, hogy mostoha leánya otthont fog találni az idegen országban, melyet most már hazájának fogadott és ha egy férfi hűsége és szerelme boldoggá tud tenni egy nőt, úgy bizonyára ő az lesz.

A gróf megfogta Holt kezét és szívélyesen megrázta.

— Bár ezideig mindig azt gondoltam, hogy egy leány boldogsága egy nagyobb cél által

És igaza van, mert éppen azok a szokások a legértékesebbek és legkedveltebbek, amelyek régmúlt időkben maradtak ránk.

(Szegény gazdagok.) A londoni Grand Magazin legújabb számában érdekes cikk jelent meg a londoni uri társaság elszegényedéséről. Az elszegényedést nem a gazdasági élet kedvezőtlen eseményei okozták, nem is egyes családok külön anyagi katasztrófája, hanem a fényűző élet hirtelen fokozása, amihez nem volt meg a szükséges vagyoni alap.

— Ismerek egy ilyen cifra nyomoruságban élő családot, mondja a cikk írója; lakásra többet ad ki egy esztendőben, mint amennyi egész jövedelme. Megjegyzem, hogy semmiféle tőkéje sincs, tehát kamatjövödelme sem lehet. Huszezer silling járadék harmincz esztendővel ezelőtt sem volt nagy vagyon, de egészen jól megélhetett belőle olyan család, amely nem akarta a világot tulzolt fényűzéssel elkápráztatni. Ma alig elég ennyi pénz házbérré és adóra egy urasan élő családnak. Ezt a gazdasági válságot, amely bizonyára sokáig fog tartani, az előkelő világ szükségleteinek nagy mértékben való megdrágulása okozta s ma legalább nyolczvan vagy százezer silling kell egy évben annak a családnak, amely fogadóestét, bálát vagy más összejövetelt akar rendezni a házában. Pezsgőt azelőtt csak az igazán jómódu ember tett az asztalára, az is csak a vendégek tiszteltetére; ma a kisvagyonu ember asztalán is kötelező ital s nem csupán ünnepies alkalomkor. Aki bált ad a házában, annak ugyancsak bele kell nyulnia az erszényébe, mert ha szerényen rendezi is, akkor is belekerül négyezer sillingbe. A virágdisz kerül legtöbb pénzbe. A zene négy-öt bálon mindössze ezer sillingbe kerül, de virágra legalább hatezer silling kell. Mikor az automobil divatos lett, mindenki azt hitte Angliában, hogy az arisztokrácia, amely sokat költött lóra, most majd takarékoskodni fog, mert megszabadul a sok drága lóól és a drága istállószemélyzettől. Ebből azonban nem lett semmi, mert a ló-luxus helyett az automobil-luxus következett. Ismerek egy urat, akinek tizennégy automobilla van. Mibe kerül ez egy esztendőben? Londonban egy soffőr fizetése négyezer silling és sok borralval s az automobil-szín bérlete és az automobil jó állapotban tartása is belekerül ennyibe. De a bál, ebéd, virág és automobil költsége még eltörpül a toalett-költség mellett. Az amerikai milliárdos hölgyekkel való versengésben tönkre teszik a családjukat az angol előkelő hölgyek s a huszezer sillinges ruha még nem is ritkaság, mert az udvarnál ötször ilyen drága toalettben jelennek meg.

hátterbe szorul. De most mégis örülök, hogy nem terheltem meg ezzel a lelkiismeretemet és az ő jövőjét is feláldoztam. Isten önkölk uraim.

Ha az én királyomnak tíz ilyen férfial lenne szolgálatában, akkor Spanyolország nemsokára visszakapná jogos uralkodóját!

Felkelt, hogy eltávozzék.

— Várlon egy pillanatig, uram!

Monk kivette az óráját.

— Menjen inkább itt a kerten keresztül, a szálloda lépcsőjén könnyen találkozhatik esetleg egy honfitársával; sokkal jobb, ha annak kitér az utjából.

— Santa Marina kapitány?

— Igen.

A nyugtalanság némi árnyéka vonult végig a gróf arcán.

— Birom ugye-bár a szavukat?

— Igen, szavunkat adtuk; de sokkal jobb, ha elkerüli ezt a találkozást.

A gróf arca ismét nyugodt lett.

— Nem kételkedem. Északon az ígéret sokkal szentebb, mint délen.

— Az okmányokat, melyek mostoha leányomra és vagyonára vonatkoznak, megküldöm önöknek, míhelyt Cadixból elhozom a bankáromtól. Éljenek boldogul, uraim!

Nem is láttuk többet.

Egy szolga kinyitotta az ajtót: Santa Marina kapitány.

A kapitány teljes gálában volt, a spanyol tengerészisztek díszes, csillogó parádés egyruháját viselte. Megrázta a kezünket.

— Az angol admirálístól jövök — a hajóm kint fekszik az öbölben — ő értesített engem, hogy az uraknak fontos közölni valójuk lesz. Így bátorságot vettem, hogy önöket meglátogassam.

— Ön sejtí ugye-bár, miről van szó? Még mindig Monk beszélt.

A kapitány lesült arca feszült kíváncsisággal nézett Monkra; önkéntlenül is felkelt a székről és így szólt:

— Felfedezték a karlisták térszékét?

(Folyt. köv.)

Eredeti drámában, 1 előjátékban, 1rta.

Tímár Mihály
Trtkollás E
Nímea
Teroza
Boomi
Krisztján Tód
Szavovics
Athálla

Giorgione
Leonardo Loreo
Jiziano
Del Piombo
Arelimo
Lorenzo Lotto
Wolfram
Mörke
van Eoyer
Egy pap
népajálla

SZÍNHÁZAK

Vasárnapon 1908. április 19-én.

Nemzeti Színház

Délután 3 órákor
Az aranyember.
Eredeti dráma 5 felvonásban, 1 előjattal 7 képből. Irta Jókai Mór.

Vigszínház

Délután 3 órákor
Tatárjárás.
Operett három felvonásban, Irta Bakonyi Károly, zenéjét Gábor Andor versöire írta Kálmán I. Lohonyai íróknak Vendrey

A félisten.

Dráma 3 felvonásban. Irta Gosdu Elok.
Giorgione Leonardo Loredano Liziano Del Piombo Aretino Lorenzo Lotto Wolfram Mórke Van Foyer Egy pap nagyjúlia

A tanítónő.

Színmű három felvonásban. Irta Bródy Sándor
A tanítónő A tanítónő anyja Óros Nagy István Nagyszony A tanítónő Kántor Kántorkissasszony Kőrös Káplán Szolgabíró Törvénybíró Kray Ida

Ékszeresek, gyári áron angol rendszer
Részletfizetésre
Sárga János ékszergyárostól Kolozsávról
Képes nagy árjegyzék ingyen.

Lublófürdő
kiterjedt tényes erdők között.
Szénasavas vasas (pezsgő) és moórfürdő. Vasas források, főltte dusak szénasavban. Ivó-, fürdő- és területi gyógymód. Kütünő hatású verszegénységénél, az idegrendszer idült bajainál, szívbántalmaknál, általános gyöngeségénél, súlyos betegségek, testi és szellemi túlerőltetés után. Különösen pedig női bajoknál. — Pormentes, védett fekvés (558 m.) Allandó fürdőorvos: Dr. Platzer Sándor, volt egyetemi tanársegéd. Kényelmes modern lakások. A házi kezelésbe vett vendéglő, illetve konyha Weber Rudolf vezetésében áll, aki szakmájában a külföld és főváros I-rangú szállodáiban működött. — Finom konyha. Figyelmese kiszolgálás. Penziórendszer. Posta- és táviratállomás. Elő- és utóidényben tetemes ársedvezmények. Bővebb felvilágosítással szolgál és képes prospektusokat küld

Elősvények
Gleditschia csemete.
Koronatövis, Krisztustövis vagy Tűskéslepényfa. Igen erős, ágas nagy tövisekkel, rajta sem ember sem állat, még apró malacok sem hatolhatnak át. Ezer csemete elég 50 méter hosszú kerítés örökítéséhez. Kétéves erős csemete ára ezenként 12 korona. Különösen válogatott, földfeletti része méternél magasabb, nagy kifejtett tövisű ezre 18 korona. Ültetni még május közepéig is lehet és biztosan fakad. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott nyomtatott ültetési és kezelési utasítás mellékeltek ingyen.
Szőlőlugas. Minden háznál elmaradhatatlan, egy-egy fő 200-300 fűrtöt terem, neveléséhez tudomány nem kell. Ehhez alkalmas megválasztott fajok kellenek, melyek árjegyzékemben képekben láthatók.
Szőlőoltványok
bor- és csemegefaj, szigoruan válogatott lökéletes forradású és jüszta, mintegy 60,000 darab mérsékelt áron még kapható.
Delaware borból egy füveg kostoló csomagolással egy korona.
NAGY GÁBOR szőlőnagybirtokos NAGYKAGYA u. p. KÖLY.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.

FŐVÁROSI ORFEUM
WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17.
Ma Husvét vasárnapján
Két nagy ünnepi előadás
Kezdtük d. u. 4 és esti 8 órákor.
(Utolsó délutáni előadás a sáisonban.)
Holnap Husvét hétfőjén:
8 órákor kezdődőleg
nagy ünnepi előadás
Jegyelővétel 10-1 és 3-6 óráig.
A téliertben reggel 5 óráig VÖRÖS ELEK
ozigányzenekara hangversenyez.

VARASD-TEPLITZ
Régi, híres kénfürdő Szlavonországban, kütülfelvé a nagy arany éremmel és díszokérdél a bécsi Nemzetközi Fürdő Kiállításán 1903-ban, a budapesti ezredes kiállításán 1898-ban stb. A zagonai vasútvonal mentén posta-, távirat- és telefonállomással. Analizálta Dr. Ludwig udvari tanácsos 1894-ben: 58 fokos hővörroz, a kézfazap utólréhetetlen hatású izom- és izületi reuma, izületi bántalmak és gyul adások vagy osontörések okozta benuálások, osz, neuralgia, mint ischiás stb. női bajok, bőr- és titkos betegségek, krónikus vesebántalmak, hólyaghurut, golyva, rhachitís, fém-vadysá, mint ólom-, higany stb. mérgezések ellen.
Ivókúra: torok-, garat-, mell-, tüdő-, gyomor-, bébajok, aranyeres bántalmaknál stb. Villamos gyógymód, Massage, gyógyintézetek és szállodák minden kényelemmel. Uton nan épült fürdőszálloda, gyönyörű lakos ályokkal, pompás fekvéssel és a legmodernebb berendezésekkel, kütünő fürdőkkel az épületben. Lift, villamvillágítás, elegáns olvasóterem, étterem, kávéház stb. Hegyi forrásból táplált ivóvízvezeték, napfürdők, hidegvízgyógykurák zuhanyokkal és Kneipp módszerrel. Egész éven át nyitva Az idény tart más 1-től október 1-ig. Pompás nagy park, kiterjedt ültetvények, szép kirándulóhelyek, Allandó katonazene. Lánccsalások, hangversenyek stb. Varasd-Teplitz állomáson kocsik várják naponta a vendégeket és díó éves megrendelésre kütünő kocsik is kaphatók a fürdőkezelőségél. Fürdőorvos Dr. Matkovic J., községi orvos Dr. Loncsek M.
Prospektust ingyen és bérmentve küld
a fürdőkezelőség.

BOROSZNÓGYÓGYFÜRDŐ
Zólva u. megyében mértföldekre terjedő fenyeve sektől körülvett völgyben. Vasuti állomás posta, távirat, telefon a fürdőtelepen. Por és szőmentes havasi levegő. Glaubersós forrásaí ivó gyógymódra kütünő sikerrel használhatók mindazon befegségek-nél, melyeknél a karlsbadi kura van javalva gyomor-, máj-, epe-, vesebajok, cukorbetegség, elhízás. Jól berendezett vizgyógyintézet; Kneipp-kurára alkalmas rét és patak. Szénasavas és fenye fürdők. Hízaló és fekvő gyógymódok. Száznál több fizta, száraz szoba. Konyha házi kezelésben. Olcsó árak. Allandó fürdőorvos. Képes prospektust szívesen küld a tulajdonos: Rosenauer Lajos Besztercebányáról.

Budapesti CABARET Teréz-körút 28.
(Bonbonnière) Telefon 52-88.
Minden este a kibővült áprilisi műsor!
Fellépnek: Három bohózat! Fellépnek:
Nagy Endre, Hat szinpádi tréfa! Ferenczy Károly,
Z. Molnár László, Husz cabaret szám! Balogh Bőke,
Fábián Kornélia, Politikai aktualitások Szécsi Magda,
Szász Ilona, Géza, Gabányi, Kőváry Gyula,
Huszár Karoly, Máhr Nándor,
Jegyek: Bárd: Kossuth Lajos-u. 4. és Andrássy-út 2, Zipszer és Kőnig: Andrássy-út 4, Cabaret-pénztár: Teréz-körút 28.

LIPIK Szlavóniában
Vasut-, posta- és távirat állomás.
Elsőrangú fürdőhely.
Egyetlen jódtartalmu alkalikus hévvíz (64° C.) Európában. Páatlan gyógyhatása a tápcsatorna és a vizeleti utak összes hurutos megbetegedéseí, hurgysavas áttétel, köszvény, csusz és ischiás, görvél-, angolkör és az összes verbelegések ellen.
Ivókúra. Hévízes fürdők.
Vizgyógyintézet. Inhalatorium.
A fürdőhelyen 10 kiváló orvos működik.
Kivántra prospektussal és bővebb értesítéssel szolgál
A fürdőigazgatóság.

FOLIES CAPRICE.
REVAY-UTCZA 18.
Igazgatók LEITNER és KELETI | Főrendező ROTT SÁNDOR
Az előadás kezdete 8 1/2 órákor.
1/2 órákor! Ma! Ujdonság!
'Az életmentő'
Bohózat írta; Cagliostro. Rendező: Rott Sándor. Végű! 11 órákor!
«DAS KIND VON HEUTE»
Gyermekmesze remélték számára írta: Satyr. Rendező Werner Manó.
Továbbá: Trébitsch Sándor, Zöldi Márton és Türk Berta új szőlőszámjaikkal
Nappal pénztár 9-1-ig és délután 3-6 óráig
Az 1-ső emeleti Casino de Parisban reggel 5 óráig zene és tánc.

Szliács Aczél-fürdő
Felső-Magyarországon
egyellen ismert vasforrás, szénasvartartalma gazdag. Legvastartalmúbb ivóforrás bolso használatra.
Idény május 15-től szeptember 30-ig.
Uolérhetetlen hatású verszegénységénél, sárgaságnál, női betegségek-nél, házgerinzvelő és idegbántalmaknál, erősítetre átelt beregések és felizgató munkák után. — Fürdőorvos Dr. Rohrer A. hivatalos-fürdőorvos. Utazás Béceből 9 óra, északról Odebergén át, onnet 5 óra, délről Budapestent át szintén 5 óra. Szliácsí falragazok minden nagyobb pályaudvaron kifüggesztve. Kímertő felvilágosításokat és prospektust utazásról, lakásról, aranyedényről az elő- és utóidényben stb. nyunt a Fürdőigazgatóság Szliács, (Sárosmegye).

Levelek egy tanuló ifjuhoz
Irta SZITNYAI ELEK
Második kiadás
Ára füzve 3 kor. 40 fillér, vászonkütésben 4 kor.
Kapható
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz.
és minden könyvkereskedésben.

Legbiztosabb s legtükéletesebb tüzeremő!
Elsőrendű gyártmány!
SZIVÓGÁZ-MOTOROK
Antracit, koks, valamint fázson-türelésre egyaránt alkalmas!
Legolcsóbb és legrszabályosabb tüzem!
Legmesszebbmenő! SZAVATOSSÁG!
Üzemköltség körülből 1-2 fillér Ára 16-erőnként!
Allandóan rakárón vannak: nyersolaj és benzín motorok, lokomobilok és cséplőszerelevények.
ELŐNYÖS FIZETÉSI FÖLTÉTELEK!
Dénes B. motor-spezialista Budapest.
Iroda és raktár: V., Lipót-körút 15.
ARJEGYZÉK ÉS KÖLTSEGVETÉS INGYENI!

GYERTYÁNFIGET (Máramaros megye).
alegszebb, legégeszegebbebb klimatikus erdel, hegyi gyógyhely, asványfürdő és vizgyógyintézet.
Csodálatos szep, magas fekvés, por- és szelmentes, ózonus, enyhe levegő, kütünő izü és könnyen emészthető tiszta vasforások. Tellesen berendezett vizgyógyintézet. Legradiká isabb gyógyistker: verszegénység, sápkör, idegesség, neurasthenia! gyomor-, bébajok és női bántalmaknál. Kényelmes, csinos lakások és igen jó ellátás. — Igen mérsékelt árak — Idény: május-október. — Vasuti állomás: Nagy-Bocskó. Elonyök: 1. Olcsó árak és feszitlen ételtud. 2. Enyhe ég-hajlat és barátságos környezet. 3. Közeli vasutállomás és jó kocsitul.
Interurban-telefon
A fürdőigazgatóság.

S Z I N H Á Z A I
Vasárnapon, 1908. április 19-én.
III. Kir. Operaház Magyar színház

Faust.
Nagy opera 5 felvonásban. Zenedét szerzezte Gounod. Végőli iriak: Barbier és Carré. Fordította Ormay.
Faust: Arányi
Méphatónies: Dittur
Valentin: Takács
Wagner: Ney
Margit: Kaczé
Slebet: Payer M.
Mártha: Valent. V.
Este 7 órákor.

Nepszínház-Vigopera
Délután 3 órákor
Sárga csikó, u. népszínmű 3 felvonásban.
Este 8 órákor
A nagymama.

Enykes vígjáték 3 felvonásban. Csiky Gergely darabjából színpadra alkalmazta Pásztor Árpád zenedjét szerzezte Mádor Rezső
Szerény grófné: Blaha L.
Márta: Árnócsányi
Phoeka: Della Donna
Báró Orkenyi: Horváth
Gróf Szerény: Pásmán
Br. Orkenyi: Csáman Bálint
Kosza: Kúrti
Langó Szeráfina: Marosi A.
Tódorka Szilárd: Nagy

Délután 3 órákor.
Az attasé apja.
Vígjáték 3 felvonásban. Iria Dalnok Nagy Lajos.
Korray György: Somlai
Béla, a fia: Vándory
Margit, unokahuga: T. Halmy
Nyírasi Emília: Polczar L.
Szabina Dezső: Garas
Szőc Dönczi: Papp
Fiszlartó: Kémendy
Boriska, a lanyá: Tóth I.
Gróf Woronozoff: Réthey
Julien, lnas: Boross
Péter: Szabó
András: Vonyvasi
Julesa: Halmas I.
Rugyi: Sáfrány

Este fél 8 órákor
GRETCHEN.
Tréfa 3 felvonásban. Iria Dawis és Lipschütz. Fordította Hajó Sándor.
Von der Plein gróf: Lóránt I.
Dr. Schweigelmann: Porrai R.
Moslagné: P. Tárnoki G.
Mili: Tamay
Hajós M.: Hajós M.
Vida: Harmos L.
Grete Gloom: Mészáros G.
Francziska: Somlyó J.
Ó fonsége: Csontos
Von Strehle: Réthey
Emma: Németi I.
Bina, polgármester: Boross
Tobisch: Kórmendi
Niemann: Rátkay

VILLAND nagy czirkusza
a TATTERSALBAN.
ESTVÉREK Telefon 51-95.

Ma és minden este 8 órákor:
nagy diszelőadás
Szenzációs műsor. A legelső művészek és művésznők. Legyek kaphatók: SOPRONI-nagyfőzsde Rákóczi-ut 1. és a cirkusz-pénztárnál.
Ünnep és vasárnap 2 nagy diszelőadás a. u. 4 esti 8-kor

A FELSŐ MARGITSZIGETI VENDEGLOBER
Kusvétvasárnap és hétfőn
déli 12-től 1-ig és délután 4-től 7-ig
Lukács Károly ZENEKARA
hangversenyt fog tartani.

Czimbalom kedvelők.

Mielőtt bárhol czimbalmot vásárolnának, kérjenek árjegyzéket a czimbalomkészítés elismert első szakartójától, ki minden tekintetben a legjobb világhírű szabadalmazott czimbalmokot készíti. Czimbalmok már 25 értől kezdve kaphatók, ugyanint az összes hangszerek a legjobb minőségben. Számos kiállításán elsőrendű kitüntetés és elismerés a legjobb és szakértő munkáért.
Habits Antal Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 42. szám.

Ezen védőjeggyel ellátott
Marsner-téle
pezsgő-limonadé-bonbonok
malna, citrom földi eper, cseresznye és waldmeister-isszel a legjobbak.
A. Marsner, Első cseh r. szv. társ. keleti és cukorárak gyárására, Prága, Weinbergo.
Vezérképviselő Budapest: Balázs Csellistin, VII., Baross-ter 18.

Orgona-harmoniumok
mindkét rendszer szerint, legolcsóbban szállítanak

Pajkr Rezső és Tsa
Budapest, X., Delej-utca 11/1.
(Tiszviselő-telep).
Vedálos harmoniumok pentos orgona méretekkel.
Bérmontes szállítás az utolsó vasuti állomáslg. Tanszéknek és iskoláknak külön számlák engedmeny.
Árjegyzék ingyen és bérmontes. Részletfizetés engedélyezve.

Órajavítás 1korona.
Pótlandó új részeken kívül. Zsebórátvég, mutató 10 kr.
Ferenc-körút 44.
Schwimmer Albert órásmester.
Nyitva este 9 óráig.

„MINTA” szálloda
Budapest, Nagymező-utca 62. szám.
Teljesen újonnan berendezve 40 szobával rózágyakkal és villanyvilágítással.
Szobák 80 kr.-tól feljebb. A szállodal kávé ház egész éjjel nyitva. Hires orgányszene.
Telefon 315. **Strasser Jakob**, szállodas és kávé.

készpénzért, vagy részletfizetésre legolcsóbban
Butor Ehrentren és Fuchs
testvérekénél
Budapest, VI., Teréz-körút 8.
Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-59.

Jól lát?
Ha nem, akkor forduljon bizalommal
HATSCHKE optikushoz, csak Károly-körút 6. sz. ahol szemüvegek és látószék is legolcsóbban kaphatók ingyen árjegyzék bérmontes.

Értesítés!
Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy
megnyitottam
az Andrassy-úton a m. kir. Operaház szemben
„Grand Restaurant Dreher”
nagy vendéglőmet.
Kizárólag **Dreher sört** mérek és boraimat közvetlen termelő uradalmaktól szerezem be.
Csakis elsőrendű magyar és francia konyhát fogok vezetni, ahol a legfrissebb és legmegbízhatóbb anyagot dolgozom fel.

Fűszer- és csemegeárúimat kizárólag az előnyösen ismert
Löwenstein Mihály utóda Horváth Nándor
cs. és kir. udvari szállító cég üzletéből szerezem be.
Az összes helyiségeket fényesen átalakítottam, nemkülönben az első emeleti termeket és szeparátát is.
Magamat a n. é. közönség szives jóindulataiba ajánlva maradok kiváló tisztelettel
Jokros Károly
a „Grand Restaurant DREHER” vendéglőse.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA
cs. és királyi udvari szállítók szerb királyi udvari szállítók

üzlethelyiségei
BUDAPEST,
V., Deák Ferencz-utca és Bécsi-u. sarkán

április 21-én kedden
nyitnának meg.

Üzletkörünket tetemesen kibővítettük.

Dusan felszerelt raktárt tartunk a következő cikkekben;
Vásznak, asztalneműek, törülközők, törülők, zsebkendők.

Női-, férfi- és gyermek-fehérműek
Menyasszonyi kechengyék.

Női divatárak:
biuzok, pongyolák, fésűköpenyek, matiné.
URI DIVATÁRUK.

Magyar házi-ipari himzések (külön osztályban.)

SZÖNYEGEK

függönyök, ágy- és asztalterítők, takarók, paplanok, matrázok, ágyelők, lábtörölők.

Valódi keleti szőnyegek.

Mindazon igen tisztelt vevőinket, kik külön meghívót esetleg nem kaptak és a n. é. közönséget ez uton hívjuk meg áruházunk megtekintésére.

Királyi

Délután
Varázs
Operett 3 felv.
Dörmann és J.
tolla Mérol Ad.
zette Str.
Szem

XIII. Joahim
Lothár
Helena
Niki
Gusztó
Fridorika
Fyanczi
Vendólin minis.
Este fél 8 órákor
Adollár
Operett 3 felv.
Wilmor A. M.
Vigyes; fordító
Zanófi szász.
Szem

BEKE

Pénteken,
Meg
Budapestben
Jegyek elő
udvari zene

Vari

ezre
BUDAPEST
Ap
isa

SARAT

cross tánc cso
Uj bohózat.
AZ U
Az ös
Ejjeli 13 órától
5 óráig, a télis
Május 4-én a m
vész személyz

Vila

Budapest, IV., V.
H. Lajos ba
v
Minden héten
Bel

TENNI

Tenisz-palya-k
szerele Verese
egyedül raket

SZ A

BUD
Felvilá
Császár
mas-rend tulajd
moder beren
uszodák, török
savas- és villa
lakozsoba. Szol
ingyen és bérm

Hull a haja

Egy erede
Gara Géza

S Z I N H A Z A K

Vasárnapon, 1908 április 19 én

Király színház

Délután 3 órákor
Varázskeringő
Operett 3 felvonásban. Írták Dörmann és Jacobsz. Fordította Mérei Adolf. Zenéjét szerezte Strauss Oszkár.

Személyek:
XIII. Joahim Császár
Lothár Papir
Helena Harmat I.

Adollárkirálynő.

Operett 3 felvonásban. Írták Willner A. M. és Grünbaum Erzsébet; fordította Faragó Jenő. Zenéjét szerezte Fall Leo.

Személyek:
John Cauder Németh
Alice, Jeánya Poltás S.

Uránia színház

Délután fél 4 órákor.
Az élet komédiája.
Este fél nyolc órákor
A tánc.

Várszínház

Zárva

CHICAGO

Mozgófénykép vállalat.

Bpest, VII., István-ut 38.

Az Arena-utí villamos megallo közvetlen közelében.
Telefon 93-09.

Tölen-nyáron nyitva. Allandóan a legújabb, legszép, hetenként többször változtatott újonságok a műsorán.

Kittinó elsőrendű zenekar!

500 ülőhely. A modern kor igényeinek minden tekintetben megtelelő, dírekl e célra épített helyiség. Villamos ventilátorok. Kép előadás Kép kölesőnzés

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál felülmulhatatlan

MALNÁSI Siculia ARTÉZI GYÓGYVIZ KAPHATÓ MINDENUTT FŐ- BRÁZAY KÁLMÁN RAKTÁR: BUDAPEST, VII., JOZSEF-KÖRUT 37/39

WALLA JÓZSEF csementárgyár részv. társaság. Mosalk., mákóvágyár- és betonépítési vállalat. Iroda és gyár kitérő: BUDAPEST, VII., Gizella-ut 38. szám

Szalloda Az ARANY BÁRÁNYHOZ BÉCS, Wieden, IV., Hauptstrasse 4. Előrangú szálló. - A magyarok találkozó helye. - Szobák 2-60 koronától felfelé.

Helyiségváltoztatás miatt! BÉRCZI D. SÁNDOR női kézimunka-nagyiparosnál BUDAPEST, VI., KIRÁLY-UTCA 4. SZÁM, Üzletemet május hóban VI., Dessoeffy-utca 5. sz. (Váci-körút sarok) saját áruházamba helyezem át

BUTOR DUS VÁLASZTHATÓ RÉSZLETFIZETÉSRE KÖTVÉS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-KÖRUT) EHRENTREU TESTVÉREKNÉL BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-KÖRUT) KÖRUT ÁRNYÉKOS INGYEN. TELEFON 827

Legszebb husvétii tojás! Magyarországi legnagyobb fonográf-áruház. Rendkívül nagy választék a világhírű párisi „Pathé” és londoni „Columbia” hengerekből.

Ismét

óriási szerencse GAEDICKE-nél

A szerencse által oly kiválóan kedvelt gyűjtődém az utolsó sorsjátékban annyi főnyereményhez jutott, hogy szinte szállóigévé vált ez a közmondás:

Naponta egy főnyeremény GAEDICKE-nél Csak az utolsó sorsjátékokban

a következő főnyereményeket iztettem ki t. vevőimnek:

A legnagyobb főnyereményt 400.000 koronát a 19406. sz -ra

Table with lottery results: 90.000 Ft - at a 3148. számmra, 80.000 " " 47334. " , 70.000 " " 11140. " , 60.000 " " 3952. " , 50.000 " " 64714. " , 40.000 " " 95853. " , 30.000 " " 112645. " , 30.000 " " 42778. " , 30.000 " " 88837. " , 25.000 " " 30049. " , 25.000 " " 52235. " , 25.000 " " 15900. " , 20.000 " " 22692. " , 20.000 " " 79375. " , 20.000 " " 90638. " , 20.000 " " 88000. "

Aki főnyereményhez akar jutni, az játsszék feltétlenül GAEDICKE szerencsegyűjtő-déjében, mert eddig ott nyerték bebizonyíthatólag a legtöbb főnyereményt. Az I. oszt. húzása már

május 21. és 23-án kezdődik

A sorsjegyek ára: Egy egész 12.- Fél 6.- Negyed 3.- Nyolcad sorsjegy 1.50 korona

Postabelfizető-lapot vevőinknek portómentesen küldölünk. Kísérlelje meg egyszer szerencsésjét GAEDICKE szerencsegyűjtő-déjében s Ön bizonyíthat eredményre.

GAEDICKE bankháza Budapest, IV. Kossuth Lajos-u. 11.

BEKETOVCIRKUSZ Városliget Pénteken, 1908. május hó 1-én este 7-8 órákor Nagy, fényes Megnyitó előadás a teljesen új cirkusz épületében, Budapestén eddig még nem látott óriási műsorral.

Varieté-Színház ezelőtt: Nemzetközi Orfeum. BUDAPEST, VIII., Rákóczi-ut 63. szám. Április hó 16-tól új műsor: Lisa & Capitain Smith orosz császi udv. műlővők SARATOFF FR. PETERS orosz táncz csoport. allhang utazó. Új bohózat. Új bohózat. Az utazó nadrágok Az összes szólísták új műsorral, Ejjeli 12 órától reggel 5 óráig, a telikertben zene és táncz. Május 4-én a mű-jutalom estélye véz személyzet

Nagy elvezetet nyújt a „Világpanoráma” Budapest, IV., Városlház-tér 4. (Piaristák épületében.) Ápril. 19-25-ig. H. Lajos bajor király „NEUSCHWANSTEIN” várpalatája és környéke. Minden héten új műsor. Nyitva reggel 9 órától este 9 óráig. Belépő-díj 40 fillér, tanulóknak 20 fillér.

TENNIS-RAKET JAVITÓ Tenisz-pálya-készítő és felszerelő Versenyjátékosok egyedüli raketjavítója. MACHER REZSO sportüzlete Budapest, IV., Koronaherceg utca 3. szám. (Az udvarban)

SZABADALMAKAT védjegyeket és mintáitalmat megszerő Szabadalmakat Értékesítő Vállalat PABSTOR (bej. cég.) BUDAPEST, VII., ERZSEBET-KÖRUT 17. Felvilágosítás díjtalan. Telefon 24-20.

Császárfürdő Budapestén. Nyári és téli gyógyhely, a magyar irgalmas-rend tulajdona. Elsőrangú kénes hévíví gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényes, nos iszapfürdők; uszodák, török-, kő- és marványfürdők; hőlég-, szén-savas- és villamos vizifürdők. Ivo-kúra. 200 kényelmes lakosztoba. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld

Hull a haja? Használja a GARÁ-féle Petroleum-hajszesz-t. Egy eredeti üveg ára 2 korona. Főszékelődés hely Gará Géza és Tsa drogéria Bpest, VIII., József-körút 78. Tessenék árjegyzéket kérni.

SZÍNHÁZAK

Vasárnapon, 1908. április 19-én.

MODERNSZÍNHÁZ KABARET
Andrássy-ut 69. Telefon 93-18
Roland kúrtje.

Operette. Irtó Franc Urbain.
Fordította Gábor Andor. Zenéje!
szerezte Claude Perrasse. Szereplők: Nyárai, Keleti Juliska, Barsony, Szentimay, Vörös III, Boross, Nagy Mariska, Kökény Ius.

Pénz áll a hához.
Mehózat. Irtó Golt. Szereplők: Sirkadi m. v., Nyárai, Nagy Mariska.

Angyalika.
Dráma. Irtó Szomorj Dezső. Szereplők: Póór Lili, Thanvi Géza, Nyárai, Kardos Ilonka. Niek Carter a Kabaretben Irtó Irtó Helldi Jenő. Szereplők: Kardos, Barsony, Pálasthy Marcel, Nagy Mariska, Medgyassay Vilma, Nyárai, Vörös III, Győző magán-számal. Kezdeté 9 órakor.

Apolló színház.
(Telefon 68-39.)

Grand National Steeple Chase. Liverpoolban 1908. márczius 27-én.

Az apai szeretet. Alom a lumpolás után. Skótországi képek.

Nagyanyó mesél.
Elvesztett vasuti jegy. Edingburgh és Glasgow látkepe. Angol hadihajók és torpedók. Kőbányák Angliában. Angol matrozisták.

A német császári pár és az olasz király találkozása Velenczében.

Az előadások d. u. tel 6 órakor kezdődnek.

TATRA-MULATÓ

VII. KIRÁLY-UTCA 77.

Igazgatóság: WABITS és GRUNER.

Budapest legelőkelőbb családi mulatója.

Ma és mindennap

Teljesen új szenzációs műsor.

Esti 8 óratól 10 óráig Varieté előadás, azontul

Nemzetközi Cabaret előadás.

Nemes Lessenn Mella Cabaretdiva saját eredeti műsorával. Keller Bernhard herónó coccottalok (barriksérettel). La belle Sylvia dán soubrette. Romberto e Renardo zene-excentrikusok. Oriova Frieda orosz énekesnő és táncosnő. Schmielt Bertalan humorista teljesen új eredeti műsorával. Maara Gusti előadó soubrett. Sugar Elza cabaret énekesnő. Ferenczy Kamilla női baritonista.

Pénztarvitás 5 órakor. Kezdeté 8 órakor.

Telefon 15-10.

ORSZÁGOS MAGYAR KEZMŰVESZETI TÁRSULAT.

Tavaszi Kiállítás

a városi legitt műcsarnokban. 1908. apr. 1-től 1908. május hó 15-éig.

Nyitva délelőtt 9-től délután 6 óráig. Csütörtökön és vasárnap este 7-től 11-ig zeneestély, 6-7-ig zárva. Buffet.

Hatschek Béla

Budapest, V. Károly utca 62. telefon 2.

Emberi műszemek

minden színben kaphatók, külön formák készítője. Szemüveg vagy orrszorítók a szemek kipróbálása után adatk, orvosi rendelmény szerint pontos kiszolgálás.

Kiváló minőségű

Kereset mindenki részére

a legújabb gyorskötőgépeken való kötésre. Árjegyzék küld:

Első Magyar Kötőgépgyár

vezérigazgatója,

Bpest, Hegedűs Sándor-u. 24. II/35

(szelvi: nemtiltás-utca) Minden háztartásban nélkülözhetetlen!

Képviselek mindenütt kerestetek.

Butor

készpénzért és részletre

3 szoba teljes berendezés 360 forint

mely áll: 1 háló, ebédlő és szalon, 100 szoba állandóan készen raktáron a leggyorsabb kivittől a legfinomabbig. Képes árjegyzék ingyen, Album 50 fillér belyegben.

Nagy Imre lakberendezési vállalata.

Budapest, Váci-körút 9. (Szerecsen-utca sarok.)

BUDA KIRÁLY KESERŐ VIZ ELSŐRANGÚ HASHAJTÓ

ELHÁVÓ MINDEN FÜSZERKERESKEDÉSNEK

Telefon 11-21.

Helyiségváltozás miatt

NEUMAYER FÜLÖP

Bpest, V., Váci-körút 2. és 4. sz.

Árukészletét rendkívül előnyösen

árultja ki.

Tetemes ármérséklés:

szőnyegek, függönyök, átvettők, ág- és asztalterítők butorszővetek és matracos oszivatokban, továbbá minden szakmába vágó eszközökben.

Az Üzlet

Deák Ferencz-tér 1. sz.

alá helyeztetik át.

Telefon 11-21.

FRANÇOIS TRANSYLVANIA SEC logo and text.

Nászajándékok

jubiläumra dísz tárgyak, evőeszközök, műipari cikkek

részletfizetésre

is kaphatók jutányos áron

POLGÁR KÁLMÁN

műtörás ékszerterelepén

Budapest, Erzsébet-körút 29. l. em.

Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

Michelstädter utóda

OSKÓ GEZA

BUDAPEST. IV., Váci-utca 3. sz.

CZIPŐ-különlegességgel

A szabott árak a talpba vésve.

Csak ROGÁTSY-féle BORAX-ot kérjünk!

MAGYAR ASSZONYOK

és leányok, ha az arc-, test- és kéz-bőrötökét üdén, tisztán, rózsásan és egészségesen akarjátok megtartani, használjátok kizárólagosan és állandóan a magyar gyártmányu, kitűnő és ellismert

Rogátsy-féle

Magyar Pipere Borax-ot,

mely mint testápoló és szépítő szer felülmúlhatatlan, hatása biztos és gyors.

Grid of names and testimonials for Magyar Pipere Borax, including Angyal Boriska, Arany Gábor, Gáll Aranka, László Ferencz, Vidá Andrásné, and Medgyessy Pau.

FOLYTATJUK

Egy doboz ára 30 és 75 Ft., 10 nagy doboz vidékre bérmentve

Magyar Pipere Borax-Crém 1 tégely 1 korona.

Magyar Pipere Borax-Szappan 1 drb 80 fill.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és fűszerüzletben vagy az egyedüli gyártónál:

ROGÁTSY RALMAN drogeria BUDAPEST, VII., Rákóczi-ut 10. sz.

Figyeljünk a „ROGÁTSY” névre.

Csak ROGÁTSY BORAX-ot fogadjunk el!!

SCHMIDT M logo and text, including 'szégyenteljes nyereség és bérmentés'.

Advertisement for Reményi Mihály Zongora- és Hangszer-Hitelosztály, featuring an image of a piano and text about financing instruments.

Advertisement for Andrej wine, featuring an image of a bottle and glasses, and text about the wine's quality.

Large advertisement for Andrej wine, featuring a detailed illustration of a bottle and glasses, and text about the wine's origin and availability.

Magyar Ipar- és Árutank Részvény-Társaság

Áruosztálya

Budapest, V. ke., Váci-kút 12. szám.

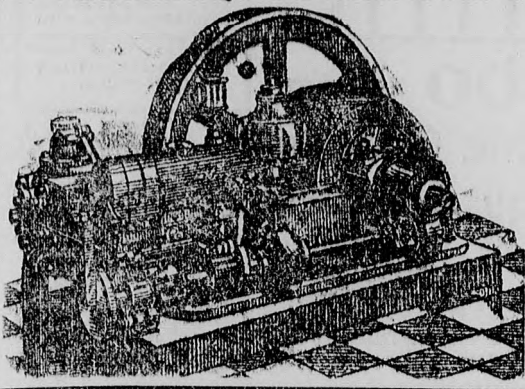
Ajánlja: a legjobb szerkezetű légszusz., benzín-, nyersolajmotorokat és szivogártelepeket ipari célokra, 2 HP-300 HP

Benzinlokomobilokat,

cséplő és egyéb gazdasági gépek hajtására, valamint kötőrő- és favágó-lokomobilokat.

Tüzelőanyag-fogyasztása nagyon csekély.

Kívánatra szívesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

vese- és hólyagbajoknál minden vizet felülmul.

Kellemes, kissé savanykás ízű, vasmentes, szénsavdús, rendkívül üdítő asztali víz.

Orvosilag ajánlva.

Ivó-gyógymódrá használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fűvészkőképződésnél a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyított.

Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziasfürdőn.

Kapható: Budapesten Edeskhthy L. Wahlkampfi és Görög ásványvíz kereskedőknél és minden tisztel- és csinos kereskedésben.

Most jelent meg!

A MAGYAR ÁLLAMPOLGÁRSÁGRA, KÖZSÉGI ILLETŐSÉGRE ÉS AZ IDEGENEKNEK MAGYARORSZÁGON VALÓ TARTÓZKODÁSÁRA NÉZVE FENNÁLLÓ

JOGSZABÁLYOK

A nagyközönség, közigazgatási tisztviselők és ügyvédek használatára összegyűjtötte, rendszerbe szedte és magyarázta

ÁRA 2 KOR. DR VITA EMIL — székesszék tanácsjegyző —

Megrendelhető a kiadó Athenaeum részvénytársulatnál Budapest, VII., Rákóczi-ut 54. s minden hazai könyvkereskedésben.

BUTOROK

káló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá irodaszoba, iroda berendezések rész- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol borgeálművészi eladása és vétele.

Wechsler Károlyné
VII. Király-utca 23. szám
1. emelet 262
Kadány-utca sarok.

Használt teljesen üzemképes Lokomobilok
8, 10, 12, 24, 36 és 45 HP

Keretfürész
18, 24 és 36 hüvelykesek.

Transzmisszióengelyek, csapágyak, szíjkerekek a legkülönbözőbb méretekből.

Malomberendezési tárgyak

hengersizékek. Teljes háromjártatú malom 36 hüvelykes kövekkel.

Téglagyárak részére

Füsttarangok, tüzeszarnafedét, futólemez, tüzrostélyok, szénhordó-talyiga, téglaszállító kocsi.

Szivattyúk, kutak, csövek víztartályok, kerti kerítések kapuk, vasablakok.

Építkezésekhez

szolgáló téglá- és habarcsfelvonók, állványkapcsok stb.

Görpálya felszerelések

(kölcsönhasználatra is) sinek, kapcsolószerek, fordítókorongok, váltók, billenőkocsi, szemafórok. Mindez részint új, részint HASZNÁLT állapotban legjutányosabban kapható

KOHN A. M.

vas- és fémmagykereskedőnél
Budapest, V., Váci-ut 16.
(a nyugati pályaudvarnál).

Villamos világítás

saját dynamóval, lakóházak, gazdaságok részére. Telefon és villamos csatlakozás árjegyzéke ingyen. Aránylat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Görtner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

15 forintért tiszta gyapjuszövetből mérték szerint elegáns kivitelű öltöny vagy felöltő Krausz F. és Tsa

ur! szabómester Budapest, Rákóczi-ut 69. Vidékre mintákat mértékvtel utasítással bormentve. Helyben szabászat mintákkal házhoz küldjük.

Ajtók, Ablakok,

vasredőnyök, használtak és újak, bármely méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 122.
TELEFON 62-80.

II. Egyesület-figyelmebe: ZASZLOKAT. készíti művészi kivitelben, rajzokkal díjmentesen szolgál: HERZEMMA Első magyar asanyhímzőintézmény. BUDAPEST 7290 Deák Ferenccs-utca 17.

Most jelent meg! Isten rabjai. Regény. ** Iria: Gárdonyi Géza.

Ára füzve 5 korona, diszkóteában 7 korona. SINGER és WOLFNER kiadása Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 10. szám!

Pénzkölcsönt

4, 4 1/2 és 5% alapon földbirtokra, jövedelmező fővárosi, vidéki városi és Budapest környékén levő bérházakra I., II., III. helyen 5-70 évig törleszthető. Személyhitel tisztviselőknek gyorsan eszközöltetik.

Hofmann Jakab
bankbizományi iroda,
Budapest, Teréz-körut 1a.

Titkos betegségek.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, a kinek vére és testnedve meg vannak fertőzve és a ki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapotban csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes speciálista orvoshoz fordulnak, a ki jó tanácsokat tud adni a nem életre vonatkozólag és az esetleg már meglévő bajokon is tud segíteni; akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezése is.

Ilyen magaslatos hivatású Dr. Pálóczi v. kórházi orvosspeciálista országos hírd. intézete (Budapest, VII., Rákóczi) (Kerepesi)-ut 10., a hol a legnagyobb titoktartás mellett a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros sebeket, húgyvese-hólyag-, ideg- és hátgerinczbajokat, az önfertőzés és szifilisz-utóbjait, magömlést, elgyengült férfit, (impotenciái) kezdetű elme zavart, aranyeret, sérveket, vérbajokat, bőrbetegségeket és a női nem szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármely oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak levelekre kimerítő választ (a levélbe csak válaszlevegőt kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e. 10 órától d. u. 5 óráig (vasárnap déli 12-ig).

Cím: Dr. Pálóczi v. kórházi orvos, speciálista Budapest, VII., Rákóczi- (Kerepesi)-ut 10.

518 m. a tenger színe fölött. **STUBNYAFÜRDŐ** Légyógyfürdő.

Hat természetes kénes hévforrás (33-48° C)

Kőszvény
Rheuma
Ischias
Bőrbetegségek
Női bajok

Thermál-
tükörfürdők
kádfürdők
Massage
Hidrogénkurák
Ivókúra

Posta- és sürgőnyható, vasúti állomás, gyógyszerár. — 4 fürdőorvos, — Kénes prospektust ingyen és bormentva küld az igazgatóság.

JOHNSTON aratógépeit

kizárólag a magyarországi viszonyoknak megfelelőleg készítve egyszerű és tökéletes kivitelben, olcsó árban szállítják

Bächer Rudolf és Melichár Ferencz,

a Johnston Harvester Co., Batavia

magyarországi kizárólagos képviselői
Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.

Árajánlattal készséggel szolgálnak.

BUTOR
 kétségessé vagy részletfizetésre legutányosabb áron
EHRENTREU és FUCHS testvérek
 Budapest, VI. ker., Teréz-körút 8. szám.
 Telefon 88-59.
 Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Az ATHENEUM Irod. és nyomdai r.-társulat kiadásában megjelent:
A BUDAPESTI LAKBÉRLETI SZABÁLYOK
 kiegészítve az idézett törvénnyel, rendeletekkel és betűrendes tárgymutatóval. —
 Magyar és német szöveggel. —
 — ÁRA —
1 kor.
 * **LAKBÉRLETI JOG ÉS ELJÁRAS**
 Kapcsolatban Budapest székesfőváros lakbérleti szabályzatával. —
 — ÁRA —
5 kor.
 Írták: Dr. BERÉNYI S. és Dr. GRÁBER K.
 Kaphatók az ATHENEUM r.-t. könyvkiadóhivatalában. Budapest, VII., Rákóczi-ut 54., valamint minden hazai könyvkereskedésben.

INGYEN
 díszítő és bérmentve küldjük rendkívül érdekes tartalmú ábrákkal és használati útmutatóval ellátott árjegyzékünket.

GUMMI HALHÓLYAG 2, 4, 6, 8, 10, 12 K tucattja
PESAR, OCLUS, NŐI ÖVSZER 3—5 kor.
 teljében megbízható valódi angol és francia gyártmányok.

„NAKIRA” törv. védett férfi-övszer különlegesen valódi indiai paraganmból teljében megbízható, tucattja. — **12 K**

MINTAGYŰJTEMÉNY 12 darab legfinomabb övszerből — **4 korona.**

UTERUS-SPRAY eredeti Krv. védő női különlegesség — **14 korona.**

Universalis-sérvkötők
 pántlások, kis gummi nyomdával, a legnagyobb sérv is elszáható. Egyedülni 6-12, kétoldalon 10-24 korona.

Műlábak, műkezek, egyeneslábú terdönútlékek, támgépek, stb. stb. Haskötők, gummiharisnyák stb. Irrigátorok, betegápolási eszközök kaphatók.

Magyar Orvosi Múszertár Budapest VII., Rákóczi-ut 32.
 — Fontos címre és a veres keresztre ügyeljünk. —

BIZTOS
 gyógyulást keresőknek
 nemi betegségben szenvednek,
 kik bármily
 régi, új, vagy ismétlődő, húgycsőgyulladás, hólyaggyulladás, prosztatagyulladás, szexuális fertőzések, szifilisz, az önterítőrendszer utótagjainak fellépő idegbajok, korai férfierőcsökkenés, bármily bőrkülső stb. nőknél lefolyó, méh- és petefészekbajok, alacsony és lelkijárató gyógyításra szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógykezelésnek, továbbá legújabb ajánlások.

DR. GARAI ANTAL
 v. or. és kir. osztály főorvos országos hírn és a legújabb, 32 éve fennálló rendelés intézetét

Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 24. sz.
 Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Időit húgycső és hólyag bajok vizsgálata villamos húgycsőtüdő gyógyítóval.
 Vidékiek levelekre kimerítő választ és akkuszorú tanácsot nyernak, gyógyszerrel gondoskodva lenn. Titoktartás biztosítva.
Hőknek külön váróterem.

Ezen sorsjegyeket eladjuk lotóre 15 kor. cavadék lefizetése ellenében pontosan a hiv. napi árfolyam szerint, a hátrahagyott összeg után jutányos kamatot számítunk.

2 Millió és 200.000 kor.

Vidéki ügynők, kik sorsjegyeknek részletfizetésre való eladásával foglalkozni kívánjanak, magas jutalék mellett felvetetnek.

fő-és mellék nyereményre **1 drb évente 6 huzásban játszó** játszik évente, a ki

KONVERTÁLT JELZÁLOGBANK SORSJEGYET vásárol.

Havi befizetés darabonként:
 18 havi részletfiz. á 7 K 90 fill. || 33 havi részletfiz. á 4 K 70 fill.
 25 " " á 5 " 90 " || 40 " " á 4 " 20 "

Legközelebbi huzás **300.000 K. főnyereménynyel** április hó 25 én lesz

Már az első részlet beküldése ellenében kiadjuk a sorozatot és számot tartalmazó részletívet (törvényes okmányt), melynek birtokában az egyedüli és kizárólagos játékjog a vevőt illeti. Az összes részületek befizetése után kiszolgáltatjuk az eredeti sorsjegyet.

Általános Bank Részv.-Társ. BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 39.

MOTORVEVŐK FIGYELMÉBE!

Herku'es-motortársulat, Budapest, V., Váci-ut 30

Ajánlja egy cséplést, mint malomüzemre kitűnően alkalmas, leggyorsabb benzinkomobillját, melyek V. ker., Váci ut 30. szám alatti gárbán bármikor **üzemben megtekinthetők.**

Teljes jótállás kifogástalan üzemi!

Üzemzavarok kizárva! Bámulatlan olcsó szerkezet!
Rendkívül csekély benzinfogyasztás!
3-14 éves fiu is kezelheti!!!

Árjegyzék ingyen! Olcsó árak részletfizetésre!
 200 drb elismert levél a Magyarországon üzemben levő motoroké!!

No. 4711.

HONEY JELLY

Új toilette-crème. Meglepi hatású száraz és tisztátalan bőrre.

Ferd. Mülhens céász, és kir. udvari szállító **Köln a.**
 Kapható minden finom üzletben.
Flóközlet: Bécs, IV., Neumühligasse 3.

Szájpadlás nélküli
 higiénikus légszivőkamarás fogsorok.

A modern fogtechnika legnagyobb vívmánya. Bárkinél nagygyoridon alkalmazható még akkor is, ha egyetlen saját fog, vagy gyökér sincs már a számban. Azonnal megszokható és régásra kiűző. A fent említett fogsor saját találmán, om. Készíték saját módszerem szerinti ki nem vehető 22 és 24 karátos arany hidakat stb. 10 évi jótállás.

Guttermuth János műfő-specialista,
 a szájpadiás nélküli hig. légszivőkamarás fogsorok és hig. fogkeze stb. feltalálója.

Budapest, VII., Baross-tér 20, I. em. 3.
 Kérem a névre és az ajtószámra figyelni mert ketten vagyunk e házában. Válasszbóltyeg.

HA FÁJ A FEJE,

24 pasztillát tartalmazó 20 fill.

netélovászok hanem használja azonnal **Beretvárs-telémIGRAIN-pasztilát**

Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.

Főraktár: **Beretvárs Tamás** szorosznál **Kispest, Rákóczi utca 8.**
 Ingyen postal szállítás 3 doboz rendelésnél.

Gazdák figyelmébe!

Most jelent meg második kiadásban

A sertés Magyarországon

Írta **enesei DORNER BÉLA**
 királyi gazdasági intéző

Második, teljesen átdolgozott kiadás
 74 ábrával

Ára 7 korona 20 fillér
 Kapható

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
 (Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál
 Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 21. szám
 és minden könyvkereskedésben.

Telefon 56-18.

Kérlek! Ne tévedjen! ügyeljen a cégre Lukács Gyula
 férfi-szabó Károly-körút 18

Tiszti gallérok! nagy választékban

Öltöny	26 K
Redingot öltöny	60 "
Smoking öltöny	40 "
Felöltő	24 "
Nadrág	10 "
Divatmellény	6 "
Fiu felöltő	18 "
" öltöny	18 "
Gallér	12 "

Fiu- és gyermekruhák nagy választékban

Vasárnap

Kat

Zephir szab

TELEFON 22 - 78.

Benzin-nyersol és sziv

A legjobb

Tessék ár

Bob

magyar

Kovács

Budape

Titk

gyógyításra

Dr.

V. ca. és

Pizlos sikeres, sebeket, bujtató, idősebbektől is, gerinc

Budapest

Levele

Levele u

E hirdetés r

egyszeri beír

petit betűkből

betűkből szed

MEGHODI A VILÁG

WATERWOOD

WATERWOOD

Kolozsv

Jogtudomány

tudományi

tokra, állam

és alapvizsgá

alaposan em

retesen késs

a legújvideb

küprobit me

kel, igen sze

nécert. A viz

rét biztosítj

fennálló és

eredményeke

káló intézett

tőjogból st

tanfolyam m

látott szem

szünk fel hal

Osakis utólag

sikere után

kély díjazás

bell érdeklő

merítően vál

Erős Vilmos,

vár, Magyar

Katzky Lajos

építőművelés-mester

Zephiri szab. ajtócsukók és elsőrendű tűzhelyek minia raktára

TELEFON Budapest, VI. ker.,
23 - 78. Liszt Ferenc-tér 14.

**Benzin-,
nyerszójaj-
és szilvógáz-
motorok**

Motoros oszép-
műközetek.

A legjobb gépek. A legolcsóbb áron.
Kedvező fizetési feltételek.

Tessék árjegyzéket kőrn!, ingyen kátják.

Dobry Ant motor- és
gépgyárművek
magyarországi kizárólagos képviselője:

Kovács Mihály és Társa
Budapest, V., Hold-utca 28. sz.

Titkos betegségek
gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett
kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDÁCSY

v. es. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgycsőfertőzést, hólyaggyal-
ségeket, bujakórt (gynphilit), bőrbajokat, elgyengült férfiek,
idősebbeknek is, onofrózist és annak utóhatásait, ideg- és hát-
gerincbajot, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 9-4-ig és este 7-8-ig.

Budapest, VIII., József-körút 2.
Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyulást.

Sok oly betegség,

melyet évekkkel ezelőtt még halálosnak tartottak, veszítette el félelmetes voltát, mióta a szérumokat, az ellenmérgek befecskendezési módját feltalálták. Ma már himlő, diftéria, vörheny, sőt kolera is megtalál a legyőzött és nem sok idő múlva teljesen leküzdött ezek vészes voltát a tudomány. De ezen szörványosan és ritkábban fellépő bajoknál sokszor a nagyobb arányokban szedi áldozatait a legdívatosabb betegség a **neurasthenia**, az ideggyengeség, mely a munkás, a parasztember kunyhójában és a nagyurak palotájában egyaránt felülte tanyáját, pusztítva az életet a boldogságot és szenvedést, kint, bánatot kelvén mindennél. Ezen a megéhezési viszonyok, a túlerhelés, az éjlet örömeinek mértéktelen élvezete folytán fellépett bajok tesli és kedélyi kinjai kimondhatatlanok. Ezen bajokra is megtalálta a tudomány az enyhülést és gyógyulást, még pedig: a szervezetnek, az idegrendszernek az egyenletes villamámam után való szakszerű erőltetése, edzése, ellenállóképességének fokozása által.

As általános és részleges ideggyengeség, a fejfájás, hátfájások, szédülések, álmatlanság, ételmei erzetek, buskomorag, ideg-szívdobogás és fájdalom, idősves gyomor- és bébajok, de sőt csuszos és köszvényes, porcsós és hndéses állapotok is legkételetesebben a villamosság szakszerű alkalmazásával gyógyíthatók.

Teljes felvilágosítást, irányítást ad egy minden betegre nélkülözhetetlen könyv, melyet **INGYEN** és bérmentve zárt borítékban kaphat meg mindenki, aki azt a lapra való hivatkozással személyesen vagy posta útján kéri.

„ELEKTRO-VITALIZER” orvosi rendelő-intézet Budapest, Károly-körút 2., félem. 10.
Kérje a férfiak vagy nők részére szolgáló könyvet **INGYEN**.

Szelvény egy ingyen könyvre.

Az Elektro-Vitalizer
orvosi rendelő-intézet
Budapest, Károly-körút 2., félemelet 10.

Kérem részemre díjlanul, portómentesen, zárt borítékban elküldeni a

„Modern Villamos Gyógymódról”
szóló művet (férfiak) részére.

(A nem kívánt kötet törölendő).

Czím: _____
Név: _____

Elismerő-levél.

1908. Febr. 17. Nagyságos Doktor Ur! Egy hónapja, hogy az Elektro-Vitalizer készüléket használom és úgy veszem észre, hogy az nagyon sokat használt, minden tekintetben erősebbnek, edzebb és kitartóbbnak érzem magamat. Szív-dobogásom is rendesebb, fejfájásom is javult, étvágyam is sokkal jobb, mint előbb, székelésem is rendes, alvásom nyugodt, pedig azelőtt egész éjjel át tudtam aludni, a vizelelnél sem érzek már semminemű fájdalmat.

Poklosy János, Homokszentgyörgy.

KIS HIRDETÉSEK

**MEGHODITOTTUK
A VILÁGOT!**

WUNDERHOOD
WUNDERHOOD
WUNDERHOOD

Közös vállalatok

Fáthető fűrdőkád.
50 koronától fe. abb. kádak 12 koronától fe. j. b. mindentől szavatolt és vízvezeték berendezést vállalok

LEFKOVICS ADOLF
Wessely-nézet 51/E. kresz-bet-körút és Hárta-utca kösét.
Arizszék bé rmentve.

Pénzkölcsönt

4. 4/4 és 5/6 alapon föld-birtokra, jövedelmező, fő-városi, vidéki, városi és Budapest környékén lévő bérházakra I. II. III. helyen 5-70 évig törleszt-hető. Személyhittel tisztviselőknél gyorsan eszközözötték.

HOFMANN JAKAB
bankbizományi iroda, Budapest, Teréz-körút 11a.

Ujdonság!

Gamsbua

Ujdonság!
— K. 3 80-tól teljes. —

A. Sachselt Bécs
kalapkészítő
XVII., Kalvarienberg. Nr. 34.,
II., Taborstrasse Nr. 39.,
XVII., Neu-erfelderstr. Nr. 2.
épes árjegyzék ingyen és bérmentve.

A legelőnyösebb részletfizetésre

**zongorát,
pianinót,
czim balmot,
hegedőt**

készpenzbeni áron a leg-
újabb rendszerű

bank hitel

útján kizárólag csakis
Reményi nagy magyar bank-
szerkeletben

Prospektus és árjegyzék in-
gyen

Budapest, Király-u.
62. szám.

Spóra-féle

villámírű klattani dísz-
es oriaszögfük.

Külföldön: Praga, Bécs,
Lyon, Antwerpen, Amster-
dam, Hamburg, Frankfurt
a/M. legmagasabb klülföld-
közvetítő.

10 darabontint
Elite választék, 20 kor.
Külföldi és rek-
lam miata ajok 20 >
Oriaszi szögfük... 10 >
Dísz szögfük... 5 >
Kerti szögfük... 2.50.
Arjegyzék ingyen, bérmentve

Fr. Spóra
szögfüküzlete
KLOTTAU. (Csehország.)

Zalogcédulákat

veszek. Előlegesen, hűlt,
brilliansokat, gyöngyö-
ket, aranyat, ezüstöt és
ékszereket 100.000 kor.
költségmentesen kivál-
tok és teljes értéket ki-
fizetem.

Singer Jakob
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-nézet 91. szám.
Izabella-utcasarján

Fénykép-készítéket
objektívot vesz, elad, cserélt hi-
ros Appolo lenemnek egyedül-
elárusító helye.

HATSCHER EMIL
Andrássy-n 18.
Ékhat: Erzebet-körút 88.
Alapítotott 1877.
Sokkal olcsóbb, mint részlet-
fizetés.

Polgári árak!

Pontos kiszolgálás!

Kitűnő szabás!
Videkre mintát küldök,
magyobb rendelésnél szo-
melyesebb elmegyek.

Zeliszka János
angol ur: szabóterme-
BUDAPEST,
Andrássy-ut 56. I. em.
Allandó választék a leg-
dívatosabb angol és bel-
-földi szövetekből.

Fenyőborovicska

(Juniperus) BARTA-féle,
3 liter K 7.50, 4 liter
K 9.- bérmentve.
FELKAI KONZERVGYÁR
Felka, Szepeszm 26973

Gramofonok

kizárólag eredeti elsőrangú
gyártmányok

részlet-fizetésre is
kaphatók.

**MAGY. IPAR ÉS KE-
RESKEDELMI R. T.**

BUDAPEST,
VII., Király-utca 98/b.
Kérjen árjegyzéket. 27824

**Modern
urasági butorok**

alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédlo-, szalon-
uriszoba és irodai teljes
berendezések. Dus raktár
szőnyegek, függönyök, teri-
tők, csillárok, vas- és réz-
butorokban.

GROSZ SANDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér
8. sz. ezelőtt Gyár-utca.
Telefon 14-09.

**30
korona**

finom szövethől
dívatos lértől-
tény vagy fel-
-lítő mérték után
remek szabás és
finom kivitelben
„Hazai verseny-
szabóság” Buda-
pest, VII. Thököly
(Csömöri)-at 3. I.
em. Vidékre min-
tár bérmentve.

E hirdetés rovathoz minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérel, kompakt betűkből szedve 6 fillérel fizetendő

KIS HIRDETESEK

E hirdetés rovathoz minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérel, kompakt betűkből szedve 6 fillérel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban. Budapest, V. Sálvány-utca 6/C. 286

Fényképezőgép,
alkalmi vétél lapolára összehajtható klappkamera, pillanat és időfelvételekre, pneumatikus elszállással, kazettával, alkalmas mindenféle felvételekre csak 9 ft. Egy fényképezőgép, 9x12 klapp-kamera, kazettával, labda-exponálással, EGÉSZEN ÚJ, FELARON ELADÓ. Egy fényképezőgép 60rs objektívvel, teleszereléssel együtt igen olcsón, azonnal eladó. Vadászfegyver, fényképezőgépet binokli, hangszereket, műtárgyakat stb. veszek a legmagasabb árban ugyiszent minden olcsón eladok és újakra becserekélek Radó, IV/E. Egyetem-tér 5 szám. 49083

Férjhezadni
óhajtánam keresztény gyáros és földbirtokos 25 éves árnyját, ki 150,000 korona készpénzzel és 300 holdas földbirtokkal rendelkezik. Előbb nevelődője, most szülei elhaltával egész egyedül állván, társalkodónője vagyok. Katonatiszt, földbirtokos, gyáros, vagy biztos állású diplomás, komoly házasulandó teljes című ajánlatát „Társalkodónő” jelleg alatt Kassa, poste restante kérem. Titoktartás biztosított

Gépirokissasszony,
ki Remington írógépen dolgozni tud és a magyar gyorsírást érti, állást kaphat azonnali belépésre: Vörösmarty-utca 46., földszint 6.

Úgyes
kézilány felvételt. Eötvös-utca 23-b. II. 16

Kendermagos
Plymouthrock, sarga Orpington fajtyúkakat, ezek fénvszójáskait 15 darabonként 6 koronáért elad, tanulságos árlapot küld Miklóssy A. Nagykanizsa. 28392

Magánjáró
gőzeséplővésziet 8 lőerejű, kifogastalan gyári javításra, magyar állami gyártmány, igen előnyös árban és fizetési módozatokkal megvételre ajánlatik Szűcs Ödön cég által Bécsben.

A Falkogen
tűdöbajt gyógyít, szurást, köhögést, lázat biztosan elmulaszt. Ára 3 korona. Kapható: Falk-gyógyszer-tár, Budapest, VII. Rákóczi-tér 2. sz. 27.96

Asszonyok
vigyázatok! Tülnagy gyermekáldás eilea megtanít védekezni Fischer Róza kézikönyve. Több ezer köszönő és hálaírat. 1 koronáért (esetleg helyegekben) megküldi Fischer Róza asszony, Budapest, Damjanich-utca 28/B. — 2

Onnek óvni kell a feleségét!
Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a tüdő gyermekáldás ellen, melynek eredményét a hálaíratok ezrei igazollják, díszkötésben küldöm 90 fillér magyar levélbélyegért. Frau Anna Kaupa, Berlin, 247. Lindenstr. 60.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra (egyesítványokból is) Kolozsvarra, Budapestre ugyiszintén államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészíti. Jogi szemlértelium, Budapest VI. Rózsa-n. 44. III. 8

Régi ezüsttárgyakat
és zálogcédelákat veszek és eladok mindennemű arany- és ékszerárut, ugyanint régiségeket, drágaköveket, arany- és ezüst-órákat, láncokat, gyűrűket, ezüst-éveszközöket. Kérjen árjegyzéket ingyen. Fuchs Dávid utóda Budapest, V., Váci-utca 18. I. emelet. 26764

BELHURUT,
(hasmonés) gyomorgörcs legjobb gyógyszere a BARTA-féle PERKETEAFONYA GYÖGYBŐRgyógyszeresek és füszereseknél 1 üveg ára K 1.60, 5 üveget 8.— koronáért bérmentve szállít a FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepes-m. 26971

Mérnökli műszereket
vez, elad, cseréli, lejtőrök, Planiméter, Teleskop Goerz—Zeiss—Triäderstb HATSCHÉK EMIL Andrássy-ut 13. Fiókjia: Erzsébet-körút 38

Nevelónőke
német, angol, francziákat, boneokat lelkiismeretesen ajánlok, magyar okleveles nevelónőket zene ésnyelvismerettel sürgösen keresek. Szegheóne S. Lujza, Budapest, VI. ker., Dessew IV-u-cza 22. 28822.

Ugyñdköknek
bírtos megóbtetési nyulok általában barokok kik meglekérésre tartanak igényt. Erdéppiroknak és sorsjegyeknek részletesre való elarustásáról van szó legmagasabb jutalék mellett. Szakképzéség nem szükséges. Erdékdököknek felvilágosítást ad. FLEISIG SANDOR bankháza VII. ker., Erzsébet-körút 2. szám

Revfülöpön
a Balatonparton, a Lenke nyaraló két szoba konyha, veranda, éléskamra, pinczével, teljes föl szereléssel és tüdőkabinhasználatlalt 350 koronáért a fürdőidényre kiadandó. Ludakozodás a házmasternél Budapesten IV. ker., Molnár-utca 24.

Reszelttíztesre
porcellán szervizek, lámpák: Kérésre árlap ingyen. Ivánkovits Károly Szeged.

A valódi gyöngy
szilyorinm kellemes izére és jóságára felmulhatatlan. — Egy postacsomagnál literjé 3 koronáért szállítja utánvételt mellett bérmentve Schneider Géza, Paks. 28283

Gyümölcsfa
díszta és rózsáárjegyzékekkel ingyen szolgál Weber falkolaja Békasmegeyeren Budapest mellett.) 27117

Réthy
név látható a valódi pemetefü czukorka minden egyes darabkáján, 721iv

Szabók részére
mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részvénytársaság Nagymező-utca 46. 27903.

Gépészeket
cseplés időnyre ugyiszent gazdaságsteteket és az összes gazdasági személyzetet, szakértelem és józanságáért teljes felelőseget vállalok a hely adó urak részére teljesen költség és díjmentesen a fani Krakauer Ármin Budapest, Nagymező-n. 25. Telefon 94-67.

Székesfővárosi
tanító, okleveles tanár, szakképzett gyermekpszichológus tanítást vállal, elmaradt tanulókat előkészít, esetleg magántanulókat felelősség mellett levezigztat. Ajánlatokat „Szakképzett” jelleggel a kiad. ba kér.

„Magyar Tenger”
fürdő-szállodához, 15 felszerelt szobával szakképzett vendégös kerestetik. Értekezhetni a tulajdonossal Balatonberényben. 5581

Árverési butor,
szőnyeg-, csillár-raktáramat olcsón elarustom kiköltözés miatt. Dob-utca 22. szám Nagy Endre.

Sodronykeriteseket
bámulatos olcsón készít Heizer és Társa cég Budapest. VIII. Népszínház-n. 1-3

Polgari, gimnaziumi,
kereskedelmi, real, mai gánvizsgálatra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészít (hölygeket is.) Kerekes, Almássy-tér 16. sz. II. em. 18. sz. Válaszbélyegvet kérek. 27808

Építkezéseket!
Gyárak lakóházak tervezését, felépítését, átalakítását bárhoi előnyösen elvállalja, tehermentes telkeket törlesztésre felépíti. Építési tanácsokkal szolgál Borsody építésiroda Bpest, Rákóczy-ut 71. 27792

Nősülni óhajt?
Hölygektől (ezek között olyanok törvényt gyermekekkel, testi hibával stb.) 5-500000 kor. vagyonnal fel vagyunk hatalmazva, megfelelő férjert keresni. Csakis urak (ha vagyonnélküliek is) akiknek komoly szándékuk van és gyors házassághoz akadály nincsen, írjanak jellege alatt e címre L. Schlesinger, Berlin 18.

Szepességi csemegék
BARTA-féle veresálonya beöltött, malna, szamóca-, csipkebogózt, gomba-, és huskezerveket, pastetomokat szálit a FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepesmegeye. Kérjen árjegyzéket.

Zálogcédelákat,
brilliansokat, ókszereket, aranyat, ezüstöt, platinát legmagasabb árban veszek. Brilliansokért többet fizetek, mint amennyiért vették. SCHILLER IDÖR, Síp-utca 8. 27133

Gimnaziumi,
real, kereskedelmi, pol gán egyéves önkéntességi, bármely érettségi vizsga letevéséhez igényelt tantárgyakból legjobb módszer szerint tanit és tanított kiténd philologus és mathematikus. Egyenkinti oktatás. Tanítványok csak korlátozott számban vétetnek fel. A bámulatos eredményeket igazoló okiratok a lakásban megtekinthetők. Goitein Heinrich Budapest, VII. Damjanich-utca 39 II. emelet 10

Magánkutató iroda
Rákóczi-ni 76. Kényes megbízatásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat elvállal ugy magán, mint családi ügyekben Kossa-Magyar Géza. Telefon 67-47. 27750

Lakást,
bérhelyiséget, üzletet akar venni, akkor csak Gresham-palotába „Huszárhoz” kell menni. Telefon 81-08 Elsőrangú ajánlatok Teljes garancia. Válaszbélyeg. Minden bérhelyiség naponta nyilvántartva.

Polgáriskolai
gimnaziumi és bármely más magánvizsgára előkészítetnek rendes és magántanulók, valamint felnöttek (hölygek is) kik tanulmányaikát félbeszakították legrovidebb idő alatt legjobb sikerrel szaktanárokozeteze mellett. Egyenkinti tanítás. Tanítványok csak korlátozott számban vétetnek fel. Díjazás csakis sikeres vizsga esetén jár. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. I. 3. 27997

Veresálonyaabetóli
BARTA-féle, 5 fillös postaköszörűlveg 6.— korona FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepes-m. 28972

Nem kell
már semmire futár, gyorsan szerez mindent „Huszár” Budapest, Mérleg-u. 2. Telefon 81-08 Lakást, lépcsőházi szobát, házat, telket, üzlethelyiséget, állást. Válaszbélyeg. Elsőrangú ajánlatok. Teljes garancia. Minden bérhelyiség, ingatlan naponta nyilvántartva 27665

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban, Allandó nagy raktár Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Ajtók, ablakok
VASREDÖNYÖK, VASRÁCSOK, kapuk használtak és újak olcsón kaphatók: Lefkovits Jakabnál Bpest, V., Csáky-utca 26. Korall-utca sarok. Lipót-körút közelében.

Lakást,
üzlethelyiséget akar kiadni, vagy kivenni, akkor csak Huszárhoz kell menni Budapest, V. Mérleg-u. 2. Telefon 81-08. Teljes garancia, első rangú ajánlatok. Minden bérhelyiség és ingatlan nyilvántartva.

1000 családnak
azonnalra szerzett „Huszár” lakást, helyiséget, állást Budapest, Mérleg-u. 2. Telefon 81-08. Válaszbélyeg. Elsőrangú ajánlatok. Minden bérhelyiség, ingatlan naponta nyilvántartva. 2766-

Parketagyár
Gyöngyösön ajánlja gyártmányait. 27733

BUTOR
árverésről, finom és egy szorú butor, hálószobák és garson szobák Szalon börfotelek, gyönyörű tükör, diván, börszék, íróasztal, porzsaszőnyeg és egyes darabok; Földes B. VII. Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban.

30 forint.
Varrógépek
egy új valódi osadi Singer varrógép szárazkronnyel 6 ovi állással csak 30 forint SINGER A. műzepszóné Budapest, főszéket Akácfa-utca 55. Mindenemű varrógépek javítását legutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

FRIED J.
műbutorraktár, kárpitos és díszítő Bpest, V., Nádor-n. 14 Elfogad teljes lakberendezéseket, valamint mindennemű kárpitos- és díszítő-munkákat. 27881 Mintaraktár művész kiveltél butorokból, francia és angol szövetekből: Költségvetés díjmentes.

ROZSA SZERFU
Magasfőrszu rózsaiak 2 éves koronával 10 darab 12-16 K. Magasfőrszu rózsaiak 8 éves koronával, csak rögbi legjobb és újabb legjobb fajták, 20 K. Bokorroszák, 2 évesek 10 drb 6-8 K. Amerikai örlásszögfük, egyéves osdon virágzó, 5 drb 10 K. Császár-szögfük, folyton virágzó, 10 drb 8-10 K. Kereskedem biztos megfogamzásért és gondoz virágzásért Szöküldés mindenrová bérmentve utánvételt, képe arjegyzék díjlanul.

Krausz T.
kivittli kerítésre FEKETEHALOM, Brassó mellett

Nagy és Fia
BUDAPEST, Semmelweis-utca 21.

Állandó nagy lakberendezési kiállítás. (az egész házban) TELEFON 17-77.

Orasági butorok, új és használt butorok.

Nagy és Fia
Lakberendezési összes tárgyak.

Nagy és Fia
modern butorok: machagoni, pallsandar, ében- és ciztromfa.

Nagy és Fia
Angol börgarnitúra, francia olasz stíű butorok.

Nagy és Fia
Valódi perzsa és smyrna szőnyegek.

Nagy és Fia
Venezuel tükörök üveg, csillárrok festmények stb.

Nagy és Fia
CSILLAR ÜZLET.

Nagy és Fia
antique butorok és szővelek, szalongarnitúrák.

Nagy és Fia
Nippek, bronzszobrok, olasz faragványok, meiszeni és altwien porcellán.

Nagy és Fia
Fiókküzlet nincsen össze nem tévesztendő hasonnevű czéggel.

Nagy és Fia
Vesz és elvállal teljes lakás, szálloda és kastély berendezése ket vidéken is

Nagy és Fia
Állandó butor és antiquitások beszerzése a bécsi, párisi, venezueli és romai árveréseken.

Megbizotttak a koninens minden nagy városában.

A mi Urunk Jézus Krisztus feltámadása.

Borus, sötét éj következett a Krisztus halálára azon nap is, meg másodnap is. Hold nem világított, csillagok nem ragyogtak az égen. Nyugatról, a tenger felől nehéz felhőtömegek vonultanak Arábia felé. Tulnan a városon az olajfák hegye nagy barna tömegével összeolvadt az éj sötétiével. Emitt a város, roppant falaival s ég felé emelkedő tornyaival rémesen feketedett ki a gyászoló éj leple alól. Busan bugó szél nyargalt végig Judea kavicsos mezőin a Holt-tenger felé. Az alantjáró, hamvas felhőköl egy-egy kövér csöpp hullott a Golgothadomb bérceire s a domb oldalán az Arimathei József kertiének olajfáira

Gyászolt, sóhajtott, könyezett vala az egész természet.

Fent a dombon, ott állt még a három kereszt rémesen, sötétben. Valami halvány világot vetnek reájuk a messze keleten emelkedő Moabita-hegyek ide fehérítő mészkövei. A középső kereszt félredőlt, mert a tegnapelőtti földindulás kettérepesztette a Golgothát s éppen ott, ahol azt a keresztet a szirbe ásták.

Irtóztató volt az! A Golgotha sziklái mind meglazultak s most ime, le-lezuhan egy-egy kő a szirtes oldalon az Arimathei József kertiébe. Utjában felriaszt egy alvó sakált s az üvöltve menekül a Jeremiás barlangja felé! A kő pedig gurul és ott rohan el a sir fölött, amelybe tegnap a Krisztus holttestét helyezték.

Ünek, pihennek és alusznak vala pedig ott a sir mellett Petronius százados és az ő katonái. Felriadnak a kő robajára. Mi ez? Nagy földindulás volt tegnap, ha vajjon nem akar-e ismét-földni? . . . Valóban, az az ember, aki itt a sirban fekszik, Isten fia volt! . . .

Szemeiket dörzsölik, aztán merően néznek

a nagy kőre, melyet a sirbarlang elé hengerítettek a zsidók; el ne lopiák az Isten fiát! Mert ime: az a nagy kő megmozdul, megindul, elválk a sir szájától s a barlang nyílása merően és rémesen tátong feléjük, szemeket eltakarják, mert nem merik látni a csodát.

Vae! legyőzte őket a felkészített . . . . .

Rémülten futnak a város felé . . . . .

. . . . . Amott a rezgő olajfák, titokzatos czedrusok, kék kaktuszok és aloék közt, kanyargó sötét ösvényen, reszkető alakkal, pihegő kebellet, óvatosan, félve jön a sir felé Mária, a magdalai leányzó. Czedrusi szép termete meghalott, megtörék. Arcza dus virági mind elhervadtanak. Aranyszép fürtjeit, selyemláng dus haját szálankint tépte meg. Alabastrom térde a köves vad uton megbicsaklik vala. Könyeit elsírta, szép szeme megtörött, márványkarijaival tapintja az utat, az ösvényt, merre jön mirhával, aloékenettel.

Keleten az ég világosodni kezd. A Moabita-hegyek mögött szélesen szürke fény jelenik meg az égen.

Hajnalodik. És Mária, a magdalai leányzó rátalál a sirra. Ismeri a helyet. Megáll a barlang szájánál. Lelkének felét kisóhajtja elébb, aztán megtörli könyes szemeit a fátyolával.

De mi ez? A kő el van hengerítve. Ott tárog a puszta sir. Belé néz az üregbe. Sötét van ott. Belép a nyíláson. Nem irtózik a halottól. Sőt vágyik átkarolni, sebzett tagjait megcsókolni.

Kutatja, keresi. Üres a sir, nem találja, akit keres. És kariait alabastrom-mellén összefonva, kimondhatatlan fájdalommal sóhajtja, kiáltja:

— Hová tűntél, hová lettél, én gyönyörűségem, én édes mesterem, én uram istenem!

És keresi a sirban újra; és keresi a sir körül, mindig messzebb. Az ég eközben megvilágosodott, pitymallik, de magdalai Mária hiába keresi drága halottját, nem találja

Zokogva megy bé a városba Péterhez és Jánoshoz.

— Jertek ki a sirhoz, mert elvitték az Urat a koporsóból és nem tudni, hová tették!

Kiméne azért futva Péter és János is a sirhoz és amint benéztek volna a barlangba, ott látiák az Ur leplét és feikendőjét, de az Ur maga nincs sehhol.

Még egy ideig keresik, kutatiák: hová lett? Aztán busan mentenek hazafelé.

Csak Mária nem tudott megválni a sirtól, hová üdvét, boldogságát helyezték. Sirván áll vala ott a barlang nyílásánál, a hideg sziklafalhoz támaszkodva s kiapadt szemeivel merően az üregbe nézett, sokáig, oskáig.

Egy légi alak szól ki a barlangból:

— Leányzó, miért sírsz?

— Elvitték az én Uramat, egyetlen boldogságomat és nem tudom, hová tették!

Valaki megszólítja a kertből is, a fák, a bokrok közül, de oly ismerős, oly édes hangon:

— Leányzó, miért sírsz, kit keressz?

Mária visszafordult.

— Te a kertész vagy nemde? Ha te vitted el az én Üdvözítőmet, mondd meg, hová tetted, hadd vigyem el én magammal, hadd legyen az enyém örökre, örökre!

S nézi a férfiut hosszan. Kőd van a levegőben, felhő van az égen, könnyfelhő van megtört két szemében; nem ismer reá.

— Mária! — szólal meg ismét a férfi szerezettel.

A leány nézi ismét hosszan. A hang oly ismerős, az alak is ismerős . . . óh, az arcz is a szelid, a jószágos, az isteni . . .

— Mester, én boldogságom! — kiáltja Magdolna Mária és zokogva, fuldokolva borul vala az Ur lábaihoz.

Az én nagypéntekem.

Irta: báró Splényiné—Blaha Lujza.

Egész évemet a színpad ragyogó világításában, a nagyközönség ezreinek szeme előtt töltöm. Életem a nyilvánosság; részem van jóleső elismerésben, virágban, tapsban. Boldoggá és büszkévé tesz ez a nagy szeretet, s hálámat csak úgy mutathatom ki, ha művészetem javával szolgálhatok az én kedves közönségemnek.

Csak egyben szenvedek hiányt. A csendben. Pedig, ugy-e, erre is szükségünk van. Hiszen mint nagy fény után homályra vágyunk, úgy áhitozzuk az örökös mozgás, zaj, izgalmak után az idegeket pihentető csendes magányt.

Ehhez nagyon ritkán jutok. Ha nem játszom, próbára kell mennem és ha próbám nincs, a társasélet követel magának. De aztán meg: vendégnek is hívják hol ide, hol oda. Mert a vidéken is szívesen nézik látékomat, örömmel hallgatják nótáimat.

Kevés pihenő napjaim közé tartozik a Nagypéntek. Se láték, se próba. Erőt kell gyűjtenem, hogy a husvéti ünnepnapokon helyt állhassak. Hányan vannak, akik csak sátorosünnepen mehetnek színházba! Nem venném a lelkekre, hogy megsorbítsam élvezetüket.

A zápos városból kikiváncoltam a néma városba, a halottak közé, a temetőbe. Oh, be

szép ilyenkor, tavaszébredésekor, a Kerepesi-uti temető!

Már zöldel a sirok pázsitja, fakadnak az orgonabokrok rügyei és milyen édes a langymeleg levegő.

Ott bolyongtam a tiszta utakon és meglátogattam azokat, akiket szerettem és akik elköltöztek, itt hagytak.

Milyen sokan vannak. A mindennapi élet szédületes hajszájában nem érek rá számontartani valamennyit. De most, e écsendes sötét közben, szemlét tartottam. Csodálatos, hogy ennyi veszteséget elbir a szív. Bölcsen rendezte be a Gondviselés, hogy az idő minden sebet behegeszt. De a bánatos emlékezés megmarad és ez is nagyon jól van így: enyhíti az elmúlás gondolatát. Minél többen várnak „odaát”, annál könnyebben bucsuzunk a földi élettől.

Első utam az én édes jó anyám sirjához vezetett. Leültem és elképzelttem, hogy ő mellettem ül és szól hozzám, mint valaha. Kikutatja elrejtett bánataim okát, vigasztal, biztat. Szinte érzem áldott keze cirógatását. Talán csak a tavaszi szellő érintett, de én elképzelttem és könnyes lett a szemem.

Tovább mentem. Elolvastam a sírkövek feliratait. Hány ismert név! Nagy férfiak neve után szerény munkásoké, akik mellettem dolgoztak a kulisszák világában, gyermekeké, akiknek apyja előttem sirta el fájdalmát. Pályatársaimé,

szereimé, barátaimé . . . és hány olyanak a neve, akiről csak annyit tudtam, hogy a népdalért rajongott, sokat járt a színházba. Mind-egyiknél megálltam, mindegyiknek szenteltem egy íohászt.

Hegyi Aranka sirja eszembe juttatta, milyen gyorsan felelt a világ. Ez a bájos teremtés, ez a csupa szív-asszony, ez a nagy művésznő, ieltelen sirban aluszsza örök álmát. Ott szerénykedik díszes obeliszkek között. Mintha az ő kívánsága szerint történt volna. Életében is így eltűnt a pompázó „semmik” árnyékában. Ujra meg újra föl kellett földözni. De a „halás utókor”-nak kötelessége lenne megörökíteni emlékét.

Közel hozzá egy másik sir — a Vidor Pálé — fejénél is csak szegényes fakereszt. Ez se lát-szik a sok virágtól, amely elborítja. Az én felejtetetlen partnerem, szerencsétlen direktorom özvegye gyöngéd szeretettel ápolja. Akkor is ott sürgölődött fekete gyászba öltözve. Szentelt „barkát” tüzdelt a hantok közé, sűrű fátyollal borította be az egészet. Szótlanul öleltük meg egymást. Ebben az ölelésben fejeztük ki mind-azt, amit éreztünk.

Beh jól esnék, ha ez az egy pár sorom ráterelné a jó emberek figyelmét azokra, akik gyögyörködtették, akik elköltöztek és akiknek az egész magyar nemzet adósa. Rázzák föl közönyösségéből a nagy tömeget. Emeljenek a gyűjtött pénzen, az érdemeikhez méltó díszes követ

Aki felfelé züllött.

Irta: Vértesy Gyula.

Dárius volt az „Örült kenguruk” bohémasztaltársaságának az elnöke. Nevezeték pedig ő e néven, állandó pénzzavarai és földhözragadt szegénysége folytán.

Az „Örült kenguruk” asztaltársasága valaha számottevő irodalmi tényező volt, de azután a bohémek lassanként vagy kihaltak, vagy jó utra tértek, úgy, hogy végre már csak másodmagával maradt szegény Dárius.

A másik megmaradt bohém: Detrei Laczi volt. De ezt is hességezte Dárius maga mellől: — Hagyj el te is, mint a többi! Nézz valami okosabb foglalkozás után. Térj meg, légy tisztességes nyárspolgár. Ne akarj engem követni! Én, számár voltam. Mert fiatal koromban én is beülhettem volna valami nyugalmas hivatalba; de persze büszke voltam rá, hogy utána járjak a dolognak. Mások utána jártak, bent is csücsülnek holmi jó helyeken. Te is bekerülhetsz! Irni, akkor is írhatok, ha bent leszel. A kenyéred meglesz, hát a kalácsra valót összeírhatod. Még jobb dolgokat is írhatok, mint most; mert nem kell kényszerítésből firkálnod, hogy éhen ne halj; hanem irsz, amikor kedved, meg hangulatod van az íráshoz.

— Jól van jól, majd meggondolom. — szokta ilyenkor mondogatni Detrei.

— Csak későn ne gondold meg fiacskám! Mert eliramlik az élet! Először szeptember vége. Későn ne dobd el a bohémosság özvegyi fátylát. Mert későn már semmit sem ér. De én úgy sejttem, hogy hamarabb meghalok, mintsem neked megjön az eszed.

És mégis hamarabb megjött. Egy szép napon csak olvassuk a Detrei Laczi kinevezését. Egyelőre ugyan csak valami szerény berendeltséget kapott valamelyik minisztériumban. De hát ez is valami volt. Mert azelőtt Laczi barátunk sose látott annyi pénzt egy rakáson, mint most a hónapok elején.

Dárius az „Örült kenguruk” asztaltársaságának feloszlató ülésén hevesen leszólta ugyan a kormányt, hogy egy író csak ilyen kis állásba tudott kinevezni:

— De azért mégis örülök, hogy révbe kerültél. Most már csak az én rozoga ladikom jár kinn egyedül a szabad és veszélyes vizeken. Te már rendben vagy!

Csakugyan úgy is volt, hogy Detrei Laczi barátunk teljesen rendben volt.

Annnyira rendben, hogy a „Vörös elefánt” is, tisztességes néven Bézinger Mátyás ur, akít vegyeskereskedése firmájáról neveztek így el —

a halópóráik fölé. Hiszen mindnyájunk szegénységét szüntetik meg ezzel a kegyeletes tettükkel.

Meglátogattam Szigligetét, Csepreghy Ferenczet, Tóth Edét, Lukács Sándort, Szigethi Józsi bácsit, Győry Vilmost, Almási Tihamért és mindazokat, akik nekem szerepet írtak; akiknek lángeszze sikerekhez segített. Szellemükkel a színpadon még most is érintkezem. Bár sok kedves alakításomtól az évek folyamán el kellett válnom, Finum Rózsi, Török biróné, Vereshai, a tót Hanka — és még egy pár — most is fenntartja az összeköttetésünket.

Legutolsónak hagytam Csiky Gergelyt. Az ő „Nagyamamám”-ja juttatott legújabb — jubiláris — sikeremhez. Milyen hálás vagyok neki! Milyen boldog lennék, ha még élne, ha előtte játszhatnám el ezt a gyönyörű szerepet. Az ő szíkszavú, de őszinte dicsérlete hiányzik a nagy innepeltetésemből; az ő komoly arcát hiába kereselem a nézőtérén. Azt hiszem, Csiky Gergely a „Nagyamama” ezen másodvirágzásának nagyon örült volna. Miért nem érthette meg!

Nagyon is erőt vett rajtam a bánatos hangulat. Belátom. Tőlem mást várhattak. Bocssánax meg. Elbucsuzom kedves halottaimtól. Letörölöm könyes szememet és újra az én szeretett közönségemé vagyok.

még Mátyás ur, több rendbeli kisebb és nagyobb házak és városligeti villatellek tulajdonosa, még Mátyás ur is, aki eddig hallani sem akart a „skribler” Detreiről, egyszerre elfogadható vének minősítette Detrei miniszteri hivatalnok urat.

— Egy hivatalnok, az más valami! Rendes fizetési ember megházasodhatik, de amíg valaki csak skribler, „hátrább az kutyáknak” variálta a derék bácsi a „hátrább az agarakkal”-t az eljegyzési lakomán, melyre Dárius is hivatalos volt.

Dárius felhasználta a kínálkozó alkalmat és ugyancsak hajtogatta a jófajta borokat, ezektől támadt azután olyan szerénytelen hangulata, hogy magát is a halhatatlanok közé számítva kijelentette:

— Mi skriblerek csakugyan élehetetlenek vagyunk, de cserébe azután halhatatlanok. Hanem azért az én tisztelt barátom, aki ezennel megszünt örült kenguru lenni, még igen boldog lehet.

— Örült kenguru, hát az mi megvan? — kíváncsiskodott Bézinger papa.

— Olyan, mint a vörös elefánt. Az sincs igazában, ez sincs. Csak úgy hívjuk egymást, míg meg volt a kenguruk asztaltársasága.

— Éljenek a kenguruk, miután már meghaltak, — viczelődött az örömapa.

— Bocsanat, még egy él! A legörültebb kenguru, akinek szerencsése van most önök között lenni, vagyis inkább akihez most önöknek szerencsésük van.

Még kapott egy gyászjelentést is Detrei Laczi, melyben Dárius szomorodott szívvél jelentette utolsó kenguruntársának a filisztermenyország kebelébe történt megterését.

Detrei csakugyan meg is tért a filisztermenyország kebelébe. S ott egészen boldognak kezdte magát érezni.

Az eljegyzést nemsokára követte a lakodalom és a boldog férfi a szép, gömbölyű, egészséges kis fruskát, „Pontykő-utcza liliumát”, ahogy egyik tárczájában még epedő szerelmes korában elnevezte Bézinger Katalin kisasszonyt — hazavezette a papa egyik házában levő barátságos háromszobás lakásba, ahol, mint a mézes-hetek idején mondogatta, minden sarokból a boldogság angyalai kacagtak feléje.

Mikor ekkortájt találkoztam vele, nem tudott hova lenni a nagy boldogságtól:

— Barátom, csak a házasság az élet! Aki nek nincs otthona, édes kis felesége, az nem is él! A király se élhet jobban, mint ahogy én élek. Délelőtt elvégzem a dolgom a hivatalban, délután szabad vagyok. A magam ura vagyok. Persze, most még nem hagyom magára az íróasztalom kedveért az én édes kis feleségemet, de később, ha jóllakunk majd a csókokkal, majd meglátod mennyit fogok dolgozni. A fejem tele van nagy tervekkel. Regények, drámák motoszkálnak benne. Csak egyszer hozzákezdjek, el fogtok bámulni az alkotásaimon. Majd meglátjátok, mit tudok én produkálni a nyugalmas életben, menten a kenyérszerzés gondjaitól. Mert csak így lehet ám írni. Hogy valami nagy, szép dolgot tudjunk alkotni, ahhoz nyugalom kell. Nyugalom és biztos kenyér. Holmi rongyos kis tárczákat, meg versikéket úgy is lehet firkálni az ugynevezett bizonytalan bohéméletben, de valamire való dolgok alkotásához nyugodt élet és biztos megélhetés kell. Majd hallani fogsz rólam nemsokára.

De bizony én nem igen hallottam. Se róla magáról, se a dolgairól. Ugy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Még az utcán sem találkoztam vele.

Biztosra vettem, hogy valami nagy munkán dolgozik, azért vonul úgy el. Egyszer különben maga is mondta, mikor véletlenül elcsúsztam az utcán:

— Igen, dolgozom. Egy nagy munkán.

Hanem, hogy mi az a nagy munka, arról hallgatóztam. Sőt látszott, hogy az se volt az ügye, hogy kérdezősködtem felőle. Többé azután nem is hoztam elő a munkáját. Igaz, hogy nem is volt rá alkalom, mert láthatólag került.

Pedig mi sokszor emlegettük az öreg Dáriussal együtt, aki az én támogatásommal újból feltámasztotta az „Örült kenguruk” asztaltársaságát.

— Jó dolga van, hát ránk se néz. — mondta nehezeltve. — Olyan kövér, mint valami elsőrendű kőbányai. Maholnap ő lesz a vörös elefánt, nem az apósa. Az asszony ugyancsak kihizálta. Hanem az is igaz, hogy Pontykő-utcza néhai liliuma, az se igen marad az ura mögött

súly dolgában. No persze, esznek, isznak, jó dolguk van, semmire sincs gondolni; nyomoruft, de irigyelni való filiszterek. Különösen irigyelem azt a Detreit. Mennyit írhat most majd az a fráter a boldog nyugalomban. Meglásd, egyszer csak előrukkol valami hatalmas dologgal. Hogy le fog főzni minket! No persze, mert úgy lehet dolgozni, békés nyugalomban, jólétben; megmentve a megélhetés mindennapi küzdelmétől, a kenyérszerzés gondjától. Irigyelni való ember! De persze, most már nem is ereszkedik le hozzánk.

Az irigyelni való ember azután egyszer mégis csak leereszkedett hozzánk.

Kövér és piros volt, az arca majd kicsatant az egészségtől. Annál feltűnőbb volt a rossz kedve:

— Ugyan ne affektájl, — korholta Dárius. — Kutyaabajod és adod a világfájdalmast. Pedig hát senkinek se esett még az rosszul, ha jó dolga volt.

— Eh, nincs nekem jó dolgom! Csak ti hiszitek.

— Meg van mindened, hát mit lamentálsz?

— Mi az a minden? Semmi. Csakugyan, mikor az embernek meg van mindene, akkor érzi, hogy semmije sincs.

— Hát mi kellene?

— Tudom is én? Csak azt tudom, hogy ez a nyugalmas, ugynevezett jó élet, kezd már nagyon terlemre lenni.

— A hivatal nincs neked nyedre. Ott van talán sok dolgod?

— Dehogyan van. Még jobb volna, ha lenne. De bent ilni egész délelőtt és semmit sem csinálni, az elbutítja az embert. Az ilyen semmittevés csak arra jó, hogy kiéhezék az ember. Otthon azután az asszony jó ebédekot főz, én felhabzsolok mindent, délután ellustulok, elalszom és hizom, mint a mangalicza. Alvás után még olvasni sincs kedvem. Kimegyünk sétálni, azután hazajövünk, megvacsorázunk s lefekszünk.

— Este miért nem dolgozol?

— Eleintén akartam, de Katika rám ripakodott, hogy az este arra való, hogy lefeküdjék az ember, hát lefeküdtem; azóta azután hozzászórtam a koránfekvéshez; ha az ember elhizik, meg ellustul, könnyen megszokja. És ez így megy napról-napra. De hát élet ez?

— Persze, hogy élet, — kezdett el gonyolódni Dárius, — a nyárspolgárok hülye és boldog élete. Alkohol és szenvedélymentes élet.

— Még csak nem is alkoholistas, mert a jó ebédekre meg vacsorákra megkívánja a gyomrom a bort. S ez is hogy butít! Érzem, de nem tudok leszokni róla.

— Örülj neki, hogy van enni, innivalód. Hiszen azért élünk, hogy együnk, igyunk. Ez az egy józan célünk van.

— Könnyű nektek gonyolódni! De laknátok csak mindennap olyan jól, mint én, hogy megcsömörölnétek ti is.

— Ez is furcsa betegség, hogy valakinek a jó mód árt meg.

— Persze, hogy az! Talán éhezni szeretnék egy kicsit, talán azt szeretném, ha bajom, gondom lenne, talán az is jobb lenne, ha a feleségem nem szeretne olyan nagyon, vagy ha sovány, beteges, nyavalyás lennék, ha fáznám, éhezném. Ez a buta jólét megöl! Csak legalább az apósom buknék meg; de szó sincs róla, egyre jobban megy neki; mint a hizólibát kukoriczával, úgy tőm a pénzével. S miután nincs szükségem se pénzre, se dicsőségre, mert jól érzem magam így is, hát nem írok semmit. Elzüllöttem és pedig nem úgy, ahogy rendszeren szoktak, hanem felfelé züllöttem.

— Gratulálók s egyben irigyellek.

— Hidd el, Dárius, én irigyellek titeket, soványakat, éhezőket, nyomoruft hónapok szobákban élőket. Ti vagytok a boldogok. Oh, ha én még egyszer ott kezdhettém a nélkülözéseken, ha még egyszer be kellene járnom az összes szerkesztőségeket, hogy végre is husz koronáért tulajdadjak a tárczámom. De ennek vége. Megyek feltartóztatlanul a gutaités felé.

Rágyújtott egy vastag szivarra és szuszogva távozott.

Dárius mély megvetéssel nézett utána s előkotorászva a zsebéből egy félig összetört szultánczigarettát, míg nagy élvezettel fúta a füstöt, azt mondta:

— Ugy látszik, nemesak a halhatatlanok él-

hetetlenek, de az elhjasodott hülyék is. És ez az igazság. A szultánzigarettának jobban kell esni, mint az Uppmannak...

Éjjeli séta.

Írta: Gagyh Gy. Dénes.

Az Odéon-tértől nemi messze, Páris egyik szűk és gyéren látogatott utcájában van egy különös nevű vendégház. Hotel au bon Dieu, vendéglő a jó Istenhez. A jámbor hívő megbotránkozik rajta, főképp, ha idegen; talán keresztet is vet magára ilyen pogányság láttára, azonban, ha utja többször elvezeti mellette, annyira megszokja, hogy fel sem tűnik többé s minden lelkifurdalás nélkül jár ki-be a kapuján.

Nem valami elsőrangú szálló, hanem csak amolyan térbe csapszék, melyet a gazdája, Chameau ur, nagyvási hőbortól keresztelt „hotel“-nek: vagy talán azért, hogy a könnyen hívő közönséget inkább odacsalogathassa. Mert egyéb csalogató ugyem volt ennél. Az a szűk kis zug, mely az arisztokratikus csengésű étterem nevet nyerte Chameau urtól, csak akkora volt, hogy tizen-tizenketten szorongva és fölőtte alkalmatlan módon fértek el a közepén húzódó asztal körül; arra már nem volt hely, hogy kályhát is tegyenek bele, mert a sarokban egy természetes pohárszék állott, amely kiszorított mindent maga mellől, csupán egy svájci tájképet fűrt meg felül a falon. Erről Chameauné asszony minden új „pensionnaire“-nek elmagyarázta, hogy Neuschatel környékét ábrázolja s akkor hozták, mikor tíz esztendővel ezelőtt körutat tettek az úrval Svájcban. A felvilágosításra szükség volt, mert az irgalmatlan rossz képről akár azt is el lehetett volna képzelni, hogy a Cordillerák valamelyik tetszetősebb részét festették rá. Az utcai piktor, bizony nem remekbe csinálta. Ami az étkezést illeti, nem volt éppen rossz, bár megesett, hogy egyik-másik szemérmes vendég élesen kelt fel a dinertől. Ezt a hiányosságot azonban nem lehet szemére hányni Chameau urnak, mert volt olyan a konyhája, mint az ára. Száz frankért nem kívánhat az ember pástétomot minden nap s ráadásul bort. Pedig ez is hozzáértődött a Bon Dieu étrendjéhez.

Tavaszzsal és őszön megjárta még, hanem nyáron és télen rettenetes volt. Különösen télen. Majd megfagytak a tisztelt vendégek. Igaz, hogy kellemelen is, egészségtelen is, de havonként száz frankért nem adhat fűtést is a gazda. Tessék, menjen Duvalhez, akinek nincs inyére, ott van meleg, de azt meg is kell ám fizetni! Kevésért ne várjon sokat senki.

Ebben teljesen egyetértettek a kosztosok Chameau urral s elfogadták életfelfogásának ezt a fejezetét. Lehet, hogy kénytelenségből tették, de megtették, mert másképp amugy sem cselekedhettek. Tudták, hogy a szegény ember irtozatosan ki van szolgáltatva a tőkének, harezolni ellene ugyanis hiábavaló, megadták hát magukat a sorsuknak, legfőlegbb maguk között szidták a világot s kívánták az üdvözítő szociálizmus teljes diadalát.

A Bon Dieu kliensei a francia és nemzetközi társadalom legkülönbözőbb rétegéből vörödtek társaságba. Újságírók, színészek, színésznők, érvényesülni nem tudó zsenik, félreismerést és még nem értett művészelékek, a szomszédos üzletekből egy-két kereskedősegéd. Volt közöttük lengyel és tallán, sőt néger is.

Am, ha szegények voltak is, vígan éltek. A színészek kuplét énekeltek, vagy tréfás monológgal nevetették halálra társaikat, a festők torzképeket rajzoltak egymásról; sőt az egyik szobrász, egy hamburgi észak-német legény, oly pompásan tudta utánozni a klarinétot, hogy szanaszét dültek, mikor a botját szájához emelte s fúvást közben pufokra düllött két arca. Produkáltatták elegeket, szívesen is tette, mert olyankor neki adta a borát Alice kisasszony, az Odéon-színház reményteljes segédszínésznője és a lengyel zsurnaliszta, Karwowski ur. A bort pedig nagyon szerette, sok mindenre vállalkozott érte.

Deczember közepe táján új vendég jött a társaságba. Délceleg, magas férfi, kemény nézésű, másokkal keveset törődő. Büszkének és rátartónak látszott. Chameau ur úgy mutatta be a társaságnak: „Monsieur le Hongrois“, a nevét nem bírta kimondani, vagy tán nem akarta. Szóval, a jövevényről annyit tudtak csak, hogy magyar, de sem a nevét, sem foglalkozását nem ismerték.

Ő nem beszélt erről, a többiek restelték kérdezni.

Alice kisasszony és a lengyel újságíró között kapott helyet. Udvarias volt mindig a színésznőhöz, de nem közeledett hozzá, társalgásba is csak akkor bocsátkozott, ha nem térhetett ki előle s a jólneveltség rovására ment volna a visszavonulás. Inkább férfiszomszédjával váltott szót. Politikát üztek rendszerint, ha beszédbe elegyedtek egymással. A lengyel tanult, eszes ember volt; ismerte jól az európai államjogi és politikai konstellációt; ismerte Ausztria és Magyarország helyzetét is; és ha ráfordult a beszéd sora, a magyarok pártjára kelt mindig. „A magyar a lengyelrel testvéri poharat ivott“ — hangoztatta az ismert közmondást.

Gourdon Aliceben volt néminemű hiuság, amit nem is igen szabad tőle rossz néven venni. Nem lett volna nő, főképp színésznő, az Odéon jövendőbeli csillaga, ha a hiuság eredendő büne nem plántálódott volna belé. Szeretett tetszeni, tetszeni az automobilon száguldó uraktól a sarki hordárig, a színpadi rendezőtől a kullisszatolatóig mindenkinek. Tudta, hogy a köztetszésnek gyakorlati értéke is van; ez növeli tollassá a szárnyat az olimpusi röpüléshez, mert a férfi, minden férfi, a vicimé éppugy, mint a bolti szolga, szívesen meghálál egy-egy kedves mosolyt, vagy dévaj pillantást és egyforma zajjal tapsol, éljenez a színpadi jelenés után. A művészi halhatatlanságnak pedig a taps az édesanyja, meg a nagy gázsinak és a selyemruhának is.

Az asztaltársaságban ugyan nem lett volna érdemes megerőltetnie magát, mert az a sok szegény ördög nem sokat lendíthetett a sorsán. Alig telt a mindennapira, nemhogy színházba jártak volna. De azért itt is megtette, tette szokásból, ösztönből. Kaczérkodott mindenkivel, még Chameau urral is; így bizonyos pajtáskodó bizalom fejlődött ki közté és társai között, akik cserébe dühösen udvaroltak neki. Ha jött — kivéve ha Provost ur kíséretében jött — tizen is odaugrottak, hogy szolgálatára legyenek. Egyik a kabátiát segítette le, másik a kalapiját vette el, harmadik a székét toltá alája, a többiek pedig hízog szóval vették körül. Egyedül a magyar vendég nem szegődött udvarához.

Alicenek feltűnt mindjárt, de úgy tett, mint-ha nem venné észre. Majd megszelidül később s megadja magát, gondolta. Hanem egyik nap a másik után telt, a helyzet és a jövevény viselkedése nem változott. Most már idegessé tette ez a nemtörődömség. Ugy tudta, ezren is mondták már, hogy nem csunya, megakadhat akárki szemé rajta, — miért mégis ez a sértő hidegség?

A leány valami sajátágos változáson ment keresztül: hangos nevetése egyre csendesedett, magakellatése sokat vesztett kihívó alakjából, beszéde nem volt már olyan szabad, tartózkodó és szemérmes lett. Azt sem engedte többé, hogy konfidenskidiének, még Provost urtól sem türtre, pedig a jámbor, kis Provost csak az ő kedvéért járt ide, aztán meg egy gazdag rennesi hentesnek volt a fia. Barátságos biztos életpályát jelentet volna Alicera névre. Hanem most, egyszerre megbomlott s alig nézett a szegény fiúra.

Történt egy este, hogy vacsora közben megint vitára kelt a magyar és a lengyel. Ezuttal valami szociális kérdés fölött disputáltak (a pollyák javithatatlan szociálista volt) s a feleselés hovatovább szenvedélyesebb arányokat öltött. Rájuk figyelt az egész asztal,ők azonban nem törődtek senkivel; sőt a magyar azt sem vette észre, hogy Alice kisasszony háromszor is megszólitotta. Félig látat fordítva, úgy látszott, hogy ügyet sem vet a szavára, beszélhet, ami tetszik.

Ez a bántó felsemvevés, szinte egyenes sértés, kihozta sodrából a színésznőt s egész önuralmát elveszítette. Nem volt már kedves, hanem csunya, mint egy furia. Magából kikelve, ingerülten kiáltott fel:

— Nohát, ez mégis sok! Ilyen neveltelenséget civilizált férfi el nem követhet. Azt sem tudjuk, kicsoda, mégis ekkora gorombaságot enged meg magának.

— Igen, igen, — toltá fel magát lovagul a kis Provost, — ez türelmetlen, elégtételt követelünk érte! En követelek a kisasszony nevében. Hallotta, uram? Itt kulturországban vagyunk, nem Ázsiában és büntetlenül megsérteni nem lehet egy nőt.

Az új vendég csodálkozva nézett körül a hirtelen támadt zajra, a kifakadásokat sem értette, mert mindenre gondolt, csak arra nem, hogy hozzá vannak intézve. Provost henczegését azonban tudomásul kellett vennie. Neui felelt rá,

csak végig nézett a dekadens termetű, apró emberkén; tekintetéből ki lehetett olvasni, hogy neki semmi ellenvetése nincs, ha megpróbálják, hogy ki a legény a csárdában, csak azután meg ne bánja valaki. Ugy látszik, elértette a választ, mert a további lovagias vállalkozással felhagyott.

Hogy a szomszédnőjének esett zokon valami s emiatt a csetepaté, azzal egyszerre tisztában volt. Hozzá is fordult mindjárt s megkérdezte:

— Talán én bántottam meg, kisasszony?

— Ön! Nagyon udvariatlan volt irányomban.

— Tudtomon kívül lehettem csak. Mert én, aki nálam gyöngébb — a nő pedig gyöngébb — az iránt kiméletlen soha sem voltam. Ha bántok valakit, kényszerítésből teszem; akkor is olyan esetben, ha a másiknak van módja és ereje, hogy megboszuthassa magát rajtam. Sejtlemem sincs, hogy mi ostobaságot követtem el; de, ha ön mondja, el kellett követnem valamit. Kérem, bocsásson meg érte.

Annyi gyöngédség és bensőség volt a szavaiban, hogy Alice kisasszony kiengesztelődve derült arczzal nyujtotta a kezét.

— Köszönöm, hogy megnyugtattott. Azt hittem, szándékosság volt a viselkedésében, azért ragadtattam el magamat annyira. De most látom, hogy nem volt igzam. Feledjük el mind a ketten ezt a kis kellemetlenséget s legyünk jóbarátok.

A kis Provost izgett-mozgott a széken, amint ezt hallotta, de hasztalan, mert a leány reá sem figyelt.

— Nos, elfogadja?

— Itt a kezem.

— Helyes! Azonban ismerkedjünk meg előbb. Mondja meg a nevét! Ne vegye tolakodásnak, de sem én, sem az urak nem tudják.

Az ifju elmosolyodott a különös kívánságon.

— Szívesen megmondom, de nem érnek sokat velem, mert meg sem értik, ki sem tudják ejteni, Gálffy Kálmán vagyok.

— Hogyan? Mondja még egyszer!

— Gálffy Kálmán.

— Milyen csodálatos név. Csakugyan nehéz a kiejtése. A keresztnéve is benne van?

— Benne.

— Melyik az?

— Kálmán.

— Szokatlan, de kellemesen hangzik.

— Hát aztán micsoda? A foglalkozását érttem.

— Tanár.

— Nagyszerű! Milyen boldog ember. Van állandó üzete, nem kell attól remegni, hogy mi lesz holnap. És sok a fizetése?

— Sok? Nem. De, tudja, ha több volna, azt is elkölteném; mivel nincsen, ezzel is beérem.

— Mit csinál Párisban?

— Valami nagyobb tudományos munkán dolgozom s adatokat gyűjtök hozzá. Most a Bibliothèque National-ba járok

— Ugyan unalmas lehet abban a molyszagu helyiségben. Már én jobban szeretem az emberkeket, ha nem komolykodnak s olykor egy-egy baklövést is elkövetnek. A pápaszemtől és prédikációtól egész életemben irtóztam.

Folyt tovább a beszéd, folyt minden este. Gourdon Alice sem volt már olyan szeszélyes, mint előzőleg, egy darab ideig, bár elfogta néha valami borongós, kedvetlen hangulat, melyet csak a fiatal magyar gyöngédsége, vagy tréfája bírt eloszlatni.

Az idő egyre hidegdedett, hó esett s utána kemény fagy lett. Alig mertek az utcára menni az enyhe léghöz szokott párisiak. Ezt a félelmet az újságok még fokozták, vastag betűvel hirdetvén, hogy naponként hány nyomorult pusztult el a kegyetlen időben. A Bon Dieu vendégeit is megviselte a hideg rutul. Téli kabátosan, keztyűsen ültek az asztalhoz, máskülönbben ki nem birták volna; amint véget ért az ebéd, vagy vacsora, szedte a sátorfát valamennyi és melegebb világba sietett. Legtöbben a kávéházba, mert hónapos szobájuk hőmérséke kevésben különbözött az utcájától.

Diner után, egy alkalommal, Gálffy Kálmán állott fel elsőnek a helyéről. Indulni akart, azonban a színésznő visszatartotta egy szóra.

— Ennyire siet?

— Sok a dolgom, sietnem kell.

— Haza megy?

— Haza.

— Hol lakik?

— A rue-de-Seineben.
— Én is. Ma szabad napom van a színház-nál, hazamegyek. Magával tartok, ha nem lesz terhére a társaságom.

— Nagyon kedves. Igyekszem majd meghálálni ezt a szeretetreméltóságot.
— Meglátom, — felelt pajkosan elmosolyodva.

Ki tudja, mire gondolhatott?

Bucsuztak és elmentek. A Boul'-Mich'-en fel, a Boulevard-Saint-Germainig érve, Gálffy balra akart fordulni, mert ez volt a rövidebb út a rue-de-Seine felé. De Alice egyenesen előre tartott, a Szajna irányába.

— Olyan szép az est, hideg sines tulságos-ban, tegyük egy rövid sétát. Nem fog ártani magának sem, sokat ül szobában.

— Amint tetszik, örömetest rendelkezősére álok.

Folytatták útjukat a Place-Saint-Michelig, onnan a Szajna innenső partján lefelé. Szótlanul haladtak egymás mellett a Pont-Neufig. Itt a leány megszólalt:

— Jerünk át a hidon.

— Helyes, menjünk!

A hid közepén Alice megborzosgott, boáját összebb vonta és megigazitotta a nyakán, karját pedig a férfi karja alá dugta.

— Fázom, — szólt dideregve, mintha megetgetőzni akart volna.

— Talán jobb, ha visszafordulunk.

— Nem, nem, csak menjünk, már elm...

— Hátha beteg lesz?

— Dehogy! Nem árt nekem semmi.

Elhallgatott megint. A hid tulsó végén balra kanyarodtak, a part mentén a Tuilleriak felé. A Louvre alsó szelénél az ifjú figyelmeztette újra a leányt:

— Meg fog ártani a séta.

— Fél?

— Igen! Magamért nem, hanem magát féltem, kisasszony.

— Miért mondja: kisasszony?

— Nincs jogom más megszólításhoz.

— És ha én kérem, hogy nevezzen egyszerűen Alicenek?

— Ismeretségünk nem engedi meg, hogy ilyen messze menjek. Ezt csak két testvér, vagy két szerelmes teheti.

— Visszautasít?

— Nem, csak hogy nem vagyunk testvérek, sem pedig ...

— Nem meri kimondani?

— Odáig nem jutottunk még.

Az izgató téma félbeszakította a társalgást, némán lépegettek tovább, mind a kettő saját gondolatával volt elfoglalva. Nem is vették észre, hogy repül az idő. Mikor a Gase-d'Orsayben éjfél ütött az óra, erre neszeltek fel.

— Borzasztó, milyen későn van, — rémült meg a leány, — siessünk gyorsan!

A Pont-des-Beaux-Arton átvágtak az Institutnek, onnan mindjárt a rue-de-Seinebe. Nem messze volt a ház, melyben Gourdon kisasszony lakott. Előtte megállottak.

— Itthon vagyunk, — mondotta vidáman.

— Jó éjt! — nyújtotta kezét bucsuzóra a férfi.

A leány megfogta a feléje nyújtott kezét és szorította melegen, hosszan. Nem is engedte el. A legény nem értette, hogy mit akar. Tréfás évődésnek gondolta, mert látta, hogy mással is megtette már a Chameau-féle étteremben. Nem bánta hát, hadd teljék kedve. De egyszerre így szólt:

— Jöjjön fel hozzám!

Az ifjú értette már a dolgot. Kezét kiragadta s durván, sértő módon felelt vissza:

— Nem megyek!

A leány elszomorodott, egy-két könnyesepp is pattant a szemébe, aztán, mintha az ő neveltségét akarná igazolni, folytatta:

— Azért nem, ugy-e, mert azt hiszi, hogy rossz vagyok?

Amaz szintén megbánva hirtelen indulatát, engesztelő hangon folytatta:

— Nem azért ...

— Hát miért, mért lett volna egyébért ez a vérig való bántalom? Olyannak látszom, aki odadobja magát akárkinek ...?

— Nem, ezt én nem gondoltam s ha mégis ezt képzelte, bocsásson meg.

— Mi az oka hát? Mert lenni kell valaminek. Vagy nem tudja még mi a szerelmi vágy? Nem jutott eszébe soha, hogy szép nőt öleljen? Avagy

annyira csunya vagyok, hogy visszariad tőlem, aki rám néz?

— Nem, kisasszony, ön nagyon szép s akárki más áldaná a sorsát, ha helyemben lehetne. Látja, nekem is fejembe szalad a vér, ha érzem kezé forróságát, mert tudom, mi a szerelmi vágy. De most én kérdezek valamit. Szeretett-e igazán életében?

— Egyedül magát.

— Megesőkölna-e hát rajtam kivül mást?

— Nincs az a férfi ...

— No látja, nekem is van valakim, messze innen, a hazámban, kinek a képét magammal hoztam a szivembe zárva és én hozzá hű akarok maradni ...

— Szereti magát?

— Sejtlemem sines róla, csak annyit tudok, hogy én szeretem. Talán az van a csillagokba írva, hogy ne legyen az enyém, — ám én így is, más karjában is, szeretni fogom. Nem tudok másképp cselekedni, — pedig, ki tudja, nem lenne-e jobb, ha a maga kezében hagynám a kezemet ...? De hát az ember balga s mindig olyan után vágyódik, amit elérni nem tud! Jó éjt kisasszony!

— Jó éjt, uram!

Induló hajók.

— „Haza!” — Bolondság! Ócska fogalom!

Ki hisz ma benne?! ... Akit iga nyom,

Kinek verejték gyöngyöz homlokán:

Ily czipra rongyon föl nem gyúl ma már!

„Haza” ... Badarság! ... Egy hitem nekem:

Ott a hazám, ahol kenyerem! —

Dől a szó és ezer arc pirul;

A szemek fénye lobbanva kigyúl;

Az ajkak szélén vad zsvivai liheg,

Hogy megremeg az aczélszörnyeteg:

A kormos-füstöt dohogó hajó:

— Ott a hazánk, ahol élni jó! ...

Bömböl a kürt, a móló elmarad:

Rengeti a nagy hajót a hab.

S mint láncz-szakító izzó indulat,

Mely féke-vesztve viharra dagad,

És döngő szárnyán felhőkig futó:

Felbüg a dal: a munkás induló!

Az Uj-világból indul egy hajó;

Födélzetén fáradt emberek ...

Kevés a szó csak; gyöngye, elhaló ...

Behorpadt mellék, ... fénytelen szemek ...

A messze-ürbe elmerengenek.

Emitt egy asszony. Ura ott maradt

Pitsburgban: — a gőz-pöröly alatt ...

Amott egy rongyos, félkaru, szegény

Vázza romlott kunsági legény ...

S mintha tarka össze-visszaságba'

Embercsontból volna rakva máglya:

Állnak szótlan; szinte megmeredten ...

Most a gőz-kürt fölharisan rekedten:

A hid bezördül, — elmarad a part

S a nagy hajó az óceánra tart;

Elmarad a kikötő-karél ...

Leborul a csillag-fényes éj ...

S az éjben im! Az ég és víz között,

Mintha az, mi rég elköltözött:

Az összeomlott élet hite, vágya, —

Fényt vetve a néma éjszakába,

Szenvedések Golgotáin érve:

Megváltóként ismét visszatérne!

S mit az évek gyászos sodrain

A lélekre iszapolt a kín,

Főlöldödnék! A megtört szemek

Csodás lángu tűzbe' fénylenek ...

A sápadt arcra forró pir tapad,

A szívek mélyén izzó láz fakad:

S amint nyári orkán feltör hirtelen

És át-remeg a messze tengeren,

Mi ezer lélek hurjain feszül:

A dal: „Hazádnak rendületlenül!” ...

Zluzska Andor.

A méregkeverők.

— A XVII. század végéről.

Irta: Koncz Ákos.

— Ugyan, ugyan, Cseppentő Péter uram, minek ártja kigyelmed magát mindég a más dolgába. Sokkal jobb volna, ha a maga portája előtt sepergetne, mert van ott gíz-gaz felesen, több, mint másnál. Aztán meg, aki nem ad kalácsot, annak nincs jussa tanácsot adni. Végezetül pedig nem vagyok kigyelmednek se ija, se fiaja, a komaság is elmúlt, mert meghalt a gyerek, így hát intézze kigyelmed a maga sorját, az én berenámon belül meg hagyjon engem békében.

Eképpen kárpálta éles szóval Cseppentő Péter uramat Már János elmaradott özvegye, Ágnes asszony. Mert úgy esett a dolog, hogy Cseppentő Péter uram, mióta özvegyesorba jutott, sűrűen megfordult elhalt Már János portáján, nyilván azon szándékból, hogy megnyerje a szép özvegy hajlandóságát. Dicséretes volt a guszusa a még mindig jó kinézésű embernek, ánde Ágnes asszony ki nem állhatta Cseppentő Pétert már az ura életében, aki pedig annyira szerette ifjúkori barátját, hogy az asszonya elenkezése dacára keresztkomának hívta meg őt. Hogy pedig meghalt Már János, Cseppentő Péter úgy gondolta, hogy a komaság révén joga van az özvegy dolgaiba avatkozni, aminek az lett a következtése, hogy Ágnes asszonynak a gyásznapok eltelte után nem volt nyugta, miglen egyszer, megunva a gyámkodást, ugyancsak odamondogatott Cseppentő Péternek.

— Jól van komámasszony — felelt sértődötten Cseppentő Péter. Én a javát akartam kigyelmednek, de ha nem kell az igaz ember tanácsa, majd talál kigyelmed hamis tanácsra. Áldja meg az Isten kigyelmedet és ha majd kiforgatják mindenedből, itt leszek én akkor is, mert világeletemben nem voltam rátartó ember.

Ágnes asszony nagyot lélegzett, mikor az alkalmatlan ember kifordult a házból, mert meg volt győződve, hogy a nagymosás után nem igen lesz kedve Cseppentő uramnak visszatérni a portára.

Mi türes-tagadás benne, Péter uramat szörnyen bosszantotta a házból való kinézés, mely akár ebrudalásszámba is mehetett volna. Megmegrázta magát az uton, mintha csak szabadulni akart volna a szép özvegy verő szavaitól. Ezek azonban sehogysem akarták elhagyni, mert egyenesen a szívére hullottak és bizony-bizony fájdalmasan estek a szerelmes embernek, ki most reményeit látta összeomlani.

Cseppentő Péter e naptól kezdve szomorúan járt-kelt a városban. Bánatát észrevették barátai is, akik jóakaró szívvvel keresték-kutatták a nem régen még vig ember kedélyváltozásának okát. Péter uram azonban nem árulta el titkát, mert attól tartott, hogy még legbizalmasabb barátai is kinevetik, ha csalódott szerelmével hozakodik elő ... Álmatlan éjszakáin azonban annál többet gondolt a még mindig szép Ágnesre, nem mondván le a reményről, hogy még valamikor boldogságos napok virradnak rá az özvegy közelében.

Ezen reménységét jó Cseppentő Péter arra alapította, hogy vagyons ember volt és eléggé gondozván testi épségét, senki sem mondta volna, hogy ötven esztendő repült el felette. Nem is volt egyéb kivetni való Péter uramban, csak a naturája volt valami kiállhatatlan, mert minden lében kanál volt, mindig a mások dolgát firtatta, kurkászta, ezzel aztán sok ellenséget gyűjtött maga köré. Mióta a felesége meghalt, felhagyott a gazdaságával, amelyhez nem is értett, az egész napot a piacon töltötte és unalmában, ha nem is rosszakarattal, de korához nem illő könnyelműséggel rostálta embertársainak nyilvános és magánéletét.

Egy Csóbi Terézia nevű öreg asszony látta el a Cseppentő Péter uram házát. Természetes, hogy mint afféle magános ember, közlékeny és bizalmas volt gazdasszonyával szemben. Nem is állhatta meg, hogy el ne mondja szivbéli vonzódását Már Jánosné iránt, el nem hallgatva azt sem, hogy hasztalanul zörget a szép özvegy szívének ajtaján, mert ez sehogy sem akarja bebochtítani azon.

Terézia tapasztalt asszony volt és fiatalabb korában az ujain forgatta a legényeket és a könnyebbvérű házasságokat. Mert valamikor szép volt Csóbi Terka! A város ifjú legényei bomlottak utána, mint a fáma beszélte, nem

hiába. És talán ez a szeretőzés, a leányzó lobogó vére bajba is sodorta volna Terkát, ha az utolsó pillanatban segítségére nem jön Daru Sándor, aki nem nézte a leány multját, csak a ragyogó szépségét és csakhamar feleségül vette. Mivel pedig Daru Sándor irtózatossá erejű ember volt, elannyira, hogy egy alkalommal nagy mérgében az országos sokadalomban egy bécsi kereskedő sátorát a félkezével halomra döntötte, senki sem merete a felesége viselt dolgait emlegetni, hacsak halálra nem szánta magát. A nagy ember szörnyen imponált Terkának is, mert tudta, hogy ha hiútlanságon éri az ura, menten megöli.

Terkát azonban a végzet nem sokáig kötötte Daru Sándorhoz, mert ez belekötven három török vitézbé, a küzdelemben halva maradt a hátrában. Terka özvegyessé jutván, leánykori szeretőjét mindaddig folytatta, míg a himlő el nem rutította tetszetős ábrázatát.

Az ekként szépségvesztett asszony aztán a naptól kezdve a pénzével igyekezett magának szeretőket szerezni. Ezek azonban hamarosan kiforgatták az ura által rámaradt vagyonból és mikor az eladott ház ára is eluszott a könnyelműség forgatagában, régi ismerősei kinevették, jó szót sem adtak neki, sőt a magisztrátusnál is feljelentették. És talán nagy bajba is kerül Terézia, ha Cseppentő Péter uram meg nem könyörül ráta és miután ígéretét vette, hogy tisztességesen viseli magát, magához fogadta, úgy okoskodván, hogy egy lelket ment meg, ha pártfogásába veszi a boldogtalant.

Nem is volt panasz Terézia ellen, mert máskülönben rendet szerető fehéreseléd volt, szeretete a tisztaságot, jó ételeket főzött a gazdájának, úgy, hogy még ellenségei is elismerték róla, hogy méltó a Cseppentő uram bizalmára. És elmúlva felette a bolondos évek, a vére is megcsöndesedett, lassankint templombáiárhoz lélek lett belőle, aki nagy képesos bibliájával hűségesen megjelent a reggeli és délesti isteni szolgálaton.

Ily módon aztán Teréziának nem volt semmi kellemetlensége, sőt még azon házak aítai is megnyitkák előtte, melyek azelőtt zárva voltak.

Mikor tehát meghallotta az ő szerelmes gazdájának sóhajtásait és lelki gyötrelmét, elhatározta, hogy segít valami úton-módon a Cseppentő Péter uram állapotján; bár semmiképpen sem állott érdekében, hogy asszonyt kerítsen a házhoz, mert ez esetben kétszáz vált az ő ottmaradása. Mivel azonban úgy vette észre, hogy gazdája a kibontakozásban számít az ő közreműködésére, elvállalta, hogy beszél a dologról Már Jánosnéval, akivel sikerült már eddig is néhány szót váltani a piacon.

Többször találkozás után Terézia közelebb férközött a Már Jánosné szívéhez, akinek azután szélesen-hosszan elmondta, hogy Cseppentő Péter uramat szinte megöli szívbéli szomorúsága, amiért oly hideg hozzá a nagyszony. Higyje meg galambom — mondogatá — talán el is emészti magát az én jó gazdám, pedig kár volna érte, mert jó ember, jó asszonytörtő. Egy hibája van csak, hogy szeret a más dolgába elegyedni, na de kisebb hiba ez, mint a borkorsolya, vagy asszonykergető volna.

— Való igazat beszél Teréz néném — hagyta helyben Már Jánosné, de én nem akarok férjhezmenni, megélek én már ebben az özvegyi sorban, amelybe a jó Isten szent akarata helyezett.

Már Jánosné közeli atyafiságban volt Némedi Menyhért akkori szenátorral és ezen a réven sokszor megfordult a házuknál, viszont ezek az ő portáján. Egyszer azonban elmult egy hét, vagy talán több is és Némediéktől egy teremtet lélek sem fordult meg az özvegy házában. Végre is Már Jánosné ment el Némediékhöz, akik azonban hallatlan hidegséggel fogadták, sőt Némedi szenátor uram beintvén az asszonyt szobájába, eképpen szólt hozzá szigorúan:

— Hát édes hugom, csak kimondom azt, ami a szíveden van . . . Nem szeretek macskát zsákban árulni . . . Ugy vedd hát a szót, amint mondom . . . Széltében-hosszában azt beszélik a városban, hogy bűnös viszonyt folytatasz Tardi Gergelylyel, azzal a schonnaival, akit az emberek nem szívelhetnek. Szégyent hozol magadra, meg miránk, az atyafiságodra. Az előbbi a te dolgod, az utóbbi azonban árt a mi tisztességünknek. Ezeket akartam neked édes hugom

elmondani és ebből most már értheted, hogy miért kerültök a portádat.

Már Jánosné szép arca biborvörös lett a kárpálásra és első meglepetésében nem tudott egy szót sem szólni védelmére. Elsötétült előtte a világ. Ő, ki özvegyessége első napjától kezdve istenes, jámbor életet élt, aki jobban vigyázott a becsületére, mint a szeme fényére, most azzal van vádolva, hogy szeretőt tart. Amde a másik pillanatban visszatért megrögtelt lelkére a nyugalom és igazának tudatában felemelt, büszke fővel állott Némedi uram elé és így szólt:

— Nem tudom, hogy micsoda gazság áztatott el engem kigyelmed előtt édes bátyám . . . Nem mondhatok egyebet, minthogy ártatlan vagyok . . . Esküszöm az élő Istenre, hogy hazugság, amit rám fognak az emberek. És itt megcsuklott a szava és pataként hullottak a könyei.

— Én elhiszem, amiket mondasz. Ha ártatlannak érzed magad, vidd becsületet a magisztrátus elé. Akik megtépték a tisztességedet, azok bűnhődjenek. És ha tisztázod magadat a vád alól, akkor portámat újra megnyitom előtted.

Isten áldja meg kigyelmedet — válaszolá Már Jánosné. És elment, egyenesen főbíró uramhoz, ki meghallgatván a zokogó asszony panasztát, „nyomban investikációt rendel vala el a gonosz szóhajtó megkerítésére”.

Másnap aztán főbíró uram coram persona czítálta Tardi Gergelyt, szemére lobbantván, hogy hirbe keverte Már Jánosné. Gergely azonban ártatlanságuk tudatában tiltakozott még a feltevés ellen is, aperte enuncziálván, hogy az özvegygel hónapok óta nem beszélt, a portájára még a lábát sem tette be. És miután ezekre „repente” nagy esküvésekkel meg is esküdött, főbíró uram nem vallatta tovább, hanem in pace dimitálta.

Tardi Gergelyt, aki egy kissé könnyelmű ember volt, de a becsületét szerette, szörnyen bántotta ez a szóhajtás és felogadta, hogy addig nem nyugszik, míg nyomára nem jön annak, hogy kitől eredt és mily czéltől a gonosz rágalom.

Ezen törekvésében segítségére jött a véletlen. Ugy esett a dolog, hogy Gergely egy ital borra betért a Dózsa Menyhért kocsmaiba. Czimborák is kerültek csakhamar és odasomolygott a nagy hosszú asztalhoz Vad Sándor is, a Cseppentő Péter uram fiatal béresegdájája. Hogy pedig az ital akkor is bőséges szóra hozta az embereket, Vad Sándor is kikotytyantott olyasfélétt, hogy a Már Jánosné gyalázó beszédek elsőbbsen a Csöbi Terézia ajkáról repültek a piacra. A szót aztán magába ölte Tardi Gergely és még vagy kettőt hörpintvén a piros italból, feltűnés nélkül távozott azon erős elhatározással, hogy még azon estén nyomára jön a dolognak.

Jó szerencsére Cseppentő Péter uramat nem találta otthon, mert collatióra vala hiva nemzeti Tokaji Gerzson uramhoz. Terézia ott csoszogott a pitvaraitó előtt, mikor betoppant hozzá jámbor, mosolygós arcczal Tardi Gergely.

Terézia mi rosszat sem sejtve, nyomban egy kancsó bort tett az asztalra, szívesen kínálván nem várt vendéget. Gergely azonban mód felett dühbe jött a vén banya vigyorgásán és földhöz csapván a korsót, eképpen dördült a száját nyitvafeleitő asszonyra:

— Az én teremtető Istenem pusztítsa el azt a lapátnyelvedet, amelyre felvetted Már Jánosné, azt a tisztá, becsületes özvegyet . . . Csapjon az Isten tíze abba a vén fejébe, melyben ilyen gonosz dolgok fakadnak meg . . . Hát mikor láttál engem az özvegynél, te égetni való boszorkány . . . Még ebben a minutában vislek főbíró uram elé és ha ott nem reparálok az asszony becsületét, agyonverlek — én mondom, Tardi Gergely.

Terézia remegve omlott a Gergely lába elé, ez azonban félrántotta a földről és úgy hajította maga előtt a világ csufjára a magisztrátus háza felé, ahol a megretent vén asszony mindent bevallott. A deliberátum nem késett, mert Terézia még az napon carcerbe került, ugyanakkor pedig Némedi uramék megnyitették portájukat a becsületében meghurczolt ártatlan asszony előtt.

Cseppentő Péter uram nyomban elbocsátotta házából Teréziát, aki most már boszút esküdött nemcsak Tardi Gergely, hanem gazdájá ellen is. És alig hogy kiszabadult a tömlőczből,

összeszedve czók-mókiát, eltűnt a városból úgy, hogy hir sem hallatszott felőle. Előbb azonban fölkereste Éva asszonyt, a Salgó Mihály elmaradott özvegyét, rábeszélve, hogy ajánlkozzék a Cseppentő Péter uram házában vezetésére. Hanem egy árva szóval se említse a nemzeti uram előtt az én kommandálásomat, mert bizonynyal mondom, hogy akkor cseles a jó sortól, ami reád várokozik.

Szegény asszony lévén Éva, ugyancsak hálasán vette a Terézia gondoskodását. Mivel pedig Éváról az a hir volt elterjedve, hogy jó gazdaasszony és egyéb hiba nincs benne, csak az, hogy az égett bort időnkint kedveli, Cseppentő Péter uram eltekintett ettől a gyarlóságtól és felfogadta Éva asszonyt háztartásának vezetésére. Nem is volt panasz Éva ellen, mert rendbentartotta a házat, nem duskált gazdájá javaiban, tiszta volt és rendszerető.

Egy esztendő mulva visszaérkezett a városba Csöbi Terézia. A piacon aztán találkozott Évával, aki szapora szóval elbeszélte neki, hogy Cseppentő Péter uram a minap nagy betegségében az exmissus szenátorok előtt testamentumot csinált és neki 200 forintokat testált, míg a többi vagyonát, nem lévén atyafisága, Márnének testálta avégből, hogy rekompenzálja azért a rágalomért, melyet reá szórtak. Hogy aztán Tardi Gergely se maradjon minden nélkül, annak is testált 100 forintokat, melyeknek „erogálására in exitu mortis feőbíró uramat kérte.”

E naptól kezdve Csöbi Terézia folytonosan emlegette Éva asszony előtt a testamentumot. Egyszer azt mondta a pénzre éhes asszonynak, hogy bizony messze van az az idő, mikor a hagyatékhoz jut, mert Cseppentő Péter uram olyan erős megest, mint a bocs és szép piros, mint a paprika, éléhet akár száz évig. Máskor meg olyasfélétt mesélt, hogyha Már Jánosné asszonyomat, meg Tardi Gergelyt az élő Isten magához venné, a Cseppentő Péter uram vagyona mid az Éváé lenne. Egyszóval, annyira a szívére beszélt Évának, hogy ez valóságosan kérte az Istent, hogy könnyítse meg mielőbb ezek ágyaszalmáját.

Csöbi Terézia látván, hogy a lég meg van törve és hogy sikerült neki az ördögöt becsempezni a kincséhes asszony lelkébe, elérkezettnek látta az időt gonosz tervének kivitelére. Elmondta tehát Évának, hogy a Tisza mellől hozott olyan orvosságot, mely nem a bevévőnek használ, hanem annak, aki beadja. „Lassan, apránként hervad el attól az ember — szólt — anélkül, hogy a felcsér csak egy minutára is észrevenné, hogy mi fogyasztja az ember erejét. Lassan, de biztosan jön a halál.”

— Ne mondjad tovább, borzadt el Éva . . . Nem akarok gyilkos lenni, tömlőczben elpusztulni . . . Megver az Isten mind a két kezével, a lelkem meg a gyehehnára dobja.

— Bolodokat beszélsz, Éva . . . Látod, én elpusztítottam a Garas Péter öreg, beteges feleségét, a Sulyok Agnes urat, azt a nagy fekete embert, aki a bolondulásig belém szeretett, meg a Tornyos Kis Kata két gyereket, mikor ezek vagyonára éhezett. Nem lett semmi bajom, én meg kaptam a négy lélek elvesztéséért 60 forintokat. Te is adhatsz nekem ennyit ezért a kis orvosságért a Cseppentő uram rádnező vagyonából . . . Legyen hát eszed és valahogyan keverj lassan élő mérget a Már Jánosné, meg a Tardi Gergely ételbe, italába, aztán, ha ezek elpusztultak, hozzá fogunk a gazdád elemésztéséhez is . . .

Ugy látszik, hogy a kincs emlegetésére megtört az Éva akarata. Mint a tanuvallomási jegyzőkönyvekből olvashatjuk, Éva átvette a mérget és 10 forint foglalót adott érte Teréziának. A többi könnyen ment, mert Tardi Gergelyt majd mindennap behívta egy ital borra. Már Jánosnének meg egy suttó ostorosát bérelte fel, aki az asszony esti italába mindig csempészett be egy kevés életiogyasztó mérget.

Egy hónap mulva nem lehetett ráismerni sem Már Jánosnéra, sem Tardi Gergelyre. Nem fájt semmijük, de sorvadtak óráról-órára. Tardi Gergelyről rosszakarói hamar kiszűrték, hogy az ital, az égett bor öldösi. Már Jánosnéra meg ráfogták, hogy az özvegyi sor hervasztja. És talán, ha egy véletlen közbe nem jön, sikerül a két bűnös terve és akkor Cseppentő Péter uramra került volna a sor, annyival is inkább, mivel Éva annyira behizelegte magát gazdájá hajlandóságába, hogy hallván a Már Jánosné és Tardi Gergely, „hervadását és közelgő vé-

gét, mutálta testamentumát és gazdasszonyára hagyta minden vagyonát."

Történt azonban, hogy főbíró uram felesége nagy betegségbe esett. Sem a debreczeni felcser, sem az akkor tudós asszonyok nem tudtak rajta segíteni. Nem használt se kenés, se köpülőzés és a főbíró uram kétségbeesésében elhozatta a nagyváradi felcsert: nemzeti Hebe Teofil uramat, aki csakhamar megvizsgáltta az illusztris familiát, aperthe enunziálván, hogy két hónapok múltán oly egészséges lesz a nagyasszony, akár csak a makk.

A városban elterjedvén a csodaorvos hire. Már Jánosné is magához hivatva a felcsert, akiknek éles szeme csakhamar észrevette, hogy valami gonosz kéz fogyaszta az özvegy napjait. És mikor Már Jánosné elmondta, hogy esti vizivás utá fordul a sora rosszabbra, a tapasztalt orvos megvizsgálta az ivóedényt és annak alján gyanus port talált, melyet magával vivén patikáros Pocsai uramhoz „ducescálódott, hogy lassan ölt méreg lenne”.

A magisztrátus is beleavatkozván a dologba, legelőbb is a Már Jánosné vízholdó ostorosát állították coram senatu. A fiu hamarosan bevallotta, hogy neki a port, melyről ő nem tudta hogy méreg, Éva asszony adogatta. Így aztán Éva is a szenátus elé került, aki viszont Csóbi Teréziát állíttatta elő. A vén asszony azonban tagadott és csak akkor vallotta be bünetét, mikor „a városház udvarán az perdó tüzes vassal fogdosgatta” . . .

Nyilvánvaló lévén a gonosz tett, a magisztrátus a deliberátumot meghozta. Szólt pedig a kemény ítélet eképpen: „Az hóhér Csóbi Teréziát vesse kerékre, azután égesse meg, mivel már saját vallomása szerint többeket elveszejtett. Éva asszonyt pedig verje meg a hóhér a Tőczób mellett levő akasztófa alatt és verje ki seprével a városból, haohy visszamerészkednék, abque ullo iudicio vétessék feje, demum az ostoros-gyerek Mihók szenvedjen 12 páczákat.”

Az ítélet végre is hajtatott. Ugyanazon nap tették el Tardi Gergelyt, akin már a varasdi felcser sem tudott segíteni.

Már Jánosnének visszajött az egészsége és később még boldog napokat látott, mert mint a debreczeni városi protokollumba olvasom, hites felesége lett végre is Cseppentő Péter uramnak és a lakodalom napján „50 Riorintokat transmittáltak főbíró uramnak pro egenis.”

Ejjeli ut.

— Ada Negri. —

Ejjel van. Indulunk már; lovunk vontatva, lomhán,
Bizonytalan keréken döcög csészánk írombán;
Kocsis, ostort elő!

Reánk, mindenre elszánt, vidám kalandorokra
Nem hoz veszélyt az erdő, bajt nem rejt árnya, bokra,
Sem utjain a kő.

Lám, minden elbűt s alszik — kocsis, ostort elő!

A hold gúnyos mosolylyal felhők részén keresztül
Reánk tekint, sugára kémelve, lopva rezdül
A barna sík felett.

A felhős ég felé, lám, fák meztelen sudára
— Megannyi vész — a kariát kísértetkép kitarva,
Beszédesen mered.

. . . A hold sugára rezdül a barna sík felett.

Hajam míg leng a szélben, a szemem tágra nyitva
Kutat az éjhomályban, reámered a síkra;
Mindent elnyelt az éj!

A vágyak, csókok, álmok ott méhében pihennek,
De éheren van köny és bán, őriöngő nagy szerelmek
Fájdalma és a kél.

És sóhajtól, sirástól hangosra vál az éj!

„Honnan jössz? mit keressz itt? . . . lidérczek hangja
kérdi,
S tánczolva csafia lángjuk az ingoványt leméri;
Mögöttük temető . . .

Oh mit tudom! A sorsot. — Utamnak lesz-e vége?
Vagy örök ez az éj is? — nincsen jelentősége!
Kocsis, ostort elő!

Nem félek szellemeiktől, sem tőled, temető!

A néma, csendes úrben, az éjhomályon által
— Angyal sem szállna szebben — lebeg halk szárny-
Az örök gondolat.

Mig eszményét keresve, itt lenn a földet éri
S az ingovány sarát, fenn a felleget leméri
És mind jelebb halad.

Száll a romok felett is, oh örök gondolat!

A vörös lilium.

Irta: Balla Ignác.

A nemes firenze akkortájt vitta
vala harczát a gögös Siená-
val . . . etc.

(Firenzei krónikákból.)

I.

A virágos völgyben egy ragyogott delle Croce háza, mint óriási kagylóban a tündöklő, opálostüzi gyöngyszem. A ház körül széles koronáiú pineák és sudár, tömötlombu ciprusok állottak, lapos, kertes tetején pedig gerániumok, violák, oleanderek virágoztak és köztük, az alkony bibor színében, mint hőmpölygő vér folyam, ringottak, meg-megreszkettek, nagy husos szirmaikkal, bugás fejükkel bólogtak a vörös liliumok . . .

Fiesole felől lódobogás hallatszott és a paták szabályos koppanása úgy hangzott ebben a nagy csöndben, mintha a föld szívének dobbanása töltötte volna be e néma völgyet.

A lódobogás elhallgatott. Nagy berretős, harciaszajú csizmás, kerek galléros ifju ugrott le a lóról és széles kardja megsörrent oldalán, amikor lovát odakötötte az angyalfejes vaskerítéshez. Carlo d'Astro volt, messer Farinata degli Uberti első hadsegéde.

Egy ablak nyílt ki.

— Barbara!

Pár pillanat múlva a lány már kinyitotta a vasrácsos ajtót.

— Már vártalak, Carlo!

— Messer Farinata csak most böcsájtott el. A haditanács már éjfélkor összeül és készen kell tartanom a zsoldosokat a holnapi nagy napra . . . Holnap indulunk!

Ezt már bent mondta a házban. Egymáshoz hajolva mentek fel a lépcsőkön és a háztető lapos kertjén már várta őket az öreg delle Croce:

— Mutassátok meg Sienának, hogy nemes Firenze mint bünteti a gögös ellenállást! — fordult Carlohoz. — És ha győztök, a győzelem napján megülhetitek a házasságotokat a Santa Mariában.

Az alkony már ráterítette fátylát a völgyre. Az árnyak felnöttek a lankákról és lassan elborították az egész házat.

Carlo és Barbara összesimulva ültek egymás mellett és halkán, suttogva beszélgettek . . .

Beszélhetek volna hangosan is, hiszen jegyesek voltak, de a szerelem szereti a suttogást, a hangtalanul sugott vallomásokat, a meghitt csöndet.

Hogy miről beszéltek . . . ?

Hát miről beszélhetnek a szerelmesek, ha alkonyatkor, virágok között, együtt ülnek valahol . . .

Amikor Carlo indulni készült, már fent voltak a csillagok. A hold ezüst sarlója kísértetiesen világította meg a komor ciprusokat, melyek úgy állottak ott, mint óriási őrszemek, amelyek az alvó völgy felett őrködnek . . .

Barbara letépett egy vörös liliumot:

— Ezt vidd magaddal és — gondolt rá!

Pár pillanat múlva Carlo d'Astro már a firenzei uton vágatott hókafeji lovával.

II.

A Signoria együtt ült a boltíves teremben, amelyet az illatos, gyantás fáklyák fénye kísértetiesen világított meg. Az asztalfőn hatalmas támlájú, tömött faragású karosszékben messer Farinata degli Uberti ült és körülötte, a nagy asztal mellett, mint véreskező éjfélete kísértetek, ültek a Signoria nemes tagjai, könyökig érő vörös keztyűikkel, fekete tógákban és lapos tetejű magas fővegekkel.

Az ajtókat eltakaró nehéz keleti szőnyegek mögött öles termetű lándzsás szaraczen zsoldosok állottak őrt, nehéz vértékkel és óriási pallókkal.

A hatalmas asztalon nagy pergamen-mappák heverték és a nobilik azokat könyökölték körül. Ott volt köztük Castrucciopola, a zsoldosok vezére és Carlo d'Astro is.

A tanácskozás halkán folyt. A röt fáklya-fényben a falon csak olykor czikkázott végig egy-egy kéz nagy árnyéka, amely éppen valamit mutathatott a hatalmas asztalon.

Itt, ebben a boltíves teremben eldől Siena sorsa.

A nagy ütközetet beszéltek meg, amelynek

minden apró részlete meg volt fontolva és ki volt dolgozva, mint valami óriási sakkjáték minden lépése, ahol azonban a játék — ezrek életét jelentette. Az indulást, a támadás mozzanatát itt intézték el és Castrucciopola, a zsoldosok vezére, már kész hadiparancsot kapott.

Carlo d'Astro ott állt a Signoria elnökének, messer Farinata degli Ubertinek a háta mögött és belébámult a lobogó, libegő, czikkázó röt fáklyalángba. Hallotta ugyan a haditerv megbeszélését, a parancsok kiosztását, a jelszó megállapítását, de gondolataival valahol ott járt Fiesole táján egy magányos házban, ahol az isteni Barbara talán éppen ebben a pillanatban fekszik le hófehér, mennyezetes ágyába . . . A halk, tompított beszélgetés még jobban beléringatta ebbe az édes, zsongító, gondolatnélküli elmélázásba.

Csak akkor rezzent fel, amikor hirtelen megzörrentek a székek, amint a nobilik felálltak és messer Farinata odaszólt hozzá:

— Hainali négy órára álljon készen két nyergelt lóval!

A Signoria tagjai elszéledtek. Az utcákon még meg-megkoppant a csatlósok és lámpavivők lándzsája, de a pántos lámpák fénye is el-elűnt lassan az Arno mentén. Firenze néma utcái fölött átsiklott a hold keskeny ezüst sarlója . . .

III.

Még alig szürkült és a Signoria tagjai már ott állottak a határdombon.

Lent a völgyben csapatok vonultak el. Szó nem hallatszott fel hozzájuk, csak mint valami nesztelenül gyűrűző ezüst testű kigyó haladt előre a vértés zsoldos-sereg.

Alig hogy messer Farinata megérkezett, rögtön maga köré csoportosította a Signoriát.

— Már az éjjel is aggyáim voltak amiatt, hogy a gall zsoldosok támadták meg az északi kaput. Ide elszánt harcosok kellenek és éppen ezért jobb volna, ha a hátvéd szaraczeniait vezényelnék oda. Hátról ugyanis igen érheti meglepetés a sereget és ha mégis történe innen támadás, a gallusok is fel tudják tartani a rohamot addig, amíg a középső hadtest segítségükre nem jön. A védelemre ők is elég jók, de a támadásra inkább a szaraczen zsoldosok valók.

A Signoria tagjai helyeselték és Farinata degli Uberti intett Carlo d'Astornak:

— Vágtasson Castrucciopolához és adja át neki ezt a parancsot! — mondá és egy pergamen-tekerest nyújtott át.

Carlo elvágatott.

Lova hatalmas iramban hagyta maga után a pincákat és ciprusokat és alig egy órai vágatás után már hallotta is a hátvéd szaraczen katonáinak fegyvercsörgését. Egy fordulónál utolérte őket.

A katonák lándzsát fogtak rá:

— Jelszó! — hangzott a felszólítás.

— Firenzéből jövök! — felelte Carlo és tova akart vágatni.

— Jelszó! — ismételték a zsoldosok és már meg is fogták a lova kantáriját.

Carlo rémülten nézett rájuk . . . A jelszó . . . a jelszó! . . .

Most vette csak észre, hogy a jelszót nem tudja. Elfelejtette.

— Firenzéből jövök! — ismételte most. Messer Farinata parancsával . . .

— Kém! — rivallt rá az egyik katona és már meg is villantak a lándzsák. Széles pallosok repültek ki hüvelyeikből.

Carlo ijedten kerésgélt emlékezetében, de a jelszó csak nem jutott eszébe.

— Jelszó! — ismételte most egy altiszt, aki kivált a katonák sorából és a földre rántotta Carlot.

A jelszó . . . A jelszó . . . Ha most eszébe nem jut, ezek a vad szaraczen zsoldosok itt nyomban felkonozolják. A kémektől babonás félelmük van. És neki nem jut eszébe, nem jut eszébe . . . Elfelejtette, nem gondolt rá . . . És most emiatt vége, vége . . . Soha többé nem jut vissza Firenzébe . . . sem Fiesoléba . . . Soha többé nem látja azt a kis virágos tetejű házat, ott a fiesolei ut mentén . . . És soha többé az ő Barbaráját, aki most büszkén gondol az ő Carliára . . .

Rettenetes gondolatok törtek rá és már érezte, hogy a lándzsák mint járják át szerebmes szívet, a kardok mint sujtanak álmodozó fejére.

Barbarára gondolt . . . Elővette zsebéből az emléket, amit tegnap kapott az ő imádott Barba-

rájától . . . Ha meg kell már hálnia, hadd csókolja meg előbb azt a virágot, amit tőle kapott, amit az ő gyönyörű teher ujjai érintettek . . .

Ajkához emelte a vörös liliomot. . . És ebben a pillanatban a szaraczen zsoldosok leeresztették a lándzsáikat, meg a széles pengéjű pallosokat.

— Mehet! — mondta az altiszt és tisztelgett fegyverével. A szaraczen zsoldosok sorfalat állottak . . .

Carlo csodálkozva nézett szét. Mi történt?

IV.

A jelszó ez volt: vörös liliom . . .

Az Addán.

— Orosué Carducci. —

Rózsás alkonyi fény lángjai közt sietsz,
kékű Addua: reng Lídia csónaka
csendes mély vizeden s a
már-már tünt nap után siet.

És már elmaradoz messze híres hidad*)
bátran légbeszökő négy ive összefoly
tükrökkel, mely a háttért
alkotván, szeliden csobog.

Körben fut Lodinak roskadozó fala,
s fáradtan kuszik ott lombkoszorus halom
lankáján a magasba.

— Más most már az idők sora!

Egykor, míg a latin Mars, meg a barbarok
vad hordái között bős csata folyt le itt,
s minden tűzbe borult a
lángtól, mit Milanó szított,

Cómó**) kék vizeit hagyva, a Pó felé
törtél, Addua te, vágyaid utain,
s fenséges morajoddal
Folytál zöld legelők alatt.

S később, míg hidadon Corsica nagy fia
villámok közepett holthalaványan állt,
hová ifjú kezében
két évszázadnak a végzetét,

buzgón mosta vized habja a keltavért
és a teutonokét, Addua, partodon,
s büzhödte pára ködétől
megtisztult a mező körül.

Elhalt régen a frank ágyudórej szava,
immár tiszta vized hús itatóira
jár a szomszagos ökor s ott
elbámulva körültekint.

Hol van Pompejus és hol van a svén vezér
s halvány korzikai szép lobogója már?
Hol leng most, hova tünt? Te
csak futsz, kékvizű Addua.

Rózsás alkonyi fény lángjai közt sietsz,
kékű Addua: reng Lídia csónaka
csendes mély vizeden s a
már-már tünt nap után siet.

Égnek boltja nevet kéken a földre le,
lázban megreteg ez; fürge futása közt
hullámok dagad egyre
és csillogva tovább rohan.

Illattal telített légben a rét felett
párk fátyla lebeg; partot elérve, halk
sóhajjal s kacagással
hullámok szava megtörök.

Lágyan sikklik a kis csónak a víz színén,
medrében ragyogón hőmpolyog a fény,
partján, intve felénk, a
nyárfák gyorsan iramlanak;

árnyas lombjuk alatt rózsá- s aranyszínű
szirmoktól ragyogó sávon üldözi,
hódolva szerelemnek,
egymást tarka madársereg.

*) A napoleoni háborúkból nevezetes lodi-i hid.
**) A Lago di Como.

Rózsás alkonyi fény lángjai közt sietsz
kékű Addua: reng Lídia csónaka
s ambrás illatot ontó
tükrök fodrait átszeli.

Dús rétek közepett, napsugaras mezők
szélén Pó ölelő karja közé sietsz;
mélyen jár s pihenőre
térve, hull a nap, eltűnik.

Oh nap s Addua, kik messze siettek, a
lélek fürge hajón oly szívesen követ!
Lelkem s a szerelem hol
jár most, Lídia? Nem tudom.

Am, hol néma magány csendje fogad, nekem
nézzen jól esik itt Lídia szép szemét,
melyben mély tűzek égnek,
s titkolt könyben a vágy uszik

Fordította:
Zoltán Vilmos.

Keleti Németország bukása.

Írta: Déri Gyula.

I.

Az 1853-iki Kölnische Allgemeine Zeitung
számos cikkben emlékszik meg Keleti Né-
metországról.

Göthe kortársa, a híres Moser, nem írt sze-
ben a német államok kialakulásáról, mint a kölni
újságnak az a lelkes tudósítója, akit a szabad-
ságharcz leverése után Magyarországra küld-
tek megnézni és megírni, hogy az osztrák civi-
lizáció minő csodákat teremtett itt egy-két rö-
vid esztendő alatt.

A tudósító Bécsen át jött hozzánk, ott tisz-
telgett a kormány embereinél és több napi já-
rás-kezléssel szerzett magának ajánló-leveleket
mindenféle tábornagyokhoz és kisebb gene-
ralisokhoz, akik akkor nálunk parancsoltak. Min-
denek fölött pedig Paderborn altábornagyhoz,
Keleti Németországnak hatalmas kormányzójához.

Keleti Németországnak nem az egész Ma-
gyarországot nevezte el a tudósító, csak egy
részét. A szép Temesi Bánságot, melyet nem is
kellett előbb germanizálni, elvégezték azt más-
fél száz esztendő alatt alaposan a bécsi kormá-
nyok. Gyöngébbek kedvéért a tudósító ennek
a történetén kezdte a cikksorozatát és ki nem
fogott a dicséretéből VI-ik Károlynak, meg
Mária Teréziának, akik a 18-ik században nagy
német rajokat telepítettek a töröktől visszafoglalt
területre. Jött oda ugyan másféle nemzetbeli is
elég, oláh, szerb, még francia, olasz meg spa-
nyol is, de a kormányzás, közigazgatás mindig
németül ment. Csak a 19-ik század közepe felé
kezdtek a magyar urak itt is parancsolgatni, a
régii vármegeket, Torontált, Temest, Krassót,
Szörényt szerették volna a régi határaik közt,
a Marostól egészen a Dunáig helyreállítani, de
sohasem sikerült nekik, mert a Dunamelléke
mindig megmaradt határörvidéknek, német-
nyelvű katonai közigazgatással, 1849-ben pedig
az ő csonka megyéikből is kikergették őket s
azóta a német művelődésnek egy új othona
van alakulóban, az Európa keletén alakult vi-
rágzó német tartományban, Paderborn Guidó
altábornagy, a habérkoszorus hős, a tudomá-
nyok és művészetek lelkes pártfogójának kor-
mányzása alatt.

A tudósító dicsőítményeket zengett a kor-
mányzó érdemeiről és erényeiről. „Hevesebben
kezd dohogni a német szívünk, írta költői szár-
nyalással, mikor e nagy ember székvárosába,
az ősrégi Josefstadthba érkezünk és lépten-nyo-
mon tapasztaljuk, hogy az a német szellemnek
és a polgári jóllétnek milyen magas fokára
emelte. Mintha egy egész új világba jutnánk,
mikor barbár ősellapotu, idegen nyelvű, műve-
letlen népek területén átutazva, e földi paradí-
somba lépünk. Az embert a meghatottság ér-
zete tölti el, mikor bejárja a szépen kiépített
utczákat, látja a stilszerűen helyreállított régi
templomokat, az újon épült lakóházakat, a fé-
nyes kirakatu boltokat, a nagy sürgést-forgást
a jól kövezett utczákon és mindenfelé ősmé-
rős honi hangokat hall; egy városba jutottunk, mely
mintha Németország kellő közepén állna: itt
mindenki meghódolt a német kultúrának, idegen
szót nem hallani sehol. Az utczákon és tereken,
a kávéházakban, a nagy kényelemmel berende-

zett fényes vendéglőkben, a hasonlíthatatlanul
szép és kiterjedt városi parkban mindenütt né-
met világ van, németül játszanak a színházban
és németül tanítanak az iskolákban.

Mindezt Paderborn altábornagy teremtette.
Ő kárpitoztatta újra a városi színházat, az ő
felhívására szerződtek egy kiváló erőkből
álló társulatot Bécsből, ő gondoskodik a megél-
hetésükről, aláírások gyűjtésére utasítván a pol-
gármestert, kiváló művészek vendég szerepel-
tetését is el szokta rendelni koronkint, akiknek
a tiszteletdíját ugyancsak aláírások útján bizto-
sítják a polgárság körében és a színház minden
este tele is van a legelegánsabb közönséggel.
A páholnyokban selymekbe öltözött, ékszeres
hölgyek ülnek és fehér keztyűben a polgári kor-
mányosok főnökei, tanácsosai és fiatalja, a
helybeli gazdag polgárcsaládok, városi elől-
járók, földhírtokosok, háztulajdonosok, kereske-
dők és gyárosok. De azért a főhelyeket a néző-
térén a katonaság foglalja el, csak úgy csillog
a sok csenruha: középen van az altábornagy
tágas páholya, ebben látható esténkint az altá-
bornagné, született Witzthun báróné meg a
leánya, a csodás szépségű Charitas, négy-öt
dzsidás és vértés tiszt társaságában, kik az osz-
trák arisztokrácia legfényesebb nevű családjai-
ból való fiúk. A páholny függönyeit rendszeren csak
a második felvonás kezdetén huzzák szét, addig
az altábornagyék és a vendégeik teáznak. A kis
asztalokat harisnyás polgári inasok hordják be,
a teát Charitas szokta kitölteni nagy ezüst sa-
movárból, finom szévrí csészékbe és hódítóan
mosolyog hozzá. E mosolyt a függönyök szét-
húzása után is gyakran lehet látni a Charitas
csodálatosan szép arcán és sokan jobban gyö-
nyörködnek ez arczban, mint a színészek játé-
kában, a gukkerek nagy számából követke-
zethető ez, amelyeket feléje irányítanak. És mi-
lyen fegyelmezett az a közönség, csupa lojal-
tásból ő felsége az osztrák császár helytartója
és annak családja iránt: amíg a középpáholyból
jelt nem adnak, addig senki meg nem moccan,
ám ha Charitas összeérteki diszkrétül a keztyűs
ujjai hegyét, arra orkászertü tapsvihar szokott
kitörni, mely legtovább tart a földszinti állóhe-
lyen és a karzaton, a lelkes tanuló ifjuság ta-
nán. A tiszték pedig a kardjaikkal dörömbölnek,
szóval igazi művész-élet fejlődött itt ki, Keleti
Németország szép fővárosában” fejezte be
első cikkét a tudósító.

II.

A második cikk a josefstadi egyetemnek
van szentelve. Paderborn altábornagy ugyanis
ki tudta vinni Bécsben, hogy Keleti Németor-
szág számára Josefstadban egyetemet alapít-
sanak. Harmadik millió német nevében köve-
telte ezt, akik Magyarországon laktak, s akik-
nek a szellemi középpontja ezental Josefstad
legyen. Oda jöjjenek az erdélyi szászok fiai, a
dunántuli németek és minden nyelvszigetét,
amely Magyarországon található. Az egyetem-
nek átadják a régi kaszárnnyakat, minthogy a
katonaság számára újakat építettek, hely volt
amazokban bőven Paderborn mindenképen ér-
tette a módját, miként lehet gyorsan egy vi-
rágzó főiskolát létesíteni. Athelyeztetett és be-
költöztetett tudniillik az ország más részeiből
egy régi jogakadémiát, meg egy protestáns pap-
nevelő intézetet az összes kaszárnnyákba; ahol
három ezred katonaság élfért, ott bőven jutott
hely a tanároknak, s a benlakó diákoknak, azok
kapták a régi tiszt lakásokat, ezek a legénység
szobáit és jutott számos terem az előadások
számára, a könyvtárnak pedig egy egész eme-
letes pavillon. Paderborn azonban azt akarta,
hogy az ő székvárosa egyetemének a külföldön
is híre legyen, kieszközölte tehát, hogy ha már
orvosi fakultást nem állíthatnak fel, a filozófiát
mindenesetre felállítsák s ennek tanszékeire hív-
janak meg külföldi nevezetes tanárokat, a hal-
lei, lipcei, ienai egyetemekről, Gróf Thunnak,
a közoktatásiügyi miniszternek nagy gyönyörű-
ségére volt ez a lelkes katona, s végül annyira
megkedvelte, hogy még többet is tett, mint ami-
ről Paderborn csak álmodni is mert volna: az
egyetem rektorává meghívta Berlinből Gott-
fried Schultzet, a művelődéstörténet európai
híru tanárát, akit huszonhét tudományos inézet
választott meg, egyebek közt kültagja volt a
francia akadémiának is, amely kitüntetés né-
met tudósok egy században csak kétszer, vagy
háromszor szokott jutni. Az öreg ur a porosz
királyi sas-rend nagyecsigáját viselte, s ezen

a réven exczellenciás volt; elhódítása egy egész vagyonba került, de gróf Thun megakarta mutatni, hogy Padeborn Keleti Németországiért ő is mennyire lelkesedik és Gottfried Schultze hat vagy hét másik nagy német és bécsi egyetemi tanár kíséretében Bécsben hajóra szállt, a Dunán leusztak s a Tiszán fel Moholig, onnan Kikindán, Szent-Huberten és Zombolyán keresztül kocsin bevonultak Keleti Németország fővárosába.

Másnap tisztelegtek a kormányzónál és az lelkesítő beszédet intézett hozzájuk. Beszélt a német nemzet Keleti hivatásáról, hatalmas szám-beli erejéről Magyarország területén, s arról a feladatról, hogy a közbeékelte népfajokat beol-vassza magába. Ha németté tesszük az egész oktatást, az egyetemről kezdve a falusi iskolá-ig, ha kitűnő tanárokat és tanítókat képezzük, harminc esztendő múlva a Maroson túl nem lesz más lakosság, mint Erdély keleti bércei-től egészen a Tiszáig csupa német. És akkor uraim, az utánunk következő boldogabb nemze-dék, áttérhet egész Magyarország germanizá-lásának nagy feladatára. A Tiszán átlépnek és bekebelezik a Bácskát, majd behatolnak a Du-nántúlra Baranyába, Tolnába, Vasba, Mosonba, Sopronba, hol a lakosságnak fele német, lemenek Verőczébe, Szerémbé, Erdélyből felhatol-nak Máramarosba, Pozsonyon, Turóczon át Szepesmegyébe, mindezekben a területeken ma is lakik 20—30 százalék németiség, akkorára lesz majd 50 százalék, egy áttörhetetlen ércgyűrű, mely délről, keletről és nyugatról felemelkedve, északon összeér, s mely a magyar fajt egy év-század alatt agyon fogja szorítani, meg fogja semmisíteni. Ki fogja pusztítani. Erre a feladatra hívtuk önöket ide uraim, ennek a dicső, nagy munkának az előharcosaiként legyenek álta-lam üdvözlölve!

A tanárok közt legfiatalabb volt dr. Lenz Ottó, az egyetemes földrajz és népraiz elő-dója. Harminc éves, szép darab német, tipikus germánfal. Szőke haj, erős körszakáll, hatalmas bajusz és szelid kék szem, hangja a legkellemesebb csengésű mély bariton. Az egész ember csupa izom, erő és akarat. Addig a bécsi egyete-men volt rendkívüli tanár, korábban külön-böző német egyetemeken tanult és tanított. Paderbornnak már a fogadtatáson megakadt rajta a szeme és egész természetesen taláta, hogy a fiatal titán másnap tőle külön kihallga-tást kért.

Lenznek igen eredeti terve volt, ahhoz akarta a kormányzó engedelmét megszerezni: — Ha mi egy új Németországot akarunk szer-vezni — szökött lelkesen — ahhoz mindenekelőtt férfiakat kell nevelnünk, akik a mi eszméinket nemcsak felfogják, de teljesen magukévá is teszik és tovább fejleszteni is tudják. Akik élnek, halnak a német voltukért, azért véruket is on-tani késznek, szóval egészen olyan németekké válnak, mint a poroszok, bajorok, vagy osztrákok. Ezt az önéretet belenevelni az egyetemi hallgatókba és erőssé tenni bennük, csak egy mód van: engedje meg a kegyelmes ur, hogy a fiúk, úgy mint a nagynémet egyetemeken: burschenschaftokba szervezkedjenek. Hadd tanuljanak meg vívni, hadd verekedjenek, vágja-nak eret egymáson és iganak sört, csak énekeljenek hozzá hazafias osztrák dalokat, lelke-sedjenek a császáráért, Nagy Ausztriáért és Keleti Németországiért. Mindezekre gondja lesz az egyetemi tanároknak, ők elfognak járni a fiatalok multságaira, ott lesznek velük és bes-zédeket mondanak nekik, amelyek meg fogják dobogtatni a szívüket.

Az altábornagynak ragyogott a szeme erre a beszédre.

— Ön megértett engem tanár ur! kiálltotta és mindkét kezét nyújtotta felé. Ez az, amit én keresek: egy férfit, aki tudja, mit tesz az: szel-lemet nevelni egy nemzedékbe. Ezt teszem én, husz esztendő óta a tisztjeimmel. Van azok közt mindenféle népfaj, de a nyelvében és szívében mind osztrák-német és a vért ontaní kész a császáráért. Ilyen polgári intelligenciát nevel-jünk tanár ur, és akkor a mi eszméinké a jövő!

Hogy a nagy tervehz a kormányt meg-nyerje, személyesen utazott Bécsbe. Gróf Thun-nak némi aggodalmi voltak, a bursok forradalmi mozgalmi még élénk emlékezetében vol-tak. Ők alakították tudniillik az akadémiai lé-giót, melynek oly nagy szerepe volt a bécsi fel-

kelésben. De Josefstadt nem Bécs és más do-log négy vagy ötszáz diák szervezkedése.

Vége is Thun ráállt, előadta a miniszter-tanácsban s a dolog keresztülment. Padeborn a kész engedélyvel utazott haza, Lenz pedig nagy szakavatottsággal fogott a fiatalság szervezé-séhez.

Legkitűnőbb anyagul kínálkoztak a szászok. Ezek mindjárt két landmansaftot alakítottak, az egyiket hívták Saxonianak, a másikat Transilvániának. A torontáli fiukat elne-vezték Thurnthalereknek, a temesiek, szörényiek s határőrvidékiek a Banátiába léptek be. A bácskaiak alapították a Voivo-dinát, a dunántuliak a Pannóniát, az éisza-kiak a Kárpátiát.

Mindez sok czéczóval járt, amelyek rende-zésében Lenz fáradhatatlan volt. A fiúknak pe-dig nagyon tetszett minden. A szines szalagu sapkák, amelyeket kiosztottak közöttük, a váll-szalagok, a slágerek, a vivőleczkék, a vendéglői külön szobák, amelyekbe betelepültek, s hol a falakra hazafias német jelmondatok közé kardok-at, nagy kezűket, drótálarozokat és vattával töltött mellpánczélokot függesztettek. Vénobb diákokból választottak seniorokat, az első éve-seket és a tanítójelölteket (mert a létszám tel-jessége kedvéért ezeket is fölvezték) elneveztek fuxoknak és parancsolgattak nekik, ezek pedig engedelmekdedek úgy, amint az 1815-ben ala-kult legrégibb jénai bursensait alapszabályai rendelik. És amint annak az előjárója Fichte volt, a nagyhirű filozófus, azonképpen a Josef-stadti külföldi tanítók akadémiai felfigyelője Lenz Ottó lett.

Lenz mindezekről hetenkint kétszer tett je-lentést Padebornnak. Eközben egészen össze-barátkoztak, az altábornagy az egyetemi tanárt bemutatta a családjának és attól fogva Lenz néha látható volt a páholyukban.

Mikor pedig a farsangon az altábornagyné lady patronesssége mellett megtartották az első fényes burs-bált, a tánczot Lenz Ottó nyi-totta meg Padeborn Charitással. A bursok su-gárzó arczczal beszéltek egymásnak, hogy a Lenz sárga selyem vállszalagjára a fekete két-fejű sást a Charitas rózsás ujjai himezték.

Liprius Hugó, a szepességi főbíró fia egy másik külföldi tanítónak a vállára ütött:

— Fogadjunk Wittenberger, hogy neked se-hogyse tetszik ez a bál!

A fiu, mintha álomból riadt volna fel, za-varodottan kezdett hebegni:

— Bolond beszéd? Honnan gondold?

— Mondok valamit Wittenberger. Nem nekünk való látvány ez: megcsodálni egy fényes csillagot, és azután látni, hogy az napról-napra milyen szépen távolodik tőlünk egyre messzebb, messzebb.

A két fiu kiment az ebédlőbe, ott egy üveg bor mellé telepedett és beszéltek egymásnak a diák-álmaikról, a rózsaszínű ködbe burkolt jö-vőről, mikor majd kinőnek a szárnyaik, és utána jognak repülni az ő csillagjuknak.

— Ha ugyan addig le nem szedi az egünk-ről Lenz Ottó! — szökött Liprius. A másik felső-hajtott.

— Miért is kellett látnom őt, barátom, miért tánczoltam vele? Miért! miért!

III.

A következő évben keleti Németország vi-gan szervezkedett tovább. A Kölnische Allge-meine hűségesen és lelkesedéssel számol be a nagyérdékű tartományalapítás minden mozza-natáról. Leírja a hatalmas könyvtárt, melyet megnyitottak a város minden lakosa számára. Megemlíti a tudományos szaklapokat, melyeket az egyetem tanárai szerkesztenek, a hangverse-nyeket, melyekben résztvesz a városi Männer-gesangsverein, az egyetemi Liedertafel és a helyőrségi zenekar.

Nagy dicsőrevel emlékezik meg a Schützen-vereiről, a városi lövészegeletről, mely a tor-naegyesülettel együtt a város legtevékenyebb társadalmi intézménye. Tavasszal a két egyet körutazást tett a tartomány városaiba és min-denütt nagy lelkesedéssel fogadták őket. Lövöl-döztek, tornáztak a sikon és a hegyek közt és mindenütt terjesztették az osztrák-német haza-fias szellemet. Ahová ellátogattak, mindenütt szervezték a polgárságot, negyvennél több torna és lövészegeletet alapítottak, amely városban már volt, ott disztaggá választották Lenz Ottót, ki mindezen dolgoknak mozgató szelleme volt és

Padeborn altábornagyt, akinek jóakaratu en-gedelme nélkül ezek a mozgalmak meg nem tör-ténhettek volna. Hiszen a birodalom más tar-tományaiban a polgárságnak mozdulni sem volt szabad. Itt pedig heteken át énekelve járta be egy sereg jelvényes ember a hegyeket, völgyeket, az erdőket, ellátogatott a közsébbányákba, a vas-műtelepekre, ünnepeket rendeztek a munkások-nak és hirdették nekik Nagy-Ausztria dicső-ségét.

Egyszer jelentést is követeltek Bécsből, hogy mi igaz ezekben a dolgokból? Nem lesz-e ebből baj? valami eszeveszett vállalkozás, aminő volt az 53-iki székelyföldi kis forradalom, melynek az lett a vége, hogy öt ábrádozó diákat és tanárt, akik összeesküvést szöttek, Marosvásárhelyen fölakasztottak. Az altábor-nagy nagyon önéretesen válaszolt erre a kér-désre. Az ő tartományában nem összeesküvése-ken török az emberek a fejüket, hanem a polgári erények fejlesztésén és mi egyéb a polgári erény, mint alattvalói hűség a felsőes uralkodó család iránt egyrésztől, másrésztől pedig a hasz-nothaitó szorgalmas munka, amely gazdaggá teszi a birodalmat és ezáltal erőssé is. Ő ott folytatja a rábizott tartomány boldogítását, ahol Mercy Florimond gróf és tábornagy abban hagyta, kire III. Károly császár a töröktől ki-pusztított és letarolt vadont 1720-ban rábizta és aki 1733-ig egy virágzó paradicsomot terem-tett belőle. Az szabályozta a folyóvizet, ki-szárította a mocsarakat, házakat épített a te-lepéseknek, bányákat nyitott, gazdasági és ipari gyárakat alapított, még selyemgyárat is és aztán mint tábornagy elment Olaszországba hősi halált halni a harcmezőn. Most is vannak ő felségének tábornokai, akik ilyen munkára ké-pesek. A jövő esztendőben meg fogja tudni az egész civilizált világ, hogy mit tett annak ide-jében a nagy Mercy tábornagy és mit tett I. Fe-rencz József dicső uralkodása alatt a szerény Padeborn. Látható lesz pedig mindez egy tar-tományi kiállításon, amelyen be fog-ják mutatni mindazt, amit Keleti Németország természeti kincsekben bir és emberi szorgalom után előállított. A kiállítás eszméjét az egész tartományban széthordták a lövészek és torná-szok, a polgárok mindenfelé megértették és ki-törő örömmel üdvözölték, mindenki mesze-menő előkészületet tesz, a gyárakban és műhe-lyekben lázas munka folyik, a bányászok és erdészek leleményes összeállítású csoportozatok és gyűjtemények tervein dolgoznak, a mező-gazdák, a bortermeleők, a gyümölcskertészek külön pavillonokat akarnak építeni: ő felsége áldásos kormányzásának világra szóló bizonyi-téka lesz, ami lesz. Nem is kell hozzá más egyéb, csak a legfelsőbb jóváhagyás és néhány száz-ezer forint előleg az építkezésekre, ami a belépő-dijakból ugys megtérül . . .

Bécsben nagy hatást tett ez a felterjesztés. Egy ilyen ünnepe a polgári rendnek, nyugalom-nak, a szorgalmas munkának és jólétnek a for-radalom tüzfészkében, alig öt-hat évvel a dülő csaták után, ez csakugyan alkalmas lesz arra, hogy imponáljon a világnak és példával szolgáljon a birodalom többi tartományainak. Előismerő leiratban hagyták jóvá a tervet, megadták az engedelmet és néhány száz ezret a költségekre.

Padeborn haladék nélkül hozzájárult a szer-vezéshez. Kinevezette a kiállítási tanácsot, an-nak az élére állította az ő jobbkezét, Lenz Ottót. Neki voltak alárendelve a mérnöki, építési, szállítási és egyéb hivatalok, nemkülönben a vidéki ügynökségek.

Amely napon a kinevezése a helybeli lapban megjelent, sugárzó arczczal állított be az altá-bornagyékhöz.

Ott minden délután volt társaság, a kor-mányzósági épület tágas termeit sarkantyupen-gés és zongorahangok tették hangossá délután öttől nyolcezig, amíg a társaság színházba ment. Színház után még többen szoktak lenni. Pade-horn Charitas szerette maga köré gyűjteni az előkelő családok fiatal leányait és ezek szíve-sen jöttek a mánás fiúk közé, kik fáradhatatlanok voltak a tánczban és a széptevésben.

Lenz Ottót néhány polgári ur melegen üd-vözölte és szerencsét kívánt neki a nagy fel-adathoz. A katonák közül is odament hozzá Bodmer műszaki kapitány és a kezét nyújtotta.

— Itt ma ön lenne az est hőse, tanár ur, ha a hadsereg fiatalsága nem lenne olyan rossz posztó, mint mindnyáján voltunk husz éves korunkban. De hiába, a férfikoré a munka, a fiatal-

ságé az élvezet. Ők tehát csak hadd tánczolianak, udvarolianak és hódítsanak, mi azalatt szerényen, de biztosan haladjunk a magunk utjain, ha a szép hölgyek nem is méltányolnak bennünket.

Lenz komoly arccsal köszönte meg az elősmérő szavakat, de magában jóízűt mosolygott és a szeme Charitást kereste. A leány is arra nézett és harmincz vagy ötven ember közt gyorsan megtalálták egymás tekintetét.

A Charitas szeme kifejezéstelenen tudott beszélni. Nagy, barna nevető szem volt az, tele az ifjúság vidám derüjével, hittel, bizalommal és becsületes öszinteséggel.

Lenz szinte megijedt, hogy mások is megértik, amit az a nyílt tekintet neki mond.

— Hol késtél? Vártalak már. Látni akartalak és beszélni veled. Tudni akarom, mit gondolsz most; a bensődben akarok olvasni, az örmődben akarok gyönyörködni.

A Lenz szeme visszafelelt:

— Dolgoztam. A jövőnkért, az enyémet és a tiedért. Mert sokat kell még dolgoznom, amíg elérhetlek.

Mikor közeljutott hozzá, szertartásos és ki-mért köszönéssel üdvözölté és ilyen volt a fogadás is, amiben a leánytól részestült. Udvarias szavakat váltottak, de beszélgetésre nem volt idő, a fehérkabátos vértisztek és a könnyű lovasság vérvörös hajtókás kék lovagai egymás kezéből szakították ki Charitást és pihenés nélkül tánczoltatták. Lehet, hogy egy kis számításal tették: az egyenruha mindig szereti keresztül huzogatni a frakk számításait.

Charitas nevetett a dolgon és egyszer pihégre odasugta a télen álló Lenznek.

— Nincs más mód professzur ur, magának is tánczolni kell!

Lenz szabadkozott.

— Először sohase tudtam. Másodszor elfejtettem. Harmadszor kinevetnek a hadnagyok.

— Mégis, ha rászánná magát, az olyan kedves lenne. Elröpítene magával, belevegyülnék a sokaságba és a beszélgetésünk eljőne velünk a terem közepére, ahová senki sem követhetné. A keringőben az a legszebb, hogy mindenki olyan gyorsan tánczolhatja, ahogy akarja. A szenvedélyes ember rohanva, szédületes gyorsasággal, aki ábrádozni szeret, az líbegve ringatja a tánczosnőjét, mint a fáradt hullám, ritkán fordul, azt is lágyan, álmátagon és közben mindent elmond neki, amit csak akar.

Oly kedves szavak voltak ezek, minden más ember azzal felelt volna rájuk, hogy magához öleli a viruló arcú leány karcu derekát és mindent úgy cselekszik, amint mondva volt. Lenz azonban szavakkal akart válaszolni és amíg a gondolatait rendezte, odasurrant a szöke bajuszu X. gróf, a harmadik vérteszredőtől és Charitást elragadta az orra elől. Azután jött Y. herceg, a tisztikar legfessebb gavalléria, feszes huszáregyenruhában, majd néhány von und zu lovas, s ezeket mind ki kellett várni. Lenz végre is türelmetlen lett és eközben nagy elhatározások születtek a lelkében: ha még egyszer visszahozzák Charitást, most már mégis csak tánczba viszi. Oda is ugrott a lányhoz, meg is hajtotta magát előtte és Charitas kellemes meglepetéssel akart karjára dőlni, mikor hirtelen, mintha ketté vágták volna, elhallgatott a zene.

— Kipottyantam a menyországból! szolt boszusau.

— Igy jár, aki sokáig tőprenkedik! felelt Charitas és a nevetésében volt egy kis kanálnyi kárörvendezés. Az igazi kipottyánás azonban még csak ezután következett: a francia társalkodónő tudniillik francia négyesre harangozott be a zongorán, amire ismét előkerült a szöke bajuszu X. gróf s minthogy ez a négyes az övé volt, karjára fűzte Charitást és Lenz most már egy félórára magára maradt. Vágyó szemmel kísérte még egyideig a leányt, az, ha tehetné, lopva vissza is tekintett néha rá, de az efféle nem tehettek sokáig feltűnés nélkül. Miért is Lenz Ottó bement a bufféba, teázó-asztal melléült s egy jó szivar füstjénél nevetve gondolt a világi hiúságokra. Nem táncz közben születnek a nagy dolgok. A hadnagyok csak hadd keringőzzenek: Padeborn Charitas nagyon jól tudja, mit tartson felőlük és mit tartson ő felőle. Majd ha meglesz a kiállítás, akkor fog kitűnni, hogy ki ő? és akkor a hadnagyok, főhadnagyok és egyéb katonák majd eltörpülnek mellette. Akkor Boder kapitány sem fog olyan vállveregető leereszkedéssel beszélni többé vele. A császár

kitüntetése semmiesetre sem maradhat el és akkor majd annak is elérkezik az ideje, hogy ő odalépjen Padeborn altábornagy elé és megkérje tőle a leánya kezét.

IV.

A kiállítás, mint a Kölnische Allgemeine számos cikkében olvasható, minden várakozást felülmúló tökéletességben készült el. Nem abban az esztendőben ugyan, amelyre tervezték, mert a kiállítók folytonosan újabb és újabb határidőket kértek, a kiállítási pavilonok felépítése is halasztásokat szenvedett, de hát a Rudolf trónörökös születésének esztendőjére, vagyis 1858-ra végre is minden meg lett. A joesfstadti nagyhirű városi park, melyet még a nagynevű Scudier tábornok alapított, egy kis tündérvárost zárt magába, telve csinos, széles csarnokokkal, tornyos pavilonokkal, vendéglőkkel, nagy tánczteremmel, fényes kávéházzal és zenekioszkkal, hol a nagy katonaváros zenekarai reggeltől estig felváltva játszottak.

A megnyitó ünnepre várták a császárt is, de nem jöhetett. Küldött azonban maga helyett egy főherceget s a fenséges ur elragadtatással dicsért mindent. Különösen tetszett neki a népünnep, amelyen 42 régi megye küldöttsége jelent meg nemzeti viseletben. Eljöttek a szászok, a besztzerceiek, szebeniek, brassóiak, a bácsbodrogi, tolnai, baranyai svábok, a soproniak, mosoniak, festői öltözékekben, saját rezes bandáikkal, a park minden zugában szolt a zene és boldogan lakmározó nép nemzeti dalokat énekelt.

A főhercegnek csordulug megtelt a szíve gyönyörűséggel és megnyitó beszédét a következő szavakkal fejezte be:

— Ez valóban egy új Németország itt Európa keletén, amelyet sohase fognak többé visszahódítani tőlünk. Ennek a birodalmi tartományának a német jellegét e gyönyörűen sikerült kiállítás után, mely a német polgárok önzetét felkeltette és örökre megerősítette, többé semmi sorsfordulat el nem törülheti.

Azután az altábornagyhoz fordult, ki felesége és leánya társaságában szemben állt a főherceggel.

— És kedves Paderborn, a dinasztia mindent önnek köszönheti!

A zenekarok rázendítették a Gott erhaltét és a főherceg nagyszámu kíséretével ennek a hangjai mellett indult a kiállítás megtekintésére.

Az első, akit Paderborn a fenséges urnak bemutatott: Lenz Ottó volt.

— Ő oldotta meg a nehéz feladatot és ő alkotta meg a kiállításnak legszebb részét, az egésznek fénypontját: mint a földrajz tudós tanára: a földrajzi kiállítást.

Külön épületben volt ez elhelyezve, melybe mint egy templomba lépett be a főherceg, kinek előre jelentette Paderborn, hogy renkívüli dologra legyen elkészülve.

— És a felcsigázott kíváncsiság nem ártott a látóvalóknak, azok csakugyan felülmúltak minden elképzelhetőt.

Lenz óriási méretekben elkészítette Keleti Németország domborművi térképét. Hegyek, folyók, vizek, városok, falvak, erdők és legelők mind szemlélhetővé voltak téve, élénk színekkel kifejtve, iából művésziesen faragott emberi és állati alakokkal benépesítve. Az egész úgy nézett ki, mint egy végtelenül bájos játékszer, fejedelmi gyermekek számára, de a tudós professzor bőségesen gondoskodott róla, hogy csak a be nem avatottak nézzék játéknak, mindenki más, mint a tudás és a tanulás nagybecsű forrását tekinthesse, amelyen az értő szem napokig talál megfigyelni és csodálni valót.

A főherceg előtt egészen új világot tárt fel az a térkép.

— Csak most látom először valójában, szolt Lenzhez fordulva, hogy milyen erősek vagyunk mi németek Magyarországnak és Erdélynek egész déli részén. Hiszen a bansági németiség Hunyadmegyén át közvetlenül érintkezik a szebeni és brassói szászokkal! — Köszönöm önnek tanár ur, hogy erre megtanított!

— És kezét nyújtotta Lenznek. Ez meghajlott s mikor felemelte a szemét, látta, hogy Paderborn Charitásnak kigyulva piroslik az arca, ragyog a szeme, s az anyja is, a leányához hasonló elragadtatással tekint rá.

A főherceg a térkép északi széléhez lépett, hol a Maros folyó ezüst szalagja kigyózott

fel az erdélyi bércek közé, derékban vágva ketté a Királyhágóntuli részeket.

— Mit jelentenek itt a bejegyzett számok? kérdezte a főherceg.

— A Maros meder méreteit, a szabályozás munkákat köbmétereiben és a hajózhatóvá tétel költségeit.

— Ön a Marost hajózhatóvá gondolja tehetni?

— Egész Marosvásárhelyig, fenség, sőt részben a hajdani besztzercei grófság határáig úgy hogy Bécsből hajón lehet majd utazni Erdély keleti bércei közé.

A főherceg növekvő érdeklődéssel intézett kérdéseket Lenzhez. Ez a tudós meggyőző erejével s nyugalomával fejtette ki a terv gazdasági és hadászati jelentőségét, mint a Kölnische Allgemeine írja. Vasutakra még nem is gondoltak ebben az időben, ez az új víziút, mely a keleti hegyek elzárt világával teremtheti meg az összekötést, úgy tűnt fel a főhercegnek, mint egy szép álmom. És milyen víziút! Amely Szegedről kiindulva érinti Makót, a csanádi német telepket, Aradot, Dévát, a hunyadi németeket, Szászvárost, Szászsebest, a hires Károlyfehérvárat, az erdélyi Érczhegységet, melylyel az Ompoly köti össze, felveszi magába a két Küüllöt Medgyessel és Aranyos-Tordával a partjain, Nagy-Enyedet, Marosvásárhelyt és Szászrégent. Mindazt, ami Erdélyben német, összeköti velünk a Maros és dél felé különrekesztve elválasztja a magyarságtól Szebent, Brassót, még északra is felkanyarodik Besztzerce felé, mintegy mutatva, hogy e gyönyörű német város Bukovina határán, legyen a mi új Németországunk végpontja Keleten.

Lenz e pillanatban Charitásra nézett és látta, hogy a leány a rózsabokrétát, amivel ő lepte meg, erre az ünnepre az ajkához szorítja.

— És nyugat felől? — kérdezte a főherceg.

— Nyugat felől — válaszolt a lelkes germán nincsenek beolvastásra váró félvad oláh tömegek az utunkban. Bács-Bodrog már is a mienk a Dunáig, annak a tulsó partján Tolnában, Baranyában a lakosság fele német, néhol kétharmadrésze. Veszprém 30 százalék németje az összekötő kapocs Sopronnal, Mosonnal és Vassal, ahol 60—70 százalék a mi fajunk, mely a határon közvetlenül érintkezik Alsó-Ausztriával. Hatalmas félkörben zárjuk így körül a magyar Alföldet. Mindez látható ezen a térképen. Ami azonban itt nem látható, az a kiállításra egybesereglett polgártársak lelkesedése, kiknek szívet egyetlen vágy hatja át: hogy mint hü németek osztozkodhassanak a hatalmas osztrák császárság minden dicsőségében!

A főherceg meghatva szorított még egyszer kezét a kitűnő professzorral, őt követte az altábornagy és a felesége, kinek Lenz mély meghailással csókolt kezét. És gyönyörű jelenet következett most: Padeborn Charitas kiszakított egy piros rózsát a bokrétaiból és odatűzte a Lenz Ottó frakkjára. Az emberek megilletődve néztek össze, mindenki kitalálta az értelmét: a honleányi szív megnyilatkozása volt ez, a gyöngye szízü önkénytelen hódolata a tettekben megdicsőült férfi előtt, kinek zsenije nagyot tudott gondolni és nagyot tudott tenni.

Fenséges csönd támadt erre, a lelkek egy pillanatnyi ünnepies megpihenése. És ebben a magasztos csöndben, mint tenger morajlása hangzott be kívülről a népünnep zaja. S mint ahogy a tenger hullámai hol emelkednek, hol alázuhannak: a néptömeg zaja is egyszerre neki szilajodott, majd mintha mélyen elült volna, s ez így hallatszott kétszer-háromszor. De a hangok mintha mindinkább zürzavarosabbak lettek volna és a szünetek mindig rövidebbek, végre tisztán ki lehetett venni, hogy segélykiáltások hallatszanak.

Az urak meglepetve néztek össze, a főherceg az altábornagyhoz fordult, ez a csarnok kapujához sietett, de már szembe jött vele egy kiállítási hivatalnok meg egy tiszt, s ezek halkan mondtak valamit.

Az altábornagy mosolyogva intett a kezével, azután megnyugtató hangon jelentette a főhercegnek:

— Egy kis verekedés történt a népünnepen. A főherceg sarkon fordult s folytatni akarta a körutját, de most már olyan hangok hallatszóttak, mint mikor egy megszalasztott zászlófalli menekül.

Ezt mindenki látni akarta s a főherceggel

az egész társaság a szabadba ment, a kiállítás fötére.

Éppen ideje volt, hogy jöjjenek, egy pár pillanat múlva alig láttak volna valamit.

A népiünnep diszruhás paraszti tudnillik ledöntötték a korlátokat, kerítéseket és laczkonyháik, sátraik, rezesbandáik cserbenhagyásával betörték a kiállítás területére s egetverő ordítóások és káromkodások közt vad futással gázolták tönkre a szép ültetvényeket, a féltő gonddal ápolt virággyakat. Néhány száz megvadt paraszt, férfi, asszony, gyerek, szálás sihederek és fiatal leányok rohantak neki szobroknak, embereknak, üvegfalaknak, mindent felborítva, összetörve, ami utjukban állott, vagy elbükkerült.

— De hát az Istenért, mi történt? — szólt a kétségbeesés hangján, kezét összecsapva az altábornagyné, mikor az első roham elvonult és a porfelleg, amit csaptak, egy pillanatra elült, a legsiralmasabb pusztulás nyomait láttatva.

Még abban a pillanatban megkapta a magyarázatot. Az első futó sereg után következett tudnillik a második. De ezek nem szaladtak olyan eszeveszettül és olyan vak kétségbeeséssel. Ezeknek botok, fűtykösök, fokosok, kerítésdarábok, tövestül kicsavart fiatal fák voltak a kezükben, félreismerhetetlenül meglátszott rajtuk, hogy kergetik amazokat, akit pedig elérnek közülök, kegyetlenül elbánnak vele.

És mindez a kiállítás kellős közepén, a nagy költséggel épült pavillonok közt! Sőt, hogy a veszedelem annál nagyobb legyen, a menekülők ösztönszerűleg a nagy iparcarnok tágas kupolája felé iramodtak; ha oda bejutnak: lesz ott drága dolog!

Meggondolásra nem volt idő — az altábornagy kirántotta a kardját s az üldözők és a menekülők csoportja közé rohant. Követték a tisztjei, sőt követni akarta a felesége és leánya is, a főherczeg meg a tanár alig tarthatták őket vissza.

Szerencsére a vihar épp oly gyorsan elült, amint kerekedett. Mikor a parasztok a tiszteket maguk előtt látták, nyomban megijáskodtak. Eldobták a botjaikat s az előlöttek a hátuljövők sorait feltartóztatták. Öregbe földművesek maguk fegyverezték le a nekivadult fiatalokat, azután szép csendesen levette a kalapját, aki még el nem vesztette és nagy alázatossággal kérték a bocsánatot.

Az altábornagyot körülvette vagy száz ember és egyik mélyebbre hajlongott, mint a másik.

— Megbolondultok atyafiak? — kérdezte az főlk.

Egy vén paraszt lépett elő.

— Nagyon megsértettek bennünket, főgenerális ur!

— Ki sértett meg benneteket?

— Hát akik elől szaladtak. A szászok!

— És mivel sértettek meg?

— Azt mondták, hogy hazaárulók vagyunk.

— Már mért lennétek ti hazaárulók?

— Kérdeztük mi is tőlük.

— Hát aztán?

— Azt mondták, negyvennyolczban a magyarokkal tartottunk. Meg hogy van-e pófánk most idejönni a becsületes emberek közé. Jobb lesz, ha hazamegyünk, mert most német világ van és ezetere a hazaárulókat mind agyonverik. No már azt szeretnénk látni! mondtam én is, meg a többi is. Hát így volt. Én is ütöttem egyet, a másik is, előbb csak kis veszekedés volt, azután mindig többen jöttek. A végén pedig valamennyi gyáva német úgy futott előlünk, mint a nyul.

A körüállók csufolódva nevettek s az altábornagyot előntötte az epe.

— Miket beszél itt össze vén bolond! Hát maga nem német?

Az öreg paraszt visszalepett, a mellére tette a kinyitott tenyerét, meggörnyedt és elsodálkozva kérdezte:

— Én — német? Az öreg apám sem volt az.

— Hát mi a mennydörgős istennya?

— Mind magyarok vagyunk mi egy szálig, ki Bácskából, ki Tolnából, ki Torontáiból.

De hiszen németül beszélnek!

— Hát igaz, hogy svábui beszélünk, de arról mi nem tehetünk kérem. Azért mi mégis magyarok vagyunk. Magyarországból születünk. Ez egészen természetes . . .

Az altábornagy szó nélkül hüvelybe dugta a kardját, sarkon fordult és elvondolkodva ment vissza a főherczeghez

V.

A Kölnische Allgemeine jelentése szerint a kiállítás megnyitó ünnepén a balesetek egymást érték. Alig csendesítették le az ostoba parasztokat, akik oly alacsony értelmiségi fokon állanak, hogy azt se tudják, milyen nemzethez tartoznak („bizonyára az emberi sülyedés legmélyebb foka ez” jegyezte meg a tudósító) és alig simították el valahogy a verekedés pusztító nyomait, az ünnepi banketten újabb kellemetlenség történt.

A lakomához a kiállítási táncsteremben terítették s az asztalfőn ülő főherczeg mellett jobbfelől a jusefstadti püspök foglalt helyet, balfelől az altábornagy. A püspök mellé egy tábornok került, ezzel szemben egy másik tábornok, ezek szomszédságába egy-egy ezredes. És utánuk párosával sorrendben az alezredek, őrnagyok és így tovább, egészen a hadnagyokig. Az egyik oldalon az egyetem rektoráé, Schultzeé és Lenz Ottóé; a másik oldalon volt a polgári kormányzó főnöke és a polgármester helye. A többiek rang szerint hátrább, legalul a mérnökök és az igazgatósági főtisztviselők. Az altábornagynak gondja volt rá, hogy az udvari ebéd tisztességében mindenkinek legyen része, aki megérdemelte. Ő maga állította össze a lajstromot és állapította meg mindenkinek a helyét.

Három órára volt téve az ebéd, az urak egy negyedórával hamarabb gyülekeztek és mindenki keresni kezdte a helyét. És ekkor váratlan eset történt.

Az öreg Gottfried Schultze, mikor a helyéhez vezették, amely az asztal közepe tájára csett, meglepetve nézett körül és felcsóválva fordult Lenzhez:

— Nem tudja az ön táborszernagya, hogy én ő felségének, a porosz királynak titkos tanácsosa vagyok? Hogyan kerülök én a hadnagyok mellé?

Lenz sietve szaladt az altábornagyhoz. Ez idegesen toppantott a lábával és felkiáltott:

— Mondja meg neki fogv . . . azaz ne mondjon semmit. Magam fogok beszélni vele. És odacsörtetett az őz tudós elé.

— A rektor urnak derogál egy császári királyi hadnagy mellé ülni, aki az ő felsége kardbojtiát viseli.

Gottfried Schultze vállat vont.

— Persze, hogy derogál.

— Hát nem tudja azt a rektor ur, hogy minden hadnagy udvarképes? Hogy amellé a császár is leül?

— De én nem ülök le.

Padebornnak szikrát hányt a szemé.

— Nem ül le? Nem ül le? És mért nem ül le?

— Mert én a mellé szoktam ülni, aki mellé nekem tetszik és nem aki mellé önnek tetszik.

Ez az őn végképpen kihozta sodrából a derék Padebornot.

— Neveléses, kiáltott fel — egy ilyen rektor mit nem képez magáról! Azt hiszi az ur, mert néhány könyvet irt és néhány akadémia beválasztotta, ő felsége hadseregét büntetlenül sértegetheti? Az én czimem Excellenz. A császáromtól kaptam. Tessék ezt használni.

— Majd ha ön is használja, amit én a királyomtól kaptam! — felelte az öreg Schultze és köszönés nélkül távozott.

Padeborn kövé meredve nézett utána. Aztán föfedezte Lenzet és elképpedve kesergett előtte.

— Hát látott már ilyen csodabogarát? Aki egy főherczegi ebédet itt tud hagyni, mint egy korcsmai asztalt. Hol tanult ez műveltséget? És ez akar lenni egy kegyelmes ur? Mondja meg neki, hogy ebben a birodalomban csak az a czim ér valamit, amit a császár adományozott. Aki pedig nagyra van a porosz király czimeivel, az ne sértegesse itt a hadsereget, hanem menjen — Poroszországba.

A Kölnische Allgemeine tudósítója azzal a megjegyzéssel tért napirendre erről az esetről, hogy sajnálattal méltó félreértés volt az egész, s a jó ügy érdekében jövőre az ilyeneket mindkét nagyhivatású férfinak el kell kerülni.

A félreértésnek azonban sajnálattal méltó folytatása lett még aznap este a bálón. Arra meg voltak hívva tudnillik az összes egyetemi tanárok, továbbá a hét bursensaft elnökei. A diákok el is jöttek, de a tanárok méltatlankodtak az elnök esetén és tiintetőleg elmaradtak. Egyedül Lenz

jelent meg, aki azt hitte, ma eljegyezheti Paderborn Choritást. De hogyan merien éppen most föllépni kéreül, mikor a leány apját egyik kecseség a másik után éri?

A főherczeg megérkezett és jelt adott a tánc megkezdésére. A tisztek egy pillanat alatt talpon voltak. A harmadik táncznál a főherczeg az altábornagyhoz fordult:

— Föltűnik nekem, hogy kevés polgári urat látok itt s akik itt vannak, azok sem tánczolnak. Még a külörstudentek is némán bámulják a falakat.

Lenz, akit Paderborn szigorú utasítással küldött a diákokhoz, különös üzenettel jött vissza.

A diákok azért nem tánczolnak, mert nem kapnak tánczosnét. A leányok közt tudnillik el van terjedve, hogy aki közülök egy diákkal tánczba áll, azt a tisztek bojkottálni fogják.

Az altábornagy előgta az első kis hadnagyt, aki utjába került és szigorú hangon kérdezte tőle, hogy mi az igaz ebből a hírből? A hadnagy azt felelte, hogy ez egyszerű pletyka, a tisztek ilyen fenyegetéssel sohasem éltek. Ellenben a hölgyek minden bálón panaszkodnak, hogy az államköltségen nevelt diákok közt többségben vannak a faragatlan naturbursok, szegénysorsu tanítók, papok, sőt mesteremberek és földművesek fia. Ezek mindenkit kétségbeesítenek a modortalanságukkal, minden uri leány menekül tőlük és a tiszteket hívja segítségül. Ennyi az egész. Ha itt összebeszélés van, azt a diákok követik el, mert közös ügyet csináltak a dologból, most valamennyi lógatja az orrát s a polgári urak is nagyobbrészt velük tartanak.

Az altábornagy az ajkába harapott.

— Önökkel lehet egy tartományt szervezni? Intelligenciát nevelni? Társadalmi életet teremteni? Szégyeljük magukat!

A kis tiszt elkotródott, de nem szégyelte magát. A snájdig pajtásai pedig, akiknek elmondta a dolgot, nevettek.

— Ugyan még mit nem kívánnak tőlünk? Szolgáljuk a császárt és a hazát a kardunkkal meg a vérünkkel. De hogy megszárosok, hentesek és teleneszek fiaival pajtáskodjunk, keblünkre öleljük a néptanítólélteteket, hogy dzsentlemeneket faragjunk belőlük az új német haza számára, ezt még a császár sem parancsolhatja meg nekünk.

Azután tovább táncoltak, a civilt urak pedig tovább állottak.

A főherczegnek sehogy sem tetszett ez az ujhuzás a katonaság és a jóérzelmi polgárság közt, ő egészen más híreket hallott a jusefstadti társadalmi életről és mást várt. Azt legkevésbé sem, hogy még az ő jelenlétében is apró tüntetések történnek. El is ment még tizenegy óra előtt a bálból.

Az altábornagytól így bucsuzott:

— Sok rendbehozni való van itt még. Ezzel a kiállítással pedig várni kellett volna egy-két esztendeig . . .

Szegény Paderbornnak azon az estén nem lehetett egy szavát sem hallani többé. A felesége megdöbbenve figyelte meg a kétségbeesését, a leánya pedig féltéken huzódott Lenzhez.

— Apa most azt hiszi, őt az egyetem tette csufiá. Haragszik a diákokra és a tanárookra. Még talán magára is. De maga ezért ne hragudjon mi ránk . . .

Lenz izgatottan vágott a szavába.

— Én rá is haragszik? Ő? aki elrontotta több évi fáradozásom eredményét? Én emberfeletti munkát végeztem, ő csak rendelkezett, parancsolt és végre is nem tudott rendet tartani sem a parasztok, sem a tisztjei közt. Ebből származott minden szerencsétlenség.

Charitas lesütötte a szemét. És szomorú hangon mondta:

— Én csak azt látom, hogy önök mind a ketten erejüket felülmúló dologba fogtak. És most, hogy a siker elröppent a kezükből, egymást vádolják és fájdalomt keszek okozni azoknak, akik a békét óhajtják önök közt.

Lenz megszegyenülten szállott magába.

— Parancsoljon velem! Mit tegyek?

— Kímélje egy ideges öreg ember érzékenységet. Támogassa őt ezután is és térítse vissza hozzá az elfordult hieit. Megígéri?

— Igérem! — felelt Lenz és áhitattal csókolta meg a leány kezét.

Másnap az egyetemen nagy forrongásban találta a diákjait. A bursensaftok elnökei szenvedélyességgel kongatták a vészharangot. Példátlan volt az eset: az altábornagy végig sérti a rektort,

a tisztikar pedig a diákokat. Ezt nem szabad megtorlatlanul hagyni.

Lenz estig szónokolt nekik változó szerencsével. Egyik kulör leszerelt, másik kettő felszerelt. Délután hat órakor már azt hitte mindnyájan megbékéltek és nyugodtan haza ment. Hét órakor aztán egetverő ordítást hallott a főtér felől: a kormányzói palota előtt tüntetésre gyűltek össze a diákok. Paderborn, a hatalmas kormányzó, macskazenét kapott, a kiállítás második napján az ő egyetemétől, ama diákoktól, akiknek ő teremtett iskolát, könyvtart, otthont és ösztöndíjakat!

Lenz tisztában volt azzal, hogy ez a zavarás az ő boldogságának a sirját ásta meg. Ennek súlyos következményei lesznek, a legkevesebb, ami érheti az lesz, hogy Choritást elveszti. Hogyan és miért? nem volt világos előtte, de hogy be fog következni, e kínos előzettel nem tudott szabadulni.

Eközben a láma pillanatokról-pillanatra növekedett. Mindig újabb és újabb csoportok tödultak a térre, a diákokhoz csatlakozott az utcai csöcselék s a tömeg mindinkább fenyegető magatartást vett. Azután, amint ez rendesen történni szokott, megtörtént az első ködörös szék, az altábornagy dolgozószobájának az ablaka csörömpölve tört be. Egetverő hurráh-ordításba tört ki a nép, de a következő pillanatban még hangosabb vesztékialítások hallatszottak.

Három oldalról szuronyt szegezve rohant elő a katonaság s egy-két perc alatt kitisztította a teret. A tüntető fiúk ész nélkül menekültek az egyetem felé, akit a katonák utolértek közülök, megkardlapozták, puskatussal agba-főbe verték.

A nagy tömeg azonban szerencsésen elérte az egyetemet s mikorára földözök megjelentek, már rájuk volt zárva a kapu. Előtte pedig ott állt Gottfried Schultze, az őz rektor, mellette a bedellus.

A rohamot vezénylő százados tajtékos haraggal rivallt rá:

— Ön elrejtette a zendülő diákokat. Adj ide a kulcsot!

— Ön elrejtette a zendülő diákokat. Adj ide a kulcsot!

Schultze az egyetem kapuja elé állt.

— Ezen a kapun belül én parancsolok. És pedig ő felsége a császár rendeletéből. Ide az én akaratom nélkül senki be nem teheti a lábát! Intett a bedellusnak és az a kapitány orra elé tartotta az egyetem alapító oklevelét, a császár aláírásával.

— Itt most nem tárgyalunk! — kiáltott a kapitány.

— Akkor tegyen, amit akar! — felelt a rektor.

— Tessék ideadni a kulcsot!

— Azt én már rég bedobtam a rácsos ablakon.

— Be fogom törtetni a kaput!

— Sok szerencsét hozzá!

A kapitány körülnézett. A közelben hevert egy rakás épületről, hosszú sudar nyárfatörzsek, amiből a köművesek az állásokat készítik. A legénység vállra vette a legvastagabbat, ember, ember mellett, s mint faltörő kossal futólépésben mentek vele neki a kapunak.

A keresztül-kasul vasalt iromba, haidani kasszárnyakapu olyant dörrent, mint egy ágyú, de különben oda se nézett a támadásnak. Az ostromlók ellenben pörül jártak. Sem ők, sem a kapitány, aki elrendelte, nem értették a dologhoz, senkinek se jutott eszébe, hogy a súlyos gerendát az ütközés pillanatában el kell bocsátani, hogy a visszalökéstől szabadon hátracsuszszék az alatta állók vállán. Ezek szegények keményen fogták s így a gerenda hanyatt vágta őket. Kit fejbe kollintott, kit mellen vágott, egy se volt, aki sértetlen maradt volna, sokan mozdulatlanul fekve maradtak a földön.

A kapitány előbb káromkodott, aztán megijedt és ébresztgetni kezdte a sebesülteket. Az ostromot egyelőre mindenesetre abba kellett hagyni.

Most énekhallatszott a magashól. Az épület második emeleti ablakai kinyitak s az ostromlott diákok rákezdtek valami csodálatos melódiára, mely előbb úgy kezdődött, mint egy fohász, azután panaszos akkordok vegyültek az imába, majd égbetűt, hatalmas segélykiáltással válik az ima és végül félelmetes riadó hallatszik, mely orkányszerűleg viharzik át a légen, hogy akik hallják, feldobog szívük, pezsgni kezd a vérük, ökölbe szorul a kezük és fegyver után kandosnak.

A kapitány ijedve kapta fel a fejét, gyorsan talpraugrott és feltekintett.

Sohasem hallotta ezt az éneket, a szavát sem értette, de az világos volt előtte, hogy az nem valami diákdal, ez az ének jelent valamit. Akkor érkezett az egyetemhez Lenz Ottó.

— Mit énekelnek a diákjai tanár ur? kérdezte a kapitány.

— Fogalmam sincs róla kapitány ur.

Az őrmester odament hozzájuk, tisztelgett és így szólt:

— Én tudom százados ur. A Hymnuszt énekelik.

— Mi az?

— Magyar nemzeti ének.

Lenz Ottó megemelte a kalapiját.

— Gratulálak kapitány ur, ezt jól csinálták önök. Keleti Németország egyetemén a diákok magyar forradalmi dalokat énekelnek az itt idéző főherczeg tiszteletére. Ez csak önöknek sikerülhetett így szépen!

A magashól most már száz és száz torokból zengett:

„Balsors akit régen tép,
Hozz reá vig esztendő,
Még bűnhődte már e nép
A multat és jövődöt!”

VI.

Egymást érték ezután a szomorú jelentések a Kölnischer Allgemeineiben.

Gottfried Schultze, az európai hírű tudós beadta a lemondását és elutazott Josefstadtból. Vele ment az egyetemi tanárok színe-java, Thun gróf nem is tartóztatta őket. Az egyetemmel tudniillik nem tudták, hogy mit kezdjenek ezután. Szigorú vizsgálatot indítottak a tüntetésért, az ablakbeverésért és a forradalmi dalok éneklésért. És ekkor különös dolgok derültek ki. A magyar megyékből jött német fiúk ugyanis titokban és észrevétlenül megromtották az ifjuság szellemét. A tudományokat németül művelték, német könyveket, újságokat olvastak, német verseket szavaltak, de magyar hősök nagy tetteivel volt tele a szívök és a fejük. Árpádról, Hunyadáról, Bethlen Gáborról, Rákóczi Ferenczről százszor többet tudtak, mint Ottóról, Barbonna Frigyesről vagy Habsburgi Rudolfról. Sőt ami aggasztóbb, a Nagy Sándor, Damjanich, Perczel Móricz, Bem és mások viselt dolgairól is járt a szájuk és amikor a tanárok észrevették, egész kultuszt csináltak a forradalomból. A tanár urak váltig magyarázták nekik a legosztrákból történelmet, meghallgatták őket, feleltek is nekik a szájuk ize szerint, de a szívük mélyén gyűlölték, akiket ők magasztaltak és hősöknek vallottak, akiket a haditörvényszékek kivégeztek.

A Thun gróf vizsgálóbiztosa elrémülve írta mindezeket jegyzőkönyvbe. A miniszter pedig, mikor elolvasta, felkiáltott:

— Nincs az a színmagyar vidéki iskola, ahol ilyesmi megtörténhetett volna. Ott éber szemmel vigyáztok minden mozzanatra. De Josefstadtban persze senkinek sem volt ahhoz való esze, hogy a fiúk magánéletét szemmelartsa.

Az egyetemet aztán rövidesen feloszlatták. Az egész filozófiai karnak utifüvet kötöttek a talpa alá tanárt, diákot kizavartak az épületről, a jogakadémiát visszahelyezték a régi helyére, Josefstadtban nem maradt egyéb, mint a szegényes papnevelő-intézet a régi paptanáraival.

Paderborn szerencsésen kiúszott az egyetemi válságból. Jelentést tett az egész eseményről és amiket a maga melegségére fölhozott, azt mind elfogadták. Ő mint kormányzó voltaképpen csak a külső rendről felelős, az egyetem belételehez semmi köze. És ha megromlott a diákság szelleme, azért kizárólag a tanári kar a hibás. Azt megkapta a maga méltó büntetését az egyetem bezárásával, most már napirendre kell térni a dolgról és teljes erővel neki kell felelni az igazi nagy feladatnak: a polgári lakosság szellemét kell úgy irányítani, hogy a császárhoz és a birodalomhoz való hűségben megerősödjék.

Ott volt a kiállítás, az kitűnő alkalmat ad mindenféle hazafias ünnepélyekre. Egy fényes estély, melyet az altábornagy a kiállító tiszteleteré rendez, s amelyen a tisztikarnak csak az idősebb tagjai fognak megjelenni, még előnyös fordulatot adhat a megromlott viszonyoknak.

Lenz, mint a kiállítás igazgatója, nagyszerű intézkedéseket tett. A rendező bizottságot a polgárság legjobb nevű tagjaiból állította össze. Bálanyakról is gondoskodott és virágbokréták-

ról a hölgyek számára. Továbbá művészi tánczrendek és kotillon-ordók érkeztek Bécsből. Sőt álarczos menetet is ígért és végül tűzijátékot a parkban.

Kétségkívül czélt is érték volna és az estély visszaszerzett volna maídnem mindent, ami elveszett, de a sors ismét keresztül húzta a Padeborn számítását.

És pedig milyen jelentéktelen dologgal! Mindössze egy esküvőről volt szó, egy torontáli mágnásnak a leánya ment férjhez s a püspök megígérte az apának, hogy az új párt maga fogja összeadni a Josefstadti székesegyházban. Az altábornagy is hallott erről idejében és tudott róla Lenz is, de azt már egykőjük sem sejtette, hogy egy ilyen mindennapi eseménynyel, mint egy esküvő, nekik számolniok kell. Az esküvő vasárnap délelőttre volt kitűzve és szombathat este tíz órakor kezdődött volna a nagy bál.

Ugy hét óra táiban híre futott a városban, hogy a násznép minden szállót lefoglalt és száz kocsival kilencz órakor fog megérkezni. És erre a hírre valami érthetetlen és megmagyarázhatatlan izgalom tört ki az emberekben. Gyönyörű júniusi est volt. Az utcák megteltek sétáló közönséggel, mely a főutca hosszában vídám kedvvel hullámozott fel és alá. Az emberek mosolygós arczzal tekintettek egymásra, mint-ha valami nagy öröm előestéjén állának és mindenki igyekezett valami kedvverítő, friss hírt mondani a szomszédjának. Idegenek szőlítették meg egymást és elbeszélgettek, mint a legjobb ismerősök.

— Csupa négyesfogatok lesznek!

— Hallották kérem? a menyasszony kocsiába hat fehér ló van fogva...

— És az egész kocsi tele van aggatva virággal és girlandokkal...

— Jobbról-balról lóháton kísérik a násznagyok diszmagyarban. Mindegyik mögött két apród lovagol...

— A Zetelaki grófok hat hintóval jönnek...

A zempléni herczegen raita lesz az a diszruhája, amin öt milliót érnek az ékszerék...

— Itt lesz Zalathnay báró is. Akit most bocsátottak haza Kufsteinből.

— A tordai gróf kocsiján fog ülni. Hét esztendeig raboskodtak együtt kenyéren és vizen.

— És talpig nehéz vasban.

— Itt lesz a sándorfalvi földesur is.

— Akit fel akartak akasztani?

— Bizony kicsibe mult. Itt fogták el a főtéren, mikor a menekülők után futott. Négyet levágott a katonák közül, akkor keresztül lőtték a lábát. Azért kivitték a vesztőhelyre. Sokan látták azt. Hanem a kocsis megszánta és a sánccok alatt elhajtott vele. Sürrin lóttek utána, de megmerekült. A kocsist is látni fogjuk.

— Ötven lovas is lesz, csupa fiatal mágnás.

— Csak jönnének már!

— Alkonyatkor indultak...

— Lesz akkor kilencz óra is...

Bizony jóval elmúlt nyolcz óra, mikor az első fogat megérkezett. Szerencsére a nap csak akkor ment le s a szürkületet a tele hold derengte át. A szépséges menyasszonyt még az egész utca népe megcsodálhatta. És eközben kedves dolog történt: a polgárlányok letépték kis kertjük virágait s utcahosszat a menyasszony kocsija elé szórták. Jutott a többi hölgyek kocsija is, sőt a lovasoknak is nyújtottak föl bokrétkát, mikorára a menet a Római Császárhoz címzett szállóhoz ért, mindenki fel volt virágozva.

De a szives fogadtatás ezzel nem merült ki. Tíz órakor híre futott, hogy a városi dalegylet szerenádót ad a menyasszonynak és tízenegy óra táiban tömött sorokban meg is érkeztek. Éjfélig énekeltek, addig a város előkelő közönsége egy lépést se mozdult a szálló elől.

A bál pedig kiinn a Sendier-parkban üres maradt és szomorú. Csak azok voltak ott, akiknek nem lehetett elmaradni, azok is szökdösni kezdtek még éjfél előtt.

— Én azt hiszem — szólt Charitas mélabusán — hogy mi már sohasem fogunk jól mulatni. Micsoda végzet üldöz bennünket egy idő óta, hogy amihez fogunk, semmi sem akar sikerülni? Gondolkodott már ezen?

Lenz Ottó vállat vont.

— Ezek mind a véletlen játéka. Az igazi íérít az ilyen apró kudarczok csak még nagyobb tevékenységre szokták ösztönözni.

— Nem véletlenségek ezek Ottó. Rendszer

van ezekben. Mi valami végzetnek a kerekai közé jutottunk.

— En nem hiszek a végzetben. A végzet én vagyok magam. Amit végzek magamtól, annak kell történni velem.

A leány mosolyogva szól:

— En is azt hittem egykor. És mégis más történt velünk.

— Semmi sem történt eddig. Aminek történie kell, ma fog bekövetkezni.

— Most akar megkérni?

— Még ebben az órában.

— Akkor bucsuzzunk el egymástól édes Ottó: az apám vissza fogja utasítani.

— Amiért a terveim nem sikerültek?

— Azért is. És másért is. Önnek azt sejténie kell.

Lenz gondolkodott. Aztán hirtelen a füle hegyéig pirult és keserűen fölnevetett.

— Valóban erre már előbb is gondolhattam volna. Amikor bezárták az egyetemet, én állás nélkül maradtam. Végkielégítést fognak adni, de abból megélni nem lehet. Maga is így gondolkozik?

— En csak azt tudom, hogy maga délibábokat kergetett Ottó. Hogy én is a világon vagyok, nagyon ritkán jutott az eszébe. Pedig, ha akkor nyújtja ki értem a kezét, mikor a sors még kedvezően mosolygott mindnyájunkra, még az öné lennék és talán minden másként történt volna. De maga egy hü tartományt akart teremteni a császáriának és nem félt, hogy eközben eljátsza egy hü leány boldogságát.

Charitassal egy könnyesebb futott le az arczán. A katonazenekar abbahagyta a zenét, az utolsó párok kiálltak a táncból. Az altábornagy és a felesége komor arccal közelédek.

Lenz elszántan odalépett hozzájuk és elmondta, ami a szívét nyomta.

Padeborn csak ennyit mondott:

— Nem tehetem. És elvezette a leányt.

VII.

Napfényes vasárnapra virradt a város. És mindenki sietett a székesegyház elé.

Tíz órára volt kifűzve az esküvő. A teret már korán megszállta a lakosság. Csak egy széles sáv maradt a tér közepén üresen, arra drága vörös posztót hengerítettek, mely a Római Császár-szállótól az átellenben fekvő székesegyház lépcsőjére vezetett föl.

Kilencz óraker kezdődött a fogatok fölvonulása. Ugyanaz a káprázatos látvány, amely tegnap gyönyörködte a szemet, csak hogy most teljes világlítás mellett tündökölték a díszruhák, az ékszeres és az asszonyok szeméi. A lovas bandérium érkezésére a csodálkozás moraja zuhogott föl. A város uri népe nem tudta, mit csodáljon inkább: a sohasem látott nemes és drága paripák szépségét, a nyeregtekarakok gazdagságát, vagy a csatlósok pazar egyenruháját?

A püspök érkezésekor egy pillanatra elült a moraj. A lakosság a tiszteletének adott ezzel önkéntelen kifejezést.

De nagyot fordult a kedv néhány másodperc múlva, mikor a hófehér ruhába öltözött mirtuskoszorus menyasszony a meggyszínpiros díszruhás násznagy karján megjelent a Római Császár kapujában és a kocsi kikerülve, a vőlegény és a családja tagjai kíséretében gyalog indult a székesegyház felé.

Mintha vezényszóra történt volna, ezer és ezer torok egy ugyanazon pillanatban egy csodás hatásu magyar szót kiáltott és megismételte százszor:

— Éljen! Éljen! Éljen!

Ki mondta ezt ezeknek az embereknek? Azok az urak semmi esetre sem, akik a násznéphez tartoztak. A városi magisztrátus sem, a generalátus még kevésbé. Hát mégis hogyan történhetett, hogy egy német város lakossága egyszerre, minden összebeszélés nélkül, ezer és ezer szíves magyar szóval fejezi ki örömet, lelkesedését, rokonszenvét olyan emberek iránt, akiket nem ismer, akiket sohasem látott? Minő titkos kapocs van ez emberek közt, mi fűzi őket össze? Micsoda eszmét képviselnek azok, akik jöttek és micsoda érzés lepte meg ezeket, akik így lelkesednek?

Mindezeket bőséges alkalma volt tünődni Padeborn altábornagynak az egész nap folyamán.

És még milyen hírek jutottak hozzá a többi eseményekről. Mily hosszú és tartalmas magyar beszédet mondott a püspök a templomban, mi-

ként emlegette a haza súlyos napjait és a főrangok kötelességeit e súlyos napokban. Mily áhitattal hallgatták ezt, akik befértek, mily rengeteg sokan voltak, akik megértették és akiknek kellett, mily készséggel magyarázták el a többiek. Aztán az a második szünet nem akaró éljenriadal, mikor a fogatok visszafelé indultak és nagy körvonalban bejárták a várost. Megakasztották a közlekedést, megszüntettek minden forgalmat. És a menyasszony után kit éljenzett legjobban a város népe? A Kufsteinből kiszabadult martirokat, a császár lázadó ellenségeit.

És Padebornnak mindezt tétlenül kellett végig szenvednie. Mert mit tehet vajon ellene? Megtisztíttassa tőlük az utcát? Egy békés nászmenetet, nagy urakat, előkelő családokat katonasággal szalasztasson meg a hölgyekkel, gyermekekkel?

A civilizáló Padeborn ilyen barbárságra bizony nem vetemedhetett. Látta, érezte, hogy ami itt történt, az nem egy fényes esküvő puszta, az Magyarország betörése a keleti német tartományba. De — vigasztalta magát — majd elmúlik ez is és azután folytatni lehet a munkát ott, ahol tegnap elhagyta. Mágnesesküvő nem szokott minden hónapban előfordulni.

Mikor a hivatalába ért, a rendőrönököt jelentették be nála. Egy óráig tartott a kihallgatás, utána a kormányzó magából kikelve rohant be a feleségéhez.

— Az emberek megőrültek. Azaz gazemberek és azok is voltak. Alávaló képmutatók, erkölcsstelen, jellemtelen szemétpép. És ezeket melengettük a keblünkön annyi éven át!

Az elkényeztetett asszony, aki arisztokratikus szokásokat honosított meg maga körül, sértődötten nézett végig az urán.

— Miért káromkodik maga én előtt? Adtam én arra valaha okot vagy felhatalmazást? Kikérem magamnak!

Padeborn gunyosan nevetett.

— Csak kérje. És ha tetszik, akár dobasson is ki. Ehhez ugyanis hozzá kell magamat szoktatni.

A bárónő felpittyesztette az ajkát.

— Micsoda stílus, micsoda kaszárnyaláng! — Ha úgy tetszik, szobában is kifejezhetem magamat. Mi itt tudniillik körülbelül eljátszottuk a szerepünket és más garnizon után kell néznünk.

— Hál Istennek! kiáltott fel a bárónő.

— Maga ennek még örülni tud?

— Sírjak talán, hogy ebből az utálatos időszakból megszabadulok? Ahol maga engemet rüszkerkereskedők, kárpitosok és szeszgyárosok feleségeivel hozott össze? Embereket kellett fogadnom a házában, akikkel az apám házában csak a kulcsárné beszélt, meg a komornyik. De itt maga civilizálni akart és én voltam az áldozat.

— Bár sohasem jutott volna az eszembe! Kigyókat melengettem a keblemen.

— Ezt én mindig mondtam, de maga mindig okosabb akart lenni.

Padeborn izgatottan szakította félbe.

— Maga csak annyit mondott rólok, hogy parasztok. Ez volt az egész tudomány. De most kitűnt, hogy árulók, forradalmárok.

Charitas lépett be a szobába.

— Kik az árulók?

— Az egész város. A polgármestertől kezdve az utolsó csizmadiáig. A rendőrönök rettenetes felfedezéseket tett. A város tudniillik tele van kompromittált emberekkel, a forradalom embereivel és ezt én előttem hat esztendőn át titkoltam. A városi iktató hivatalban álnév alatt dolgozik egy irnok, aki a forradalomban alezredek volt. Egy volt műszaki honvédkapitány meg egy tüzérszázados, aki a forradalom esztendőiben a katonai kincstár. Egyszer itt is volt nálunk és én még kezét is fogtam vele. Mindenki tudott ezekről és senki sem szólt róla sem én nekem, sem a rendőrönöknek; micsoda képmutató gazemberek; milyen megméltelyezett város!

— Ellogatta már őket? kérdezte a bárónő.

Padeborn a kezével legyintett.

— Annak már vége. Valamennyien kegyelmet kaptak, mikor a trónörökös született. Most aztán szabadon járhatnak a városban a maguk neve alatt és a markukba nevetnek.

— Hát akkor ne törődjék velük! — szólt ide-

gesen a bárónő — felvett egy francia regényt és tüntetőleg látat fordított az urának.

Padeborn a leányához fordult.

— Nem is velük törődöm. De ezek a polgárok keseritenek, ezek a romlott szívű emberek, ezek a rosszelkü képmutatók! Akik a császárt éltették és a forradalmárokat reitegették! Szégyen és gyalázat!

Ezalatt egy másik ember hasonló lelki háborgások között volt utban hozzájuk.

Lenz Ottó végignézte az egész tegnapi ünneplést. Ott volt a téren, bejutott a templomba és a tömeg közé vegyülve, kísérté a nászmenetet. Nézett, látott, figyelt mindent és egész éjjel gondolkodott.

Most bucsulátogatásra jelentkezett a kormányzó. Ezen a czimen nem lehetett visszatartani.

Charitással is válthatott néhány szót.

— Mi itt eljátszottuk a szerepeinket, szólt a meghatottságtól remegő hangon. Én már beláttam, az altábornagy ur még csak ezután fog a valóra ébredni. Vegye rá az atyját kisasszony, hogy térjen ki előlük. Annnyi tartománya van a császárnak, egy más országban, más nép közt nyugodt szolgálata találhat, én követni fogom önöket és akkor talán a mi boldogságunk ideje is elérkezik.

A leány is meg volt hatva, kezét nyújtotta és részvétteljes pillantást vetett a férfira.

— Mind késő ez már Ottó! Az apám sehof sem fogja már sokáig szolgálni a császárt, őt nyugdíjba küldik. Mi mindnyájan tévedtünk és vétkeztünk. Ön is, az atyám is és én is. Ezért meg kell szenvedniök mindazoknak, akik itt a hüneiknek éltek, amelyek megélhetést, élvezeteket és gyönyörűséget nyújtottak nekik. Önre és az apámra már lesújtott a sors, én sem akarok vezeklés nélkül menekülni.

— Mit akar tenni Charitás?

— Még nem tudom. Csak arra az egyre érzek elszántságot, hogyha önök mindnyájan elmennek is, mert menniök kell, — én itt maradok.

— Elmarad az apjától, anyjától? Mi végre?

— Lehet, hogy ön sohasem fog megérteni. Magam sem értem jól magamat. Nincs másként, az apám vérét örököltem: bennem is él és munkálkodik valami, ami nagy czélok követésére ösztönöz. Ha férfi volnék, valószínűleg forradalmakon és összeesküvéseken jártatnám az eszem, vagy ezek felfedezésén és leverésén. De leány vagyok: valami asszonyi dolgot kell kitalálnom. Betegápolóné leszek, tanítóné, óvóné, nevelőné vagy más ilyesmi.

Lenz nevetni akart, de amint a lány szemébe nézett, tekintetének jéghideg komolysága aikára fagyasztotta a mosolyt. Szerényen kérdezte.

— És mindezt azért, hogy itt maradjon? Ezen a földön?

— Azért.

— Akkor egy titkot leplezek le Charitás, amit eddig talán saját magának sem mert megvallani.

A leány nyugodt fölénnyel vágott a szavába.

— És ami magát megnyugtatóna, nemde? Ha azzal a tudattal válthatna el tőlem, hogy nem vagyok olyan őszinte és becsületes, amilyennek hitt? Arra gondolt, hogy alattomban viszonyt szőttem egy tiszttel, amire annyi alkalom volt a házunknál, vagy egy diákkal, amire ön csinálta az alkalmakat a bálókban, mikor kitalálta, hogy a kormányzó leányának a különböző előzőkkel táncolni kell, hogy a polgárleányok jó példát vehessenek róla.

Lenz nem tudta, mit válaszoljon. Gépiesen kapaszkodott az utolsó mondatba.

— Volt ebben valami rossz?

— Semmiesetre sem. De ön most arra gondol: e fiuk közt lehetett, akit talán felbátorítottam arra, hogy vallomást tegyen. Talán Lipsins, vagy Wittenberger, a soproni pap fia, egyik lelkesebb, merészebb ficzko, mint a másik, ők terjesztették el a forradalmi dalokat és ők köztölték ki a katonasággal. Az egyiknek oklevele is van már. Lenz, mint akinek kitalálták a gondolatát, nem mert felelni.

A leány folytatta:

— Szó sincsen róla: Ottó, én még gondolatban sem csaltam önt meg soha. Eszembe sem jutott eddig meghallgatni azokat a fiukat.

Lenz kétségbeesetten kiáltott fel:

— Anélkül is biztos lehet felölük!

— Anélkül is biztos lehet felölük!

— Biztosíthatom, hogy sohasem gondoltam ilyesmire.

Lenz nem felelt. Mereven nézett maga elé, azután lassan felállt s egy lépést tett a leány felé.

— Ugy kell tehát elválnunk, hogy meg sem tudom a boldogtalanságom okát?

Chorítás keserűen nevetett.

— Csodálatos, önök mind egyformák. De mind! Szórol-szóra azt kérdezte tőlem az apám is. Egyikőjük sem látja, ami körülöttük történik. Nem értik önök, mit jelent az, mikor az önök diákjai leverik a hadtestparancsnokság kapuiról a császári sasokat? Nem látják ama háromszínű szalagokat, városszerte a nők hájában, amelyeket hordanak az uri asszonyok és a cselédek? Nem látják a polgárok a sok idegen ruhadarabot? Pörge kalapot, csizmát, mentét, kinek mije volt rejtékben? Azt hiszik, ez csak a divat változása? Ez egy új világot jelent az önök világának romjain. Itt hatalmas erők voltak lelészolva a föld alatt és az emberek lelke mélyén, amelyek most felszabadultak, utban vannak a napvilág felé és mint dagályban a tenger árja, mindent el fognak borítani. Ha erőszak döntötte volna meg, amit önök akartak, még remélhetnék, hogy erőszakkal újra teremthetik. De itt a föld rázkódott meg, s az önök kártyavarái összeomlottak. Az önök tragédiája abban van, hogy ellenség és vetélytárs nélkül vesztek el mindent. Egy ország és egy házasság volt tervben és vált lehetetlenné szinte észrevétlenül: az önök kezében minden önmagától semmisült meg...

Egy afrikai vadászkaland.

Írta: Simon Vilmos.

Kock János a leghíresebb vadásza volt a Santpaus-hegyeknek. Transvaalnak e hegyi lakói különben is híresnek arról, hogy a fegyvert senki úgy nem kezeli, mint ők. Életüket vadászattal töltik s rendkívül büszkék arra, hogy egész Dél-Afrikában a „Santpaushegyi oroszlanvadászok“-nak nevezik.

Kock János még csak husz esztendő volt, de már szűkebb hazájában tekintélyes nevet vívott ki magának. Ha idegenek vetődtek Transvaal északi részébe, kiket a vadászszervevény hozott e vadlaktá vidékre, akkor a legöregebb vadászok is, Kock Jánost ajánlották kísérőnek, mint a Santpaus-hegyek legmegbízhatóbb vadászát. Aki ismeri a santpaushegyi oroszlanvadászok rendkívül nagy önértékét, csak az tudja mérlegelni, hogy mit jelent az, amikor a zambézi vidék vadlaktá táján megőszült bur vadász, alig pelyhedző állu, fiatal legényt elismer tekintélynek.

Ily körülmények között Kock János az év legnagyobb részét a Zambézi és Limpopo partjain töltötte. Csak ha nagyobb ünnepek közeledtek, akkor kereste fel ős szüleit, a Leydsdorp melletti farmjában. Ilyenkor aztán Kock János gyakran ellátogatta a szomszédos farmba is, mert ott lakott menyasszonya, Maritz Kitty. A fiatalokat még gyermekkorukban egymásnak szánták szülei s bár valami különösebb vonzalom sosem uralkodott közöttük, Kock Jánost első útja mégis mindig menyasszonyához vezette. Kitty örült vőlegénye megérkezésének, szívesen látta napokig is vendégének, de annak távozása sohasem hagyott hátra valamely különösebb írt szívét. Közeledő esküvőikről is úgy beszéltek, mint egy eseményről, melynek bekövetkezését nem lehet elhárítani. Egyszóval meg voltak egymással elégedve, anélkül, hogy valamely különös boldogságra számítottak volna. Mikor Kock János egyszer ismét hazajött, a szülők elhatározták, hogy most már nem késleltetik többé a házasságot. A fiatalok is indokoltan tartották a szülők kívánságát és közös megegyezéssel husvét másodnapjára tűzték ki az esküvőt.

Néhány nappal husvét előtt azonban egy kaffer futár érkezett a pietsburgi kerületi elöljárótól, ki értesítette Kock Jánost, hogy egy előkelő angol főúr, lord Barne, felesége kíséretében hosszabb vadászkirándulást akar tenni a Santpaus-hegyek között és őt kívánja kísérőnek.

Kock János tudta, hogy az angol főurak busásan szoktak fizetni és így pillanatig sem habozott a lord ajánlatát elfogadni. Ismét közös elhatározással ké-

sőbbre halasztották az esküvő napját és Jean Kock megint vállra vette puskáját, lóra ült, hogy mielőbb Pietsburgban lehessen.

Lord Barne és fiatal felesége az angol főuri társaság azon részéhez tartozott, mely az év legnagyobb részét külföldön tölti, hódolva vadászszervevényének. Lady Barne épp oly kitűnő vadász volt, mint férje, lord Barne, ki deresedő fővel is, nem ismert fáradtságot, ha arról volt szó, hogy vadat kell üzni a rengetegeken. Igen kedves ember volt s csak egyet róttak fel hibájául, hogy rendkívül féltékeny volt harmincz évvel fiatalabb és rendkívül szép feleségére.

Mikor Kock Jánost bemutatták neki, kissé összeránczolta homlokát, mert úgy találta, hogy a fiatal vadász egyike a legdelibb legényeknek, kit életében látott. De a fiatal ember szerény modora gyorsan lefegyverezte a féltékeny lordot s rövid idő alatt megkötötték az egyezséget.

A vadászkirándulás a legvérmesebb eredményt is felülmutta. Lord Barne a legmegelégedettebb ember lett volna a világon, ha a beteges féltékenykedés ismét erőt nem vesz rajta. Már a kirándulás első napjaiban úgy találta, hogy a fiatal bur szeme nagyon is ábrándos tekinteteket vet feleségére és az asszony is tulzabalmasan simul a legényhez, valahányszor az lesegíti az öszvérről. Voltak pillanatok, amikor a lord gondolataiban elismerte, hogy mindezek fantáziájának rémletomániai is lehetnek, de mégis elhatározta, hogy ezután jobban megfigyeli feleségét.

Már visszatérőben voltak a leydsdorp hegyek felé, amikor kaffer pásztorok jelentették, hogy a környéken egy hatalmas oroszlanpár garázdálkodik. Lord Barne rötön elhatározta, hogy az izgatónak ígérkező vadászattal miatt a visszatérést néhány nappal elhalasztja. A Buschveld örökzöld pázsitjain felültette sátrát s a kaffer pásztoroktól vezetve, körülnézett egy kissé a környéken. Kock Jánosnak ezalatt leshelynek alkalmas területet kellett keresnie, a vidéki kafferok utmutatása szerint.

Már teljes sötétség borult a tájra, amikor lord Barne visszatért szemleutjáról. Sátor táborának környékére érve, gyakorlott szeme egy cserjés mögött két árnyékot pillantott meg, szorosan egymáshoz simulva. Lépteinek zajától azonban gyorsan szétrebbentek, de a lord szentül meg volt győződve, hogy az egyik árny nagyon is emlékeztet felesége természetére. Sátrához érve, feleségét már ott találta. Az asszony haja azonban némileg kuszált volt, arca kissé lázas és amikor üdvözölte férjét, hangja lihegést árukt el, mint aki rövid idő előtt valamivel gyorsabban szaladt a kellethénel.

Lord Barne sötétben üdvözölte feleségét és aztán mindjárt hívatta Kock Jánost.

— Mikor indulhatunk, fiatal ember? Kérdezte, erősen szemlgyre véve a legényt.

— Minden rendben van, uram, mire kisüt a holdvilág, már ott kell lennünk a leshelyen.

— Helyes — felelte a lord — akkor már indulnunk kell.

Mire a vadász társaság a megállapított tisztáshoz ért, a hold lassanként emelkedni kezdett az égboltozat sötét azurján és halvány fényével bevilágította a sűrű cserjével benőtt tájat.

Kock János gyorsan megtette intézkedéseit. Fegyverét előbb odatámasztotta lord Barne közelében egy bokorhoz, aztán kikötötte a családoknak szánt lovat s kijelölte az állásokat. Nemsokára borzalmas bögés szakította meg az éj csendjét. A kikötött ló néhányszor élesen felnyerített s minden tagjában remegni kezdett. Aztán ismét csend lett, csak a cserjék közt keletkezett időnként gyanús nesz. A holdfény akkor már majdnem nappali fényt terjesztett és a vadászok feszült figyelemmel kísérték a nesz irányát. Nemsokára a galyak erősebben kezdtek ropogni és a tisztásnak azon az oldalán, ahol Kock János állt, szétváltak az ágak és egy hatalmas nőstényoroszlan alakja lett látható. Kock János vállhoz emelte puskáját, nyomban utána csattantás hallatszott, mint amikor a fegyver csütörtököt mőnd. Az oroszlan a nesz felé fordult. E pillanatban köröskörül megdőrdültek a fegyverek, de már későn, mert Kock János ekkor már szétépett roncs volt az oroszlan karmai között. Néhány lövés hangzott aztán még és az oroszlan is ott fekiült Kock János mellett.

Az emberek részvétellel siettek a szerencsétlen legényhez, kit a felismerhetetlenségig tépett szét az oroszlan. Lady Barne felemelte Kock János fegyverét és rémes sikolyban tört ki. A fegyverben nyoma sem volt a tölténynek.

— Szegény ember, elfelejtette megtölteni a fegyverét — sajnálkozott lord Barne.

Egy öreg bur kezébe vette a fegyvert s jobbról-balra vizsgálta.

— Különös — mondta fejét rázva — Santpaus-hegyi vadász még sohasem felejtette el megtölteni fegyverét.

Baróthy Boldizsár.

Írta: Ágh Endre.

Késő ősznek mulásán (ha jól emlékszem úgy október 29-én) a Baróthy-kuriában minden esztendőben vidám mulatozás járta kivilágos kivirradtig. Arra a napra esett ugyanis a nagyságos asszony nevenapja. Harmadszor történt ez azóta, hogy Baróthy Boldizsárnak is eszébe jutott, hogy ezt a rövidke szép életet jó volna megosztani egy olyannal, aki az élet már-már mulandó nyara után új tavaszt varázsolna a bánfalvai udvarházba.

Akkor boldogan hozta haza Gaál Nárcizt, az orlái gazdag Gaálok leányát szépségével, üde fiatalágával és — mi tagadás benne, nagy summa pénzével. Hogy mind a kettőre, már mint az asszonyra, meg a pénzre is szüksége volt-e Baróthy-nak, lehetséges, mert hiszen annak a birtoknak ott a Bán vize mellett ki tudja mi-csoda gazdája akad örökös nélkül? A rossz szájak mégis azt beszéltek, hogy a pénzért vette el az asszonyt. Mert bizony rosszul álltak az akciók azon a birtokon, az asszony pedig, a Gaál Nárczis, nem a legjobban érezte magát a nem mai legény Baróthy Boldizsár oldalán.

No de ezt csak a rossz szájak tudták, a valóság pedig az volt, hogy már három éve szépen megvannak.

Azalatt a három év alatt úgy ahogy rendbe jött Baróthy Boldizsár is. Mert bizony, amikor a Gaál Nárczis a bánfalvai kuriába került, alig volt ott ép butor, kopott volt maga a ház is és rendezetlen a kertje, az udvarja.

A földek egy része parlagon hevert, másik része termett, de olyan silány gabonát, hogy azt alig bírta eladni Áron, a Baróthy háziszidója. A magtár, a szérűskert, az istálló is bizony üres volt s annak a négy lónak, amin Baróthy Boldizsár járt át Orlátra, összesen sem volt több négy ép lábánál. Hát a teher és a kölcsön a vásárhelyi bankból? Bizony szép summa volt az is.

Mindezeket elrendezte Baróthy az esküvője után. És a feleségétől soha egy szó szemrehányást sem hallott. Igyekezett is minden vágyát teljesíteni, nyáron elküldte a fürdőbe, télen felvitte a fővárosba és szabadjára engedte, hadd mulasson.

Most is arra a névnap cécézőre szó nélkül hívta meg Szentpály Istvánt Vásárhelyről, akivel a felesége a fürdőn ismerkedett meg.

— Hogyne hívnam, meghivom én lelkem, — mondotta, — mulassatok. Csak nem tesz kárt benned, mert tudom, hogy csak addig tart a barátságod a legényekkel, amíg mulathatsz velők,

— Jó tánczos, — szolt az asszony.

— Meghivom, de legalább mondd meg, hogyan cizmezzem neki a levelet.

— Szentpály István, huszárszádosnak.

— Huszár? — kérdezte Baróthy, — ez már egy kicsit veszedelmes.

— Derék ember, majd meglátod.

Igy jutott azon az estén a fiatal huszártiszt a Baróthy Boldizsár kuriájába és mulatott eszeveszetten.

Természetes, hogy Baróthy Boldizsár is kivette a részét, mert tudott ő még mulatni. Együtt járta feleségével a ropogóst s amikor belefáradt, átadta Szentpálnak.

— Nesze Pista, forgasd meg kedvedre! — Ő meg elvegyült a jó kompániába.

Szentpálnak csak ez kellett. Vítte az asszonyt és forgatta és beszélt neki csodás, bűbajos nyelven, amelyet a szép Gaál Nárczis oly régen hallott.

— Itt megöregszik idő előtt, elhervad, mint őszzel a virág, én szeretem, imádom, jöjjön velem...

És az asszony nem ellenkezett, határozottan mondotta:

— Elmegyek.

És elment.

Reggelre kelve azon vette észre magát Baróthy Boldizsár, hogy a felesége sehol sincs, megszökött.

— A huszárral! tudtam, hogy az veszedelmes.

Amikor úgy délfelé bekopogtatott hozzá Áron gazda, Baróthy ráírvallt:

— És maga nem látta, vén szamár?

— Mit teens ur, mit hogy nem láttam?

— Hát, hogy a feleségemet megszöktették.

— Én lássam, amikor a teens ur sem látta?

Erre még jobban elfutotta a méreg Baróthyt, úgy kiabálta: befogni, hamar fogjatok be, elmegyünk Vásárhelyre.

Áron sebbel-lobbal szaladt az istállóba kiadni a parancsot, meg nem állhatta azonban, hogy ne mondja:

— Tudtam, tudtam, hogy ez lesz a vége.

Lóhalálában vágatott Baróthy Boldizsár Vásárhely felé.

Az országuton egy csapat huszárral találkozott, megállította a parancsnokukat.

— Örnagy ur, a feleségemet az éjjel Szentpály százados megszöktette, nem Vásárhelyre jött vele?

Az örnagy nagyot nézett, hosszú, hegyes bajusza alól egykedvűen mosolygott.

— Ilyesmit nem szoktak a más orrára kötni, — mondotta — s a csapatja után vágatott.

Mind a négy lovát lejártá Baróthy Boldizsár, mégis asszony nélkül jött haza.

Amikor az Áron rőtveres ábrázatát meglátta, nekiesett:

— Ilyesmit, hogy ne tudjanak vigyázni!

— Még sötétben mehettek el, instálom, mert én már öt óraker fönt voltam.

— Sötétben, vagy világosban, mindegy, a vége csak az, hogy elment és hogy most meg vagyunk löve.

Áron szomorúan kérdő ábrázatot vágott Baróthyra.

— Igen, mert a pénzt is mind elvitte.

— Pedig éppen hogy kellene. Mert instálom, nagy darab földünk áll még vetetlenül.

— A fene bánja most a földet, de mi lesz a csikókkal, mert tudom, hogy át nem élik azt a vásárhelyi utat.

Igaza volt Baróthynek, másnapra az egyik csikó ének fordította mind a négy lábát. A földnek nagy része is vetetlenül maradt, a kukoriczát sem birta mind leszedetni Áron, ott rothadt el a mesgyén. Így álltak.

Szőrnyen bántotta ez Baróthy Boldizsárt s egy nap mérges levelet irt Gaál Imrének, a felesége apjának Orlátra.

— Nem hittem volna, — írta — hogy a híres Gaál familiának ilyen saria legyen. Mert az már mégis csak sok, hogy a leányod egy hetyke huszár láttára ellelejt férjet, családot, hitvesi becsületet s megszökök. Nekem a leányod többé nem kell, még ma megindítom ellene a válópert s aztán tehetesz vele, amit akarsz.

Gaál Imrének nem volt újság a Baróthy levele, ő hamarabb tudta meg, mi történt a leányával, mert az Szentpályval egyenesen Orlátra hajtatott.

Ott elpanaszolta, hogy mi hozta őt haza és arra kérte atyját, hogy egyezzen bele Szentpályval való házasságába, mert Baróthy már unja. Olyan öreges, kényelmes, unalmas ember, ő meg fiatal, még élni szeretne.

Az öreg Gaál összeráncolta homlokát, meghányta-vetette a dolgot, s a végén szépen kiadta az utat Szentpálynak, a leányának pedig meghagyta, hogy rövid időn belül ott teremien Bánfalván, kérjen bocsánatot Baróthytól és maradjon vesztig.

Baróthynek pedig megírta:

— Megkaptam a leveledet, de amikor az megírtam, én már mindent tudtam. Mert leányom sem meg nem szegte a hitvesi becsületet, sem meg nem szökött, hanem egyenesen hazajött, hogy elpanaszolja a te nemtörődömségedet velem szemben. A huszár csak hü kísézője, lovagja volt. Ezért nincs okod elválni tőle, hanem állj talpadra és légy huszárosabb te is.

De Baróthy Boldizsár nem fájtott

— Mese beszéd, — mondotta, — éjnek évadján látogatóba menni az édes apjához.

— Éjjel volt instálom, magam vagyok rá a tanu — erősködött Áron.

— No ugy-e? — szökt Baróthy.

— De azért, hogy is mondjam, megbocsáthatna a nagyság asszonynak a teensur.

— Soha.

— Mert most már én is azt mondom, hogy lőttek s oda vagyunk falustól.

— A vásárhelyi bank sem ad már, hogy elment az asszony.

— No, ugy-e, mondom.

— Pedig kellene a pénz, mi?

— Már kellene, bizony kellene. Nekem is, de a teens urnak is, tudom. Itt a tél, oszt' nincs a jószágnak esése, itt az adó is; meg aztán csak nem járhat olyan vásott két gebén a teens ur, mint az a két deres.

— Gebe?

— De milyen, alig rakja a lábait. Azért mondom.

— Hogy visszavegyem, megbocsássak mi?

— Ez a legokosabb, amit tehetünk.

— Fogasson hát, oszt' átmegegyek.

— Orlátra?

— Az asszonyért.

— De olyan két rossz lóval; mit mondana a gazdag Gaál nagyságos ur?

Baróthy Boldizsár elgondolkodott.

— Igaz, igaz van Áron, csak van magának esze. De azért mégis fogasson be.

És elment a két rossz deresen — Vásárhelyre.

Amikor hazajött, megbámulta a falu. Mert hozott olyan négy szürkét, mint a patyolat.

Áron hosszúra nyúlt ábrázattal fogadta urát.

— Hát a nagyságos asszony?

Mert azt hitte, hogy Orlátról hozta a négy szürkét a teens ur.

— Azért csak most megyek. Előbb abrakoljátok meg a csikókat.

Amig a csikók ettek, Baróthy Boldizsár találgatta: — Menjek, ne menjek . . .

— Elmegyek, — határozta el végül — és majd megmutatom annak az asszonynak, hogy milyen huszár még Baróthy Boldizsár.

A vizi király.

Részlet „Az elsüllyedt harang“ cz. mesedramából.
Írta: Gerhard Hauptmann. A Nemzeti Színház számára fordította:

Lenkei Henrik.

(Henrik végigékszik a pamlagon s nyitott szemmel álmodik. Fehér köd nyomul be a nyílt ajtón. Mintán szétszórt, ott látni a Vizi királyt a vályu széle fölött.)

Vizi király:

Koax. Brekeke. Most nyugoszik
A földi féreg nádtető alatt.
Se lát, se hall. Pupos kísértetek
Felkuszak szürke rajban a hegyekre.
Majd szóltanul mutatják öklüket,
Majd a kezüket tördelik. Hiába!
Még a fény rikoltását sem hallja.
Nem érti ezt a gonosz rémvisongást.
Mitol megreszket messze a pagony.
Mig ő maga ágával szerte csapkod
Ijedten, mint tyukanya szárnyival.
Már-már megborzong. Már a tél fagyá
Beléhatol a teste-lelkibe.
De mind folytatja művét álmban.
Hagyd abba! Harezd hasztalan, hisz Isten
Az, akivel vívsz! Ő szólta harcra
S most félredob, mert hitvány, gyenge vagy!
(Henrik nyögve forgolódik.)

Egy harang a tó mélyiben
Kavics, iszap között pihen.
Fel a magasba áhítóz
A menny világosságához.
Halak usznak ki s be karimáján . . .
De legifjabb zöldhajú leánykám
Félösen tőle messze fordul
S felsír a kínos fájdalomtul.
Mert a harang oly furesán gögicsel,
Mint hogyha száját elfutná a vér.
Kibontakozik a víz alól . . .
Ő jai, ha hozzád újra szól
Bim bam!
Isten segítsen álmaidban
Bim bam!
Oly bus a hangja
Akár a halál vón' a harangba!

A három bölcs.

Írta: Peterdi Sándor.

A nagy kert majdnem tele volt; férfiak, leányok sétáltak, beszéltek, mulattak. Voltak olyanok is, akik félrehúzódtak és a legkömolyabb dolgokról vitakoztak: a művelődésről, az erkölcsről, különféle fontos, az emberiség fejlődésére kiható találmányokról. Rend, nyugalom volt mindenfelé.

— Nos, mit szól mindehhez? — kérde az orvos látogatóját.

— Bámulok, tanár ur; megvallom, egész másnak képzeltem ezt a helyet.

— Tudom, nem az első ember, aki így nyilatkozik, — szökt önelégülten mosolyogva a tanár.

— Csodálatos, mert hiszen ezek az emberek mégis csak beszámíthatatlanok . . . elméjük elborult . . . mindegyiknek van rögeszméje . . .

— Őh igen; az én védenczelmeimnek csakugyan van rögeszméjük. Az egyik ennek, a másik annak képzele magát és mi — legalább látszólag —

meghagyjuk ebben a hitében. Higyje el, kedves uram, az élet vásárában éppen az okozza a legtöbb bajt, a legsúlyosabb összeütközéseket, hogy

az emberek nem maradhatnak meg rögeszméik mellett. Vagy az élet, vagy embertársaik kiábrándítják őket. A szerelmes, a politikus, az író,

a művész: mindnek van egy rögeszméje, mely élteti, fenntartja, buzditja. A szerelmes azt hiszi,

hogy ideálja angyal, szeplőtelen Madonna — és csalódik. A politikus azt hiszi, hogy a politika

oly szinpad, amelyen az igaz tehetség boldogulhat, — de csakhamar kiábrándul. És következik

az elkeseredett harc önmagával, lelkiismeretével, a társadalommal. Ez is rögeszme: mert az

egyen sem az egyik, sem a másikon nem győzedelmeskedik.

Tovább haladtak. Az egyik terebélyes fa alatt három férfit láttak: kettő ült és sakkozott,

a harmadik összefont karokkal nézte küzdelmüket, mint hadvezér a csapatok mérkőzését.

— Ezek is betegek? — kérdezte a látogató.

A tanár igenlően bólintott.

— Álljunk meg egy kissé . . .

— Jó; de csendben maradjon . . .

Megállottak a három férfi mellett; ezek nem is vettek róluk tudomást; játszottak tovább.

— Kolléga ur . . . ön következik . . .

— Csak ne olyan diadalmasan, kedves barátom. Még nincs semmi komolyabb veszedelem . . .

— No . . . no . . . Az a futár nem valami kellemesen érezheti magát . . . — kacagott a másik.

— Veszedelem? Nevetséges. Egy ugrás hátra és a veszedelem elmúlt. Az én futárom nagyon okos, okosabb, mint az emberek bármelyike . . .

— Nono! miért?

— Hát csak azért, mert megalkuszik a körülményekkel: halad előre, amíg lehet. Látja, már hol volt; egész komolyan fenyegette az első sorban álló bástyáját. Most azonban fordult a kocka és baj van elől, veszély fenyegeti? . . . egykettő-három — és ime! futárom gyors tempóban szalad visszafele. Ha itt is baj lesz, megy még

hátrább; majd ha veszedelem nélkül teheti, legyen nyugodt, újra előre tör.

— Nagyon jól van, — bólongatott helyeslőleg a harmadik.

— Milyen következetes, okos beszéd! — szökt a tanár látogatója.

— Csitt! csak hallgasson.

A játszók kissé elmélyedtek.

— Megyek a lovacskával előre . . . mondá a játszók egyike . . .

— Az nagyon szép . . . node majd a paraszttal szépen bekerítem . . .

— A paraszt nem számít . . .

— Nem?! téved kedves kolléga . . . egy paraszt nem számít sokat . . . de én az egyik parasztot megvédem a másikkal és így áttörhetem gyűrűt csinálók . . . Hiszen tudja, hogy az a kapocs a legerősebb mindig, amelyet az önrdek kovácsol össze . . .

— Hm?! van még vár a világon . . . Hát az én bástyám mire való? A bástyákon megtörök a parasztjai ereje . . .

— Majd meglátjuk . . .

Gondolkodtak, tervelgettek és higgadtan mérlegelték az esélyeket.

— Tudja mi lesz most kolléga? — szólalt meg végre az egyik.

— Halljuk . . .

— Gyilkos háború! Pusztítani fogok; kiütök mindent, amit üthetek . . .

— Igen? de abban ön is elvérzik . . .

— Oh persze! Én erősebb vagyok, több a katonám, elpusztítom önt, a gyengébbet.

— Védni fogom magam . . .

— Ugyan, ugyan! Hogy beszélhet ilyen bolondot kolléga ur! Hát van az erőszak, a durvaság ellen védelem?

— Hogyne volna! Az okosság, a megfontoltság . . .

— A könyvekben bajtárs ur, meg a papok prédikációjában, de nem a valóságban. Ön lehet okos, ha akar, de én erőszakos leszek, mert lehetek és mert kiméletlen erőszakosságom haszonnal jár. A kiméletlen pusztításból — előnyt csikarok ki.

— Az lehet; de így nem szép a játék . . .

— Hát aztán? Szép az, mikor a királyok egymásnak rontanak, pusztítják egymás népét, ölik halomszámra a katonákat; — miért? mert végeredményben az erősebb valami előnyre tehet szert. Most én is ilyen leszek.

A játék hevesebb, gyorsabb ütemben ment; a figurák egymásután tűntek el a sakkasztalról. A királyok körül alig maradt néhány figura.

A két játékos egészen kipirult a hévtől; a harmadik nagyot kacagott.

— Miért nevet? — kérdezték tőle a játékosok.

— Én a sors vagyok, a végzet, jól tudják és az mindig boldog, ha pusztulást lát és mindig elégedetten kacag, ha az igazságtalanság, a jogtalanság győz.

— Én nem játszottam jogtalanul . . . tiltakozott az egyik játékos.

— Nem, barátom; te voltál az erősebb és az erősebbnek mindig igaza, mindig joga van . . . folytassátok . . .

— Folytatjuk, bár nem soká fog tartani a harc. Az ön királyát kolléga ur, már nem sok harcra véd . . .

— Nem sok, de jó . . . Önnek csak parasztjai vannak . . .

— De ezek sokan vannak . . . összetartanak . . . nem hagyják el urukat . . . az én királyom tehát biztonságban van . . . Mert azt csak belátja, hogy többet ér a bátor parasztnak tábor, mint az ön ide-oda ugráló finnyás lovackája.

— Majd meglátjuk . . .

A játékosok most már óvatosabban, körültekintőbben játszottak; a harmadik izgatott érdeklődéssel nézte a küzdelmet. Szeme csillogott, arca kipirult, keze ökölbe szorult.

A huzások egymást érték.

— Győztem! Még néhány huzás és nyertem! — kiáltá most az egyik. A gyengébb ime mégis kicsikarja a sikert . . . Nem hiába küzdött az erőszak ellen . . .

A harmadik ekkor hirtelen a sakkasztalra üttött, úgy, hogy a figurák szanaszét hullottak a földre.

— Mit csinálsz szerencsétlen! — riadt fel a két játékos.

— Tudjátok, hogy én a sors, a végzet vagyok . . . Tudom a köteleltségem: Akkor sújtaní le, amikor a siker már-biztos . . .

Azzal nyugodtan, büszkén ment tovább.

A tanár vendége megcsóválta fejét.

— Mi az? Mi nem tetszik? — kérde a tanár.

— Semmi . . . semmi . . . csak elgondolkodtam a különös dologon . . .

— Min?

— Bolondokhoz kellett jönnöm, hogy egy kis őszinte, okos beszédet halljak . . . Mert ez a három bolond csakugyan úgy beszélt, mint három bölcs . . . Mi tehát az ő bolondságuk?

— Az, hogy úgy is cselekedeznek mindig, ahogy gondolkodnak. Az embereknél pedig a kettő sohasem egyezik: — más a gondolat és más a cselekedet. És ez az ő bölcsességük. — Melyik a helyesebb? Melyik a szánalomra méltóbb? Adjon erre hamar választ . . .

A látogató nem szólt egy szót sem . . . csak nagy sokára válaszolt.

— Tehát akkor e falakon kívül van az igazi bolondokháza?

— De mennyire! — nevetett az orvos és az a baj, hogy a közveszélyes bolondok éppen ott vannak . . .

Tíz év után.

Irtá: Sikabonyi Antal.

Városligetben. Gyönyörű, szép őszi délután. A falevelek szélei sárgulni kezdenek; amint az alkonyodó nap sugarai beragyogják a tájat, mindenem méla borongás ömlik el. A nagy szökőkút körül gyermekek játszadoznak hangos zívajjal. De beljebb, hol már az út nincs oly szépen kikavicsozva, hol a bokrok nincsenek össznyiszálva, hol nem csufolják ki a természetet, formákba nyomorítva, rigófütty s dalosmadarak éneke tölti be a léget. És e helyen, szörnyű ellentétkép a mellette elterülő nagyvárosnak, hová nem hallatszik ennek zaja s melynek levegőjét nem teszi kiállhatatlanná az élet lehellete, szépen megférnek a játszó gyermekek, a nyugalomra vágyó aggok, a szerelmesek, az életuntak, a fásultak, kik csak éppen változást keresnek és a bánatos, csalódott szívűek, kiknek lelkére a természet felséges melancholiája olyannyira balzsam.

Harmincegyven év körüli bánatos arcu nő kél fel ilyen elhagyott helyen egy padról, kezében piroskötésű könyvecskével, melyből rég elszáradt s még friss virágok kandikálnak ki. Amint elindul, alig hallhatóan, szinte öntudatlanul dudorász:

Valamikor tavasz is volt,
Valamikor virág nyílott,
Valamikor nekem:
Volt nekem egy hü diákom
A lelkemben most is látom,
Nem is olyan régen.

Egy magas, halvány arcu 28—30 év körüli szép férfi jön feléje. A cserje, bozót elrejtette eddig. Öntudatlanul, málázva jött a hang után, melyből az esti szellő egy-egy foszlányt a fülebe hozott. Szemei sajtóságosan ragyognak. Az ihletségtől égő, magasabb eszmékért rajongó férfi szemei ezek. Fehéres arcán ott vannak a korábbi élet szenvedéseinek, küzködésének nyomai, de azért látható az elért siker jóleső kifejezése is. Hosszu hajába összeszálak is vegyülnek. Gomblyukában vérpiro szegűi. Észreveszi a nőt:

— Te vagy, maga az, Musette?

— Ah, Rodolpheom, Gézám, igen, igen, én vagyok. Én . . . Musette. De, hogy került ide? Ide a csendbe, magányba?

A férfi mélyen sóhajt s a nő odanyujtott kezét gépiesen megszorítja.

— De beszélj, beszélj; mit hallgatsz? min gondolkozol?

— Igen, igen, beszéltek, hisz utóljára, mikor elváltunk, én beszéltem, nemde? Kértem, hogy beszéljen ön, de akkor nagyságos assz . . . azaz Musette, akkor maga hallgatott . . . Rajtam a sor . . .

A nő valami eszébe jutott kinos emlék hatása alatt leheitotta fejét.

— Nézzen csak rám, hadd nézzen szemébe . . . Hisz régen volt nagyon, tíz éve . . .

— Valóban, tíz éve . . . Mondia csak, mi mindent csinált maga azóta?

A férfi szurós tekintetével vizsgálta a megindult nőt s uira sóhajtott.

— Különben olvastam munkáit, verskötetét is; szépek . . . Köszönöm, hogy rólam is megemlékezett benne, (egész halkán) mint első szerelméről . . .

— Hát emlékszik még, mikor azt irtam — isten veled első szerelmem, azaz maga irta: utolsó . . . s bucsuzott. Musette meghalt . . . Aztán vége, vége volt . . . Megkaptam-e leveleket, melyben kérdeztem . . . Nem válaszolt rá.

— Nem, mert nem tehettem.

— Jó, elmúlt . . . Ha fáj magának, nem bolygatom . . . De mégis gondolt-e néha azokra a napokra, miket kis diákszobámban töltötünk . . . Én hegedültem, maga rám hajította szöke fejét . . . Én szerettem magát fiatalágom egész hevével, hisz oly szép asszony — volt . . . S mikor elhagyott, felzokogtam, mint Rodolphe: Oh ifjúságom, téged temetnek . . . Ha-ha-ha . . .

— Hát kacag?

— Várjon, kíváncsi hallani, hát beszéltek. Maga meg azt mondta: utolsó álomom! S szeretett, valljuk be őszintén, hisz régen volt . . . a hamvadó tűz utolsó fellángolásával . . . Tud-

tam, mi az: első — és — utolsó . . . Megértetem . . . De talán ez volt az oka . . . Hisz a nőnek, ugy-e, nem megértés kell . . . Akkor világot átölelő, rajongó lelkeimmel azt hittem . . . Ne féljen, nem beszéltek színesen, képekkel . . . De már mindegy. Életünk legszebb része elvihartott, elmúlt . . . És az emléke még sohse égetett . . . A multnak most csak jóleső melegét érzem . . . De egyszerűen beszéltek, mint amilyen kopott, rongyos voltam akkor s mint amilyen pompázó, ragyogó volt maga. De Musette — ugy-e megengedi, hogy ezen a néven szólítsam — emlékszik-e, hogy szeretett . . . Hogyan!? és hogy!? . . . Akkor! . . . Ne vonjon ez fátyolt most szemére. Mindig tapintatos voltam, ugy-e; most is az leszek . . . Lássá, én azt hittem, hogy a mi szerelmünk nem afféle közönséges szerelem. Nem csupán a vér lázongása, amely kinzó, mint a részegség, ha már kijózanodott az ember, hanem valami a lélek közösségén alapuló, ahogy a költő mondja . . . Ah! hisz a költők mind bolondok, mikor szerelméről dalolnak! . . . Elkábítja őket szerelmük megszólítása: én édes szavu poetám . . . Ha-ha-ha! . . . Szerelmem? . . .

— Várjon, ne kinozzon, hadd szóljak én . . .

— Majd aztán, Musette; most nem birom belémfojtani a szót, kitor . . . Majd aztán hallgatam, hisz maga kívánta, hogy beszéljek . . .

Hisz akkor ugy se beszélünk, csak éreztünk . . . Éreztünk örjögő vágygál . . . Mig aztán jöttek a rövidebb levelek, a nem érek rá, a nem lehet, a fejfájások . . . Én hittem, hittem, de mégis beteggé tett. Mig végre eszembe jutott, mikor egyszer hideg téli éjjel — de közelebb hajolok, csendesesen mondom, ne hallja senki, igaz, csak a bokrok hallhatnák, de mégis, csak maga hallja, figyeljen, vagy maga se, csak ugy magamban sugom hideg vérrrel — mikor azt mondta: „Gézám, oly imponás tested van“ s megölelt s összeionódtunk egygyé . . .

Hosszasan hallgattak . . . A nő felemeli fejét, hogy szóljon, de a férfi rögtön folytatja:

— Igen, igen . . . ez volt a végső fellobbanás . . . Erre gondoltam vissza és ekkor kezdtem tisztán látni . . . De oly soká tartott, mig lecsendesedett felzaklatott szívem . . . és ez oly kinos volt. Azt hittem megörülök! Mig maga szebb, imponásabb férfi karjaiban keresett kárpótlást, megnyugvást? nem: csak élvet. Rongyos szegénységemet felcserélte csillogó gazdagsággal, megértő lelkemet üres sivársággal; de hisz az szebb volt és imponásabb! Nem papolt annyi mindenfélét össze ugy-e, hanem szeretett csak, mint a . . . Ha-ha-ha . . .

Ez utóbbi szavakat a férfi izgatottabban mondta, nem oly hideg vérrrel, mint az előbbieket. De az önként előtörő kacagás ugylátszik mintha csillapította volna. És talán jól esett a szenvedő asszony látása is, ki ajkába harapott, hogy elfojtsa szavát. Fájdalmasan nézett a férfira s ennyit mondott:

— Ne kinozzon, maga kegyetlen . . . Nagyon igaztalan — s menni készült.

A férfi megfogta kezét s vontatottan folytatta:

— Valóban, igaztalan voltam. Ne fojtsa vissza könyvét, ha kikivánczik az; nem azért, hogy letöröljem, de hogy bocsánatát kériem. Bocsásson meg Musette, ha sértettem. Ugy-e megbocsás? A deresedő férfin most egy percze erőt vett a husz éves fiatalember . . . Várjon még, ne siessen. Oly jól esik most az emlékezés, amint az őszi napfény ránkveti hunyó sugarát . . . És nem hall itt senki. Avagy lassan menjünk? . . .

Ne haragudion, hogy ennyit össze fecsegtem és nem hagytam beszélni, holott láttam, szeretett volna. De ha most már tiltaná a nő önérzete — hisz szomorú arca nyitott könyv előttem — akkor csak hallgasson még s talán meg fog érteni most és aztán majd fog beszélni . . . Kopa-szodik a fejem, de a szép asszonvok mindenféle vágyó pillantásokkal néznek rám . . . (a nő epedő tekintetét vet a férfira) engedje meg, hogy kacagok; ám azért szívem üres, kiaknázott hánva s csak kísértetek, rémek lakiák már . . .

De talán éppen ezért, lássa, olv tisztán áll előttem a kép, a nő, ki első levelét ezzel kezdte: Exaltált századunk valódi gyermeke vagyok . . . Majd később így ír: Fériem megcsalt, más nőt szeret, ki cziárásban tud öltözni, mint én . . .

elhidegült irántam, megunt; minden szavával uralkodni akart rajtam és én nem tudtam rab-szolgája lenni. Az ő helyzete emelkedésének aljas létráján akart használni. De az ő célja az

enyém től annyira elűtő volt; ő a stréberkedést kereste, én a békés nyugalmat; egyéni érdekeit családja boldogságának elébe helyezte... Nem tudtam nyájas lenni ahhoz, kihez ő akarta. Az emberek értékét lelki tartalmuk, nem pedig külső mázuk szerint mérlegeltem, mint ahogy ő még a nőket is... s meghitt beszélgetés közt az egyszerű étel jobban esik nekem, mint a pletykás zsuok édes tortái üres fecsegés közt... Emlékszik-e, Musette, a nőre, ki így irt: akinek felke tiszta volt, de szomjuhozott a boldogságra, szerelemre... akinek egy szép vers többet ért, mint a feministák lármája... aki úgy kért engem, hogy tanítsam meg bizni egy önzetlen, igaz érzésben, hinni valakiben, ki jó, nemes, tiszta; ki szeret odaadón, igazán... akinek az élet nyújtott szépséget, ifluságot, jólétet, mindent, de ami az életet kívánatosá tenné: a tartalmat kifejejté. Szép keret kép nélkül... Akinek érzékei aludtak s bár volt egy gagyogó gyermeke, a szerelmet nem ösmere... Akinek élete oly rideg volt, hogy hitt az álmokban s bár tudta, hogy elmúlnak, mégis rajongott értük. És aki nem bínt követni el, mert hisz az élet vétkezett ellene, mert nagyobb lelket adott neki, mint a hova teremtette, mikor férjét — mivel egymást megértetni nem tudták — megcsalta, hogy hü lehessen önmagához... Musette, ugy-e tudja, ki volt ez a nő... Haj! egy szép álom!... Ami azután jött, az nem ébredés volt, hanem: nemértés, disharmonia... E! hagyjuk... Hisz az élet nagy zenésze, a sors, ha az ő hegedülén, az élet hegedülén játszik, gyönyörű melódiák teremnek... mignem ott is el-elszakad egy-egy hur s utána csak bugás, fájó érzés támad... Ilyen volt az én életem.

A férfi itt kissé elhallgatott, a nő pedig, ki eddig lehajtott fejt, most tágranyított, kérdő szemekkel nézett fel a férfira, ki folytatta:

— Még csak azt akarom mondani most, utolsó találkozásunkkor, hogy még most is szeretem, megértettem mindig — s közel hajolva a nő arcához, mélyen szemébe nézett és — elővette tárczáját. Rágyújtott egy szivarra.

A nő újra lehajtott fejt. Látszott rajta, mint küzdök magában s mint szeretne beszélni, de nem tud... Vannak pillanatok, mikor az érzés annyira hatalmába ejti az embert, hogy nem tud szólni. Ugy szerette volna elmondani, hogy mennyit szenvedett és szenved... mivel egyszer az ugynevezett morált félretette... A sok erkölcsi meghurczoltatás, a sok megaláztatás... Mily szörnyű árt fizetett az első halálépéséért, mert a szívére hallgatott. S amint kis leánykájának beszélés szeme kereste az apát, felzaklatott lelke mint kívánta a békét, nyugalmat, a férjét, nem a férfit, a férjet, akire az élet, a kegyetlen élet utalta, mivel apjának vagyoni helyzete megrendült... S összetörve, fáradtan, mint volt kénytelen sietve visszatérni a tisztesség lapos, kítaposott útjára, mivel a világ, látszólag bűnbocsánatot ígérve, hívta... S mint volt kénytelen a költészet ragyogó egéből az élet prózájába leszállni, amiért martalékul is dobta fiatalágát, szerelmét, álmát, mindenét, azon hiszében, hogy lelke megnyugszik... pedig azóta is csak ott éget egy seb s nyugalmat nem lel. — Mily jól esik, hogy véletlenül találkozott övele, kit most is rajongva szeret, aki őt megérti, kinek elpanaszolhatja bűjait, fájdalomát...

És bocsánatát kérheti, amiért akkor úgy vált el, hogy ő mindent lihetett, hogy haragudhatott, pedig csak azért tette azt, hogy válása könnyebb lehessen... Nem akarta megmutatni egészben egy asszony tragédiáját, nehogy sajnálja...

Csodás szép ősz este van... A nap már lenyugodott s feljött az esthajnál-csillag. A fák, a bokrok közt rejtelmes suhogás támad. Mindent betölt a természet bódító illata... Már alig jár valaki... És ők némán közelednek a liget széléhez... A nőnek egy könnyesepp jón szemébe, de úgyesen elrejté. Ugy szeretne sokat beszélni, ugy szoritja szívét valami, de nem képes. Ugy szeretne, nem restellne egy csókot kérni, de csak ennyit mond elhaló hangon:

— Hát az utolsó találkozás ez?

A férfi lassan mond valamit, de éppen abban a perczben érnek a Király-utczába s a nagy város lármája, villamosok zaja, csengetése, a klabálás elkopja szavát.

Hallgatva mennek egy ideig, egyszerre csak a nő megáll, kezét nyújtja a férfinak, ki azt melegen megszorítva csak ennyit szól:

— Musette.

Elváltak.

A férfi bekanyarodott egy utcasarcon valami vendéglőbe, hol hangos szóval vártak rá barátai: költők, írók, művészek.

A nő gyalog tartott hazafelé Budára... Felment a Halász-bástyára, hol akkor annyit sé-táltak... Megállt... Nem járt most ott senki... A hold is feljött már; tündéri kép tárult eléje. A fénylő város, a ragyogó Duna... de ő nem nézett semmit. Forró homlokát a hideg márványra nyomta és sirt. Sirt...

Orvosok ügye és a betegpénztár.

Ha az Országos Munkásbetegsegélyző és Bal- esetbiztosító Pénztár alkalmazottai közül — elkezdve felülről lefelé az egész skálán — valaki nekem bebizonyítja azt, hogy egy állam életében a közegészségügy nem egyike a legfontosabb tényezőnek, leteszem a tollat, nem barázdálom többé a papirost, nem vetek több betűt, de ezt nem tudja senki megtenni! Olyan nagy horderejű az államra nézve a jó közegészségügy, hogy az ezt szolgálók legkisebbike is van olyan fontos tényező, mint a betegpénztári alkalmazottak bármelyike, sőt — ha megharagitanak — hát azt is bebizonyítom, hogy különb.

Ha a szabónak nem szabad szabni, csak úgy varrja össze a szöveteket; ha a csizmadia nem csinál a csizmának talpat, akkor amaz nem szabó, emez nem csizmadia. A pék, ha kifli, kenyeret nem süt, nem pék; a kocsis, ha lovat nem hajt, nem kocsis; a szántó-vető, ha nem szánt, nem szántó-vető; a gyógyszerész, ha nem árul gyógyszert, nem gyógyszerész; az irnok nem irnok, ha nem ír; a mérnök, ha nem mér, nem mérnök stb., stb., ezt tudja országvilág, egyedül a betegsegélyző pénztár feledkezett meg arról, hogy a betegnek nyújtható segély legeslegesége a gyógykezelés.

Ezt nem tudni lehetetlenség. Én nem merem, nem is merném őket azzal megsérteni, hogy feltegyem róluk, hogy ne tudják. Mi lehet hát az ok? Mi lehet az oka annak, hogy a szegény beteg munkás gyógykezelésére oly kevés súlyt fektetnek?

Az „iparegészségügy”, amely az ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági szociális törekvések köz- lönve, 7-ik számában olyan durva sértegetésekkel telt vezércikkben támadja az orvosi kart, amely még amellett valótianságokat is tartalmaz.

Ezeket mondja: Ezt a kérdést nem tekintély- lvel, hanem szakismerettel és kellő érvekkel lehet csak megoldani. Hasztalan vezényli ki a kormány a szociális kérdések megoldására az orvosi kar összes méltóságos tagjait, mindaddig eredménytelen marad ezeknek a fáradozása, amíg ezek azt nem tudják, hogy tulajdonképpen miről is van szó.

Ilyet állítani legalább is gorombaság. Pedig én bebizonyítom, hogy cikkíró nem gondolta meg azt, amit irt és még ugyanazon egy pontban ráczáfol ma- gamagára és éppen azzal dönti meg udvariatlan ál- litását, amit bizonyítéknak hoz fel, így aztán az súl ki, hogy ő nem ismeri az ügyet. Fenti állítását így bizonyítja:

„Mert ezeknek hangoztatni kellene, hogy itt ama orvosi szolgálatok díjazása körül folyik a há- boru, amely munkáért az orvosok eddigelé díja- zást egyáltalán nem, vagy csak alig kaptak. A bet- gepénztárak tagjai, mielőtt ezek az — szerintük — uszora-intézmények még a világon voltak, a kuruzslóknak, javasasszonyoknak voltak csak pá- cziensei, orvost legfeljebb csak akkor látták, ha már agónia felé közeledtek. Ezekből az orvos pénz- t nem látott, de kapott, ha már oda is hívták, hozom ígérteit.

Most pedig hogy is áll a dolog? A munkások elhagyták a kuruzslókat, orvosilag kezeltetik ma- gukat és fizetnek behajthatatlan követelések he- lyett állléreket.

Az 1907. évi XIX. t.-ez, olyan ezenust állít fel, amely egy tekintetre megczáfolja ezen állítást és lerontja annak bizonyító erejét. E szerint mindazok, akiknek évi fizetése nem több 2400 koronánál, vagy napidija 8 koronánál, amely összegbe lakáspénz, sze- rnélyes pótlék, működési pótlék, uti átalány, be nem tudható, — köteles a pénztárba belépni. Hát hol van itt az az osztály, amely hozomra dolgozik?!

De az azelőtti időkben is jogcsorbitás volt az, amit a péntár tett. Én magamról tudom. Nálunk van

egy gözmalom, ezek alkalmazottainak orvosi ellátá- saért fizetett nekem a tulajdonos évenként 100 koro- nát. Mikor ezeket is bekényszerítették a pénztárba, ugy ezeknek, valamint a többi pénztári tagoknak, akiknek száma emezeket meghaladta, évi orvosi el- látásáért kapott a pénztári orvos 60—70 koronát és csak a legutolsó időben érte el a fizetése a 100 ko- ronát.

Azok között a péntári tagok között sok olyan volt, aki én velem kezeltette magát és mindig meg- fizetett. Én azt az osztályt, azt az iparos osztályt, amelyből a betegpénztári tagok kikerültek, sohasem ismertem olyanok, amely hozomra dolgozott volna és cikkíróit igen merésznek találom, hogy ilyen állít-ást világgá bocsátott. Nem igaz az, hogy most fizetne többet a társadalom azon része, mint akkor, legalább az orvosnak nem, mert most, (1906-ig) az orvosok- nek fizetett gyógykezelési díjak nem igen haladják meg a 800,000, mond nyolczszázezer koronát és ez az osztály azelőtt a gyógykezelésért ennél sokkal többet fizetett.

Egyébként többet fizet a pénztári tag, az igaz, mert amit a kerületi pénztárak tagjai egy év alatt befizettek. 1906. évben haladta a 6 millió koronát, de ennek az összegnek a hetedrészét sem fizették az orvosi karnak.

Mi nem is mondjuk azt, hogy a pénztár ne legyen takarékos, de azt megkívánjuk, hogy ne rajtunk ta- karékoskodjanak, mert mi nehéz munkával keressük a kenyeret.

Kuruzslókhoz ezután is fordulnak csak ugy, mint eddig, behajthatatlan követelés ezután is lesz, csak ugy, mint eddig, de mi azt kívánjuk, azt követeljük, hogy abból a pénzből, amit a munkáson és munka- adón behajtanak, többet juttassanak nekünk, mint eddig. Gondolják meg, hogy mily óriási mértékben emelkedik a drágaság minden téren!

Pőleg pedig gondolják meg azt, hogy ha az orvosi állások nem adják meg a módot a megélhetésre, ennek az árát a nagyközönség fogja megadni, mert még több ember marad orvosi segély nélkül a betegségében, mint eddig.

Nem tudom megértetni e cikk végszavait:

... Olyan bérmozgalmat, amelyet a vezetők számítás nélkül, meggondolatlanul, ielszavakkal mozgatnak, sohase támogattunk.

Az ilyen hebehurgya mozgalommal különben másként szoktak elbánni. Csudálnók, ha ebben az esetben az intéző körök most kivétel tennének!

Én nem hiszem, hogy ennek a cikknek az írója el nem pirult a szövegetől, ha cikkét elolvasta.

Hogy ezek a szavak: „számítás nélkül”, „meggon- dolatlanul”, „hebehurgya”, nem szalonképesek és leg- főbb tetszetős ruhába buitatva, nem, mint itt mezte- lenül, sőt körülírásba burkoltan jöhetnek csak az em- berek közé, azt nem kell magyaráznom, tehát ezek- ről nem szólok, mindenki úgy muzsikál, ahogy tud, de az a fenyegetés, amely elhangzott az utolsó pont- ban, nem hagyható szó nélkül.

„Másként szoktak elbánni!”

Mit érthet ez alatt ez a szemenszedett pont? Kényszer alkalmazását, erőszakot, börtönt, vérpado- vagy bitófát?

Es...?

Nevezi ő magát: „a szociális törekvések köz- lönvé”-nek. Difficile est satiram non scribere.

Dr. Bodnár Sándor,
osztályelnök

Szeretek...

Szeretek tar mezőkön járni,
Hol nap tüzetől kiégett a fű,
Hol nincsen színe a virágnak,
Hol minden sápadt, bús, álomszerű.

Szeretek meg-megállni
Besüppedt sirhantok között
S beszélni arról, kinek
A lelke rég elköltözött.

Óráig el tudom hallgatni
Könyves szemmel odahaza,
Mikor megcsendül aratáskor
Valami bús melódia.

Kiss Ferencz.

Magyar Gazdasági Kalauz.

Magyar kereskedelmi részvény-társaság.

Még csak alig több mint másfél évtizedes mult áll a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság mögött, s mégis ez a vállalat egyike legismertebb gyakorlati közgazdasági intézményeinknek nemcsak a belföldön, hanem az egész világkereskedelemben.

A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaságot Baross Gábor akkori kereskedelemügyi miniszter alapította 1890-ben, a hazai közgazdaság legkiválóbb tényezőinek közreműködésével, abból a célból, hogy a vállalat a magyar állam kereskedelmi törekvéseit úgy a belföldön, mint a külföldön gyakorlatilag érvényesítse és a kormánynak e téren való eszméit az üzleti életben megvalósítsa. A vállalat megalakulásakor 2.400.000 koronányi alaptőkét fizettek be s az igazgatóság ezzel az aránytalanul szerény eszközzel kezdte meg működését, a melyet azóta rohamosan fokozódó mérvben, folyton szélesbedő alapon folytat a hazai közgazdaság minden jelentősebb ágában, magára vállalván a kezdeményezésnek, utörésnek, külföldről beözönlő áruk kiszorításának s új piacok meghódításának feladatát, mindezeket a modern közgazdasági élet gyakorlati eszközeinek alkalmazása mellett nagy fáradsággal, de előbb-utóbb valamennyit sikerrel vitte is keresztül.

Tevékenységének legelején a társaság Fiume kikötő forgalmának fellendítésére fordította erejét s küzdelembe bocsátkozott a trieszti forgalom ellen a végből, hogy Magyarország behozatali forgalmát Fiuméba terelje. A gyarmatárubehozatal s különösen a kávéüzlet az, a melyvel e téren nagy áldozatokkal foglalkozott, amde ez áldozatok meghozták azt az eredményt, hogy a forgalom tetemes részét megnyerhette a magyar útvonalnak és a hazai forgalmi eszközöknek; e cél fentartása szempontjából kezdeményezésére létesült Fiumében a gyarmatárú-tárház, továbbá a kávéhántoló és készítő telep, ma pedig Fiume egyik elsőrendű tényezője gyanánt úgy a banküzlet, mint az árubizományi üzlet minden ágát műveli és ilyképpen hozzájárul a fiumei piaci üzleti forgalmának énekítéséhez.

A Fiumén át való behozattal kapcsolatban és a végből, hogy az évenként ezernyi vagonra tehető déligyümölcs-forgalmat, mely évtizedeken át Trieszten keresztül irányult, a hazai útvonalnak megnyerhesse, a társaság megteremtette a déligyümölcs-aukciók intézményét, mely nálunk első faja volt az angol mintára szervezett ily árúértékesítésnek. A délolaszországi termőhelyeken létrehozott széleskörű organizáció, valamint a belföldi piacok szervezése révén ezt az új üzletágat a társaság teljesen elhódította a külföldi közvetítéstől és Budapesten, valamint Fiumében rendszeres hetenkénti aukciókat tartván, ezek nemcsak a belföldnek, hanem a körüli külföldi országoknak déligyümölcs-forgalmát is hazánkba centralizálták és ez üzletág jövedelmét a hazai kereskedelemnek biztosították. A déligyümölcs-aukciók mintául szolgáló más hasonló intézmény létesítésének (gyapjuaukció, komló-aukció stb.).

Amaz üzletágak közül, melyeket a társaság főként a belföldön művel, elsőrendű fontossága van a gépüzletnek, melyet a társaság a Magyar Királyi Állami Gépgyárak vezérigynöksége gyanánt folytat. Tudvalevő pedig, hogy a 90-es évek elején a magyar mezőgazdaság ugyszólván el volt árasztva idegen (angol, német és osztrák) gépekkel és e beözönlést a magánvállalkozás nem bírta kiszorítani, úgy, hogy maga az állam kényszerült mezőgazdasági gépek gyártására. Amde e gépek eladása igen nagy nehézségekbe ütközött, mert az állam nem tudott lépést tartani az idegen versenynyel, úgy, hogy a Máv. gépgyár alig adott el többet 160—170 db gépnél. Az 1892 ik évben a társaság karolta fel ezt az üzletet, a minek eredménye csakhamar mutatkozott: a külföldi gépgyárak termékei mindjobban kiszorultak és a mult évtized végén már feltétlen elsőbbséggel uralkodott e téren a magyar ipar. E fényes eredmény nyomán a társaság vállalkozott arra is, hogy a magyar ipar ennek készítményeit a külföldön is bevezeti és csakhamar felvette a versenyt a nyugat-európai nagy gyárak és különösen a híres angol gyártmány ellenében Oroszország és Románia piacain, a hol mihamarabb elsőrendő pozícióhoz juttatta a magyar termelést és ez eredmények nyomán ma már az államgépgyár, melynek gyártása 10 év előtt alig érte el a 200 cséplőgépet és lokomobilt, évenként 700—1000 ilyen gépet állít elő.

Ez üzlet sikeres vitele érdekében a társaság Déloroszország főpiacán, Kiewben 350.000 rubel alaptökével külön részvénytársaságot létesített.

A kiviteli piacokon való tevékenységének azonban csak csekély részét abszorbeálja a gépüzlet, mert a társaság minden hazai iparcikknek és terméknek exportjával nagyszabásúan foglalkozik; a magyar állam megbízásából, mint a Magyar Királyi Kereskedelmi Múzeum Üzletkezelője az összes keleti piacokon nagyszabású szervezetet tart fenn és a Balkán-félsziget minden nagyobb piacán működő fiókjait zeteivel a külföldön megrendeléseket szerez a magyar iparnak. A nemzetközi versenyküzdelemben ez igen súlyos feladat, a mennyiben csak legszívósabb kitartással lehet eredményt elérni; a rosszhírű keleti üzletnek ily módon a társaság nálunk ismét megszerezte a hazai iparosok bizalmát s immár annyira fejlesztette ezt az üzletágat, hogy évről-évre 15—20 millió koronányi értékű magyar cikkeket exportál a hazai ipar legkülönbözőbb ágazataiból. Amde nemcsak arról gondoskodik, hogy

az áruk eladassanak, hanem az ezen eladásokból származó vátoikat és nyílt követeléseket leszámítolja, behajtja, jóállást vállal a keleti vevőkért, előleget ad az árura, egyszóval minden módon érvényesíteni igyekszik a magyar érdekeket. Együttvéve 50-nél több fiókjintézet, kirendeltség és ügynökség működik ilyen czélből a külföldi országokban és piacokon és pedig az okkupált tartományokban: Sarajevóban, Mostárban, Banjalukában, Brekában és Dolnja-Tuzlában; Ausztriában: Triesztben; Dalmáciában: Raguzában; Szerbiában: Belgrádban; Romániában: Bukarestben, Crajován és Brailában; Bulgáriában: Sófiában, Filippopolban, Ruszcsuban és Várnán; Törökországban: Konstantinápolyban, Szalonikiben, Üszkübben; Oroszországban: Kiewben; a levantei piacokon: Alexandria, Caïro, Portsaid, Khartoum, Beyrouth, Damaskus, Jaffa, Jeruzsálem, Tripolis, Aleppo, Bagdad, Mersine, Limassol, Smyrna, Metelin, Rhodus, Samsoun, Trebisonde, Athén, Pyraeus, Patras, Korru, Candia, Canea, Syra, Tripoli de Beïri, Bengazi, Tunis, Sousa, Tanger, Mogador, Larache, Malta, Marseille, Janina és Volo városokban.

Ez üzletággal kapcsolatban a magyar háziipari cikkek beföldi és külföldi értékesítése is a társaság hatáskörébe tartozik. Ugyancsak a kiviteli tevékenységhez számítható a társaság cserzőüzlete, a mely e nemben Európa legjelentősebb üzleteinek egyike. Kiszásia főhelyén Smyrnában lévő fiókjá révén a társaság közvetlenül a termőhelyeken vásárolja meg ama cserzőanyagot, a melyeket azután Európa minden országába szélküldetnek és a magyar eredetű cserzőanyagokkal együtt nagyszabásúlag értékesítenek.

A magyar sókivitel, a mely az 1860—70-es évek folyamán jelentős tényezője volt forgalmunknak, időközben azonban teljesen elhanyagolt, ugyancsak a társaság karolta fel és éles versenyküzdelem árán Bulgária fogyasztásának tetemes részét a magyar sótermelés részére biztosította. Ennek nyomán a kormány a társaságra bízta a belföldi sóforgalom modern alapon való újjászervezését is, reá ruházván a magyar királyi sójövődék vezérigynökségét. E minőségben a társaság a hazai sóbányáknál addig fennállott primitív viszonyokat tökéletesen átalakította, nagyszabású és új rendszerű sófeldolgozó telepeket létesített, ily módon megszüntetvén azt a számos jogosult panaszt, mely a magyar sókereskedelem körében állandóan felhangzott.

E téren a viszonyokat a társaság valóban mintaszerűen fejlesztette úgy, hogy a belföldi sókereskedem összessége csatlakozott a vállalat akciójához, s tőle n a már minden igényében pontos kielégítést nyer annál is inkább, mert a vállalat a külföldön már régebben bevezetett sóhitel-rendszert is meghonosította és széleskörűen műveli. Az iparsó-adminisztráció terén egyenest szembeszokónak mondhatók az újjászervezés előnyei, a mennyiben míg eladdig alig 150—160 magyar iparos juthatott hozzá a kedvezményes iparsóhoz, a társaság működése folytán ma már mintegy kétezeröt száz magyar iparos élhet ipar ámogatással, még pedig tulnyomórészt a kisebb iparosság köréből. A legutóbbi időben abbéli igyekezetében, hogy a magyar sónak újabb export-piacokat hódítson, mely czélből Keletafrikába és Délamerikába is kísérleti szállítványok történtek, a társaság számottevő eredményt ért el Oroszországban, a mennyiben a máramarosi sótermék részére Déloroszország fogyasztását megnyerte.

Mindemaz üzletágban a társaság évenként mintegy 100—120 millió koronányi áruforgalmat bonyolít le, mely összeg a pénzforgalom szempontjából aránylag csekélyebbnek látszik, de annál nagyobb méretű tevékenységet jelent az áruforgalomban, különösen akkor, a midőn kizárólag hazai produktumokról van szó mert a társaság hivatászerű működésében eddig külföldi iparcikkkel nem foglalkozott. E nagyszabású árúüzletekkel járó bankműveleteket a társaság már évek óta saját bankszervezetével bonyolította le, a mely szervezet mind szélesebb arányokat öltve, az 1902 év folyamán idegen czégek bankműveleteinek ellátására is kiterjesztett és ma már mint a többi bankokkal egyenrangú pénzüzet áll a hazai kereskedelem és ipar szolgálatában.

A társaság viszonyainak mindezek szerint széleskörű kifejlesztése szükségessé tette a vállalat saját pénzeszközeinek gyarapítását s e végből az 1903. évi közgyűlés az alaptökének 5 millió koronára való felemelését határozta el, a mi teljes rendben le is bonyolított, az 1905. évi rendes közgyűlés az alaptökének 8 millió koronára, az 1905. októberi rendkívüli közgyűlés 12 millió koronára, az 1906. évi közgyűlés pedig az alaptökének 20 millióra való felemelését határozta el, úgy, hogy körülbelül 7¼ millió tartókkal együtt a társaság pénzeszközei a jelenben tuhaladják a 27 milliót.

A társaság széleskörű működésének jelenlegi állapotát leghívebben jellemzi az a tény, hogy a társaság szervezete most a következőképen van megállapítva: igazgatósági székhely: Budapest; fiókok és kirendeltségek a belföldön: Fiume, Pozsony, Szigetkamará, Marosújvár, Désakna és P. rad; a külföldön: Banjaluka, Breka, Konstantinápoly, Mostar, Raguzá, Szaloniki, Sarajevó, Smyrna, Trieszt és Üszküb; külföldi kommanditók: Belgrád, Braila, Bukarest, Filippopol, Kiew, Krajova, Ruszcsuk és Szótia.

A társaság részvényei után osztalékul a legutóbbi években 36 koronát (9 százalék) fizetett s e mellett tartalékait folyton számottevően erősítette.

Szőlőbirtokosok!

Gazdák figyelmébe!

SCHLOESING

(MARSEILLE.)

Világhírű francia gazdasági vegyész védekezési szereik.

Franciaországban és a világ többi szőlőművelő államaiban a peronoszpora lisztharmat, sárgaság, fűttróhadás,

szőlómoly

ellen, Európa legkiválóbb tudományos és gyakorlati szakemberei és szakintézményei által, mint egyedül álló, fényesen bevált, biztos hatású védekezési szereik lettek elismerve.

Burgonya (kolompér) betegségek, a cukor- és akarmányrépa elősdió ellen, disz- és konyhakertekben, trágyatelepeken, komlóskertekben, baromfi-órákban

Schloesing előirt védekezési szereik mentsvárunk.

A Schloesing-ház öt franciaországi gyáranak immár Magyarországon is van képviselője és így a t. gazdaközönségnek módjában van már most nálunk is komoly és minden irányú kísérletet tenni Schloesing különböző kitűnő szereikvel, melyek bizonyára nálunk is csak áldások lesznek a gazdákra nézve és alkalmat nyújtanak arra, hogy ezentúl biztos eszközökkel tudunk fellépni a gomba és rovarkárosítók ellen.

Schloesing

szerelik milliókra rugó vagyont menének meg évenként a világ gazdáinak, melyek különben teljesen nyomtalanul elvesznének.

Minden felvilágosítással, utasítással, részletes leírásokkal, árjegyzékkel készséggel és díjmentesen szolgálunk.

Schloesing Frères & Cie Részv.-Társ.

Marseille (Franciaország.)

Vezérképviselője Magyarországon: **FRANKL ADOLF** banküzlete Cégeltulajdonos: **Fankl Adolf és Gásztmán Samu**
Budapest, Eötvös-utca 19. (Eötvös-udvar) saját ház.

Rövid posta-cím: **FRANKL ADOLF** Budapest, Eötvös-utca 19. Telefon: 25-40.

KÖZPONTI TEJESÁRNOK SZÖVETKEZET

Budapest VII. ker. Rottenbiller-utca 31. szám.

AZ ORSZÁG LEGNAGYOBB TEJSZÖVETKEZETE. Alapítástól 1883-ban. Az alapításnál volt 51 tag 114 üzletrésszel. Az 1903-904. üzleti év végén pedig már volt 87 tag 428 üzletrésszel. Az 1903-904. üzletévben beszállított 13.590.254 liter tej. Jelenleg beszállítás ca 55.000 liter.

A szövetség 110 saját kezelési fiókot tart üzemben, melyekben a legjobb minőségű üvegtején kívül, mely magas zsírtartalmánál fogva nagy tápértékű, a legjobb minőségű tejből készült pasteurizált tej kapható. Ezen pasteurizált tej a nyers tej összes előnyeivel bír és nyers állapotban, felforraltás nélkül élvezhető. Tejkurát használóknak kiválóan ajánlható.

A szövetség speciális gyártmányja a Székely-féle gyermektej, mely az anyatej teljesen egyenértékű helyettesítője. — Állandó állatorvosi felügyelet alatt álló tehéneknek tejből, a nehezen emészthető sajtanyag felesleges kivonása által, feltétlenül megbízható, a legnagyobb orvosi szaktekintélyek által ajánlva.

A Székely-féle diätetikus-tej könnyen emészthető, tápús tej. Kiváló tápértékénél fogva betegeknek, lábadozóknak, valamint gyenge emésztő szervezettel bíró gyermekek és felnőtteknek kitűnő táplálékot képez.

Tengerentúli szállításra alkalmas tejestej, habtejszín és dobozvaj, saját ui. szabadalmazott eljárás szerint.

Az összes tej a szövetségi tagok saját tehénészteteiből, a legjobb takarmányon tartott egészséges tehenektől nyerték és a központban gondos vegyvizsgálat után, kavicsszűrőkön való átbozsajtás által a lefinomabb piszoktól és tisztátalanságtól is megszabadították.

PESTI HAZAI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET

BUDAPEST, EGYETEM-UTCZA 2.

TELEFON 72-68, 72-69, 72-70.

TELEFON 72-68, 72-69, 72-70.

FIÓKOK:

VI., Andrássy-ut 1
TELEFON 18-02.
VII., Baross-tér 2.
TELEFON 57-31.
VII., Erzsébet-körut 1.
TELEFON 56-08.
VIII., Múzeum-körut 18.
TELEFON 57-96.

V., Dorottya-utca 3.
TELEFON 33-18.
V., Szabadság-tér 4.
TELEFON 33-25.
V., Lipót-körut 31.
TELEFON 38-49.
II., Fő-utca 10.
TELEFON 40-80.

Alaptőke 15 millió korona.

Alapítattott:
1864. évben

FONCIÈRE,

Alapítattott:
1864. évben

PESTI BIZTOSÍTÓ-INTÉZET

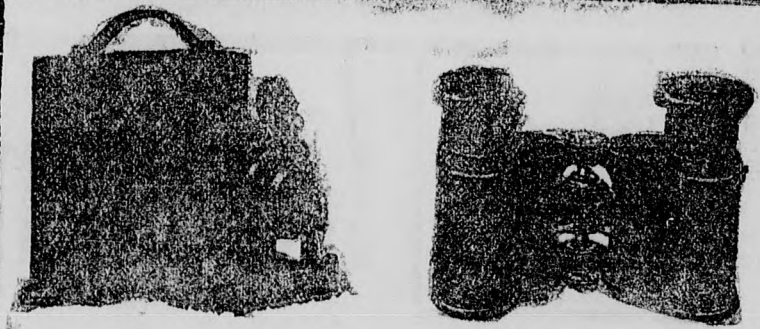
Központi székhely: Budapest, V., Sas-ut. 10. (Az intézet házában.)

A készpénzben befizetett részvénytőke 3,000.000 kor.
A nyereség- és díjtartalék az évi díj-
bevételekkel együtt mintegy 42,000.000 kor.-ra rug.

Negyvenhárom évi fennállása óta kártérítések fejében
fizetett az intézet az elemi kárbizto-
sítási osztályban ... .. 175,437.907 kor.-t,
az életbiztosítási osztályban... 23,224.570 kor.-t,
a balesetbiztosítási osztályban 2,905.086 kor.-t,
Összesen 201,567.563 kor.-t.

Az intézet igen mérsékelt díj mellett biztosít: tűz-,
jég- és szállítmánykárok, valamint betöréses-lopás
és tükrüvegekben eshető töréskárok ellen az
ember életére minden gondolható módozat szerint
és az emberi testet érhető balesetek ellen és
pedig egyes személyeket, valamint vállalatoknál töme-
gesen alkalmazottakat tömegesen és végre különö-
sen utazási balesetek ellen is.

Az intézetnek van az Osztrák-magyar birodalom-
ban 14 vezér-, 70 fő- és mintegy 9000 kerületi
ügynöksége, melyek bármiféle felvilágosítással a
legkészségesebben szolgálnak.

Grammofonok, hangszeresek, fegyverek,

látásövek és fényképező-gépek

részletfizetés
mellett
árfelemelés
nélkül
kaphatók

Aufrecht és Goldmann

áruházában

BUDAPEST,
VII. Rákóczi-ut 26. sz.

Képes árjegyzék ingyen
és bérmentve!

ALAPITTATOTT 1846.

ALAPITTATOTT 1846.

EGYESÜLT BUDAPESTI FŐVÁROSI TAKARÉKPÉNZTÁR

ELFOGAD BETÉTEKET:

Takarékpénztári könyvecskékre, pénztárjegyekre valamint cheque- és folyószámlára. Leszámitol váltókat. Előleget ad értékpapirokra, egyuttal értékpapírok vételét és eladását legelőnyösebben teljesíti. Jelzálogkölcsonöket ad készpénzben $4\frac{1}{2}\%$ és 4% záloglevelekben.

BUDAPESTEN,
V. Dorottya-u. 4.
SAJÁT ÉPÜLETÉBEN.

Fiók-osztályok:

II., Fő-utca 2. szám.
VI., Andrássy-ut 2. sz.
V., Nádor-utca 23. sz.
VIII., Rákóczi-ut 11.

BEFIZETETT ALAPTÖKE:

Kor. 12.000.000

NÉVRE SZÓLÓ.

20.000 drb részvény,
600 korona befizetéssel

TARTALÉKALAPOK:

circa **19.000.000 K.**

Az intézet záloglevelei adómentesek,

a közszolgálat minden ágazatában bánatpénzül és biztosítékul, ugyszintén katonai házassági biztosítékul elfogadtnak és árvavagyon elhelyezésére alkalmasak. A záloglevelek, a takarékpénztár mind a négy osztályának pénztáránál a napi árfolyamon kaphatók.

Kiváló művész

lehet bárki, ha nem egy nehezen kezelhető, hanem egy könnyen elsajátítható **hangszer** szerez be magának. Ilyen hangszerek a legnagyobb választékban szerezhetők be:

Wagner

a „Hangszer Király”-nál

Több fővárosi zenekar és zeneiskolák szállítója.
Az összes **hangszerek olcsóbban**, mint bárhol.

Hegedük kitűnő hanggal, tokkal, vonóval, gyantával felszerelve csak 12 K.

Mesterhegedű-utánzatok 30, 40 és 50 korona.
Quintiszta **Wagner beszélőgép** lemezek és tűkkel csak --- --- 40

Jogász-tilinkók, okarinák, fuvolák, harmonikák, bármelyik hangszer már egy koronától feljebb kapható **Harmoniumok**,
Onoktatási iskolák **ingyar!**
Czimbalmok, használtak állandóan raktáron.

WÄGNER a „HANGSZER-KIRÁLY”
Budapest, József-körút 15. szám.

Nagy képes ár-
egyzék ingyen!

Javitások leg-
olcsóbban

TELEFON 67-85

Legjobb a
Wikus Tátra
 tejcsokoládé.

Aczélöntvényeket

dynamók az általános gépépítés, valamint minden egyéb más célra, az öntvények felhasználásához alkalmazkodó szilárdsági tulajdonságokkal kiváló minőségben.

**Kovácsolható lágyvas-
 öntvényeket**

minden célra, mint tömeggyártási árut a legjobb minőségben, beküldött minták, vagy rajzok után, rövid időn belül szállít az:

Első Magyar Lágyvas és
 Aczélöntőgyár

Gugler és Forray

Budapest, V. Váczi-ut 162. sz.

TELEFON 27-39.

Sürgős esetekben egyes aczélöntvények néhány napon belül szállíthatók

Calderoni és Társa

Budapest IV., Váczi-utca 1.

Szemüvegek

arany, ezüst, teknős-
 béka doblé és nikkel
 foglalatban.

Orrosipetők

új rendszerű ame-
 rikai szerkezettel.

Színházi látcsövek

alumíniumból.

Női látcsövek fogantyúval, elegáns kivitelben.

Prizmás látcsövek

Leiss-Busch-Goerz
 stb. gyártmányok.

Legújabb Busch-féle fokozott fényerősségű.

'Terluse' prizmás látcsövek

6, 9, 10, 12, 15, 18 szoros nagyítással.

Aneroid légsúlymérők,

Lambrecht-féle időjelző. Fagy- és zivatar-
 jelző hőmérők. Gazdasági hőmérők. Termé-
 s-oba- és ablakhőmérők diszes kivitelben.

Hitelesített szesz-, pálinka- és cukormé-
 rők. Tejmérők. Fényképezési cikkek és
 kellékek, mű- és tanszerraktár:

Budapest, IV., Kishid-utca 8. sz.

Arjegyzék kívánatra bérmentve.

✱ **Magyar** ✱
Általános Takarékpénztár
 ✱ **Részvénytársulat** ✱
 Budapest, V., József-tér 14.
 Alaptőke 16 millió kor.

Sürgöncsim:

Általános Takarékpénztár.

Általános bank

részvény-társaság

Budapest, Erzsébet-körut 30

♥ TELEFON: ♥

Igazgatóság 79-31.

♥ Váltóüzlet 15-01. ♥

Sürgöncim: ALGEBRA

Alaptőke **2,000.000** kor.

Pénztári óra d. e. 9-11, d. u. 3-5

Magyar Vasuti Forgalmi Részvénytársaság.

Az ország azon nagyvállatai között, melyeknek tevékenységi köre gazdasági életünk majd minden fontosabb ágazatára kiterjed, jelentős szerepet tölt be az észrevétlenül, de annál ernyedetlenebb szorgalommal működő Magyar Vasuti Forgalmi Részvénytársaság. A vállalat nagy érdeme, hogy mint a continens egyik legnagyobb és legagilisabb wagonkölcsönző társasága (közel 6 millió korona értékű, kizárólag magyar gyártmányu kocsiállományal), melynek kocsijai Középeurópa összes nagy vasutainak vonalain futnak, megteremtette a ma már igen tekintélyes bevételi forrássá nőtt vasuti kocsi-kivitel a külföldre.

Alkotásai a közlekedésügy terén igen figyelemre méltók, amennyiben tekintélyes összegeket fektetett a tulajdonát képező villamos és egyéb vasutakba, melyeknek üzemét és forgalmát közvetlen irányítással, következetesen emeli; tulajdonát képezik a többek között az aradi és debreczeni, továbbá a nagyvárad közuti vasutak, melyek villamosítása most van folyamatban, illetve a küszöbön áll. A társaság egyik kiváló alkotása a temesvári villamos vasut is, a mely egyike a legjövődelmesebb és legtekélyesebb városi vasutaknak az országban.

A villamos ipar rohamos föllendülése a Magyar vasuti forgalmi r. t. működésének is tág tért nyitott; az ország különböző városaiban általa alapított villamvilágítási és erőátviteli vállalatok a technikai tökély magaslatán állanak. Az iparosok gyámolítására kormány-támogatással és a villamos ipar modern vívmányainak alkalmazásával a főváros tőszomszédságában, Erzsébetfalván, létesített u. n. »Factory« (Közműhelytelep) a melylyel a társaság messzemenő gazdasági célok eléréséhez nyújtott módot, ugy a hazai, mint a külföldi szaktekintélyek érdeklődésének is állandó tárgyát képezi.

Serényen munkálkodik a társaság több igen életképes helylérdekű vasut tervén és az erdei, mezei és iparvasutak építése terén is; gazdasági szempontból azonban a társaság vállalkozásai annál figyelemreméltóbbak, mivel részt vesz külföldi alapításokban is, a melyek — így az övéhez hasonló üzletkörrel bíró milánói, berlini és londoni vállalatok — kitűnően prosperálnak.

A Magyar Vasuti Forgalmi Részvénytársaság átlagos osztaléka tennállása óta kb. 10. %

Azon árt
 tete folyt
 és Francia
 keinek beh
 ból keletke
 és utak u
 ezen fontos
 gazdaságzu
 A mezőg
 köznek tek
 a mezőgaz
 másrészt p
 és.
 A puszt
 oly fontos
 is leküzd
 ama puszt
 gyonnak o
 kormányne
 Sándor, eur
 lan földat
 helyzetnek
 kedni és sz
 kedvezmény
 tését a leg
 említett fel
 Ezen alap
 Union Bank
 külföldi pé
 hozzájárul
 vénytársas
 intézet fel
 nek előmoz
 Nagymélt
 ügyminisz
 kás, mint
 Az ipari
 tisztség

Siessünk

árunkat beszerezni, mivel tetemes áremelkedés lesz. — Kérem a hirdetést kivágni és összegyűjteni, mivel mindig más árut hirdetek, úgy hogy a t. vevőközönségnek összes áruimról meg lesznek az árak.

Vendéglő és kávéházi berendezés.

I drb csiszolt boros üveg	I lit.	1/2 lit.
	24	19
I drb csiszolt boros-pohár		5 kr.
I drb csiszolt vizes-pohár		6 kr.
I drb csiszolt spritzeres-pohár 0.3		18 kr.
I drb sörös pohár 0.3 19 kr., 0.5		23 kr.
I drb ikör pohár		10 kr.
I drb gulyás mély tálka		10 kr.
I drb oval pörköltös tál, kicsi		15 kr.
I drb oval pörköltös tál, nagy		18 kr.
I drb oval 2 füles tál		25 kr.
I drb dupla erős tányér partie nagy		10 kr.
I drb dupla erős tányér cikos nagy		14 kr.
I drb dupla erős fehér csésze teás olaj vagy kávé		20 kr.
I drb dupa erős fehér tej és kávé kanna csak		15 kr.
I drb sajt takaró üveg 50 kr., nagy		70 kr.
I drb dupla erős szines csésze kávéházi teás vagy kávé		35 kr.
I drb talpas gardinett tál üveg csak		30 kr.

Tessék figyelemmel lenni a legközelebbi hirdetésre.

Nászajándékok nagy választékban.
Ingyen láda, ingyen csomagolás.

Takács Ferencz

Budapest, VIII. ker. Baross-tér 4. szám.

Első

Leánykiházasító Egylet

mint szövetkezet

Gyermek- és életbiztosító intézet.

Alapítva 1888

Alapítva 1888.

Budapest, VII. Teréz-körut 40-42.

(Az intézet saját házában.)

Di tartalék 1907. december 31. . . . . 15.000.000 K.
Biztosított tőke 1907. december 31. . . . . 65.000.000 K.
Eddig kifizetett tőke. . . . . 13.000.000 K.

Az intézet az ember életére minden szakásban levő módozat szerint a következő biztosításokat vállalja el: **Ki házasítási biztosítások; Járadékbiztosítások; Fiu-biztosítások**, u. m. tanulmányi, katonai és nagykorúsági esetekre; **Családi biztosítások; Vegyes biztosítások** élet- és halál-esetekre a legelőnyösebb feltételek és a legmérsékeltebb díj-szabások mellett.

Ismeretével, tervezetekkel és mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál úgy az intézet igazgatósága, mint az egyes vidéki ügynökségek.

Magyar Agrár és Járadék Bank Részvénytársaság.

Azon áramlat, mely a mezőgazdaság kedvezőtlen helyzete folytán a nyugati államokban, különösen Német- és Franciaországban a mezőgazdaság mindennemű érdekeinek behatóbb és eredményesebb előmozdítása céljából keletkezett, nálunk is szükségessé tette oly eszközök és utak után kutatni, melyek által nemzetgazdaságunk ezen fontos ágának helyzete megkönnyíthető és mezőgazdasággal foglalkozó népünk fejlődése biztosítható.

A mezőgazdaság emelésére különösen alkalmas eszköznek tekinthetők egyrészt ama intézkedések, melyek a mezőgazdasági hitelügyek kioldására hivatva, másrészt pedig jó, könnyű és ennek folytán olcsó kölcsönök.

A pusztítások, melyeket egyrészt a Magyarországra oly fontos sertésnyerésztés éveken át tartó és mai napig is lelküzetlen sertésnyerésztés által szenvedett, másrészt ama pusztítások, amelyek a phylloxera a nemzeti vagyonnak oly értékes részét képező szőlőkben okozott, a kormányt is — melynek élén annak idején Wekerle Sándor, európai hírnemzetgazdász állott — elháríthatatlan feladatává tették, a magyar mezőgazdaság nehéz helyzetének megszüntetése céljából erőlyesen intézkedni és saját működési körében egy — több rendbeli kedvezményekkel felruházott — pénzügyi intézet létesítését a leghathatósabban támogató, mely intézet imént említett feladatok teljesítésére vállalkozék.

Ezen alapon létesült 1895. év június havában a «Wiener Union Bank» és vele összeköttetésben lévő magyar és külföldi pénzügyi intézetek kezdeményezésére a kormány hozzájárulásával a «Magyar Agrár- és Járadékbank részvénytársaság» 24.000.000 korona alaptőkével. Az új pénzügyi intézet feladata volt a mezőgazdasági és forgalmi érdekek előmozdítása. Az intézet vezetésével megbízták: Nagyméltósága Hieronymi Károly mint elnök és a pénzügyminisztériumban a hitelosztály vezetője Emsedy Lukács, mint vezérigazgató.

Az ipari krízis, mely 1894. évben Németországból kirobbant, az összes országok tőzsdéit megrázkóltatta.

az új bank terveinek kivitele első rendkívül és nem sejtett akadályokat gördített. Mindennek dacára a vezetőség célul tudatos tetterével, kitartással és körültekintéssel lépésről-lépésre haladt kitűzött feladatának megvalósításához.

Több mint 300.000 hold szőlőt pusztított el a phylloxera; a nemzeti vagyont ért veszteség és az elpusztított szőlők értéke körülbelül fél milliárd koronára becsülhető.

A bank a magyar királyi kormánnyal egyezséget kötött, melynek alapján felhatalmaztatott, az 1896. évi V. törvényekben megállapított felújítási kölcsönök a phylloxera által elpusztított szőlőkre kiadni és ezen kölcsönök alapján az ugyanazon törvényekben említett költségeket kifizetni. Az Agrárbank ezen egyezmény alapján az egész országra kiterjedő szervezetet létesített, melynek segítségével a magyar szőlők felújítási munkája eredményesen vitetett keresztül. Ilyetén módon az évek folyamán 14.562. kat. hold szőlő alakított át, amelyre a bank 25.000.000 kor. értékű kölcsönököt adott és mondhatjuk, hogy az évről-évre növekedő bortelemelés, mely nemcsak, hogy az idegen borok behozatálát teszi feleslegessé, hanem közel van ahhoz, hogy a kivált lehetősé teszi, a bank eredményes és praktikus közbe-lépésének köszönhető.

Ezen intézménnyel párhuzamban arra törekedett a bank, hogy vidéken a legfontosabb gazdasági központokban telepeket létesítsen, hogy ezzel a mezőgazdasági személy és ingatlan hitel kiakadályozásához és olcsóbbá tételéhez hozzájáruljon, mely célból a bank ezenfelül még egy mezőgazdasági országos központi hitelintézetet is létesített. Minthogy azonban ezen intézmény felvirágztatásához szükséges és annak idején kiállításba helyezett kedvezményeket a bank nem kapta meg, kényszerítve volt egyelőre a hitel-egylet tevékenységének kiterjesztésétől lemondani.

A hosszantartó krízis és a kiállításba helyezett törvényes kedvezményeknek el nem nyerése folytán teljesen megváltozott a bank helyzete arra birta az intézet törzsi

vényesait, hogy az üzletvezetést — eredeti programjuk fenntartása mellett — a változott viszonyokhoz alkalmazták. Ezen célból az intézet vezetésére mint vezérigazgató Barta Arnold hivatott meg Berlinből, aki az intézet ügyeit 1898. óta vezeti.

Az 1899. évben hozott **összeférhetetlenségi törvény** következtében az intézet eddigi érdeműs elnöke szükségét érezte annak, hogy az igazgatóság kötelekéből ki-lépjen. Helyébe a «Magyar jelzáloghitelbank» elnöke vezérigazgatója madarasi Beck Nándor magyar kir. udvari tanácsos hivatott meg.

Az új vezetőség fősúlyt helyezett az intézet folyó üzle- teinek kiterjesztésére és emelésére. Ezen tevékenység eredménye a záloglevél és járadékjegy kölcsön folytonos emelkedésében mutatkozik, melyen ezen év zárása alkalmával 58 és háromnegyed millió koronát ért el s mely köl- csönök alapján az intézetnek ma 29.228.000 korona 4 és fél százalékos záloglevele és 29.177.400 K 4 és fél százalékos járadékjegye van forgalomban.

Hasonló figyelmet fordított az intézet a már megalaku- lása alkalmával működési körébe felvett vasuti üzletekre: ezen üzletágba a bank az év végéig körülbelül 24 millió koronát helyezett el, egyúttal pedig előjogokat szerzett magának más egyéb vasutak megszerzésére is. Ezen bir- tokára való tekintettel elhatározta 25 millió korona ér- tékű 4 százalékos vasuti járadékötvénynek kibocsátását és ezeknek egy, az «Union-Bank» vezetésére alatt álló kon- sortiumnál való elhelyezését. Szóval az Agrárbank 7 évi fennállása óta 24 millió koronát kitévő részvénytőkéjén kívül 100 millió koronát részben direkt, a közlekedési eszközök fejlesztése által pedig indirekte becsátott a magyar mezőgazdasági rendelkezésére, fényesen igazolva ama tényezők előrelátását, kik annak idején nem a legked- vezőbb kiállítások mellett alapították az intézetet. Az Agrárbank, hála a kitűnő vezetésnek és a büszke hivatal- noki karnak, hazai nagy pénzügyi intézetek sorában elsőkelő helyet vívott ki magának és az eddigiek után, csak a legszébb jövőt ígölhatjuk neki.

Teljes közlőműberendezések

valamint egyes alkatrészeik. Gyűrűskenésű valamint Seller-rendszerben,

Ipar- és mezzei vasutak

m. p. sinek, kocsik, váltók, fordítók, kocsivasalkatrészek stb.

Motorok és lokomobilok

benzin-, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári cikkek

valamint szerszámok, szerszámgépek, vas- és répszakmabeli cikkek használt és új állapotban kiválóan előnyösen beszerezhetők

SCHLESINGER ALAJOS -nál

Budapest, V., Váci-körút 30. szám.

Huszár A.

Bpest, V., Gresham-palota (Mérleg-utcai oldalon).

TELEFON 81-08.

A

TELEFON 81-08.

főváros legmegbízhatóbb irodája

Osztályok:

HIRDETÉSEK

elhelyezése az összes bel és külföldi lapok részére. Körültekintő szakavatott módon. Hirdetéseket a lapokban feltüntetett nettó tarifa alapján számít. o o o o o o

INGATLANOK

vételének, eladásának garancia melletti közvetítése a legelőnyösebb feltétellel. Bankkölcsönök szerzése. Parcellázások elvállalása stb.

BERENDEZÉS

Lakások, ipartelepek, irodák stb. teljes felszerelése, úgy hogy a lakó, illetve kereskedő első rangú izléssel, praktikusán, teljesen berendezett helyiséget vesz át.

LAKÁSOK, BÉRHELYSÉGEK KÖZVETITÉSE

garancia mellett. A főváros egyedüli vállalata, mely az összes kiadó helyiségeket kerületenként állandóan nyitvántartja. o o o o o o

ÜZLETEK VÉTELE ÉS ELADÁSA

ingyenes közvetítés mellett. Bármely üzletnek, ipartelepnek vevőt szerez. Bárkinek bármily üzletet, ipartelepét közvetítési díj nélkül megszerez. o o o o o o

ALLASKÖZVETITÉS

ingyen, minden jutalék nélkül, a legbiztosabb, legmegbízhatóbb reális hirdetési alapon. o o o o o o

Schenker és Társai

szállítók

BUDAPEST,

V., Árpád-utca 6. sz.

FILLÉR 4 FILLÉR

a nagymosás!

ha ruhakékitéshez a szabadalmazott

**URANOS-
PASZTILLÁT**

használja.

Patyolatfehér lesz a fehérnemű. Foltot vagy csíkot nem csinál. Ártalmatlan, mert savmentes. Gyorsan, teljesen oldódik a vízben.

Egy Uranos-Pasztilla

csak 4 fillérbe kerül

és egy nagymosáshoz elég.

Mintadobozt (10 db pasztilla) 40 fillér (bélyegeken is) ellenében külfenek:

HOCHSINGER TESTVÉREK

vegyészeti gyár Budapest, VI. kerület.

Kapható: Dr. Szuly Aladár, IV., Múzeum-körút, Pintér Gyula, IV., Kecskeméty-utca, Kray E. és Társa, V., Váci-ut 6., VII., Akácfa-utca 64., VII., Rákóczi-ut 50. és IX. Kalvin-tér 7., Elek Arthur, VII., István-ut, Karkó Ferenc VIII., Mária Terézia-tér 2., Vida István III., Fehérvári-ut, Deutsch Márton I., Korvin-tér, Messik Testvérek VII., Király-utca 47., Angyal Vilmos V., Váci-ut 6., Jung Miklós VII., Dembinszky-utca 31., Friedmann J. VII., Murányi-u. és Peterdy-u. sarok, Baumholzer Ede I., Corvin-tér, Arnold Róbert I., Döbrentei-tér, Thallmayer és Seitz V., Zrínyi-utca, Kiss és Schmidt VII., Lövvölde-tér, Lakatos Péter VIII., Sándor-tér, Schwabl Alajos V., Váci-körút 22., Krausz és Böhm VII., Király-utca, Salamon A. és Fia VII., Király-utca, Wertheimer és Frankl V., Hold-utca, Rogátsy Kálmán VII., Rákóczi-ut 12., Pick Ottó VII., Király-utca, Borovitz Mór IX., Üllői-ut 36., Weisz József és Társa Buda, Alagut-utca, Szimon István V., Váci-körút 60., Szenes Ede V., Gizella-tér, „Abbázia” drogéria VI., Andrásy-ut, Horváth Nándor IV., Vámház-k.

URANOSKÉK
4F
SZABADALOM

KÉKITŐ PASZTILLA
4F
„URANOS”

LEGJOBB KÉKITŐ
4F

KÉKITŐ PASZTILLA
4F
„URANOS”

URANOSKÉK
4F
SZABADALOM

LEGJOBB KÉKITŐ
4F

URANOSKÉK
4F
SZABADALOM

KÉKITŐ PASZTILLA
4F
„URANOS”
HOCHSINGERFÉLE
SZABADALOM

LEGJOBB KÉKITŐ
4F

KÉKITŐ PASZTILLA
4F
„URANOS”

URANOSKÉK
4F
SZABADALOM

LEGJOBB KÉKITŐ
4F

KÉKITŐ PASZTILLA
4F
„URANOS”
HOCHSINGERFÉLE
SZABADALOM

URANOSKÉK
4F
SZABADALOM

KÉKITŐ PASZTILLA
4F
„URANOS”
HOCHSINGERFÉLE
SZABADALOM

MAGYAR RUGGYANTAÁRUGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST.

TAURIL

MAGYAR MUNKÁS
MAGYAR MUNKÁJA!

A LEGTÖKÉLETESEBB
TÖMITŐ LEMEZ

EXPORT AZ EGÉSZ VILÁGBA
ÓVAKODJUNK UJIANZATTÓL

„TAURIL“ Központi Elárultási Iroda
Budapest, VI. ker., Gyár-utca 26. sz.

Kiváló gyártmányu
Zongorák és Pianinók
500 kor. feljebb.

Régi
mester-hegedűk
100 koronától

Jó hangu **czimbalmok** 70 koronától

Gramofon beszélgépek
40 koronától

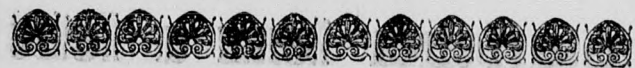
Ugyszintén minden más hangszer a leg-
olcsóbb áron a legkiválóbb minőségben

Reményi Mihály

a M. Kir. Zeneakadémia szállítójánál

≡ BUDAPEST ≡

VI., Király-utca 58.

Képes árjegyzék minden hangszerről
külön-külön kérendő.

DUNA BIZTOSÍTÓ - TÁRSASÁG
BUDAPEST, VI., Andrásy-ut 30. TELEFON:
28-65 sz.

Alaptőke: 2 millió korona.

Vezérügynökségek:

Árad,
Brassó,
Debreczen,
Eszék,
Kaposvár,

Kassa,
Miskolcz,
Nagyszében,
Nagykikinda,
Pozsony,

Sárvár,
Szeged,
Szolnok,
Zágráb.

Holzer

BUDAPEST
IV., Kossuth Lajos utca.

Világvárosi áruház! Felvonók!
Olvasó-, váró- és írótermek!

divatháza

Földszint:

Toilettek.
Kosztümök.
Bluzok.
Pongyolák.
Alsók.
Kalapok.
N. pernyők.
Ridikuloók stb. stb.

Félemelet:

Gyermekek és leányka
ruhácskák, paletók
stb. stb.

I. emelet:

Utazó- és porköpenyek, vászon-
ruhák, kimona-gallérok, angol
és automobil-paletók.

Souterrain:

Allandó occasió-eladás!
Az előző idény mo-
delljei mélyen le-
szállított áron.

Eszakmagyarországi egyesített

Köszénbánya és iparvállalat

részvénytársulat.

BUDAPEST,

V. ker., József-tér 10. szám.

Telefon 33-55 Alaptőke 4.000.000 kor.

Magyar királyi szabad.

„ Osztályosorsjáték r.-t.

BUDAPEST,
IV., Eskü-tér 5.

== Alaptőke: ==
3,600,000 korona.

HUNGARIA

mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest V., Fürdő-u. 8.

Telefon 39-57, 71-02. ♣ Sürgőnyezim: Kénsav.

GYARAK: Budapest IX., Kén-utca 3. sz.
... (Telefon 53-74) és Zsolna. ...

Alaptőke 4.000,000 kor.

Járassa és olvassa a
Biztosítási és Közgazdasági Lapokat
 minden szakember.

E lap 14 évi fennállása alatt fényesen beigazolta szükséges és nélkülözhetetlen voltát és méltán rászolgált arra a hatalmas pártfogásra, melyben a szakkörök részesítették és hivatalból is ajánlották. — A lapot egy szerkesztő-bizottság vezeti s így a lap az osztrák-magyar monarchia összes lapjai között

a legjobban értesült szakujság,

amely pontosan beszámol a biztosító-intézetek működéséről, közli a kinevezéseket, előléptetéseket, fontosabb biztosítási pereket, híreket, belföldi eseményeket. „Külföld” rovatában beszámol az idegen országokban történekről. A lap mindig friss, mindig változatos s hasznos,

mert aki állást és tisztviselőt keres,

az leghamarább e lapnál érhet céljára. — A lap rendes, állandó rovatai:

Üzleti szemle: az összes intézetek forgalmának, mérlegeinek ismertetését, meg-bírálatát foglalja magában.

Törvénykezés: a biztosítási és pénzügyi judicatura, külföldi államok törvényhozási mozgalmi és egyéb idevágó szakkérdések megvitatása.

Napihírek: az összes bel- és külföldi fontosabb események ismertetése.

Közgazdaság: az elmúlt hét közgazdasági eseményeinek bőséges ismertetése és megbeszélése.

Külföld: rovata páratlan a maga nemében s úgy értesülések, valamint a külföldi biztosító intézetek eseményei ismertetésében még a leg-régibb külföldi lapokat is tulszárnyalja.

Minden számban aktuális, önálló cikkek vannak a szakma összes ágazataiból s ezenkívül a lapot még egy külön rovat, „Tisztviselők ügyei” teszi nélkülözhetlenné.

 A lap mindig pártatlan, magas színvonalu.

**A mai száma
 szenzációs tartalmu!**

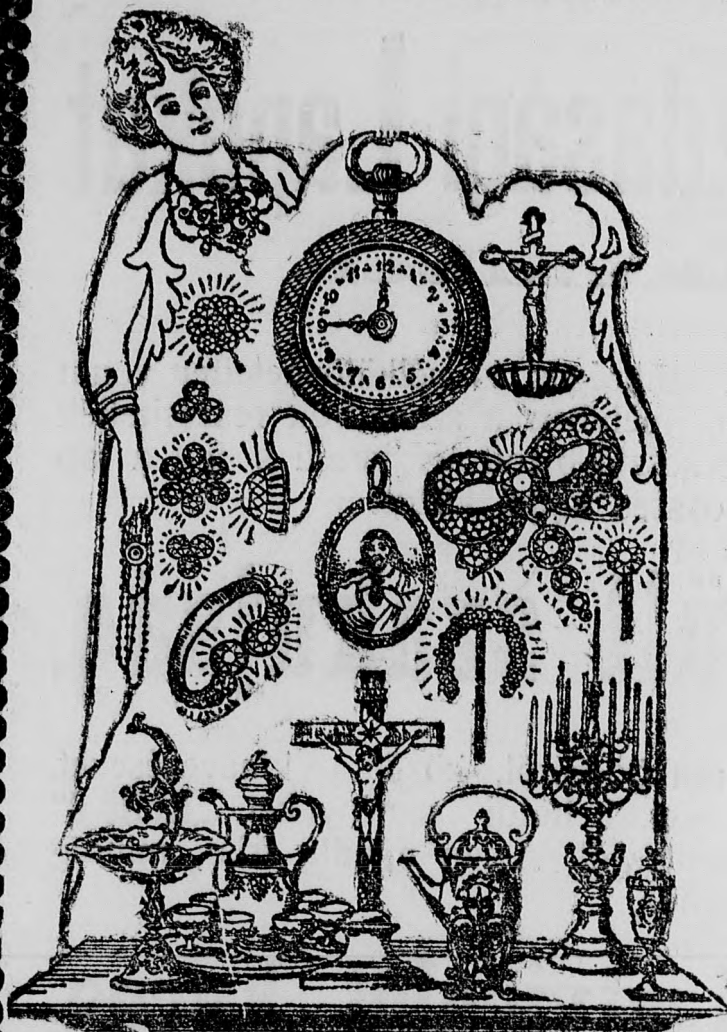
Előfizetési ára:

Egész évre 12 Kor., negyedévre 3 Kor.

Kérjen mutatványszámot a kiadóhivataltól:

Budapest, VI., Vörösmarty-utca 43. sz.

PONTOS ÉS LEGJOBB
ÓRÁK

5 ^{évi} **jótállás mellett** **5**
arany-ezüst ékszerek
egyházi szent edények,
chinaezüst disztárgyak,
mindennemű evőeszközök
részletfizetésre is.

Javításokra és vidéki megrendelésekre **különös gondot fordítok.**
Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN műórás

Budapesten, Erzsébet-körút 29/p.

„AZ ANKER”

élet- és járási biztositó társaság

Magyarországi vezérképviselőség:

BUDAPEST, IV., DEÁK-TÉR 6. (ANKER-UDVAR)

Az 1907. évtől kezdve új, a felekre nézve
nagyon kedvező biztosítási feltételek
léptek — **dijemelés nélkül** — érvénybe.

Az 1907-ben B) osztalékírv szerint a
befizetett díjak arányában az évi díj
31 72%-ig **emelkedő nyereségyosztalék**
fizettetett ki készpénzben.

**Társasági vagyon 171 millió korona, melyből Magyar-
országban 28.000.000 van elhelyezve.**

Dijkönyvecskék kívánatra ingyen

KÜLÖNLEGESSÉG!

TEJ-CRÈME

Ezen kitünő és kellemes tejesemege, mely a legjobb és legválogatottabb tejből készült, magas tápértékénél, valamint kellemes zamatjánál fogva bárkinek ajánlható.

Előállításidőszak: május-szeptember.

Kapható minden kávéházban, tejcsarnokban és fűszerkereskedésben.

Főraktar:

VII., BUDAPEST, ISTVÁN-UT 23.

Telefon 55-65.

Goldmann József.

!Tisztviselőkölcson!

6²/₂%-os alapon
10—20 évi törlesztésre

köztisztviselőknek, katonatiszteknek és nyugdíjasoknak levonás nélkül, kötelezvényre szerény utólagos díjazással. Lebonyolítási határidő 14 nap. Lebonyolítjuk a legkomplikáltabb konverziót és megszerezük a legmagasabb kölcsönt. Vállalatunk főnöke bármely vasuti állomáson lakó kölcsönt igénylőt költségmegtérítés nélkül meglátogat. — Válaszbélyeg ellenében mindenkinek kimerítő értesítést adunk díjmentesen.

Országos hitel és kölcsönszerző-vállalat

Budapest, Ul. Izabella-utca 67. Andrássy-ut mellett.

TELEFON 101-28

TELEFON 101-28

Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank

BUDAPEST

V. kerület, DOROTTYA-UTCZA 6. SZ.

Belvárosi fiók:

IV. kerület, Múzeum-körut 1.

Erzsébetvárosi fiók:

VII. kerület, Erzsébet-körut 41

Lipótvárosi fiókok:

V. ker., Nádoi-utca 25. (Tőzsdepalota).

V. kerület, Lipót-körut 32.

Terézvárosi fiók:

VI. kerület, Andrássy-ut 30.

FIÓKÜZLETEK: Fiume, Kolozsvár, Kassa, Pozsony.

Központi vállalatok: Budapest, Barcs. Sürgőnyezim: Escompte. Telefon 26-47. 26-48. 26-49.

Alaptőke: 40.000,000 korona.

A Szt.-Lukácsfürdői Kristályforrás vegyelemezései

Orsz. M. Kir. Chemiai Intézet.

Az intézet kiküldöttje által személyesen vett »Kristály« forrásból származó vízminta vizsgálatának eredménye:

A víz hőmérséke ... 25.3 C°
A víz fajsúlya 18 C-on ... 1.0008

Chémiai vizsgálat.

1000 gramm vízben találtatott:

Kalium (K)	0.0093 gr
Natrium (Na)	0.0334
Calcium (Ca)	0.1268
Magnesium (Mg)	0.0465
Vas (Fe)	0.0004
Chlor (Cl)	0.0331
Sulfat (SO ₄)	0.1188
Hydrocarbonat (HCO ₃)	0.5002
Szilikiumdioxid (SiO ₂)	0.0169
Szénsav (CO ₂)	44.66 cm ³
	0.8880

Organikus anyagot, ugyszintén salétomsavat és ammoniákat a víz nem tartalmaz és így a »Kristályforrás« vizet igen tiszta calcium és magnesium-hydrocarbonatos ásványviznek minősítjük. Bakteriologiai szempontból pedig az állami bakteriologiai intézet ezen vizet tisztának és kifogástalannak minősítette.

Budapest, 1908. márczius 17-dikén.

Orsz. M. Kir. Chemiai Intézet Budapesten.
Dr. Kossutány s. k. igazgató.

M. Kir. Egyetem I. Chemiai Intézete,

A forrás hőmérséke ... 25.75 C°
A víz fajsúlya 17.5 C-on ... 1.00074
A víz fagyáspontja 0.035 C osmosisnyomás 0.421 atm.
elektromos vezetőképessége 0.0008661 ohm. cm.

Chémiai vizsgálat.

1000 gramm vízben találtatott:

Kalium (K)	0.0070 gr
Natrium (Na)	0.0328
Calcium (Ca)	0.1277
Magnesium (Mg)	0.0452
Vas (Fe)	0.0004
Chlor (Cl)	0.0338
Sulfat (SO ₄)	0.1118
Hydrocarbonat (HCO ₃)	0.5194
Szilikiumdioxid (SiO ₂)	0.0170
Szénsav (CO ₂)	0.0878
Összes szénsav (CO ₂)	4.6245

E nagy mélységből fakadó állandó összetételű ásványse ammoniát, se salétomsavat nem tartalmaz, organikus anyag ugyszólvan nincs benne s így a chemiai analysis alapján a Kristályforrás igen tiszta calcium és magnesium-hydrocarbonatos ásványviznek minősítendő.

Budapest, 1900. április 12-én.

A M. Kir. Tudományos Egyetem I. Chemiai Intézete.
Dr. Winkler Lajos s. k. egyet. tanár.

Dr. HANKÓ VILMOS a chemia tanára, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

A Szt.-Lukácsfürdői Kristályforrás vize tiszta calcium és magnesium-hydrocarbonatos ásványviznek tekinthető. A nagy mélységből fakadó forrás vize a szó szoros értelmében kristálytiszta, ideálja a tiszta ásványvizeknek.

Budapest, 1904. július 20.

Dr. HANKÓ VILMOS s. k.
a chemia tanára, a magyar tud. akadémia tagja.

A »Kristály« forrás szénsavtelítés nélküli állapotban hasonló enyhesége folytán pótolja a francia Évián és St. Calmier forrásokat. Évián-Cachat forrás: 1000 gramm vízben o. 3172 gramm ásvány alkatrész, o. 2732 gramm szénsav, összesen o. 5904 gramm. St. Calmier-Badoit forrás: 1000 gramm vízben 0.2404 gramm ásvány alkatrész, o. 3319 gramm szénsav, összesen o. 5723 gr. Szt.-Lukácsfürdői »Kristály-Forrás«: 1000 gramm vízben o. 5208 gramm ásvány alkatrész, o. 4624 gramm szénsav, összesen o. 9832 gramm.

A Kristály-Forrás több ásvány-alkatrészt és több természetes szénsavat is tartalmaz, mint e két világhírű és a francia kormány által közérdekű jeleggel felruházott gyógyviz.

Szent Lukácsfürdő

gyógyfürdő, Buda.

Téli és nyári gyógyhely.

Természetes forró-meleg kénes források, iszapfürdők, iszaporogatások, massage, vizgyógyintézet, gőzfürdők, kő- és kádfürdők, gyógyvizuszodák. Olcsó és gondos pensió. Csusz, köszvény, ideg-bőrbajok, lakás elátás felől kimerítő prospektust küld ingyen a

Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága Buda.

Természetráji népmesék és mondák.

Miért rakja a vadgalamb faoduban a fészket.

Mikor a jó isten a madarakat megteremtette, megmutatta mindegyiknek, a gólyától kezdve a kis ökörszemig, hogy hogy építse a fészket. A vadgalamb az első közül való volt, akit megalkotott és ő már fáradt volt akkorra, mikor a többiek a világra jöttek. Ott gubbaszkodott a paradicsomkertben egy ágon s elaludta az egész tanítást. Mikor felébredt, a jó isten akkor már elment. A többi madarak elbeszéltek neki, mit tanultak és rögtön hozzáfogtak a fészkeskínáláshoz. A vadgalamb pedig csak ült és busult és sírdogált egész nap.

Amint aztán reggelre kelve a jó isten eljött megint, hogy teremtes munkáját folytassa és megalkossa az első emberpárt, megpillantotta a busulva vesztelő vadgalambot s így szóla hozzá:

— Hát te, kis madaram, miért nem látsz munkához? Azért tanultál, hogy így vesztegélj?

— Elaludtam a tanítást s most nem értek a fészkeskínáláshoz. Taníts meg engem is, jó istenem!

A jó isten mondta a vadgalambnak:

— No sebj, madaram! A mulasztást kipótolhatod. A varju majd megtanít téged; nekem már erre nincs időm.

A varju hozzáfogott a tanításhoz. Elmondta a fészkeskínálás mesterségét a maga módja szerint, ahogy ő tanulta: szedten száraz fagallyakat, rakosgassa szépen össze, így meg amugy, egyiket a másikára, hagyjon benne kis mélyedést s a közepét alkalmas puha földmivel bélelje ki. „Így ni, nézd csak!” S azzal mindjárt összerakott néhány gallyat és mohából bélést is rakott beléje. Aztán nyomban széjjelszedvén a kész fészket, így szóla a vadgalambhoz:

— No, már most csinálj utánam, hadd lássam, hogy érted-e a mesterséget.

A vadgalamb készségesen neki állott a munkának: a csőrével próbálgatta, hol közepén, hol a végén megfogni és felvenni a száraz ágat; de hiába, egyet se bírt felemelni. És mondotta a varjunak:

— Az én csőröm gyenge ehhez a vastag és nehéz ágból való fészkeskínáláshoz. Hogy hordiam én össze sorba, aztán hogy rakjam én össze azt a sok vastag faágat, ha nem bírja gyenge csőröm? ... Nagy és erős csőr kell ide, mint amilyen neked va-

gyon, te nagycsőrű varju pajtás. Hanem hát én úgy gondolom: el van a dolog hibázva. A jó isten megteremtett sok bajában, mikor téged rendelt az én tanítómul. Mást akart ő bizonyosan: a varju név véletlenül csuszott ki szentséges száján, olyan madár neve helyett, akinek a csőre finom, nem olyan nagy, mint a tied s nem oly durva munkát végez. Aki vékony százból, rostból hozzám illő, nekem való fészket épít, nem oly durva cigányputrit, mint amilyen a te fészked ...

Több se kellett a varjunak: erre a gucsmoló szóra előtörtte a ludmereg.

— Vessz magadnak, nagyralátó, éhhetetlen, hitvány féreg! — szólt s elrepült.

Ezzel aztán a vadgalamb egészen magára maradt. Nem volt többé tanítója. S így esett, hogy nem rak fészket, hanem neki az erdőben a faodu szögél fészkesül.

A légy és a pók.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy királyfi, aki így szólt egyszer:

— Ugyan minek teremtette isten a legyeket, meg a pókokat? Hiszen azok nem használnak semmit az embernek. Hej, ha én rajtam állana, mind kirtanám a föld színéről!

Hallotta ezt a tanítója, mondotta a királyfiinak:

— Az egész teremtés, isten nagy háztartása olyan bölcsen van berendezve, hogy minden teremtménynek megvan a maga haszna, bár mi azt nem mindig láthatjuk. Isten a legparányibb teremtménye által a legnagyobb jót teheti az embernek, sőt még az életét is megmentheti.

A királyfi erre így szólt:

— No, már én ezt nem hiszem. Én nem tudom elképzelni, hogy menthetné meg egy légy, vagy egy pók az ember életét.

Néhány esztendő múlva a királyfi csatába ment és egyszer futással kellett menekülnie az ellenség elől. Szétszóródott a csapata, mint a pelyva s azon vette magát észre a királyfi, hogy magára maradt. Fáradtan ledőlt az erdőben egy fa alatt és elaludt. Nemsokára egy ellenséges katona közeledett feléje, azzal a gonosz szándékkal, hogy elfogja. De ebben a pillanatban rászállott egy légy a királyfi s az arcát olyan erősen megcsipte, hogy felébredt. Megpillantván az ellenségét, hirtelen felugrott, kirántotta a kardját, mire a katona elfutott.

A királyfi ekkor elrejtőzött egy barlangban és

ott maradt egész éjszakán át. Egy pók a barlang nyílásán kifeszítette a hálóját.

Reggel két katona, aki a királyfit kereste, állott meg a barlang előtt. A királyfi hallotta, amint egymással beszélgettek.

— Nini, — mondta az egyik, — bizonyosan ott benn lappang.

— Az nem lehet, pajtás, — vélekedet ta másik, — mert hiszen, hogy bemehessen, szét kellett volna a pók hálóját tépnie a barlang nyílásán.

Azzal a katonák elmentek, a királyfi pedig megindult szívvel így sóhajtott fel:

— Hála neked, jó istenem! Tegnap egy legyet, ma pedig egy pókot küldöttél, hogy az életemet megmentse. Most már látom, hogy minden jó, amit te cselekszel!

A százsorszép eredete.

Mikor a kis Jézus három esztendő volt, az édes anyja egy koszorúcskát akart kötni a születése napjára. De hát karácsony tájt, a téli időben sehol egy szál virág sem volt található, amit a kedves koszorú kötéséhez használhatott volna és csinált virág sem volt a kis Názárethben.

A kis Jézus édesanyja erre eltökélte magában, hogy ő maga csinál néhány szál virágot. Hozzá is látott a munkához menten és csinált mindenféle virágocskát, nagyobb-kisebbit, ilyen-olyan színűt, úgy, ahogy a szíve diktálta. Egyik szebb volt a másikkal ...

Ahogy a kis Jézus meglátta az édes anyja készített sok örömvirágot, összecsapta kis kezecskéit s nem győzött betelni a nézésével. Hátmég mikor ez a sok szép virág koszoruba volt fonva! ... Látásán akkor ujjongott csak még igazán, örömpesve ... A sok szép virág közt, különösen egy tetszett neki nagyon. Az egész télen át úgy őrizte ezt az egyet az édes anyja, mint valami szent dolgot.

Mikor pedig eljött a tavasz, fogta ezt a legjobban tetsző virágot és elültette a názárethi völgyben. Aztán nagy örömmel elővette a kis Jézus az ő arany poharát, amit a keleti bölcsek ajándékoztak neki s futott egyik közeli forráshoz, merített belőle és megöntözte a virágocskát friss vízzel és rálehelte isteni szájacskájával. Nap-nap után öntözte, babusgatta szorgalmasan, mire növekedésnek indult a virág, díszelgeve és pompázva ... Majd pedig magvat hozva, elplántálódott a széles világon,

Az otthon öröme.

Irta: Camille Méchaux.

(Paul Vermont harminczéves, tisztviselő a miniszteriumban és író. Anne Vermont huszonöt éves, a felesége. Georges Vermont három éves, a fiuk. Este hét óra. Paul, a nagy forróságtól kimerülve érkezik haza.)

Paul (belép): Borzasztó hőség!

Anne (csipősen): Azt hiszed talán, hogy én fáztam?

Paul: Délután három órakor a hőmérőnk árnyékban mutatott 34° meleget.

Anne: Meg vagyok győződve róla, hogy itt ...

Paul: Alig hiszem, hogy itt valaha 25° meleg volt! Lakásunk észak felé van építve, ezért ...

Anne (idegesen): Igazad van!

Paul (vizsgálja az arcát): Ugy látom, rossz kedvem vagy ...

Anne: Semmiképp! Kiténő kedvem van! Ma úgy érzem, hogy nagyon meleg van, te az ellenkezőt állítod ... mint szótfogadó feleség, osztom immár a véleményedet!

Paul (nevetve): Minő alázatosság! Ezt nem szoktam meg tőled! Hol van Georges?

Anne: Büntetésből — a hálószobába küldtem!

Paul: Miéle bünt követett el?

Anne: Neveletlen fiú! (felnyitja a hálószoba ajtaját.) Gyere csak ki kis szörnyeteg! (A „szörnyeteg” bünbánó arccal bejön.) Mondd el apusnak, hogy mit csináltál!

Paul: Mit hallok? Neveletlen voltál? (A „szörnyeteg” haragosan néz az anyjára.)

Anne (megrázza a gyereket): Rögtön másképpen nézz anyádra!

Paul (Georgeshez): Na, mondd el kicsikém, mit követted el?!

Georges (határozottan): Semmit se csináltam!

Anne (mérgesen): Óh! Ez már sok ... Ki rontotta el a szép új nadrágot, melyet az imént vasaltam? Tán én? ... haszontalan fiúzkó!

Georges: Nem tettem készakarva ...

Anne: Nem készakarva! ...

Georges: Soha többé nem teszem, — soha többé, anyuskám!

Anne: Óh! Meni, nem kellesz! Teljesen új nadrág ... csak az imént vasaltam és ...

Paul (mosolyogva): Kis semmirekellő!

Georges: Apuska, nem teszem soha többé!

Paul (vigan): No jól van! ... Jer, adj egy pusztit, kis szörnyeteg!

Anne: Ha nevensz rajta ...

Paul: Nevetek? Hiszen a komolyság megtestesülése vagyok! (ünnepélyesen): Georges fiam, hallgass ide! (a gyerek nagy szemek kérdően néznek apjára.) Ha még egyszer tönkre teszed az új, gyönyörű nadrágodat, amit anyusod öt percczel előbb vasalt, darabokra vagdallak és a kályhába duglak. (Szigorúan): Megértettél? (Georges oly rémült arcot vág, hogy apja komolysága hangos kacagássá változik; a gyerek ujjongva szökik kariaiba.)

Anne (dühösen): Hülye vagy!

Paul: Miért? Hiszen már kikapott tőled és nem szükséges a gyereket egy dolog miatt kétszer büntetni!

Anne: De még kevésbé szükséges, hogy neveletlenségét támogassad!

Paul: Értem haragodat; egy gyönyörű, vadonatúj nadrág, melyet csak az imént vasaltál ...

Anne: Kérlek, ne ironizálj! Azt hiszed, a

gyerek nem érti, hogy kinevetsz, hogy pártját fogod. Nézzed csak meg! (arculiti Georges.) Nesze, amiért apád nevetett! ... Ez majd megtanít ...

Georges (sirva fakad): Soha többé! ... Soha többé!

Paul (méltatlankodva): Elment az eszed? Így bánsz egy gyerekekkel? (Georgeshez.) Ne sirj fiam! (a gyerek hangosabban sir.) Ne sirj, veszek neked szép bohócot!

Anne: Jól teszed, csak rontsád el! Anyád megvert, ezért bohócot kapsz apádtól!

Paul: Kedves Anne, ma este kiállhatatlan kedvem vagy! Nem tudom, vajon a hőség hatott ennyire az idegeidre, de valóban ...

Nem tudom, vajon a hőség hatott ennyire az idegidre, de valóban ...

Anne: Nem a hőség ... te, te, egyedül csak te!

Paul: Én? Mit csináltam? Mit mondtam?!

Anne: Semmit, ártatlan bárányka te! Én vagyok oka! Őrült vagyok! Az imént kijelentted! Egy szép napon majd eltávolítsz, becsukatsz! (megfogja Georges.) Egyelőre azonban mars az ágyba! Már ideje! (Fenyegeti, mert a gyerek ellenkezik.) Tanácslom, hogy hallgass! (A gyerek ióságosan, szótlanul engedi, hogy levetkőztessék. — Paul vállat von, felsóhaj, aztán megy átöltözködni. — Hosszu szünet.)

Paul: Anne, már nyolcz óra!

Anne (hallgat).

Paul (hangosabban): Anne!

Anne: Mit akarsz? Miért kiabálsz! Nem vagyok süket!

Paul (türtőzteti magát): Mikor eszünk?

Anne: Amikor készen lesz a vacsora!

Paul: Szép tőled! (Felsóhaj.) Hja, hja, minő élet!

Anne: Parancsolsz?

hogy ékesítse az emberek házatájkát s lelki gyönyörűséget is találjanak benne.

És ettől fogva ez a kedves virág díszlik, virul folyton-folyvást, tavasz kezdetétől, késő őszig.

Hogy lett az ádámcsutka.

Sok idővel az ember teremtése előtt az ördög fellázadt isten ellen, mert olyan gögös és nagyralátó volt, hogy az egész világot szeretett volna uralni. Az isten pedig büntetésül felfuvalkodottságáért mélyen a föld belsejébe üzte.

Hogy, hogy nem, úgy esett, hogy az ördög egy napon ott alant egy fagyókeret pillantott meg, amelyik a föld kérgét keresztülörtötte és egész hozzája leért. Tüstént átváltozott kígyóvá és a gyökéren hosszában csuszott felfelé nagy sebessen, míg végre a föld színére, a törzshöz jutott, amelyikhez a gyökér tartozott. Ez pedig nem más volt, mint a jó és gonosz tudásának fája, amely a paradicsomkert közepén állott. Erre tekerőzött rá a kígyó.

Nem messze tőle ott heverészett a puhá, bársonyos fűben Ádám és Éva, az első emberpár. Mihelyt az asszony a kígyót meglátta színjátszó bőrében, szikrázó, villogó szemével és hosszú nyelvével: rögtön felébredt benne a kíváncsiság és kérdezte az urát, micsoda csodálatos állat ez. Az ördög mindjárt észrevette, hogy milyen kíváncsi az asszony s nyomban eltökélte magában, hogy csaláfiintását nála megpróbálja. Amint az ember eltávozott, az ördög legott megszólalt, mondván csalógató hangon:

— Nem szeretnél enni ennek a fának a gyümölcséből?

Az asszony nem akart, mert az isten megtiltotta. De az ördög nem tántogott. Győzte szép szóval. Addig-addig nógatta s addig-addig magasztalta az alma jóízét és édességét, hogy az asszony utólag is megfedekezett a tilalomról: odakapott az almához, leszakította és megette. Akkor aztán szánibánni kezdte a vétkét. S hogy ne egymaga leledzék benne, odaszólitotta az urát és kérte, hogy kóstolja meg a gyümölcsöt ő is.

Ádám erre nagyon megharagudott és keményen megdorgálta Évát az isten parancsolata ellen való engedetlensége miatt. Ez még jobban busította Évát. S mivel hogy semmiképen sem akart egyedül megválni a paradicsomtól: kapta magát, levett egy almát a tudás fájáról és azt erőnek erőivel az ura szájába dugta, hogy lenyelje. De az alma fél uton

megakadt... És még ma is ott hordja minden embermagzat a gégejében az ádámcsutkát és fogja hordani, ameddig a világ, világ lesz s a földön ember él...

A paradicsomot pedig az isten eltörölte a föld színéről és áthelyezte a hajnalcillagba és ott van mai napig.

Miért fészkel eresz alatt a fecske.

Volt valahol a világon egy gonosz indulatu iszákos ember, aki világéletében egyebet sem mivelt, csak nap-nap után a keresmát járta. A felesége hasztalan kérlete, hogy térjen már egyszer a jó útra. Tekintsen rá s ártatlan kis gyermekére, ne így él az ő keserves keresményét, mert ez nagy bűn s előbb-utóbb megbünteti a jó Isten. Nem használt semmit.

A szegény asszony kora reggeltől késő estig törte magát a munkában. Serénykedett szorgalmasan, panaszsó nélkül a szövőszéken, hogy megkeresse a mindennapi falat kenyert és föl ne kopják végképen az álluk. Kis gyermekéért kész volt minden áldozatra, de ő benne sem telhetett sokáig öröme, mert a kis gyermek egyszer beteg lett és meghalt. Nagy fájdalomában magában maradt iszákos urával, akitől folyton-folyvást sokat kellett szenvednie, mivelhogy az nemcsak korhely, hanem durva is volt. Kettős bánatában a szegény asszony a napi munkában keresett vigasztalást.

Egy napon az ember rendes szokása szerint ismét részegen botorkált haza. Az asszony akkor is ott görnyedt, szorgalmasan dolgozva, a szövőszéke mellett. Az ember zombolt, lármázott, akadékoskodott, ahogy ezt már a részeg ember mivoltja hozza magával. Az asszony hallgatott, mert tudta, hogyha szól, azzal csak olajat önt a tűzre...

Hanem hát most ez sem volt jó. A részeg ember nekivadott, egyszerre odaugrott a szövőszékhez, félrelökte az asszonyt, fogott egy fejszét és avval a szövőszéket darabokra törte. Az asszony erre elkezdett sírni, az ember pedig még dühösebb lett és egy husánggal úgy ellaznakolta a feleségét, hogy szegény feje beteg lett belé.

A jó Isten megszánta a sokat szenvedett asszonyt és hogy megszabadítsa a gonosz embertől, fecskévé változtatta...

Surrogva röpdösött a szobában a fecske és igyekezett kijutni az ajtón. Az ember előrántotta a kését

s feléje csapott, de nem találta a testét, csupán csak a farkát a végén... azt kanyarította ki. Akkor a fecske kiröppent az ajtón és rászállott a szomszédos ház ereszére, onnan a gerinczére, ahol kissé megpihenve, tovarepült, hogy soha ne is lássa örökös szenvedése helyét...

Most is abban a ruhában jár, amiben akkor volt, amikor fecskévé lett: fekete kendő van a fején, piros kendő a nyaka körül, a mellén szép fehér ing, a hátán szénfekete kaczabalka. És ma már a fecske a rokonaitól, az emberektől, nem fél annyira, mint más madár, hanem egész bizodalmasan az eresz alatt építi a fészket.

Hogy maradt a juh olyan lámbor állat.

A jó Isten, aki a mennyben trónol, a teremtés nagy munkája után lejtött egyszer a földre, hogy szettekinthessen az állatok között. Sokat járt és sokat látott. Látott a tágas mezőkön szanaszét vidáman lelelésző mindenféle emlős állatokat, a fák és bokrok ágain mindenféle csicsérgő, éneklő madarakat, kicsinyeket és nagyokat és valamennyien azt mutatták, hogy jól érzik magukat, hogy meg vannak elégedve a sorsukkal.

Pedig bizony volt az állatok seregében olyan állat is, amelyik sehogysem lehetett megelégedve a maga sorsával, mert sokat kellett neki más állatoktól szenvednie. Ez a juh volt.

Ennek a jóindulatu, békés természetű szegény párának nem volt nyugodalmas maradása sehoh. Akármerre ment, akárhol volt: mindenütt akadt állattársai között egy-egy ellensége, aki a fegyvertelen, jámbor állatot megtámadta; aki rugta, harapta, ökelt, szurta, ha elejé került, sőt egyik-másik gonosz fajzat még föl is falta... A szegény pára sokáig békén türt a sorsát. De mikor aztán a szenvedését tovább tűrni már nem bírta, eltökélte magában, hogy elmegy a jó Istenhez és elpanaszolja neki a nagy baját.

A jó Isten ment, mendegélt tovább. De csakhamar azon vette magát észre, hogy elfáradt, hogy jó lenne már megpiheni. No meg aztán éhes is volt. Fogta magát, leült egy terebélyes nagy fa alá az erdő aljában, elővette a tarisznyáját, belőle a paprikás szalonnát, a fehér cipőt meg a bicskáját és jóízűen falatozott. Aztán, hogy kielégítette az éhségét s ivott is egy jó huzamost a kulacsból, szépen elszunnyadt. Amint így szendereg a jó Isten, hát egyszerre

Paul: Napközti butító munkát végzek és türom egy hülye főnök kínzásait! Amikor az irodából kiszabadultam, órákig váraozom a színházdirektorok előszobáiban, míg végre értésemre adják, hogy a benyújtott szindarabot még át se olvasták! Végül, mire hazakerülök, egy neveletlen ficzkó sirása és egy ideges asszony rossz kedve fogadnak! Valóban, ez nem élet!

Anne: Tán én vagyok oka, hogy a színházigazgatók visszautasítják szindarabjaidat és hogy a főnököd kinez?

Paul: Szó sincs róla! Csak az bánt, hogy itthon nem lelem meg azt az üdülést, amit elvárhatnék!

Anne (irónikusán): Ah, valóban nagyon boldogtalan vagy! Ha a háztartásom gondozása egy pillanatnyi szabad időt engedne, megsajnálalak! De sajnos, nincsen időm!

Paul: Tán volna egy csepp idő, hogy megteríts? Már gyomorifájást kaptam az éhségtől!

Anne: Rögtön szolgálatodra leszek. (pátetikusan) Rögtön kiszolgálalak!

Paul: Kérlek, ne vágj ily mártír-arcot!

Anne: Mártír-arcot? Miért? Nem lehetek boldog, hogy egy félreismert nagy költő felesége vagyok? De komolyan — már rég akartam megmondani neked: írói próbálkozásaid lépten-nyomon kellemetlenséget és csalódást okoznak, ez elkiserit és megrontja a jelmedet!

Paul: Fényes! Tehát...

Anne: Igenis! A mama is mondta az imént, furcsa mániája van az uradnak, hogy mindenáron nagy író akar lenni!

Paul (felugrik): Mánlája!

Anne: Hiszen tudod, a mama nem szokta nagyon megválogatni a kifejezéseit!

Paul: Tudom! Nem ismeri a szavak értelmét! Hát a kedves mamád volt itt? Miért

nem mondtad ezt mindjárt? Akkor csöppet se csodálkozom a kitünő kedveden! Megint felhecczelt ellenem!

Anne: Esküszöm...

Paul: Jól van, jól van!... Tisztán látom, amint mondja neked: Ahelyett, hogy rossz szindarabokat ír az urad, jobb volna, ha valami mellékkereset után nézne. Akkor legalább csejédet tarthatnál!

Anne: Erről egy szót se szólt a mama!

Paul: Jól van no! Tudom mire képes ez a...

Anne: Megtiltom, hogy sértegedj a mamát!

Paul: Most már azon se csodálkozom, hogy az estebéd még nem készült el! Ellopta az idődet, utálatos papagályfecsegésével!

Anne: Megtiltom neked...

Paul (kiabálva): Igenis, papagályfecsegés! Félikencz és még az asztal sincsen megterítve! Hallatlan! (Anne nem felel. Az asztalszékhez rohan. Néhány perc alatt megterít.)

Anne (fagyosan): Tálalva van.

Paul: No végre! Mi lesz ma vacsorára?

Anne: Borjúhús és zöldbab tözelék! (feltálat.)

Paul (az asztalt nézi): Hiányzik a sőtartó!

Anne (felemelkedik és elhozza a sőtartót.)

Paul (midőn Anne leült): Ah, hol van a dugóhuzó?

Anne (újra feláll és elhozza a dugóhuzót.)

Paul (előzékenységet affektál): Hát a kenyér? Nem volnál szives elhozni a kenyert?

Anne (szokatlan szótfogadással felemelkedik az asztaltól): Meg van most már minden, amire szükséged van?

Paul: Meg!

Anne: Akkor hát jó éjszakát és jó étvágyat! (Kiszalad és becsapja maga után az ajtót.)

Paul: Bánom is én! (Enni kezd, egy perc múlva, miután hiába vár a feleségére, kiált.) An-

ne! (Semmi válasz.) Anne, kihül a hus! (Semmi válasz. Parancsoló hangon): Anne, kérlek, ülj asztalhoz! (Teljes csönd. Felugrik és berohan a hálószobába, ott csodálkozva felkiált): Hogyan, lefeküdtél? Ez már igazán sok! Szives leszel rögtön asztalhoz ülni, megértettél?

Anne: Nem vagyok éhes... (sir.) És te kiállhatatlan vagy!

Paul: Anne, de kérlek...

Anne: Nem, hagyjál békében! Kiszolgálalak! Megkaptál mindent, amire szükséged volt! Engem hagyi békében!

Paul (dühösen): Ah! Vigyen az ördög!

Visszatér az ebédlöbe és leül az asztalhoz. Néhány perc alatt elvégzi az evést. Aztán bemegy a dolgozószobájába és az íróasztalához ül. Hiányzik azonban az inspiráció. Minden sort, amelyet megír, rögtön kitörli. Végre eldobja tollát és könyvet vesz elő. Az olvasmány nyugtatólag hat reá. Félbehagyja és gondolatokba merül. Beismeri, hogy nem egészen ártatlan a lezajlott perpatvarban. Valósággal kéjelgett benne, hogy feleségét izgassa! És azonfelül még szemrehányásokkal is illette. Az ajtó felől mozgás hallatszik, hirtelen megfordul.

Anne (hálóköntösben, mezítláb, duzzogva): Éhes vagyok!

Paul: Éhes vagy? Óh, te szegény, megettem mindent!

Anne (önfejtően): Éhes vagyok!

Paul: Vigasztallatlan vagyok! (Anne zokogásba kezd.) No né, félretettem a vacsorádat! (asztalhoz vezet). Anne jó étvágygyal eszik. Meghatva nézi az ura, a tekintetük találkozik, Anne nevet.)

Anne: Azért mégis kiállhatatlan vagy!

Paul: Na, édesem, ismerd be, hogy...

Anne: Igaz, hibáztam, de te is!

Paul: Hidd el, az időjárás okozta!

csak valami neszt hall a közelben. Kinyitja jóságos szemét, hát egy kis csapat juhót lát lassu lépésben elhúzódni maga előtt, a csapat élén egy öreg juhhal. Megszólítja őket:

— Hová ballagtok, jámbor teremtmények?

— Megyünk panaszra a jó Istenhez, — felel az öreg juh.

— No, akkor hát ne is fáradjatok tovább. Én vagyok, akit kerestek. Mondjátok el, mi a panaszotok? — mondta a jó Isten nyájas szóval az öreg vezér-juhoknak.

Az öreg juh röviden előadta a panaszt s a jó Isten így szóla hozzájuk:

— Látom, jámbor teremtményeim, hogy nem gondoskodtam kellőképpen rólatok, hogy hijával vagytok a védőeszközöknek. Ezt a hibát jóváteszem készségesen. Szólj szaporán, kedves állatom: mivel segíthetek a bajotokon a legalkalmasabban? Ellássam a szájakat rettenetes fogakkal, a lábatokat meg erős, éles karmokkal?

— Óh nem, kegyes atyám! — mondta sebten az öreg juh. — Mi nem akarunk semmiben a ragadozó állatokhoz hasonlatos lenni.

— Vagy talán — folytatá a jó Isten — mérget keverjek a nyálatok közé?

— Jaj, dehogya kell nekünk olyasmi, — felelte a juh. — A mérges kígyók nagyon gyűlöletesek előtünk.

— Nos, hát akkor mit tegyek, jámbor állataim?... Szarvakat rakok hát a homlokotokra, nagyot és hegyeset és nagyobb erőt adok a nyakatokba.

— Ilyent sem kérünk, jóságos atyám, mert könnyen olyan öklölősek lehetnének, mint a bak.

— De hiszen — mondá az Isten — mégis csak kellene nektek is ártanotok, hogy védelmezhesétek magatokat a mások ártalmait ellen.

— Kellene nekünk is? — sóhajtott a juh. — Óh, akkor csak hagyj meg minket, jóságos atyánk, olyanoknak, aminők vagyunk! Mi másnak ártalmára lenni soha nem tudnánk. Jobb igazságtalanul szenvedni, mint igazságtalanul cselekedni.

Isten megáldá a juhót és az ember oltalmába helyezte.

Kemenczky Kálmán.

Anne: Igen... (szünet.) Nem gondolod, hogy veszekedni ostobaság?

Paul: Ostobaság és nevetség!

Anne: Ahelyett, hogy nagyon szeretnők egymást, elpocsékoljuk veszekedésekkel szűken mért életünket!

Paul (melán): Már ez igaz!

Anne: Ha látod, hogy izgatott vagyok, — joggal, avagy ok nélkül — nem volna szabad, hogy még jobban felizgass, okosabbnak kéne lenned, (mosolyog) hiszen te vagy az idősebb! Ha nyugodt volnál, meglelném én is gyorsan a nyugalmamat! Így ellenben — szó, szót követ és végül az ellenkezőjét mondjuk annak, amit gondolunk. Ugy-e, a mama nem mérges papagály?

Paul: Ugy-e, az sem mánia, amikor szindarabot írok?

Anne: A Gymnaseban voltál ma?

Paul: Igenis... Még semmi újság.

Anne: Valóban boszantó. (Szünet.) Miért nevisz?

Paul: A szegény kis Georgesre gondolok, akit megbüntettél, mert én nevettem!

Anne (szégyenkezve): Oh!... Én...

Paul: Ezt sohse felelti el! Ilyen igazságtalanságok bevésődnek a gyerek lelkületébe mindörökké!

Anne (kétségbeesve): Gondolod?

Paul: Dehogya! Csak azért mondtam, hogy megfesszelek!

Anne: Jer, nézzük meg, hogyan alszik szegényke!

Gyöngéden egymáshoz simulva nézik a gyereket. Édesen alszik kis ágyában, boldog mosolyal arczocskáján.

Paul: Tán arról a bohóczról álmodik, amelyet igaztem neki!

Anne: Én pedig veszek neki bohóczot!

SAKK.

Rovatvezető: Gajdos János.

179. számú játszma.

Játszották a bécsi mesterversenyen 1908 április hó 6-án.

Négves huszárjáték.

Világos:	Sötét:
Teichmann.	Cohn E.
1. e2-e4	e7-e5
2. Hg1-f3	Hb8-c6
3. Hb1-c3	Hg8-f6
Egy későbbi fordulón Maróczy ellen Schlechter	
3... Ff8-b4-et játszott és 4. Ff1-b5, a7-a6 5. Fb5-a4, b7-b5 6. Fa4-b3, d7-d6 s utána Hc6-a5-el kiegyenlítést ért el.	
4. Ff1-b5	Ff8-b4
5. 0-0	0-0
6. d2-d3	Fb4xc3
7. b2xc3	d7-d6
8. Fc1-g5	Vd8-e7
9. Bf1-e1	.....

Előkészíti d3-d4-et; 9. Fb5xc6, b7xc6 10. Hf3-d2 csak egyenlő játékra vezetne.

9.	Hc6-d8
10. d3-d4	Hd8-e6
11. Fg5-c1	.....

A leghelyesebb, mely először Wolf és Vidmar között fordult elő a nürnbergi versenyen.

11.	c7-c6
12. Fb5-f1	.....

Szintén a legjobb, a futár később g2-ön pozírozható.

12.	Ve7-c7
----------	--------

A lépések idáig megegyeznek az 1907. lodzi versenyen játszott Snosko-Borowski-Salve közti játszmalal, amelyben itt 12... Bf8-d8 történt.

13. g2-g3!	.....
------------	-------

Kitünő lépés, mely előkészíti f2-f4-et és akadályozza a sötét huszár mozgásában.

13.	Hf6-d7
----------	--------

Jobb volt 13... Hf6-e8 és utána g7-g6. Most világos csakhamar előnybe jön.

14. Hf3-h4	c6-c5
15. d4-d5	He6-d8
16. f2-f4	f7-f6
17. c3-c4	Hd8-f7
18. f4-f5	Bf8-e8

Sötét máris rosszul áll, egyik tisztjével sem tud mozogni.

19. a2-a4	Hd7-f8
20. a4-a5	Fc8-d7
21. Fc1-d2	Be8-e7

Sötétnek nincs valamire való lépése s csak húzigál.

22. Ba1-a3	Hf7-h8
23. Hh4-g2	g7-g5

Számításba jön 23... g7-g6.

24. Hg2-e3	Hh8-f7
25. He3-g4	Kg8-g7
26. Hg4-e3	Be7-e8
27. Vd1-h5	Vc7-d8
28. He3-g4	Fd7-c8
29. h2-h4	.....

Mialatt sötét czéltalan lépésekkel csak gyöngítette állását, világos következetesen előkészítette a döntő támadást.

29.	g5xh4
----------	-------

Sötétnek nincs védelme; 29... h7-h6-ra 30. Hg4xh6 szintén rohamosan nyerne.

30. g3xh4	Hf8-d7
31. Ba3-g3	sötét föladja:

31... Kg7-f8-ra csinos matt jön ki: 32. Vh5xf7, Kf8xf7 33. Hg4-h6, Kf7-f8 34. Bg3-g8, Kf8-e7 35. Bg8-g7 stb.

180. számú játszma.

Játszották a bécsi mesterversenyen 1908. április 4.

Vezércsel.

Világos:	Sötét:
Johner	Schlechter
1. d2-d4	d7-d5
2. c2-c4	e7-e6
3. Hg1-f3	.....
Eddig általában 3. Hb1-c3 volt az egyedül szokásos folytatás, e versenyben azonban igen gyakran észlelhető, hogy a már több, mint egy évtized óta használatos lépéseket teljesen kiforgatják a sorrend szerinti formájából.	
3.	Hg8-f6
4. Fc1-f4	.....
Hiba, mint azonnal kiderül. A helyes folytatás most is 4. Hb1-c3, vagy akár 4. Fc1-g5 volt.	
4.	d5xc4
5. e2-e3	Ff8-b4
Hb1-d2	h7-h5

A gyalog megtartására csakis jelen állásban lehet hátrány nélkül játszani.

7. Ff1-e2

Világos itt 7. a2-a4-el visszanyerhetné gyalogját, azonban 7... c7-c6 8. a4xb5, c6xb5 9. Ff4xb8, Ba8xb8 10. Ba1xa7, Vd8-b6 után nagyon rossz állása volna.

7. 0-0

8. 0-0 Hf6-d5

9. Ff4-g3 Fc8-b7

Számításba jön 9... c4-c3 is.

10. a2-a3 Fb4-e7

11. Vd1-c2 Hb8-d7

12. c3-e4 Hd5-f6

13. b2-b3 c4xb3

14. Vc2xb3 a7-a6

15. e4-e5 Hf6-e4

16. Vb3-c2 He4xd2

17. Hf3xd2 c7-c5

18. Fe2-d3 g7-g6

19. Fd3-c4 Vd8-b6

20. h2-h4

Világosnak teljesen veszített állása van, a következő erőteljesebb támadás is csak kétségbeesett kapkodás.

20. .... c5xd4

21. h4-h5 Ba8-c8

22. Vc2-b1 Kg8-g7

Sötét nem enged semmi reményt sem, esetleges támadásra. Fenyegetett 23... h5xg6, 24. h7xg6, Fd3xg6. 25. f7xg6, Vb1xg6 stb.

23. f2-f4 Hd7-c5

24. f4-f5? e6xf5

25. Fe4xf5? e6xf5

26. Bf1xf5 Kg7-h8

27. Vb1-f1 Vb6-e6

28. Ba1-e1 Bf8-g8

föladja.

IRODALOM.

Külföldi irodalmi társaságok nálunk.

Budapest, április 18.

Nem vendégszereplésről van szó, hanem arról, hogy idebenn az országban francia és egyéb idegen nyelvű irodalmi társaságok alakulnak. Mintha bizony magyar irodalom egyáltalán nem volna, vagy pedig már olyannyira térdig járna a népszerűség rózsájában, hogy a propagálásra rá sem szorul és az erönket a külföldi irodalomnak Magyarországon való terjesztésére kell fordítanunk. Ez valóban komikus Shakespeare-ről hónapokon keresztül magyarózó és ismertető előadásokat tartott egy bizottság, de bezeg Katona Józsefről és Madách Imréről hallgatnak Francia irodalmi társaságok alakulnak nálunk, ellenben a magyar irodalom legjelesebb termékeit ott lepi a por a könyvkiadók polcain. S midőn ezt tollamra tűzöm, nem Shakespeare és a külföldi irodalom érdemeit akarom kisebbiteni, hanem csak rámutatni akarok arra, hogy amíg a külföldét istentitjük, addig a magunk irodalmát nem becsüljük meg. Pedig a magyar irodalom, amely olyan erőket mutathat föl, mint Ambrus Zoltán, Ignóus és Kóbor Tamás, méltán tehető bármelyik művelt európai nemzet irodalma mellé. S hogy mégis vannak, akik csak a külföldit dicsőítik és idehaza idegen irodalmi társaságokat alapítanak, annak oka azzal magyarázható legjobbször, hogy némelyek mindenképpen kitünni és szerepelni akarnak.

Nemrég Pécsen alakult egy francia irodalmi társaság, a Cercle Littéraire Français, amely a francia irodalom művelését, ismertetését és népszerűsítését tűzte ki célul. Ennek a ténynek valószínűen udvariaskodási motívumok voltak az indító okai. Ugyanis még ez év folyamán leplezik le Pécsen az 1808-1809-iki hadjárat alkalmával ott elesett és tömegsírokban eltemetett francia katonák emlékére emelendő pirogránit oszlopot, amely ünneppésséggel a francia-magyar barátságot fogják dokumentálni. Az ünneppéssé védnökei a budapesti francia főkonzul, Apponyi és Kosuth miniszterek és képviselve lesz azon a francia kormány is. A francia-magyar barátság dolga s az ünnepi fény, amit annak jelentőssé tételére kifejtettek, igen szép, de miért kell még egy francia irodalmi társasággal is dicsőkedni és hizelegni a külföldi vendégeknek? Mert vagy elhiszik a vendégek, hogy Pécsen szilkség van a francia irodalmi körre és akkor azt látják, hogy Pécs a környezetétől teljesen idegen irányban fejlődött kulturailag és nem magyar város, vagy pedig nem hiszik el és abban az eset-

ben kívül a turpisság, hogy hazug mázzal akartuk őket megtéveszteni és kinevetnek. S én azt hiszem, hogy nem föltétlenül hiányt pótló a francia irodalmi társaság Pécsétt, mert akkor előbb a magyar irodalmi társaság alakult volna meg. Ennek talán inkább lett volna jogosultsága abban a városban, amely Várad-Ántalt, Kenedi Gézá, Kéry Gyulát és Lenkei Henriket adta az irodalomnak.

Azonban a francziák — bármilyen udvarias nemzet legyenek is — még ilyen szempontokból sem pártolják a magyar és egyéb külföldi irodalmat, mert sokkal sovínisztábbak a maguk irodalmát és művészetét illetőleg. Fényesen bizonyítja ezt Heltai Jenő esete, aki amidőn a korán elhunyt Makai Emillel elment Párisba, hogy a „Királyné apródja” című poétikus szindarabjukat lefordítva ott előadassák, ugyancsak megjárta. Az ő szavai szerint az egyik francia színház igazgatója a következőképpen intözte el őket:

— Uram, ez a kis vigiáték nagyon bájos és ezt bármelyik színházunk nyugodtan előadhatná. Egyetlenegy hibája van, de ez a hiba aztán megöli.

— Mi ez a hiba? — kérdezte Heltai.

— Az, hogy nem francia író írta. Mi, uram, nem engedünk be idegent magunk közé.

— Engedelmet kérek, az önök darabjait is adják nálunk. Mi önöknek rengeteg tantiémeket fizetünk. Miért fáj önöknek egy kis egyfelvonásos darab?

— Azért fáj — mondta erre Porto-Riche — mert akármilyen kis helyet foglal is el, azt a kis helyet is egy francia írótól veszi el. Ami pedig azt illeti, hogy önök is adják a mi darabjainkat, hát rosszul tesszik. Ne adják, akkor a tantiéme megmarad önöknek, magyar íróknak. És addig nem is lesz magyar drámairodalom, amíg önök francia darabokat adnak. Bármint mondjanak is a sovínizmusról, de irodalomban és művészetben sovínisztáknak kell lennünk.

— Ennek a gall direktornak kétségkívül igaza volt. Hasonló példákat hallottam ma már tekintélyes festőművészekről is, akik évekig éltek Párisban a hazaküldött és itt értékesített képekből. Ezt kellene előbb megtanuljunk nekünk — akik folyton a nyugati kultúrát hánytorgatjuk — a francziáktól és ha ebben utánoztuk őket teljesen, akkor emelhetünk kifogást a magyar irodalom ellen — a francziák javára — ha lesz.

* Nyugat. Ignotus főszerkesztésében. Összeállított Ernő és Fenyő Miksa szerkesztésében megjelenő a legelőkelőbb folyóiratunk husvéti száma változatos irodalmi értékű dolgozatainak sokaságával az eddigi számokat is felülmúlja. A gazdag tartalmából a következő dolgozatokat emeljük ki: Ignotus: A feltámadás fele. — Gellért Oszkár: Vers. — Miklós Jenő: Emberi arcok. Novella. — Hatvány Lajos: Hortense Allart. — Ady Endre, Káffka Margit, Bródy Miksa: Versek. — Lengyel Géza: Harcz a bálványok körül. — Bíró Lajos: Északai történet. — Balázs Béla: Maeterlinck. — A Figyelő rovat tartalma: A Nemzeti Színház (Ignotus); A tanítónő (Lengyel Menyhért); Hofmansthal Der Tor und der Tod (Hatvány Lajos); A félisten (Fenyő Miksa); Tavasz. A Műcsarnok kiállítás (Lengyel Géza). A Nyugat előfizetési díja egy évre 20 korona. Kiadóhivatal V., Mérély-utca 2. szám.

* A tanítónő, Bródy Sándor falusi életképe. A Vígyszínház legnagyobb sikerű ezidei darabja Singer és Wolfner kiadásában megjelent könyvalakban is. A husvéti könyvpiacon e legszebb s irodalmi értékre a legbecselebb könyve tán még varázslatosabb, melyebb és bensőbb hatással van az olvasóra, mint volt a nézőre a darab előadása. Bródy Sándor kifejező erőben, magyar zengésben és árnyalatos színezésben oly erős nyelvezete a könyv lapjairól még színesebben és pompásabban eleveníti meg a tanítónő történetét, amely történet, így olvasva, még megkapóbb, művészibb és igazibb. Bródy Sándornak ez a legújabb könyve hatásra, irodalmi értékre vetekedik eddigi legerősebb kötetével s az olvasóközönség bizonyára még nagyobb szeretettel, megértéssel és melegséggel fogja fogadni. A könyv czimlapját stíluszerűen Varsányi Irén tanítónő feje ékesíti. A könyv ára két korona ötven fillér. Hisszük, hogy hamarosan már az új és újabb kiadásokról referálhatunk.

* Az új Dárday befejezése. A Dárday Sándor-féle Igazságügyi Törvénytárnak, az élő és érvényben levő jog e legtekélyesebb gyűjteményének új, hatodik kiadása immár teljessé vált. Most jelent meg ugyanis a tulás nélkül monumentálisnak nevezhető munka negyedik része, mely két hatalmas kötetben a hitel-, kereskedelmi és ipartörvényeket foglalja magában. A nyolcz esztendővel ezelőtt megjelent ötödik kiadásban ez a rész 1034 lapot töltött be. Az új kiadás anyaga nem fért bele ebbe a tágas keretbe sem. A hiteltügyi, kereskedelmi és ipari joganyag, amelyet e szak egyik kiváló művelője, dr. Tury Sándor kuriai bíró törvényekből, rendeletekből, döntvényekből, bírósági és egyéb hatósági határozatokból, mindenteljes kommentárokból, széleskörű bírói gyakorlatban keletkezett magánjegyzetekből és irattári aktákból egybegyűjtött és rendszeresen összeállított, alig fért bele két duzzadó kötetbe, melyek közül az egyikben 1346, a másikban 1401 nyomtatott lap van. Már ez a két szám is a legbeszedesebben vallja és a leghatósabban tanúsítja, hogy az új kiadás milyen haladást, mekkora anyaggyarapodást és munkatöbbletet képvisel a multkori kiadással szemben. Káprázgató gazdagság jellemzi e munkát. A kereskedelmi és ipari életnek nincs jogi mozzanata, szabályozása, intézkedése, mely kikerülte volna a szerkesztő figyelmét. Ami tételes rendelkezés bárhol is található és amit a joggyakorlat bármely része is produkált a tételes intézkedések megmagyarázására, világosabbá tételére, fejlesztésére, esetleg módosítására, mindazt a munka lapjait forgató szakember könnyen és gyorsan fölfelelheti. A rengeteg anyag elosztása nagyon könnyen és gyorsan áttekinthető rendszer alapján történt. A joggyakorlat anyaga nem a törvény vagy rendelet szövege alá került össze nem függő jegyzetekben, mint az előző kiadásokban, hanem minden egyes paragrafut nyomban a szövegben folytatásképpen követi a rávonatkozó, pontonként csoportosított, rendszeresen közölt iudikatura, oly bőségesen összehordva, hogy a munka tulajdonosa nem szorul rá semmiféle más döntvénytárra, kazuisztikára, vagy magyarázó fejtetésekre. Az ugynevezett hiteltörvények tömegében a kereskedelmi törvény, a váltó-, eső-, és a szorosan vett iparügyi törvények, valamint a velük kapcsolatos eljárás szabályok a leginkább kidomborodó részek. A munkában is méltán ezek foglalják el a legnagyobb helyet, de szinte főbőlséges megjegyezni, hogy a szerkesztő bőséges gondot fordított az idevágó többi anyagra is, pl. az áru- és értéktörvényekkel, az üzleti jogi viszonylataival kapcsolatos rendelkezésekre, valamint az Osztrák-Magyar Bankra is. A két kötet megszerkesztése voltaképpen a munka megjelenésének utolsó pillanatáig folyt. A kiadó Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat a legmodernebb nyomdai technika minden eszközével hozzájárult ahhoz, hogy a két kötet rengeteg tartalma mlutaszerűen praktikus és a mellett tetszetős kiállításban kerüljön a magyar jogászközönség elé. A teljes Dárday-féle törvénytár árát az Athenaeum 150 koronában állapította meg, ami a munka rendkívüli terjedelmét és használatosságát tekintve, igen jutányosnak mondható.

* Gárdonyi. Ambrus, Szaboleska, Endrődi, Lyka, Farkas Pál, Szomaházy, Sebők (Keve) és mások írásait közli husvétra Herczeg Ferencz hetilapja, az Új Idők. A lap illusztratív része is igen gazdag és változatos. Különös érdekessége grófSzéchenyi László és Vanderbilt Gladisz megérkezése Ormezőre, a tavaszi tárlat képei, a Kossuth-szobor pályázat, humoros feleldeczek a szezonról stb. Ezenkívül a lap egy színes nyomású műmellékletet is ad olvasóinak. Az Új Idők előfizetési ára negyedévenként 4 korona. Kiadóhivatal Budapest, VI., Andrássy-ut 10.

* Az egyház jogi fogalma. Dr. Csiky Kálmán, a sárospataki jogakadémián az egyházjogi és jogtörténet tanára tudományos monográfiát írt, amely az egyház lényegének és fogalmának problémájával és meghatározásával foglalkozik. Szerző benne először az egyház fogalmának teológiai meghatározásait adja, majd áttérvi a jogi meghatározásokra, az irodalom bőséges ismertetése és bírálata mellett, kifejti a maga rendszerét és megállapításait. A munkát alapos tudás, éles elemző tehetség, eredetiség és önálló gondolkodás jellemzi. A füzet Politzer Zsigmond és Pia budapesti cég bizománya s 1 koronáért kapható.

* Barátom, a huszárlőhadnagy és egyéb történetek című Zsoldos László novellás könyvet ad ki. A különös csinnal készülő kötethez Mikszáth Kálmán írt előszót, borítékjára pedig Línek Lajos rajzolt czimképet. Akik elő óhajtanak fizetni, vagy

meg akarják rendelni a könyvet, azok tudassák nevüket és lakásczímüket Rákosvidéki nyomdávalalattal (Rákosszentmihály, Budapest mellett). A könyv még áprilisban megjelenik. Ara 3 korona, amely már előre is megküldhető a Rákosvidéki nyomdávalalattal című; ebben az esetben a könyvet ajánlvá, portómentesen, máskülönben pedig utánvételt kapták a megrendelők.

* Az „Új Szemlének”, Blaskovich Sándor előkelő revuejének most jelent meg április 15-iki száma. E szám gazdag és változatos tartalmából kiemeljük Balogh Pál cikkét a parlamentárizmus és obstrukcióról, Wachtel Károly cikkét Anglia külpolitikájáról, Ligárt János cikkét a létszámemeléskéről, Ignotus krónikáját a koalíció két éves uralmáról, Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, V., Alkotmány-utca 23. Előfizetési ár egy évre 24 K, egyes szám ára 1 K. Előfizetni lehet a kiadóhivatalban és bármely könyvkereskedés után.

* Nyári regé. Heltai Jenő új regényét írt „Nyári regé” czimmal s ebben a színes, érdekfeszítő elbeszélésében egy színésznőnek, Vilmának a történetét mondja el. A színészlétnak sok intim, kedves vonását szövi bele az író elbeszélésébe, mely minden sorában modern. A derűs életfilozóf érett nézeteivel találkozunk az olvasó minden lapon. Mert Heltai Jenő nemcsak kitünő mesemondó, hanem pompás axioma-író is. Ötletei, jellemző vonásai bőven folynak a tollából s nem éppen komplikált szerelmi történetét is fel tudta öltöztetni a legszebb színekbe. A regény a Singer és Wolfner cégnél jelent meg és ára csinos piros vászonkötésben 1 korona.

* Háboru és béke. Gróf Tolsztoj Leonak e monumentális regénye Ambróczics Dezső fordításában érdekes újdonságként jelentkezik a magyar könyvpiacon. A nagy orosz író, aki mint morálfilozofus és mint regényíró egyaránt a legoriginalibb modern szellemek egyike, korunk eszmévilágába hatalmas vonással véste bele a maga nagy egyéniségének bélyegét. Most, hogy a patriarchák korát járja és születése 80-ik évfordulóját készül megünnepelni a világ, regényírói főműve, a Háboru és béke, a művelt olvasók fokozottabb érdeklődésére tarthat számot. Ez a regény, amely grandiózus kompozíció a maga nagy történelmi háttérrel, épp olyan mesterműve az érdekfeszítő elbeszélésnek. Csak Tolsztoj nagy művészete teszi, hogy egyre fokozódó érdeklődéssel, soha meg nem lankadó figyelemmel olvassuk végig a nagy művet, melyben csodálatos változatosságal követik egymást az izgató ellentétek. A Napoleon korabeli egész Európa: egy forrongó világ képe tárul elénk, melybe beleszövődik a regény meséje, élő, igaz alakjainak szerelme, szenvedései, boldogsága: egész életük öröme és tragédiája. Ambróczics Dezső fordítását különös dicséret illeti. Valóságos művészi munkát végzett a jeles fordító: gazdag szókincsével, zamatos magyarságával, az eredetinek minden árnyalatát és finomságát tükröztető stílusával az igazi Tolsztojt adta. A háromkötetes nagy mű a Révai Testvérek Irodalmi Intézet R.-T. kiadása és ára 12 korona.

* Nyolcz kötetes világtörténelmet ad a Tolnai Világlapja előfizetőinek, rendkívüli kedvezmény gyanánt. Csak 95 krajczárt kér egy-egy díszes, albumalakú 432 oldalas kötetért, melyet több száz kép, színes és egyszínű melléklet díszít. Az első kötet már július elsején megjelenik, a többi pedig félévenként kerül ki a sajtó alól. Szinte érthetetlen, hogyan részesítheti olvasóit ez az olcsó képes hetilap (melynek előfizetési ára negyedévre 3 korona) ilyen nagyértékű kedvezményben, hiszen maga a Tolnai Világlapja is olyan dus tartalmu, annyi aktuális és ismeretterjesztő képpel gyönyörködötti közönségét, hogy ma már igazán nélkülözhetetlen olvasmánya minden magyar családnak. Aki még nem ismerd, annak a kiadóhivatal (Dohány-utca 16.) szívesen küld mutatványszámot, melyben a Világtörténelme vonatkozó részletes felvilágosításokat is megtalálják az érdeklődők.

* A magyar ősi ritmus. Írta: Gábor Ignác. Gábor Ignác ezúttal nem a mai kor tudományos közmegegyezéssel vallott ritmikai igazságainak megdöntése a rombolás és újjáépítés, a gyomlálás és plántálás, hanem a magyar ritmussal szerves összefüggésben levő ütemező-problémák olyan megoldása, mely nem hagy fenn kétséget annak az iránynak helyes föltalálásában, melybe mindenkinek el kell indulnia, aki nem akar a czéltalan találgatások utvesztőjében tévelyegni. Czélja annak az iránynak a megjelölése, melyben a könyvének a magyar nyelvészet és zene hívei mindenesetre hasznát veszik, mert igen sok értékes anyagot anyagot találhatnak benne. A könyv Lampel R. könyvkereskedésében kapható 5 koronáért.

* A polgári perjog tankönyve. (Magyar polgári törvénykezési rendtartás.) Írta: dr. Falesik Dezső pozsonyi kir. akad. tanár. Második, javított és bővített kiadás. Budapest, 1908. Politzer-féle könyvkiadóvállalat. Szerző a fenti czim alatt általában ismert perrendtartási tankönyvéből új kiadást bocsátott közre, mely nemcsak a legújabb szervezeti és perrendi törvények feldolgozásával bővült, hanem egy fontos rész, a kivételes eljárások hozzácsatolásával teljessé is vált. A jogi oktatás czéljaira kiválóan alkalmas s közel 500 oldalra terjedő munka ára 10 korona.

„Zur Schossensfabrik“ Bécs, XVI., Neulerchenfelderstrasse 2.

Wiener Sikk

Atasára, strapára, továbbá elegáns blúzajlak!

A levezetesebb s legkedveltebb „Wiener Sikk“ szoknya. Finom összeállításban, alul gazdagon verakva, selyem fekbortnyál díszítve, míg felső részén az aljak művészesen tűzött szövetpántok vannak alkalmazva.

Legjobb férfiszabó munka, elismert bécsi szabás, kitűnő minőségű, szolidan mintázott angol ruhákból, sikkasztott és kockás mintáknál, úrke és drapp zinekben továbbá fekete, kék, barna és drapp színű minőségű anyagokból.

6 korona

Pepita dívatelméből ..... 9 korona
 Lasztingoi — új selymfényű anyag — fekete, barna és sötétkék színekben ..... 12 korona

8 kor.

JUNO

BORDUR ALJ

Sikkos utóhossz, kézzel varrott fatnikkal a farasi idény legkiválóbb modellje, gyönyörű mintázott bordűr szövetekből, melyek kizárólag e fazonhoz gyártanak.

Izűs színösszeállításban, szürke előrével, szürke feketével és tegethóval, mindig a minának megfelelő beszővött bordűrrel.

10 korona

FORTUNA

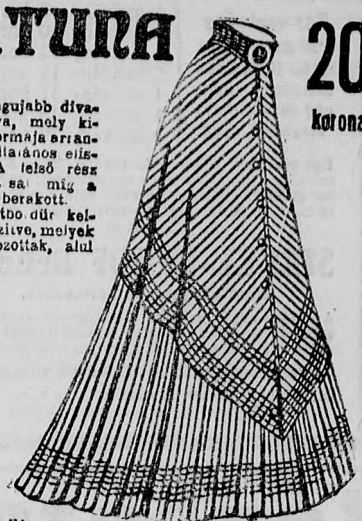
20 korona

igen elegáns, legújabb divatu tunik-szoknya, mely kiválóan sikkos formája arányos, azaz a legújabb elismerést nyert. A felső rész hamis pontbó és a felső rész an gazdagon berakott. Ezen fazon divatú díre kelméből készült, melyek finoman színözözttek, alul fantaszia bordűrrel.

20 korona.

Vagy pedig egész finom listá

nyapu minőség, világos alapon tetszés szerinti kék és nagy kockas vagy csikos mintázattal 26 korona

20 korona

Aljak kiváló izűs összeállításuk, kitűnő sz basnk által ismertek mindenütt. Minden darab a megadott mérték szerint iskolásolt férfi szabók által lesz a legpontosabban elkészítve. Rendelésnél pontos előírást kérünk, ez m, méret és színt illetően praktikus a melletti rendelő szelvény felhasználása.

Block kocka és villám csik aljak

Bordűr aljak különböző fazon és szín

Gyász aljak

Batiszt aljak

Mindezek illusztrált katalógusban vannak összegyűjtve, mely cirka 300 képet tartalmaz és kívánatra ingyen, bermentve küldetnek.

„Zur Schossensfabrik“

Bécs, XVI., Neulerchenfelderstrasse 2.

Legnagyobb választék a különböző modellekben! Magyar levelezés!

Zur Schossensfabrik, Bécs, XVI. Neulerchenfelderstrasse No. 2.

Kérek utánvétellel.....darab „Venus“ aljak

Szín.....Schluss.....Aljoszka elől.....

oldal.....hátnál.....Csipő.....

Különbs megjegyzések.....

Név:.....

Cím:.....

Regisztráció:.....

Az építési időszak bcálltával ajánljuk

beocsini portlandcementünket és beocsini románcementünket

elismert legjobb minőségben tetszés szerint nagy mennyiségben bármely vasuti vagy hajóállomásra szállítva. Szavatolunk a szabványokat messze felülmuló minőségért.

Gyártási képesség : 2.000.000 q portlandcement, 1.000.000 q románcement.

Beocsini Cementgyári Unió Részvénytársaság.

Valódi brünni szövetek

az 1908. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény	1 szelvény	7 korona
3-10 m. hosszú	1 szelvény	10 korona
teljes férőruhához (kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény	12 korona
elégendő, csak	1 szelvény	15 korona
	1 szelvény	17 korona
	1 szelvény	18 korona
	1 szelvény	20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20. — K.-rt, szintúgy felöltőszövetet, turistaféleket, sejtam- kament stb. stb. gyári áron küld a mint meg- bízható és szolid cég mindenütt ismert posztó- gyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.
Az előnyök, a melyeket a macánévső élvez, ha szövetségletét közvetlen Siegel-Imhof cég- nél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékeny.
Szabot, legolcsóbb árak. Örülési választék.
Mintához, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

Tülevelűek

szállításának előbb ideje meg- kezdétté és június végéig tart. Lucz, fenyő, erde, vörös és nemes fenyő:

10-20 cm. magas K	20	12.50
20-30 " "	30	22.
30-40 " "	40	32.
40-50 " "	50	42.
50-60 " "	60	52.
60-70 " "	70	62.
70-80 " "	80	72.
80-90 " "	90	82.
90-100 " "	100	92.
100-110 " "	110	102.
110-120 " "	120	112.
120-130 " "	130	122.
130-140 " "	140	132.
140-150 " "	150	142.
150-160 " "	160	152.
160-170 " "	170	162.
170-180 " "	180	172.
180-190 " "	190	182.
190-200 " "	200	192.
200-210 " "	210	202.
210-220 " "	220	212.
220-230 " "	230	222.
230-240 " "	240	232.
240-250 " "	250	242.
250-260 " "	260	252.
260-270 " "	270	262.
270-280 " "	280	272.
280-290 " "	290	282.
290-300 " "	300	292.

Exotikus (külföldi) tülevelűek 70 legzebb fajban, melynek színe a legszebbek között, aranyárpa és ezüsthéj között vátakozik továbbá különös szép Thuye és Ouyruvek, ára darabonként 1 K. főt felelő 100 drból álló külföldi tülevelűek gyűjtemény 60-800 cm. mag- ságban a 100.-, 50 drból álló K 55.-, 25 drból álló K 80.-, 15.000.000 eredeti csemete, lucz, erdei- és ekele fenyő, 1, 2 és 8 éves magozok 1000 darabonként 2-3 koronáig. Készletűgy 1, 2 és 8 éves magozok 1000 drb 6-15 k.-ig. 1 millió magas és felmagas- tószerű

Gyümölcsfa.

Alma és körte 60 fillértől felelő. Dio, szilva, kajszinbarack, stb. darabonként 1 koronától felelő. 100 drb szep magostörzsi ama- ta, a mi fajválasztásunk szerint korona, 10.-

20.000 darab dísz- és soffá

100 darab 6 koronától felelő, különös szép vasgesztenye, göm- szecz, gömbkőrös, krusztovia, juhar, stb. vajamint különféle szomorufa. Ara darabonként 80 fillértől felelő stb. Továbbá igen nagy raktáron van a különböző, igen szep 100 drból álló dísz- és soffá gyűjtemény legalább 10 fajban és 100 darab díszbokr 15 fa ban 70 korona, ugyanaz egy egyből csak 50 drb ára 30 kor. Az örülési készletek már csak mintegy két millió

akác-csemete

van készletben és pedig: 1 éves m. növeg 15, 18, 21, 24 és 28-50 cm. magasságig 100 drb. korona 2-6-ig, 2 éves min- neg 15-50, 50-100-ig és 80-120 cm. magasságig 1000 drb kor. 12-6-ig 25-ig. Gleditsia körte- beüli 1/2 millió elfogyott, 1000 drb kor. 6-10 80-ig.

Rózsafa

200 legzebb fajban, 1 drb magas törzsi 2 éves ko- ronával 1 K felelő 1 drb magostörzsi főt neme- sítést 80 fillértől felelő 1 drb bokoralka 20 fillértől felelő.

Fajbaromfak

és ezek tojásai. Kéhes és sarga Cochin-China, világos Brahma, Houdan, fehér és fekete Langshahn, fehér és sarga Orpington, Pymou- ulh-Rocks. Ara törzsenként (1 káros 2 tyúk) 13-50 koronáig. 1 tojás 80-90 fillér. - Pecking, Aylobury és peremkacsák, ara törzsenként 50 kor. 1 tojás 1 kor. Brons és virginali hóhérok pulykák, örülési emendi madar, ara törzsenként (1-2) 50 koronától felelő, 1 tojás 1.50 koronától felelő. Képes tojáregyzéke: kívánatra ingyen küld. Gróf Batthyány Zsigmond trádalmi intézője Csendiak, u. p. Ferencziak, Vasmeze, 20.000 darab dísz- és soffá

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

Budapest, Váci-körút 68,
Általános Biztosító Részvény-Társaság.
Alapított 1858.
Locomobil és gőzcseplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cseplőgépek, főharc-cseplők, úszító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvatógépek, Planet f. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukorica- morzsolók, darálóok, őrlőmalmok, egyetemes acél-akók, 2- és 3-vasu ekek és minden egyéb gazdasági gépek.

Berlini Victoria

Általános Biztosító Részvény-Társaság.
Alapított 1858.
Biztosítási állomány 1905. dec. 31-én 7,212,039.80 | Havétét az 1905. évben 188,673.00
Varyonállomány 1905. dec. 31-én 630,857.79 | Évi nyeresemény 87,123.
Különös előnyök: Megtámadhatatlanság: A kötvény egy évi fennállás után semmiféle alapon nem támadható meg. - Férjaji vagy özvegyi jogosság: Az élel egyen a teljes díjartalék és azután az egész biztosítási összeg fizetelt ki halál esetén. - Válagkötvény: Közvetlen tojás tartózkodás és utazás az egész földön nélkül megengedve. - A biztosítás megszűnésének kizárása: Harom évi fennállás után a biztosítás nem vanhat érvénytelen. - Legmagasabb költségek és visszavásárlási érték három évi fennállás után. - Megszűnt biztosítások érvénybe helyezése a hónapban belüli orvosi vizsgálat nélkül evék- sülhető - HA borubiztosítá teljesen költségmentesen. - Nyereményrészesedés: A lista nyeresemény 90% a a biztosítottaknak szavatolják. Az 1904. évi listán a lista nyeresemény 98% a, azaz 28,472,633.84 K utaltatott át a biztosítottaknak mint nyeresemény rész. - Már 1878. óta az évi díjbe- zártékek 8%-aval emelkedő osztalék osztalék ki. - Pé da: 10.00 koronára szóló megéles és halál esé- tén 25 évi időtartammal kötött biztosítás egy 80 éves egyen részére összesen 6000.- koronába kerül. Rövid, világos biztosítási feltételek, fenntartások nélkül. Ugyes képviselők alkalmaztatnak. Igazgatóság Magyarország és a Keleti országok részére Budapest, V. kerület, Széchenyi-utca 1. szám.

Rézbutor

vasbutor, sodronygyűjtőek, kerli vasbutor és aprómétkösi- gyártmányaink elsőrendű minőségben legújításosabb árak mellett

VI. Andrassy-ut 2. sz. (Fonciére-palota) Pápai és Náthán

gyárosoknál közvetlenül beszerezhetők. Vidákra képes árjegy. zékek kívánatra küldetnek.

NÉPSZERŰ FŐISKOLA KÖNYVTÁRA

Szerkesztik: dr. Földes Béla, dr. Lóczy Lajos, dr. Alexander Bernát

Most jelent meg az V. kötet:

BEVEZETÉS A DIFFERENCIÁL ÉS INTEGRÁL SZÁMÍTÁSBA

Irta dr. BEKE MANÓ
Ára kötve 3 korona.

A gyűjtemény előbbi kötetei:

- I. A nemzetiség történeftölcseleti szempontból
Irta MAROZALI HENRIK
Ára kötve 2 kor.
- II. A szellemi élet higienája
Irta dr. SALGÓ JAKAB
Ára kötve 2 kor.
- III. A cinquecento festészeté és szobrászata
Irta dr. BERZEVICZY ALBERT
Ára kötve 2 kor.
- IV. A magyar alkotmány történeti fejlődése
Irta dr. FERDINANDY GÉZA
Ára kötve 2 kor.

Kaphatók:
Lampel R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrassy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

Fogkefék rendkívül jó minőségűek, nagy és olcsó választékban.

A MULLER J. L.-féle Szalicil-szájviz és fogpor
használata eltávolít minden fájdalmat, biztosan megszünteti a fogak romlását és a kellemetlen szájbuzat. Egy üveg szájviz 80 fillér, 1 korona 60 fillér, nagyobb üveg 3 korona 20 fillér és 6 korona

Müller J. L.-féle Szalicil-fogpor,
szalicil-vizrel használva nemcsak hófehérré teszi a fogakat, hanem a már létező fogbetegségek továbbterjedését is megátalja. Doboza 1 kor. 20 fill. és 2 korona 40 fillér.

Müller J. L.-féle Szalicil-fogpép,
darabja 70 fillér. Ugyanazon hatással bír, mint a fogpor. Minden főt: elő- sorolt készítmények orvosi utasítás után készülnek.

Valódi tojás-olajszappan 30 fill., 3 drb 80 fillér, 1 tucat 3 kor.

MÜLLER J. L. cs. és kir. udv. szállító illatszere- és piperezszappan-gyáronál, Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 2. szám.

Szabott gyári árak!

Nászajándéktárgyak minden árban.
Spitzer Miksa utóda
HOLCZER
m. kir. szab. ékezerés.
Nagy raktár: Gyémánt és brilláns-butonok, gyűrűk, melltűk és más nemes kőárakból.
Saját gyártmány! Ékszer átalakítás. Jutányos árak.
Budapest, IV., Károly-körút 22. Róser Bazár.
Gyár: VII., Király-utca 15.
Lejkiismeretes kiszolgálás!

Va
G
Kw
Sz
0
Szepe
Navi
Hask
Gunn
rriga
Uj
Szétkü
KE
Budap
Ezen st
lapaszt
és buja
D
gyorsan
ne
(ug
Imp
megidős
Ronde
Budap
Atjár

Grammofon
tulajdonosok
figyelmébe

»Starkton« Világ Rekord kétoldalu mű-
vész hanglemez. Az egész
világon szabadalmazva. Nagysága 27 cméter.
Az eddig létező összes gyartmányu hanglemezeket
felülmulja. — Hogy megvőzödjék mindenki le-
mezeink kiválóságáról az első próba lemezt
4.50 fillérért számítjuk.

Egyébként a Világ Record lemezek gyári ára 7 kor.
Részletfizetésre is szállítjuk.

Mindennemű hangszerek ugymint: grammofon,
hegedű, czitera, harmonika és fuvolákat ol-
csón vásárolhat részletfizetésre.

Kérjen próbalemezt.

Lemezjegyzék ingyen.

Kérjen próbalemezt.

Iván és Vári hangszertelepe Bpest, VI., Teréz-körut/c.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix

Kwizda Ferencz János

kerületi gyógyszerész Korneuburg Bécs melletti
Cs. és kir. osztr. magyar, román királyi és
bolgár fejedelem udvari szállító.

KWIZDA-féle szabadalmazott

Szorító szárvédő-szalag | ruganyos szorító szárvédő
légvánkossal ellátva

szürke, fekete, barna és fehér színben,
gummból csak feketeszínben.
4 nagyságban készülnek és pedig bal és jobb lábna. A
szorító z-b-nél megmérve,
90-92 cm. átméretű megf. az 1. sz. nagyság
93-94 : : : a 2-ik : :
95-97 : : : a 3-ik : :
98-100 : : : a 4-ik : :
Egy darab ára:

Szürke színben darabonként 1. sz. 5 K 50 f., 2. sz.
6 K 60 f., 3. sz. 6 K 40 f., 4. sz. 7 K 80 f.
Fekete, barna, vagy fehér színben: 1. sz. 5 K 90 f.,
2. sz. 6 K 40 f., 3. sz. 6 K 80 f., 4. sz. 7 K 70 f.

0: Dulez A. utóda IV., Egvetem-utóza 2., Freund és fia IV., Koronaherezeg-utóza 3., Glass József
onaherezeg-utóza 9., Hejli és Ktánsen VII., Muzem-körut 10., Kuzella M. IV., Váci-utóza
IV., Koronaherezeg-utóza 17., Kutschera S. VII., Kerepesi-ut 32., Olblich L. VI., Teréz-körut 6
Weszely István IV., Váci-utóza.

Pontos és legjobb
ÓRÁK
5 évi jótállás
mellett.
Arany és ezüst ókszerék, evő-
eszközök, nászajándékok
részletfizetésre is.
Javitásokra és vidéki megrende-
lésekre különös gondot fordítok.
Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.
POLGÁR KÁLMÁN
műrész
Bpest, Erzsébet-körut 29. sz. I. em.

GUMMI szerek
Valódi francia és amerikai gyártmány!
Orvosi ajánlással! Feltétlen biztos!
Gummi.
Eredeti csomagolásban!
12 db. Anom minőségű K 2-4
12 db. francia gyártmány. 6-10
12 db. eredeti amerikai. 10-12
Csapat amerikai (rövid). 4-6
12 db. Anom. K 6-10
12 db. "Non plus ultra". 12-16
Minta-gyűjtemény
családi szerekkel ellátva, 12 db. K 8.-
20 db. K 8.-
Női övszer "Pezartum" colu-
stium. K 3-5
Sérvektől orvosi rendeltetésre valódi
ampolacsi rugóval K 7-10. Cs. és kir.
szabad. Keleti-féle pneumatikus pe-
littával. K 12.-
Suspensor (herofort) darabja. K 1-2.40
Navihaj kőtő darabja. K 8-11
Haskőtő darabja. K 7-24
Gummi göröcsér-haronya darabja. K 3-12
rrigator teljesen felszerelve, darabja. K 8-9
Uj! "Auto vaginal Spray" legmegbízhatóbb női költő-
legesség. K 15.-
Szétküldés titoktartás mellett. — Képes Árjegyzék
ingyen és bérmentve.
KELETI J. gummiárk és beteg-
ápolási eszközök gyára.
Budapest, IV., Koronaherezeg-utóza 17/f.

Urasági
butorokat,
szőnyeget,
csillárokat
és legteljesebb berendezé-
seket (gyárakat és üzle-
teket is) veszok és eladok.
Nagy Zsigmond
VI., Lázár-utóza 3.
(a Váci-körut mellett).
Gyönyörű választék a leg-
finomabb modern és
stilszerű matt és fényezett
mahagóni pliszander vagy
masfajta háló, ebédlő, nri
szoba és szalonbutorokban
Bézhálószobák, börgarnitú-
rák és kárpitostélékber
Perzsa, amyrna és más sző-
nyegekben és függönyökben
modern bronzcsillárokból
gáz, villamos stb.-hez.
26597

Legjobb... Legjobb... Legjobb...
PAP PAP PAP
LAN LAN LAN
Gyermekszobák nagy választékban.
Sodronyágybedétek méret
szerint 6 főtől feljebb.
GICHNER JÁNOS
Ágynemű rész- és vasbutor-gyáros
szőnyeg, függöny, pokróc, terítő stb.
nagy válatstékban.
BUDAPEST,
Erzsébet-körut 20.
Gyár:
Keréksz-utóza 7. és 8.
Árjegyzéket
bárkinek ingyen és bér-
mentve küldök.
Meg nem lelelt árai kizárólagon vagy a pénz visszacsúsz.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazda-
lapasztalatal alapján, melyeket a kórház húgyszervi
és bujakóros osztályán való működése alatt számos
éven át szerzett.
Dr. FABINYI
speczialista nemi bajokban
emeritált kórházi orvos
gyorsan és alaposan gyógyít bármely régi és makec
nemi betegséget
(húgycsőfolyást ebeket, syphillist stb.)
Impotentiát (férfiui gyengeség
mégidősebbeknél is meglepő eredménnyel, a rendszer
foglalkozás megzavarása nélkül).
Biztos siker folytán a honorarium utólag is fizethető.
Levelekre díjtalanul válasz. Kivánatra gyógyszerék.
Rendelés: 4. e. 9-3-ig és este 6-8-ig.
Budapest, Rákóczi-ut 8/A. szám.
(A Pannónia szállóval szemben.)
Atjáró ház. — Bejárát a lépcsőnél. — Költőn várószobák.

ÓVAKODJUNK AZ UTÁZATORTÓL
ÉS DAMISIVÁNTORTÓL
Ügyeljünk az aláírásra:
SANTAL MIDY
Ártalmatlan és teljesen tiszta
**ALAPOSAN
ÉS GYORSAN
GYÓGYITJA**
(Kopva és befeszkendőző nátkól)
a heveny vagy idült kifolyást.
Minden
tohoska a MIDY nevet
viseli.
PARIS, 8, rue Vienna.
Főraktár: Török József
Budapest, Király-utca, 12.
és Andrássy-ut 26.
és Magyarország jelenléte
gyógyszerárkában.

DIESEL-motorral
a tényleges löerő
óránként csak 1 fillérbe
kerül.
Felvilágosítással és díjmentes költségtérítéssel
köszöggözen szolgál a
Fegyver- és Gépgyár R.-t.
Budapesten.

Mindenütt kapható a legfinomabb
Weider tejszin és Zsolna csokoládé
Csokoládé dessert bonbonok.
Weider Ármin és Béla
csokoládé és cukorkagyár ZSOLNA

Szeplő ellen reklám nélkül ma-napság még a valódi

Diana-szappan és Diana-krém

szépitő-bőrápoló szereket sem lehet eladni, pedig

a szép, a szebb, a legszebb **MŰVÉSZNŐK**

nyilatkoznak mellette:

<p>T. Erényi gyógyszerész urnak. Most, hogy alkalmam volt híres Diana-készítményeit kipróbálni, magam győződtem meg azoknak jószágáról, kellemes illatú Diana-parfümjét, szappanját, és krémjét, bárkinek ajánlhatom. <i>Kornai Berta.</i></p>	<p>Maga is szép akar lenni! Ugy vegyen egy valódi Diana-krémet és Diana-szappant. Bájos, üde és szeplőtlen arcokra és hófehér kezei lesznek. Ez az én véleményem! <i>K. Pál-may Ilka.</i></p>	<p>Tek. Erényi gyógyszerész urnak. Helyben. Diana-szappanját megpróbáltam és kitűnő kézfinomító szernek találva, mindenkinek melegen ajánlhatom. Tisztelettel <i>Battifalvy Gizella.</i></p>	<p>Kedves Erényi ur! A küldött pipere-készítményeivel, a Diana-szappan-, parfüm- és krémmel nagyon meg vagyok elégedve kitűnő. Ha szükségem lesz reá, úgy rendelni fogok! Üdvözlő <i>Kápolnai Irén.</i></p>	<p>T. Erényi Béla urnak, Budapest. Örömmel értesítem, hogy az ön Diana-krémje és szappanja a legjobb szer a bőr ápolására. Arcom hófehér és kezeim finomak. Tisztelettel <i>Wolf Phlla.</i></p>
<p>Kedves Erényi ur! Szívesen elismerem, hogy az ön által készített Diana-krémet és Diana-szappant magam is használom, s az összes szépitő szereket találom a legjobbnak. <i>Gróf Zayné Bárdy Gabi.</i></p>	<p>Tisztelt Gyógyszerész ur! Diana-készítményeit megpróbálva, azokat igazán jóknak és kellemeseknek találtam. <i>Medgyassay Vilma.</i></p>	<p>Igen tisztelt Erényi ur! A Diana-illatszert kipróbáltam és igen kellemesnek találok. Tisztelettel <i>Osatai Janka.</i></p>	<p>Tisztelt uram! A Diana-parfümjét, valamint Diana-krémjét és szappanját kitűnőeknek találok. <i>Maróthy Margit.</i></p>	<p>Tisztelt Gyógyszerész ur! Az ön által készített Diana-toiletszereiről csak is a legnagyobb elismerés hangján szólhatok, miután személyes alkalmam volt kitűnőségükről meggyőződni. <i>M. Szeyer Ilonka.</i></p>
<p>T. Erényi Béla urnak, Budapest. En is a legideálisabb szépitőszerekek nyilvánítom Diana-krémjét és szappanját. Kérem nekem újra 3 tégely krémet és 3 darab szappant küldeni. <i>Strók Rolly.</i></p>	<p>Erényi Béla urnak Budapest. Szíveskedjek nekem 2 Diana-krémet és 3 darab Diana-szappant küldeni, melyek valósgos gyöngyei a szépitő szerekek és bőrápolásnak. Üdvözlöm tisztelettel <i>Walde Gerda.</i></p>	<p>Tisztelt gyógyszerész ur! A parfümöt és az arc-krémet kipróbáltam és igen jónak találtam. Szívesen üdvözlő <i>Komlóssy Emma.</i></p>	<p>A küldött Diana-krémet már több hét óta használom és igen kellemesnek találok, ugyazintén a hozzá való illatszert és szappant is. Bárkinek szívesen ajánlom. <i>Szentgyörgyi Györgyike.</i></p>	<p>A Diana-krémet, szappant, parfümöt kitűnőnek találtam; kérem, szíveskedjek nekem még küldeni két tégely krémet, szappant és parfümöt. <i>Ledofsky Gizella.</i></p>
<p>Kedves Erényi! A próbacsomagot megkaptam. Mondhatom, hogy a kréme hatása bámulatos. Nem hittem az efféle szerekben, de igazán kellemesen csalódtam, az ismerőseimnek a legmelegebben fogom ajánlani. Üdvözlő <i>Gössi Mariska.</i></p>	<p>Tisztelt uram! Szívesen tudatom, hogy a Diana-krém és szappan egy kiválóan kellemes illatú bőr-ápoló, illetve kézfinomító pipere-cikk. Tisztelettel <i>Fedák Sari.</i></p>	<p>Tisztelt Gyógyszerész ur! A Diana-parfüm illatát kellemesnek találok, a Diana-szappan kitűnő, krémét még egyelőre nem használom, de ha szükségem lesz reá, akkor megpróbálom. Üdvözlő <i>Petrás Sari.</i></p>	<p>Tisztelt Gyógyszerész ur! Kérem küldjön nekem 6 drb Diana-krémet és 6 drb Diana-szappant. A szépitőszereit oly kitűnőnek találtam, hogy mindenkinek melegen ajánlom. Üdvözlő <i>Battifalvy Elza.</i></p>	<p>Tekintetes Erényi Béla urnak! Amióta az ön által készített Diana-krémet használom, feltűnően tisztul és simul az arc-bőröm, csodás hatása van. Bár módomban volna, ki-küldtanám a hölgyvilágnak. Szívesen üdvözlő <i>Margó Zelma.</i></p>

Az eredeti köszönőlevelek mindenkinek rendelkezésére állanak!

BIZONYTÁNY! Ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla budapesti gyógyszerész ur által forgalomba hozott Diana-krémet és Diana-szappant megvizsgáltam és megállapítottam, hogy ezek a bőrre semminemű ártalmas alkatrészeket nem tartalmaznak. Vegyi összetételükről ítéle, ugy az arc- mint kéz bőrre finomító és tisztítószereit legjobban ajánlhatom. Budapest, 1907. március 10.

Nyilvános vegy-kísérleti állomás **Dr. Telbisz János s. k.** kir. keresk. törvény-széki hites vegyész.

ERÉNYI BÉLA Diana-gyógyszertára, BUDAPEST

Egy üvegtégely zsiros Diana-krém éjjeli használatra . . 75 krajcár. **Károly-körút 5.** Egy üvegtégely száraz Diana-krém nappali használatra 75 krajcár.

Egy eredeti Diana-szappan 75 krajcár.